

Jaarstukken 2021

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2021	1
Inhoudsopgave	4
1. Jaarverslag	6
1.1. Inleiding	6
1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat	8
2.0 Inleiding programma's	10
2.1.01 Relatie inwoners en bestuur	11
2.1.02 Ruimtelijke Ontwikkeling	15
2.4.1 Ruimtelijke ordening en Wonen	16
2.4.2 Natuur- en landschapsonwikkeling	19
2.1.03 Beheer leefomgeving	21
3.4.1 Openbare ruimte	22
3.4.2 Duurzaamheid	32
2.1.04 Economie en toerisme	38
2.1.05 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	55
2.1.06 Jeugd, onderwijs en cultuur	65
2.1.07 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	74
7.4.1 Maatschappelijke ondersteuning	75
7.4.2 Veiligheid	82
2.1.08 Werk en inkomen	90
2.2 Algemene dekkingsmiddelen	100
2.3 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur	102
2.4 Vennootschapsbelasting	105
2.5 Paragrafen	106
Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	106
Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen	109
Paragraaf C. Financiering	111
Paragraaf D. Bedrijfsvoering	114
Paragraaf E. Verbonden partijen	117
Paragraaf F. Grondbeleid	133
Paragraaf G. Lokale heffingen	140
Paragraaf H. Transitie Sociaal Domein	142
Paragraaf I. Corona	143
Paragraaf J. Rechtmatigheid	149
3. Jaarrekening	156
3.1 Balans per 31 december 2021	156
3.2 Toelichting op de balans	157
3.3 Overzicht van baten en lasten over 2021	182
3.4 Waarderingsgrondslagen	184
3.5 Programma's analyse 3e w-vraag	185
01. Wat heeft het gekost?	185

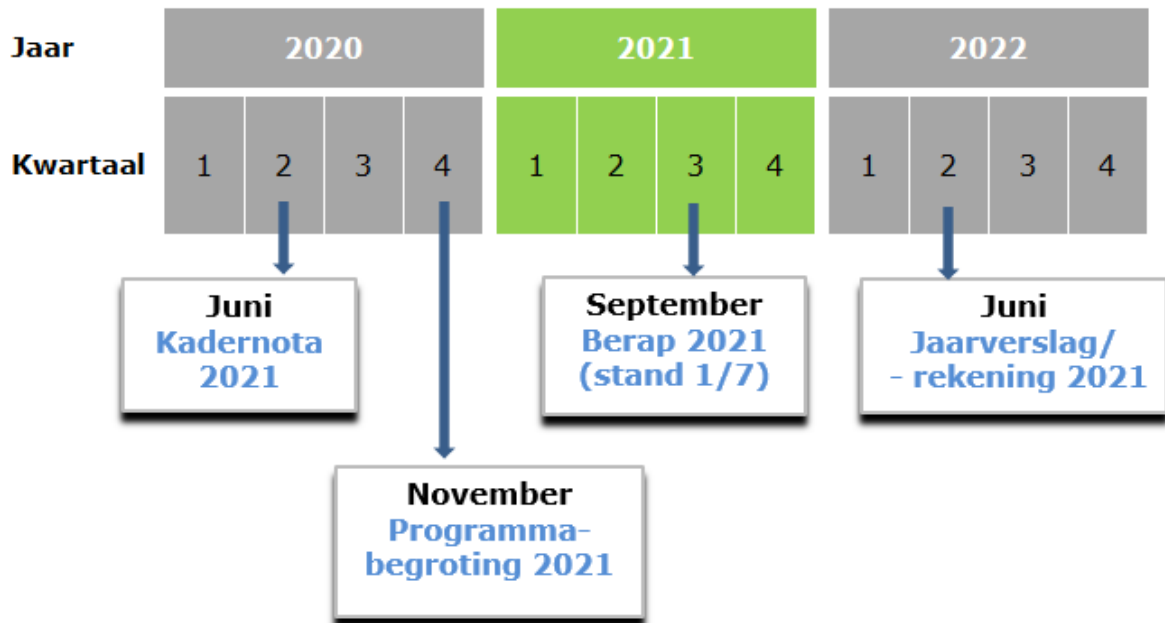
02. Wat heeft het gekost?	186
03. Wat heeft het gekost?	187
04. Wat heeft het gekost?	189
05. Wat heeft het gekost?	190
06. Wat heeft het gekost?	191
07. Wat heeft het gekost?	194
08. Wat heeft het gekost?	195
40. Wat heeft het gekost?	197
50. Wat heeft het gekost?	198
60. Wat heeft het gekost?	199
3.6 Overzicht incidentele baten en lasten	200
3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.....	205
3.8 Wet Normering Topinkomens	206
3.9 Specifieke uitkeringen Sisa	207
3.10 Taakvelden	225
4. Overige bijlagen	228
4.1 Controleverklaring	228
4.2 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2021	228
4.3 Monitor Bezuinigingen (2021).....	230
4.4 Programmegegevens.....	245

1. Jaarverslag

1.1. Inleiding

Hierbij bieden wij u, als sluitstuk van de planning & controlcyclus, de jaarstukken 2021 aan. Een jaar waarin iedereen wederom de gevolgen heeft ondervonden van een pandemie. Na de ervaringen in 2020 heeft de pandemie vorig jaar minder impact gehad op het werk van de gemeente.

De jaarstukken 2021 vormen de bestuurlijke verantwoording over de uitvoering van het voorgenomen beleid en beheer in het jaar 2021. Onderstaand is de P&C cyclus voor 2021 weergegeven.

Het jaar 2021 was het laatste volledige jaar van deze coalitie. Bij de vaststelling van de begroting 2022 heeft u kennis kunnen nemen van het opleverdocument 2018-2022.

Evenals in 2020 hebben veel geplande evenementen geen doorgang gevonden. Maar vele projecten zijn ook gewoon wel doorgedaan, zoals de werkzaamheden aan het Centrumplan in Didam.

Financieel zijn we ook in 2021 gecompenseerd door het Rijk. In de paragraaf Corona vindt u een verdere toelichting op de compensaties en de uitgaven van de gemeente op dit gebied.

In 2021 zijn de extra middelen voor de jeugdzorg een belangrijk item geweest in de verhouding tussen gemeenten en het Rijk. We hebben in 2021 een extra compensatie ontvangen van ruim € 800.000 en in 2022 ontvangen we aanvullend ca. € 2,4 miljoen. Maar er is nog steeds geen duidelijkheid over de door de gemeenten gewenste structurele compensatie.

Wij hebben 2021 afgesloten met een positief resultaat van € 1.019.000 ten opzichte van de begroting na wijziging. Met nadruk wijzen we erop dat dit saldo incidenteel van aard is. Het saldo van de primaire begroting 2021 bedroeg € 2.451.000 nadelig. Bij de vaststelling van de bezuinigingsmaatregelen ad € 1.716.000 is dit bedrag terug gebracht € 735.000. Dit bedrag is onttrokken aan de Algemene Reserve. Hiermee was de begroting sluitend. De bestuursrapportage 2021 liet een financieel gunstige ontwikkeling zien en u heeft besloten het voordeel van € 1.737.000 toe te voegen aan de Algemene Reserve. Dit beeld werd nog verder versterkt bij de tweede managementrapportage en het verdere voordeel van ruim € 1 miljoen hebben we eveneens toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Resultaat

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Omschrijving	Bedrag

Saldo van lasten en baten	5.847
Saldo van geaccordeerde mutaties in de reserves	-4.828
Gerealiseerd resultaat	1.019

Met de vaststelling van de begroting en gedurende het jaar heeft u voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort. Tevens heeft u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Per saldo is er gedurende het jaar een bedrag van € 4.828.000 toegevoegd aan reserves. In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste afwijkingen (> € 100.000) toegelicht die tot het voordelig resultaat van € 1.019.000 hebben geleid.

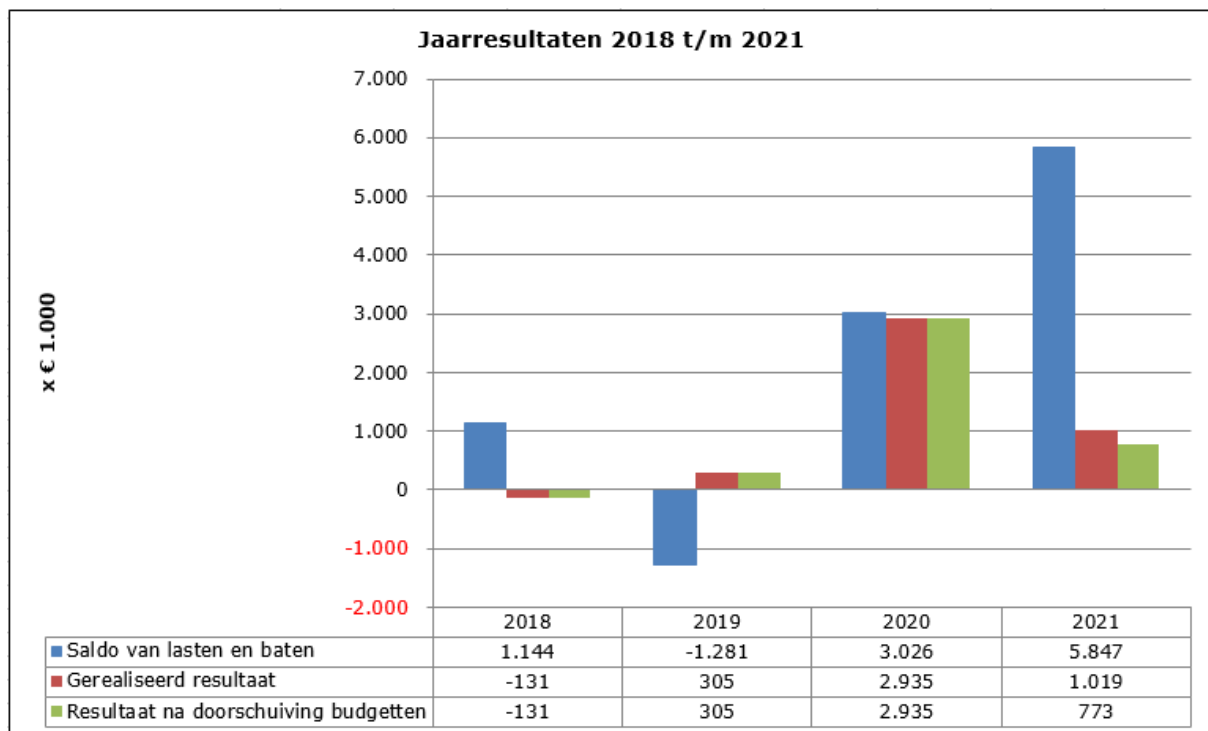
Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Onderdeel jaarstukken	Bedrag	V/N - I/S*
Vrijval voorziening pensioen wethouders	3.5.01	278	V/I
Vrijval voorziening verplichtingen personeel	3.5.01	180	V/I
Afval	3.5.03	119	V/I
Participatiewet	3.5.08	120	V/I
Uitvoeringskosten sociale zaken (TOZO)	3.5.08	113	V/I
Algemene uitkering gemeentefonds	3.5.40	357	V/I
Personeel en organisatie	3.5.50	128	V/I
Niet gerealiseerde bezuinigingen	Diverse programma's	-285	N/I
Overig	Diverse programma's	9	V/I
Totaal		1.019	V/I

* V = voordeel, N = nadeel

I = incidenteel, S = structureel

In het onderstaande diagram presenteren wij de jaarresultaten over de periode 2018 tot en met 2021.

Uit deze grafiek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het saldo van lasten en baten vertoont in 2021 een sterk stijgende tendens ten opzichte van alle drie de voorgaande jaren;
- De aanwending van de reserves blijkt uit het verschil tussen de reeksen "Saldo van lasten en baten" en "Gerealiseerd resultaat". In 2021 zijn de toevoegingen aan de reserves bijna € 5 miljoen hoger dan de onttrekkingen. Een specificatie staat in de toelichting op de balans.
- Zoals bekend schuiven we ingaande de jaarrekening 2018 geen budgetten meer door naar het volgende jaar. Alleen in 2021 is dit gebeurd voor een aantal taakmutaties die we in de decembercirculaire van het gemeentefonds hebben ontvangen. In totaal voor een bedrag van € 246.000.

Monitor bezuigingen

In de bijlagen vindt u een monitor over de stand van de bezuinigingsopgaven uit 2017, 2019 en 2021. Deze monitor sluit aan bij de raadsbrief die op 24 februari 2022 aan u is voorgelegd. De conclusie uit de monitor en raadsbrief is dat de taakstelling voor 2021 niet is gerealiseerd voor een bedrag van € 914.500. Deze is grotendeels (€ 629.000) onttrokken aan de reserve Sociaal Domein. Het resterende bedrag ad € 285.500 is ten laste gekomen van het boekjaar 2021 en maakt deel uit van het rekeningsaldo 2021.

Voor een specificatie per onderwerp en per onderdeel verwijzen wij u naar de betreffende bijlage en naar de raadsbrief.

1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-99.342	-89.634	-95.965	-103.360	-85.582	-95.965
Baten	102.363	87.270	97.567	109.207	86.007	97.567
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	3.021	-2.365	1.602	5.847	426	1.602
Onttrekkingen	10.898	4.359	9.055	8.183	2.285	9.055
Stortingen	-13.924	-1.994	-10.657	-14.030	-1.985	-10.657
Mutaties reserves	-3.026	2.365	-1.602	-5.847	300	-1.602
Gerealiseerd resultaat	-5	0	0	0	725	0

Resultaat

In de kolom "Werkelijk 2020" is het gerealiseerd resultaat reeds toegevoegd aan de Algemene Reserve (saldo rekening 2020).

Het saldo van de primaire begroting 2021 bedroeg € 2.451.000 nadelig. Bij de vaststelling van de bezuinigingsmaatregelen ad € 1.716.000 is dit bedrag terug gebracht naar € 735.000. Dit bedrag is onttrokken aan de Algemene Reserve.

Bij de bestuursrapportage heeft u besloten het voordeel van van € 1.737.000 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Enkele grote posten uit deze rapportage waren:

- Leges omgevingswet (€ 500.000 voordeel);
- Algemene uitkering gemeentefonds (€ 633.000 voordeel);
- Werk en inkomen: uitkering BUIG (€ 639.000 voordeel);

Bij de tweede managementrapportage hebben wij u vervolgens nog twaalf ontwikkelingen gemeld met budgettaire consequenties voor 2021. Het voordeel van € 1.003.000 is eveneens toegevoegd aan de Algemene Reserve. De grootste posten uit deze rapportage waren:

- Leges omgevingsvergunning (€ 500.000 voordeel);
- Participatiewet (€ 457.000 voordeel);
- Lagere toerekening interne uren aan grondexploitaties en investeringen (€ 400.000 nadeel);
- Algemene uitkering gemeentefonds (€ 338.000 voordeel).

Resultaat

Het saldo van baten en lasten van de jaarrekening 2021 bedraagt € 5.847.000 voordelig.

De geautoriseerde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves leiden per saldo tot een nadeel van € 4.828.000.

Het gerealiseerd resultaat bedraagt hierdoor € 1.019.000 voordelig.

Resultaatbestemming

Wij stellen u voor het resultaat als volgt te bestemmen.

- Toevoeging aan de reserve winstbestemming voor een bedrag van € 246.000. Dit betreft een bedrag dat in de decembercirculaire 2021 beschikbaar is gesteld voor de volgende taakmutaties: versterking dienstverlening gemeenten (€ 170.000), kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht (€ 21.000), jeugdhulp (€ 35.000) en inburgering (€ 20.000).
- Toevoeging van het aan de Algemene Reserve: Een bedrag van € 773.000.

Omschrijving	Bedrag
Resultaat	1.019
Toevoeging reserve winstbestemming	246
Toevoeging Algemene Reserve	773

2.0 Inleiding programma's

Indeling programma's

In de programmaverantwoording wordt uiteengezet waar het programma uit bestaat. De volgende programma's zijn vastgesteld:

- 1 Relatie inwoners en bestuur
- 2 Ruimtelijke ontwikkeling
- 3 Beheer leefomgeving
- 4 Economie en toerisme
- 5 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl
- 6 Jeugd, onderwijs en cultuur
- 7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid
- 8 Werk en inkomen

De twee verplichte overzichten zijn:

- Algemene dekkingsmiddelen
- Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur

De programma's hebben een vaste opzet:

Wat hebben we bereikt?

Hier worden per programmaonderdeel de belangrijkste doelstellingen die in de programmabegroting zijn opgenomen geëvalueerd. De nadruk ligt hierbij op de doelstellingen die genoemd zijn in het coalitieprogramma en in het nieuw beleid voor 2021. Hierbij zijn de indicatoren gekoppeld aan deze w-vraag.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hier wordt via de zogenaamde stoplichtmethode aangegeven welke activiteiten hebben plaatsgevonden om de voorgenomen doelstellingen te realiseren.

Wat heeft het gekost?

De totale lasten, baten, de mutaties in de reserves alsmede het resultaat staan hier vermeld. In de jaarrekening vindt u bij het onderdeel "3.5 Programma's analyse 3e w-vraag" een analyse van de belangrijkste verschillen per programma. De gepresenteerde cijfers sluiten niet in alle gevallen exact aan, dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Indicatoren en prestatiegegevens.

Evenals in de begroting 2021 hebben we de indicatoren gekoppeld aan de w-vraag "Wat hebben we bereikt?" De prestatiegegevens zijn gekoppeld aan de activiteiten die zijn verricht om de doelstellingen te realiseren.

Schematisch ziet het bovenstaande er als volgt uit:

Programmabegroting	Jaarstukken	Meetgegevens
Wat willen we bereiken?	Wat hebben we bereikt?	Indicatoren
Wat gaan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	Prestatiegegevens
Wat mag het kosten?	Wat heeft het gekost?	€

2.1.01 Relatie inwoners en bestuur

01.1 Missie

Montferland is een gemeente die de inwoners en bedrijven centraal stelt. Open en uniforme communicatie, en het betrekken van inwoners bij belangrijke beleidsvraagstukken, projecten en plannen is daarbij van wezenlijk belang.

01.2 Context en achtergronden

Doel:

Streven naar een hogere klantwaardering en verhoging van het draagvlak voor het gemeentelijk handelen.

Onder 'wat hebben we bereikt' kunt u lezen dat we inmiddels een hogere score hebben bereikt dan de benchmark op de door ons vooraf aangegeven onderdelen. Uiteraard blijven wij hier ook in de aankomende jaren op inzetten. In 2021 is er onder andere hard gewerkt aan een participatiekader, wat beschrijft hoe burger- en overheidsparticipatie in de gemeente Montferland wordt georganiseerd. Dit kader is in december door de gemeenteraad in een beeldvormende sessie besproken en zal in 2022 verder besproken worden. Er is alvast werk gemaakt van de actiepunten uit het kader, door een participatieregisseur aan te stellen. Deze werkt momenteel aan het samenstellen van een kopgroep en het vormgeven van het te doorlopen proces. Naast dit kader is er een beleidsplan Wijk- en Kerngericht Werken in de maak welke in de loop van 2022 in de raad besproken/behandeld zal worden. Dit beleidsplan richt zich op de ondersteuning van wijk- en dorpsraden door de gemeente.

Het participatiekader is, hoewel nog niet vastgesteld, al wel gebruikt ter ondersteuning van de vormgeving van participatietrajecten. Zo heeft het bijgedragen aan de vormgeving van de participatie voor de Visie Kerkstraat Didam (afgerond), de Omgevingsvisie (in voorbereiding) en 's-Heerenberg oost, alsmede andere projecten.

01.3 Overzicht kaderstellende (beleids)nota's

- Coalitieprogramma 2018-2022
- Kwaliteitshandvest "Dienstverleners doen we zo"
- Communicatiebeleidsplan
- Startnotitie bestuurlijke vernieuwing
- Participatiekader

Wat hebben we bereikt?

- Een hogere score dan de benchmark bij de Burgerpeiling van de VNG op de onderdelen 'Alle inspanningen van de gemeente' en 'Samenwerken met inwoners'.

Bij de laatste Burgerpeiling scoorde de gemeente Montferland op het onderdeel 'Alle inspanningen van de gemeente' een 6,82 terwijl de benchmark op 15 februari 2022 neerkwam op een 6,67. Voor het onderdeel 'Samenwerken met inwoners' scoorde Montferland een 6,26 terwijl de benchmark neerkwam op een 6,11. Op beide onderdelen scoort Montferland daarmee dus beter dan de benchmark. Dit wil overigens niet zeggen dat daarmee het werk voor Montferland gedaan is. Wij blijven uiteraard inzetten op verbetering.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Een gemeente-app ontwikkelen waarmee de inwoners op eenvoudige wijze informatie van de gemeente kunnen verkrijgen en daar bekendheid aan geven.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Oplevering van de eerste versie van deze gemeente-app staat gepland in de eerste helft van 2022.

- Het communicatiebeleidsplan uitvoeren.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- Het doorzetten van het project Lean.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Ook in 2022 hebben LEAN-initiatieven plaatsgevonden. Op diverse afdelingen wordt gewerkt met een dag/weekstart en men is op die manier ook continu bezig met procesoptimalisatie. Dit blijft een continu proces en is feitelijk nooit afgerond.

- Het toepassen van het participatiekader, waarin is opgenomen hoe we in samenwerking met onze inwoners werken aan het vormgeven en uitvoeren van beleid en projecten.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Februari 2022 is het Participatiekader vastgesteld. In het participatiekader staan een aantal concrete actiepunten, en deze worden verder uitgewerkt en opgepakt door de participatieregisseur en een kopgroep participatie. Daarnaast wordt het participatiekader toegepast bij nieuwe en lopende projecten.

- Het versterken van het huidige vergadermodel met daarbij nadrukkelijk aandacht voor het betrekken van inwoners.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het nieuwe vergadermodel is met het aannemen van het nieuwe reglement van orde volledig geïmplementeerd en verwerkt. De implementatie van deze doelstelling ligt voorts bij de

gemeenteraad, ondersteund door de griffie. Verdere toelichting is te vinden in het jaarverslag 2021 van de griffie.

- Opnieuw een budget voor de kernen van onze gemeente uittrekken dat in hoge mate door de kernen naar eigen inzicht kan worden ingezet voor verbetering van de leefbaarheid

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- Structureel monitoren van en sturen op onze servicenormen. Tevens mogelijkheden onderzoeken om continue te kunnen meten.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

01.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-2.249	-3.908	-4.588	-4.761	-3.851	-4.588
Baten	474	579	583	1.486	561	583
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.774	-3.330	-4.005	-3.275	-3.290	-4.005
Onttrekkingen	0	0	62	62	0	62
Stortingen	0	0	-10	-10	0	-10
Mutaties reserves	0	0	52	52	0	52
Gerealiseerd resultaat	-1.774	-3.330	-3.952	-3.223	-3.290	-3.952

01.6 Verbonden partijen

Verbonden partijen

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen

Per 1 januari 2021 is het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Regio Arnhem Nijmegen opgeheven en is de gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gestart. Aan dit samenwerkingsverband nemen ook weer 18 gemeenten uit de regio deel, waaronder Montferland. De Groene Metropoolregio richt zich name op de vijf regionale opgaven die samen weer de Regionale Agenda vormen: Verbonden regio, Productieve regio, Circulaire regio, Ontspannen regio en Groene groeiregio. Eind 2021 heeft Montferland, nadat de gemeenteraad hiervoor budget beschikbaar heeft gesteld, voor 2022 "ingetekend" op drie van de vijf regionale opgaven regionale beleid aangaande economie, wonen, verkeer en duurzaamheid vorm te kunnen geven. Uit de bijdrage aan de Groene Metropoolregio wordt ook The Economic Board Arnhem-Nijmegen (stichting met regionale partners uit de overheid, onderwijs- & onderzoek- en ondernemerswereld) en bureau

Brussel (regionale vertegenwoordiging in de Europese hoofdstad) gefinancierd. Bij de besluitvorming is telkens nadrukkelijk door het college aangegeven dat voor de uiteindelijke regiokeuze de uitkomst van de Koersbepaling regionale samenwerking (in 2022) leidend is.

Euregio Rijn-Waal

De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam. De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. In het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten. In 2021 is, evenals in 2020, veel energie gestoken in het informeren van de inwoners en de gemeenten over de maatregelen die in het kader van de bestrijding van Covid-19 aan weerszijden van de grens werden genomen.

Euregio

De deelname aan de Euregio (gevestigd te Gronau) is, conform het besluit van de gemeenteraad eind 2019, per 31 december 2021 beëindigd.

2.1.02 Ruimtelijke Ontwikkeling

02.1 Missie

Montferland is een gemeente waar het prettig wonen en leven is. Een gezonde woningmarkt en een duurzame, leefbare, veilig en gezonde woon- en leefomgeving zijn daarbij van belang.

02.2 Context en achtergronden

Ruimtelijke Ordening en Wonen

Doel:

Samen met inwoners en externe partijen de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de woon- en leefomgeving voor onze inwoners optimaliseren

Door de enorme druk op de woningmarkt van de laatste jaren, lag in 2021 de focus op het versnellen van de woningbouw. Lopende projecten werden versneld verkocht en gerealiseerd, hetgeen leidde tot het opdrogen van de voorraad ontwikkellocaties. Veel energie is gestoken in het vinden en faciliteren van nieuwe bouwlocaties, waarbij - indachtig de naderende invoering van de Omgevingswet - het 'Ja, mits...-principe' uitgangspunt was. Aangezien de door de raad vastgestelde bouwopgave tot 2030 niet alleen op inbreidingslocaties is in te vullen, is in diverse kernen binnen Montferland gezocht naar nieuwe uitbreidingslocaties, waarover met de provincie in contact is getreden. Eind 2021 zijn de eerste locaties aangekocht. Voor 2022 zitten er nog meer in de pijplijn.

Er is nadrukkelijk aandacht besteed aan de betaalbaarheid van woningen en in het verlengde daarvan het verbeteren van de positie van starters op de woningmarkt. Daarnaast lag de focus op seniorenhuisvesting, teneinde de vereiste doorstroming op gang te brengen.

Om de leefbaarheid in kernen te verbeteren is tevens aandacht besteed aan het faciliteren van transformatieplannen (het omzetten van bestaande panden/locaties naar nieuwe functies). De dorpsvisies die inmiddels in zo'n 6 kernen worden voorbereid/uitgevoerd, zijn hier een goed voorbeeld van. In de bestaande voorraad lag de inspanning op het gebied van het verduurzamen en toekomstbestendiger maken van woningen. In kwetsbare wijken zijn - in overleg met onze partners - plannen en initiatieven ontwikkeld om de leefbaarheid te vergroten. Het meest in het oog springende voorbeeld hiervan is de Visie 's-Heerenberg Oost.

Natuur- en Landschapontwikkeling

Doel:

De verscheidenheid in landschap en natuur behouden en daar waar mogelijk versterken.

Gebleken is dat de biodiversiteit wereldwijd drastisch is afgenomen. De gevarieerdheid in landschap en natuur neemt daarmee af waardoor de omgeving minder aantrekkelijk wordt als woon- en leefklimaat. In 2021 is een biodiversiteitsplan voorbereid en opgesteld waarin de huidige situatie wordt beschreven en maatregelen worden voorgesteld ter verbetering van de biodiversiteit.

02.3 Kaderstellende (beleids) nota's

- Raadsprogramma
- Cultuurhistorisch beleid voor Montferland (2012)
- Structuurvisie Montferland (2009)
- Masterplan 's-Heerenberg (2004)
- Masterplan Didam (2016)
- Structuurvisie Didam (2009)
- Notitie Ruimte voor vernieuwing in het buitengebied (2008)
- Notitie Ruimte voor wonen in het buitengebied (2007)
- Beleidsnotitie woningbouw op inbreidingslocaties (2016)
- Nota Grondbeleid (2011)
- Nota Grip op Verandering
- Van nieuwe naobers en brood op de plank, landschapsonwikkelingsplan+ (Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek)
- Regionale structuurvisie Achterhoek (2012)
- Omgevingsvisie Provincie Gelderland (2014)
- Ruimte voor goed wonen; samen koersen naar een toekomstbestendige woonomgeving (provincie Gelderland)
- Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025
- Notitie woningbouwbehoefte 2019-2030 (2019)

- Woonvisie (2016 - 2020)
- Prestatieafspraken wonen Plavei en Woonzorg NL 2022
- Woondeal regio Arnhem-Nijmegen

02.4 Programmaonderdelen

Naast het reguliere werk herkennen wij binnen dit programma speerpunten op de volgende programmaonderdelen:

- Ruimtelijke ordening en Wonen
- Natuur- en landschapsontwikkeling

2.4.1 Ruimtelijke ordening en Wonen

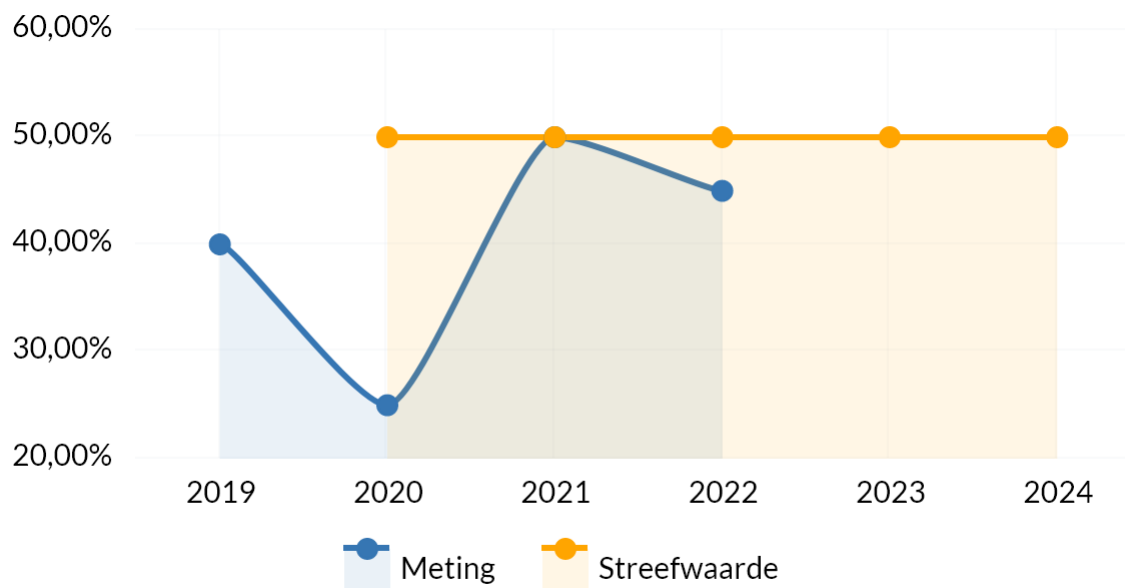
Wat hebben we bereikt?

- De positie van jongeren en starters op de woningmarkt versterken, door minimaal 50% van de op te leveren woningen in de categorie betaalbaar (< 225.000 euro) te realiseren

In 2022 zijn er onder meer woningen in Kerkwijk, Didam (38), Bloemenbuurt, Didam (39), vmg. Suitbertusschool, Stokkum (12) en Langestraat, Braamt (kerk) (8) opgeleverd. De woningen in de Bloemenbuurt (sociale huur), Didam en Kerkwijk, Didam zijn grotendeels in de categorie betaalbaar gerealiseerd.

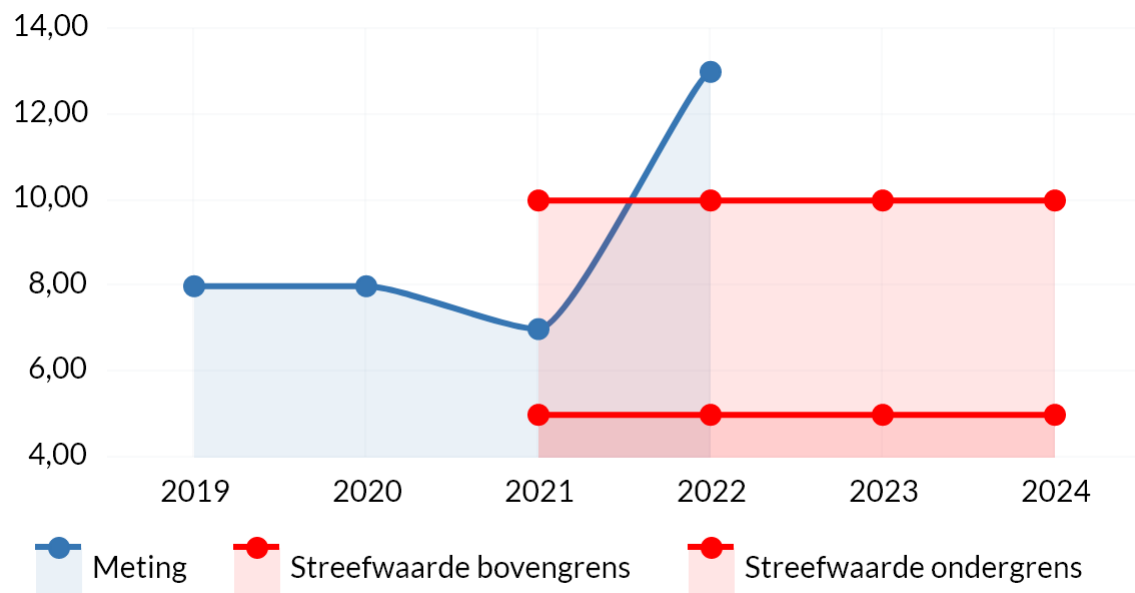
- Indicatoren Ruimtelijke Ordening en Wonen

Van de opgeleverde woningen is 50 % in de categorie betaalbaar < € 225.000 v.o.n.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	40,00 %	25,00 %	50,00 %	45,00 %	-	-
Streefwaarde	-	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %

Aantal verleende startersleningen

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	8,00	8,00	7,00	13,00	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	-	10,00	10,00	10,00	10,00
Streefwaarde ondergrens	-	-	5,00	5,00	5,00	5,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Afspraken maken met ontwikkelaars en corporaties

Geld

Geld (toelichting)

Niet van toepassing.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Jaarlijks maken we in het kader van de prestatieafspraken afspraken met woningstichting Plavei en Woonzorg Nederland. Bij nieuwe initiatieven worden afspraken, in de vorm van anterieure overeenkomsten, gemaakt met projectontwikkelaars.

- We (blijven) de starterslening Montferland voeren

Geld

Geld (toelichting)

Op 17.4.2023 bedroeg de bestedingsruimte € 112.802,10.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Op 14 april 2022 is de geactualiseerde verordening starterslening vastgesteld. Op 1 mei 2022 is deze in werking getreden. De maximale aankoop prijs van een bestaande en nieuwbouw woning is verhoogd.

- We continueren de afspraak met Plavei om jongeren tot 23jr met voorrang te huisvesten en onderzoeken de mogelijkheden de leeftijdsgrens te verhogen

Geld

Geld (toelichting)

Niet aan de orde

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In het kader van de prestatieafspraken 2022 die wij maakten met woningstichting Plavei en huurdervereniging de Sleutel zijn diverse afspraken gemaakt welke tot doel hebben de slaagkans van jongeren tot 28 jaar te verhogen.

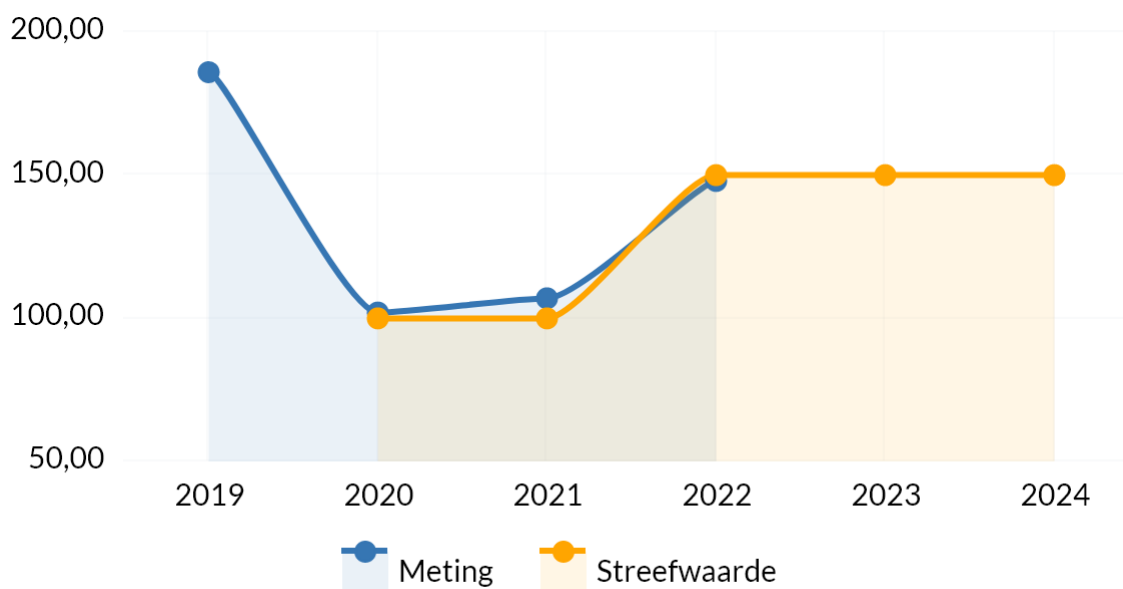
Wat hebben we bereikt?

- [Minimaal 100 opgeleverde woningen](#)

In 2022 zijn er 148 nieuwe woningen opgeleverd.

- Indicatoren Ruimtelijke Ordening en Wonen

Aantal opgeleverde woningen

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	186,00	102,00	107,00	148,00	-	-
Streefwaarde	-	100,00	100,00	150,00	150,00	150,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bestemmingsplannen voorbereiden en tot besluitvorming brengen

Geld

Geld (toelichting)

Particuliere projecten worden uitgevoerd op basis van de vastgestelde legesverordening en daarnaast worden afspraken gemaakt die worden vastgelegd in anterieure overeenkomsten. Voor gemeentelijke projecten wordt een grondexploitatie opgesteld, die bij vaststelling van het bestemmingsplan ter goedkeuring wordt aangeboden aan de raad.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het opstellen en begeleiden van bestemmingsplannen en procedures is een continu proces. Naast diverse particuliere plannen, wordt ook een aantal gemeentelijke plannen vormgegeven. Speerpunten daarbij zijn woningbouw- en bedrijventerreinontwikkeling. Met name een aantal uitbreidingslocaties voor woningbouw is in procedure genomen.

- Nieuwe woningbouwlocaties in ontwikkeling nemen (transformatie en uitbreiding)

Geld

Geld (toelichting)

Bij particuliere plannen betaalt de initiatiefnemer alle kosten en betaalt leges conform de door de raad vastgestelde legesverordening. Bij gemeentelijke plannen worden de kosten opgenomen in een gemeentelijke grondexploitatie, waarover de raad periodiek (als onderdeel van de P&C-cyclus) wordt geïnformeerd. De grondexploitatie wordt uiteindelijk ter vaststelling aan de raad voorgelegd tegelijkertijd met de vaststelling van het bestemmingsplan.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het ontwikkelen van nieuwe woningbouwlocaties is een continu proces. Hierbij geldt al jaren: Inbreiding gaat voor uitbreiding. Inbreiding (transformatie) wordt primair aan de markt overgelaten, tenzij het gemeentelijk eigendom betreft, in welk geval de gemeente zelf de ontwikkeling ter hand neemt. Voorbeelden hiervan zijn vrijkomende schoollocaties en voetbalvelden. Vorig jaar is ontwikkeling van schoollocatie Stokkum afgerond. In Zeddam is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden waardoor uitgifte kan worden vormgegeven. Ontwikkeling van schoollocaties in 's-Heerenberg zijn in voorbereiding. Transformatie van voetbalvelden in Kilder en Braamt zijn afgerond. Ontwikkeling van de voormalige voetbalvelden in Lengel en Stokkum is in voorbereiding. Daarnaast zijn ook de dorpsplannen, waarbij centrumvoorzieningen worden gecombineerd met woningbouw, voorbeelden van transformatieplannen. Dorpsplannen zijn en worden ontwikkeld in Loil, Braamt, Stokkum, Azewijn, Kilder, Nieuw Dijk en Beek/Loerbeek. In kernen waar inbreidingslocaties zijn ingevuld en een aanvullende concrete woningbouwbehoefte resteert, zoekt de gemeente in overleg met de provincie naar uitbreidingslocaties voor woningbouw. Aankopen zijn inmiddels gedaan in Zeddam, Beek, Kilder, Nieuw-Dijk en Didam. Azewijn en 's-Heerenberg kennen particuliere initiatieven. In Loil en Braamt is de zoektocht nog gaande.

2.4.2 Natuur- en landschapontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

- [Populaties van beschermde soorten instandhouden](#)

Dit project is verplaatst naar 2022

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Inventariseren beschermde soorten in kernen

Geld**Geld (toelichting)**

Onbekend omdat de provinciale regeling verandert.

Uitvoering**Uitvoering (toelichting)**

De provinciale regeling voor een bijdrage is gestopt. Wij wachten de nieuwe regeling af voor een eventuele vervolg.

02.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-1.495	-1.690	-2.582	-4.552	-1.583	-2.582
Baten	1.274	374	387	2.972	350	387
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-221	-1.316	-2.195	-1.580	-1.233	-2.195
Onttrekkingen	0	123	496	337	123	496
Stortingen	0	0	-107	-256	0	-107
Mutaties reserves	0	123	389	82	123	389
Gerealiseerd resultaat	-221	-1.193	-1.807	-1.498	-1.110	-1.807

2.1.03 Beheer leefomgeving

03.1 Missie

Montferland is een gemeente waarin het prettig wonen, werken en recreëren is met een goede en veilige bereikbaarheid van kernen en voorzieningen.

De inrichting en instandhouding van de openbare ruimte is juist op die aspecten gericht. Duurzaamheid is bij dat alles een vast aandachtspunt.

03.2 Context en achtergonden

Openbare ruimte

Programma doel

Wij hebben een openbare ruimte, die jaarlijks veiliger wordt om aan het verkeer deel te nemen, aantrekkelijker wordt om er te wonen en te recreëren en duurzamer wordt.

In 2021 hebben wij de openbare ruimte onderhouden volgens het principe van IBOR waarbij het onderhoudsniveau gemiddeld het hele jaar voldeed aan het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitsniveau.

Ondanks dat de belevingscijfers voor de fysieke leefomgeving over 2021 nog niet gepubliceerd zijn, is de verwachting dat door de genomen maatregelen beleving en waardering van de woonomgeving daardoor nog beter is geworden.

Naast het onderhoud van de openbare ruimte zijn ook delen van de openbare ruimte heringericht waarbij, naast de al genoemde beleving en waardering van de leefomgeving, dit jaar helaas geen beeld is van de toe- of afgenomen verkeersveiligheid. Dit vanwege het ontbreken van cijfers. Er zijn uiteraard wel uitbreidingen van de openbare ruimte gedaan in de grondexploitaties.

Duurzaamheid

Programmadoel

Minder huishoudelijk restafval.

Beter afval scheiden is beter recyclen. De landelijke doelstelling is (tenminste) 75% recycling van het huishoudelijk afval in 2020, met verdere groei daarna. Dit betekent max. 100 kg restafval/inwoner per jaar. Om de doelstelling te benaderen is in 2019 de gescheiden inzameling van GFT verbeterd door GFT gratis aan te laten bieden en hiervoor aparte Gft-containers in te zetten (in plaats van duobakken). Deze doelstelling is eind 2019 bereikt. In 2020 is besloten dat deze raadsperiode geen besluit meer wordt genomen over de eventuele invoering van tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing voor de gestapelde bouw. In het verlengde van besluitvorming over een nieuw centraal aanbestedation is in 2021 in RDL-verband naar wens van de raad van Montferland besloten dat het aanbestedation in 's-Heerenberg (in aangepaste vorm) geopend blijft voor zowel betaalde als gratis afvalstromen. Over 2021 is een recycling percentage behaald van 78% (80% in 2020). Gemiddeld is per inwoner 100 kg restafval ingezameld in 2021. Er is per inwoner meer restafval ingezameld dan in 2020 (toen 94 kg). Mogelijk is dit een gevolg van de Corona pandemie (nog meer thuis werken dan in 2020 dus nog meer afval thuis produceren en aanbieden dan op het werk?)

Rol gemeente: samenwerkingsgericht met Zevenaar in RDL-verband. Regulerend, faciliterend en stimulerend in relatie tot burgers.

Doelbereiking is in grote mate afhankelijk van inzet en resultaten van burgers.

Programmadoel

Minder klimaatverandering

De centrale doelstelling voor het klimaatbeleid is minder klimaatverandering. Om klimaatverandering te beperken is, in lijn met het klimaatakkoord, meer bewuste omgang van burgers, bedrijven en instellingen met energie noodzakelijk. Hierbij wordt met name ingezet op meer duurzame energie opwekking en meer energiebesparing. Oorspronkelijke doelstelling (Akkoord van Groenlo wordt namelijk nog herijkt) is 100% energieneutraliteit in het jaar 2030 (en 10% in 2021). Om deze doelstelling te kunnen behalen is in 2018 een lokale uitvoeringsagenda vastgesteld. Deze is in 2019 in uitvoering genomen en heeft ook in 2020 en 2021 de basis gevormd voor uitvoering en monitoring. In 2020 is een ruimtelijk kader voor duurzame energieprojecten vastgesteld, nadat het participatieproces is doorlopen. Dit ruimtelijke kader en een landelijk ontwikkelfonds moeten de opwekking van duurzame energie bevorderen. Versnelling

is noodzakelijk want volgens de meest recente cijfers (peiljaar 2019) loopt Montferland (7,2%) achter op het landelijke gemiddelde (8,6%), terwijl Montferland (energieneutraal in 2030) tot nog toe een hogere ambitie heeft dan het Rijk (klimaat neutrale energievoorziening in 2050).

Montferland loopt met zonne-energie voor en met windenergie achter op het landelijke gemiddelde. In 2021 is een transitievisie warmte opgesteld, is gestart met realisatie van het warmtenet Bloemenbuurt, is het project zonnepanelen bedrijfsdaken (Zonnige Bedrijven) voortgezet, en zijn initiatieven grootschalige opwekking duurzame energie beoordeeld. Verwacht wordt dat (verdere) inzet op deze speerpunten zal bijdragen aan doelbereiking.

Rol gemeente: voorwaardenscheppend, faciliterend, stimulerend en regisserend. Doelbereiking is in grote mate afhankelijk van inzet en resultaten van burgers, bedrijven, instellingen en overige partners.

Verbonden partijen

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Met de gemeente Zevenaar wordt in deze gemeenschappelijke regeling RDL samengewerkt om de huishoudelijke afvalstoffen in de beide gemeenten op een efficiënte (kosten) en effectieve (milieu en service) wijze in te zamelen.

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)

De ODA voert voor de tien deelnemende gemeenten en de provincie Gelderland de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van de milieuregelgeving uit. De ODA draagt samen met haar opdrachtgevers zorg voor een gezonde, schone, veilige en duurzame leefomgeving.

Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM)

Wij nemen deel aan deze coöperatie om samen met de zeven andere gemeenten in de Achterhoek in 2030 de energieneutraliteit in de Achterhoek te bereiken. De AGEM jaagt de opwekking en het gebruik van groene energie en energiebesparing in de Achterhoek aan. Hierbij streeft men ook na het geld en de werkgelegenheid in de Achterhoek te houden door samen met lokale partners aan de opwekking van groene energie te werken.

03.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Coalitieprogramma Montferland 2018 - 2022
- Milieuprogramma
- Uitvoeringsagenda Montferland energieneutraal 2030 (2018-2022)
- Ruimtelijk kader opwekking duurzame energie (2020)
- Beleidsnota integrale handhaving Montferland (fysieke leefomgeving)
- Beleidsnota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) fysieke leefomgeving (2018)
- Gemeentelijk Rioleringsplan Montferland (Verbreed GRP 2016 – 2020) + 2021
- Groenstructuurplan 2010
- Integraal Gemeentelijk verkeer en Vervoerplan 2020 - 2024
- Hondenbeleidsplan
- Speelbeleid (2015 - 2030)
- Beleidsplan wegen (2018 - 2021)
- Beleidsplan zand- en halfverhardingswegen (2019 – 2028)
- Beleidsplan Civiele Kunstwerken (2019 - 2023)
- Beleidsplan Openbare Verlichting (2020 - 2024)
- Beleidsplan Toegankelijkheid Openbare Ruimte (2017 - 2021)
- Beleidsplan Gladheidsbestrijding (2016 - 2021)
- Uitvoeringsplan Gladheidsbestrijding (2020 - 2021)
- Bomenbeleidsplan 2020

03.4 Programmaonderdelen

Binnen dit programma herkennen wij twee programmaonderdelen n.l.

- Openbare ruimte;
- Duurzaamheid (Milieu & Afval).

3.4.1 Openbare ruimte

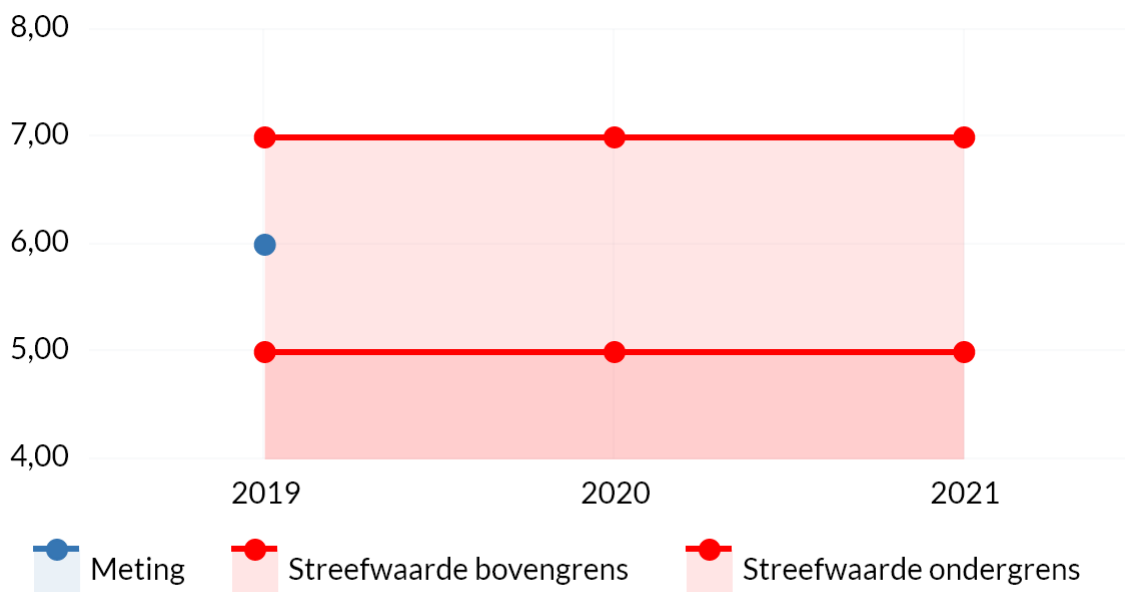
Wat hebben we bereikt?

- 1. Ons doel is dat het aantal geregistreerde ongevallen lager blijft dan het landelijk gemiddelde.

Momenteel is het niet mogelijk een indruk te geven van de geregistreerde ongevallen voor het jaar 2021. Dit omdat we momenteel niet de beschikking hebben tot de historische data voor de afgelopen jaren. Dit heeft te maken met het feit dat de software die wij hiervoor gebruiken (= ViaStat) momenteel niet up-to-date is. Dit komt doordat de Provincie Gelderland besloten had ViaStat niet meer te willen gebruiken. Na overleg heeft de provincie besloten ViaStat weer in gebruik te willen nemen. We hebben nu enkel de gegevens van oktober en december 2021 en januari en februari 2022. Deze gegevens zijn zodoende niet bruikbaar. Door de beperkte gegevens is het ook niet mogelijk om te kijken hoe 2021 zich verhoudt ten opzichte van de afgelopen jaren. We hopen hier in het aankomende jaar weer inzicht in te kunnen verschaffen.

- Indicatoren Openbare ruimte

Afname aantal geregistreerde ongevallen (st) per 1.000 inwoners met 2% per jaar

Waardesoort	2019	2020	2021
Meting	6,00 ongevallen per 1.000 inwoners	-	-
Streefwaarde bovengrens	7,00 ongevallen per 1.000 inwoners	7,00 ongevallen per 1.000 inwoners	7,00 ongevallen per 1.000 inwoners
Streefwaarde ondergrens	5,00 ongevallen per 1.000 inwoners	5,00 ongevallen per 1.000 inwoners	5,00 ongevallen per 1.000 inwoners

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Goed onderhoud onverharde buitenwegen

Geld

Geld (toelichting)

Voor het aanbrengen van Padvast op zandwegen is er door de raad een krediet beschikbaar gesteld. Het reguliere onderhoud past binnen het daarvoor beschikbare budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2022 is op een aantal zandwegen het product Padvast (zandmengsel) aangebracht en is daarnaast regulier onderhoud uitgevoerd. Toepassing van Padvast vermindert de stofoverlast.

- Goed onderhouden berm en wegranden als onderdeel van het reguliere onderhoud wegen

Geld

Geld (toelichting)

Onderhoud vindt plaats binnen het daarvoor beschikbare budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In het jaarlijkse onderhoud aan de wegen zijn ook het afgelopen jaar weer de wegranden meegenomen.

- Revitalisering Bloemenbuurt Didam

Geld

Geld (toelichting)

Gelet op de prijsstijgingen in 2022 is het onzeker of het totale project binnen het beschikbare krediet kan worden uitgevoerd. Zodra daar meer zicht op is rapporteren wij daarover.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Met de herinrichting van de Bloemenbuurt is in 2021 gestart en deze wordt gefaseerd uitgevoerd in de periode 2021 - 2023. Ook in 2022 zijn er rioleringswerkzaamheden uitgevoerd en zijn straten heringericht.

- Uitvoering IVVP

Geld

Geld (toelichting)

Jaarlijks is € 100.000 beschikbaar voor de uitvoering van maatregelen, waarbij vanuit het rijk voor een aantal maatregelen subsidie is toegekend.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2022 zijn volgens de planning in het IVVP plateaus aangelegd in de van Heeklaan en de Emmerikseweg in 's-Heerenberg en is de Kilderseweg in Zeddum voorzien van verkeersremmende maatregelen in de vorm van versmallingen.

- Uitvoering van het Centrumplan Didam wat betreft de deelgebieden Lieve Vrouweplein, Wilhelminastraat, Raadhuisstraat, Schoolstraat en de Hoofdstraat

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering past binnen budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het Lieve Vrouweplein is in 2021 uitgevoerd en inmiddels klaar. Met de stationsomgeving is in de tweede helft van 2021 begonnen.

Uitvoering Wilhelminastraat is in 2022. Schoolstraat, Hoofdstraat en Raadhuisstraat volgen daarna.

Wat hebben we bereikt?

- 2. [Energiebesparing in de openbare verlichting met 10% in 2023 t.o.v 2018.](#)

Jaarlijks worden armaturen van 20 jaar en ouder vervangen door nieuwe armaturen met LED verlichting. Ook bij nieuwe plaatsing van verlichting wordt LED toegepast. Door de toepassing van LED vermindert het elektriciteitsgebruik van de openbare verlichting. De procentuele afname per jaar verschilt omdat die afhankelijk is van het vermogen van de armaturen ouder dan 20 jaar, dat wordt vervangen. Bovendien neemt de daling af omdat het aandeel LED lampen steeds groter is ten opzichte van traditionele lampen. In de periode 2018 - 2021 was de totale afname 6,5% (exclusief areaaluitbreiding zoals Kerkwijk) en dat is gemiddeld per jaar 1,6%.

- Indicatoren Openbare ruimte

Energiebesparing in de openbare verlichting met 10% in 2023 t.o.v 2018.

Waardesoort	2018	2019	2020	2021
Meting	1.370,00 kWh (energieverbruik)	1.323,00 kWh (energieverbruik)	1.303,00 kWh (energieverbruik)	1.282,00 kWh (energieverbruik)
Streefwaarde	1.233,00 kWh (energieverbruik)	1.233,00 kWh (energieverbruik)	1.233,00 kWh (energieverbruik)	1.233,00 kWh (energieverbruik)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vervangen van armaturen ouder dan 25 jaar door nieuwe armaturen met LED verlichting

Geld

Geld (toelichting)

De jaarlijkse kosten van vervanging worden gedekt uit de in de begroting opgenomen voorziening vervanging openbare verlichting.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2022 is de planmatige vervanging van armaturen en lampen ouder dan 20 jaar door armaturen met LED verlichting uitgevoerd om de openbare verlichting energiezuiniger en duurzamer te maken.

Wat hebben we bereikt?

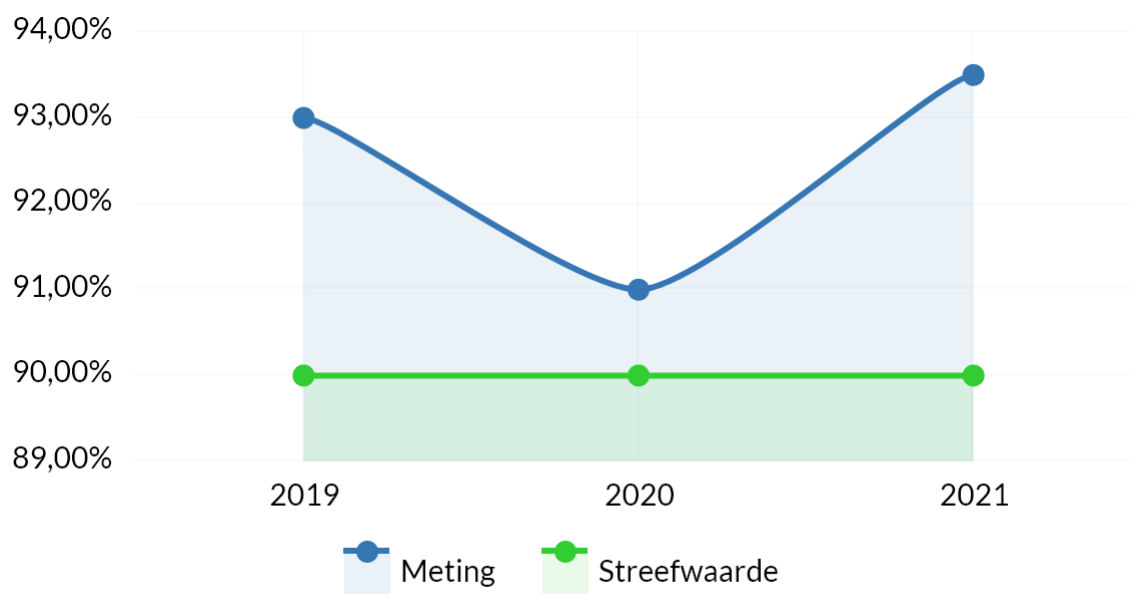
- 3. [Van de schouwpunten in de openbare ruimte voldoet 90% aan de door de raad vastgestelde beeldkwaliteit](#)

Jaarlijks vinden er meerdere schouwen van de openbare ruimte plaats. Daarbij worden duizend locaties geschouwd. Over het jaar heen moet volgens de CROW (CROW is een kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid) 90% van de schouwpunten voldoen aan de vastgestelde beeldkwaliteit. Vooral in het groeiseizoen (mei – okt) is dat nagenoeg niet haalbaar op het onderdeel groen. Met een score van 93,5% in 2021 voldeden wij echter wel aan de norm.

- Indicatoren Openbare ruimte

Percentage van de openbare ruimte dat voldoet aan de vastgestelde beeldkwaliteit

Waardesoort	2019	2020	2021
Meting	93,00 %	91,00 %	93,50 %
Streefwaarde	90,00 %	90,00 %	90,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Goed onderhoud onverharde buitenwegen

Geld

Geld (toelichting)

Voor het aanbrengen van Padvast op zandwegen is er door de raad een krediet beschikbaar gesteld. Het reguliere onderhoud past binnen het daarvoor beschikbare budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2022 is op een aantal zandwegen het product Padvast (zandmengsel) aangebracht en is daarnaast regulier onderhoud uitgevoerd. Toepassing van Padvast vermindert de stofoverlast.

- Goed onderhouden bermen en wegranden als onderdeel van het reguliere onderhoud wegen

Geld

Geld (toelichting)

Onderhoud vindt plaats binnen het daarvoor beschikbare budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In het jaarlijkse onderhoud aan de wegen zijn ook het afgelopen jaar weer de wegranden meegenomen.

- Goede ruimtelijke inrichting van kernen waarbij in 2021 verder wordt gegaan met de planvorming voor de herinrichting van de kernen van Azewijn, Braamt, Stokkum Nieuw Dijk en Loil

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering van de dorpsvisies, i.c. aanpassingen in de openbare ruimte, vinden plaats binnen de beschikbare kredieten en eventuele onderhoudsgelden.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De herinrichting van de openbare ruimte in Braamt is in 2021 in uitvoering genomen. Aan de dorpsvisies voor de overige kernen wordt nog gewerkt.

- Revitalisering Bloemenbuurt Didam

Geld

Geld (toelichting)

Gelet op de prijsstijgingen in 2022 is het onzeker of het totale project binnen het beschikbare krediet kan worden uitgevoerd. Zodra daar meer zicht op is rapporteren wij daarover.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Met de herinrichting van de Bloemenbuurt is in 2021 gestart en deze wordt gefaseerd uitgevoerd in de periode 2021 - 2023. Ook in 2022 zijn er rioleringswerkzaamheden uitgevoerd en zijn straten heringericht.

- Uitvoering geven aan het groenbeleidsplan

Geld

Geld (toelichting)

Het plan kan na vaststelling worden uitgevoerd binnen de daarvoor in de begroting beschikbare middelen.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2022 is de laatste hand gelegd aan het groenbeleidsplan dat begin 2023 door de raad is vastgesteld.

- Uitvoering van het Centrumplan Didam wat betreft de deelgebieden Lieve Vrouweplein, Wilhelminastraat, Raadhuisstraat, Schoolstraat en de Hoofdstraat

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering past binnen budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het Lieve Vrouweplein is in 2021 uitgevoerd en inmiddels klaar. Met de stationsomgeving is in de tweede helft van 2021 begonnen.

Uitvoering Wilhelminastraat is in 2022. Schoolstraat, Hoofdstraat en Raadhuisstraat volgen daarna.

Wat hebben we bereikt?

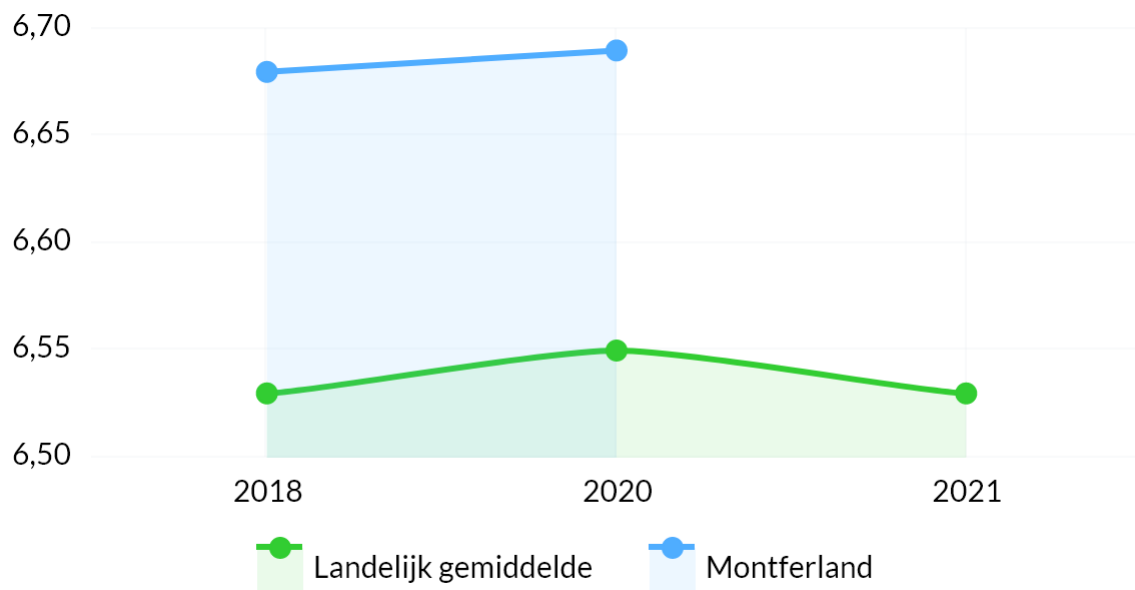
- 4. [Wij streven naar een waardering van de fysieke woon- en leefomgeving die hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van dat jaar.](#)

Jaarlijks wordt middels het klanttevredenheidsonderzoek een waarderingcijfer gegeven voor de fysieke leefomgeving. Wij streven naar een waarderingcijfer dat hoger ligt dan het landelijk gemiddelde.

In 2021 is het landelijk gemiddelde een 6,53. De gegevens over Montferland in 2021 zijn nog niet beschikbaar.

- Indicatoren Openbare ruimte

Streven naar een waardering van de fysieke woon- en leefomgeving die hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van dat jaar.

Waardesoort	2018	2020	2021
Landelijk gemiddelde	6,53 waarderingcijfer	6,55 waarderingcijfer	6,53 waarderingcijfer
Montferland	6,68 waarderingcijfer	6,69 waarderingcijfer	-

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Goed onderhoud onverharde buitenwegen

Geld

Geld (toelichting)

Voor het aanbrengen van Padvast op zandwegen is er door de raad een krediet beschikbaar gesteld. Het reguliere onderhoud past binnen het daarvoor beschikbare budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2022 is op een aantal zandwegen het product Padvast (zandmengsel) aangebracht en is daarnaast regulier onderhoud uitgevoerd. Toepassing van Padvast vermindert de stofoverlast.

- Goed onderhouden berm en wegranden als onderdeel van het reguliere onderhoud wegen

Geld

Geld (toelichting)

Onderhoud vindt plaats binnen het daarvoor beschikbare budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In het jaarlijkse onderhoud aan de wegen zijn ook het afgelopen jaar weer de wegranden meegenomen.

- Goede ruimtelijke inrichting van kernen waarbij in 2021 verder wordt gegaan met de planvorming voor de herinrichting van de kernen van Azewijn, Braamt, Stokkum Nieuw Dijk en Loil

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering van de dorpsvisies, i.c. aanpassingen in de openbare ruimte, vinden plaats binnen de beschikbare kredieten en eventuele onderhoudsgelden.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De herinrichting van de openbare ruimte in Braamt is in 2021 in uitvoering genomen. Aan de dorpsvisies voor de overige kernen wordt nog gewerkt.

- Revitalisering Bloemenbuurt Didam

Geld

Geld (toelichting)

Gelet op de prijsstijgingen in 2022 is het onzeker of het totale project binnen het beschikbare krediet kan worden uitgevoerd. Zodra daar meer zicht op is rapporteren wij daarover.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Met de herinrichting van de Bloemenbuurt is in 2021 gestart en deze wordt gefaseerd uitgevoerd in de periode 2021 - 2023. Ook in 2022 zijn er rioleringswerkzaamheden uitgevoerd en zijn straten heringericht.

- Uitvoering geven aan het groenbeleidsplan

Geld

Geld (toelichting)

Het plan kan na vaststelling worden uitgevoerd binnen de daarvoor in de begroting beschikbare middelen.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2022 is de laatste hand gelegd aan het groenbeleidsplan dat begin 2023 door de raad is vastgesteld.

- Uitvoering IVVP

Geld

Geld (toelichting)

Jaarlijks is € 100.000 beschikbaar voor de uitvoering van maatregelen, waarbij vanuit het rijk voor een aantal maatregelen subsidie is toegekend.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2022 zijn volgens de planning in het IVVP plateaus aangelegd in de van Heeklaan en de Emmerikseweg in 's-Heerenberg en is de Kilderseweg in Zeddam voorzien van verkeersremmende maatregelen in de vorm van versmallingen.

- Uitvoering van het Centrumplan Didam wat betreft de deelgebieden Lieve Vrouweplein, Wilhelminastraat, Raadhuisstraat, Schoolstraat en de Hoofdstraat

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering past binnen budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het Lieve Vrouweplein is in 2021 uitgevoerd en inmiddels klaar. Met de stationsomgeving is in de tweede helft van 2021 begonnen.

Uitvoering Wilhelminastraat is in 2022. Schoolstraat, Hoofdstraat en Raadhuisstraat volgen daarna.

3.4.2 Duurzaamheid

Wat hebben we bereikt?

- [Ambitie is \(tenminste\) 75% recycling van het huishoudelijk afval in 2021, met verdere groei daarna.](#)

Omschrijving (toelichting)

Bron: RDL. Jaarlijkse berekening (t-1) na ontvangst jaarcijfers RDL.

Uitvoering

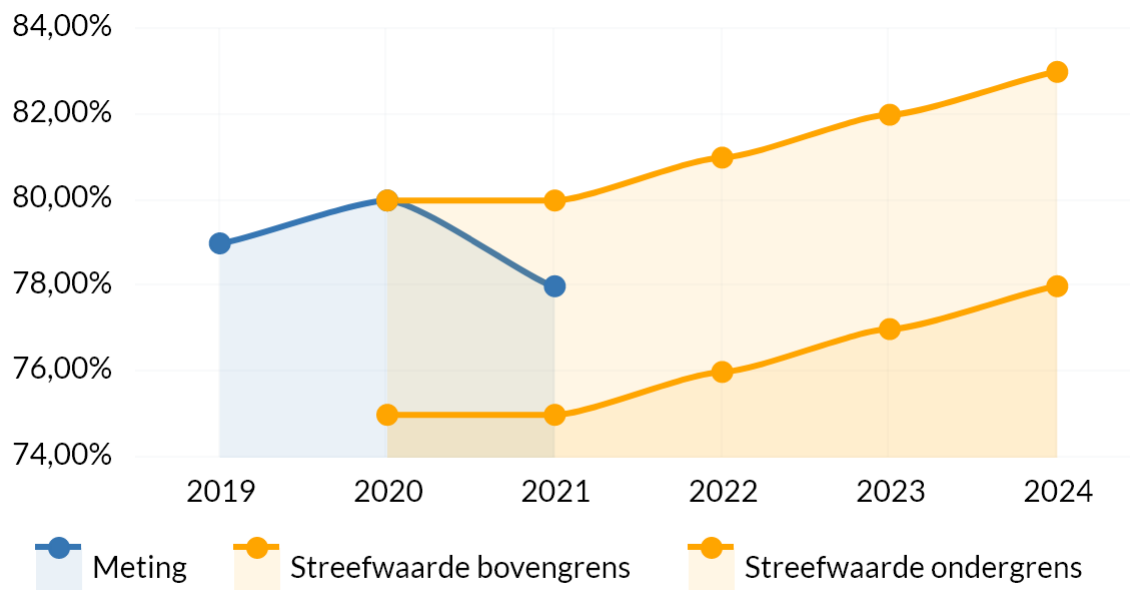

Uitvoering (toelichting)

Over 2021 is een afvalscheidingspercentage behaald van 79% tegen 80% in 2020. Er is in 2021 (ook per inwoner) meer restafval ingezameld dan in 2020. Mogelijk is er een relatie met de Corona pandemie (nog meer thuis werken dan in 2020 en dus nog meer restafval thuis produceren en aanbieden dan op het werk?)

- Indicatoren Duurzaamheid

Percentage afvalscheiding huishoudelijk afval

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	79,00 %	80,00 %	78,00 %	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	80,00 %	80,00 %	81,00 %	82,00 %	83,00 %
Streefwaarde ondergrens	-	75,00 %	75,00 %	76,00 %	77,00 %	78,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- besluit (in RDL-verband) over openhouden aanbiedstation 's-Heerenberg

Geld

Geld (toelichting)

Kosten aanpassing aanbiedstation 's-Heerenberg vallen hoger uit dan aanvankelijk geraamd maar leiden niet tot een hoger tarief (11 cent/kg) voor het gedeelte te betalen afval.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Door het bestuur van de RDL is het besluit genomen om het aanbiedstation 's-Heerenberg (met aanpassing) open te houden voor zowel betaalde als gratis stromen van huishoudelijk afval. Dit is op 7 oktober 2021 gepresenteerd in een gezamenlijke informatieve raad van de gemeenten Montferland en Zevenaar. Vanwege onvoorziene omstandigheden (onder andere aangetroffen bodemverontreiniging) is de openstelling iets later gerealiseerd dan gepland.

- implementatie tariefdifferentiatie hoogbouw (mits raad akkoord met kredietvoorstel)

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2020 is besloten om in die raadsperiode geen besluit te nemen over een eventuele invoering van tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing voor de gestapelde bouw.

Wat hebben we bereikt?

- **Het percentage hernieuwbare energie neemt toe tot 10%**

Omschrijving (toelichting)

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Energietransitie/>

Monitoring resultaten loopt 2 tot 3 jaar achter op de inspanningen.

Grootste versnelling in doelbereiking komt na realisatie projecten grootschalige duurzame energieopwekking (windturbines en zonnepanelen), dus naar verwachting na 2024.

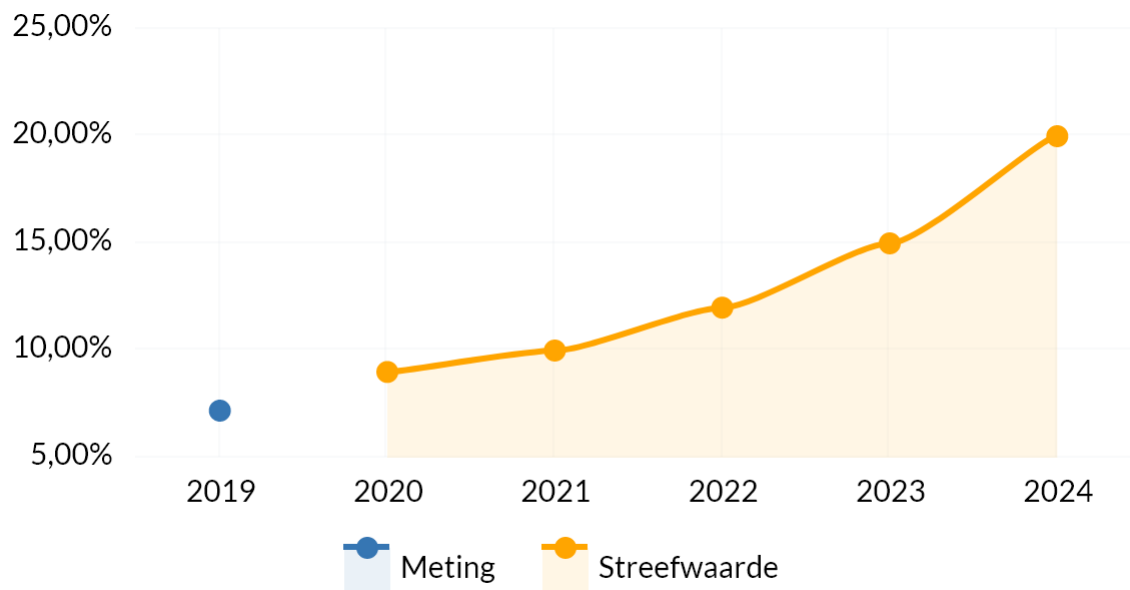
Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

percentage hernieuwbare energie is in 2019 toegenomen tot 7,2% (landelijk 8,6%)

- Indicatoren Duurzaamheid

Percentage energieneutraliteit (percentage hernieuwbare energie)

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	7,20 %	%	%	-	-	-
Streefwaarde	-	9,00 %	10,00 %	12,00 %	15,00 %	20,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aanjagen/faciliteren/stimuleren duurzame energieprojecten/initiatieven (inzet van 1 fte extra gerealiseerd)

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De uitvoeringsagenda is eind 2018 vastgesteld. De benodigde personele uitbreiding van 1,0 fte voor uitvoering van de uitvoeringsagenda is in 2019 gerealiseerd. 2022 Is het laatste jaar van de uitvoeringsagenda, deze is voor 93% gerealiseerd. De monitoringsrapportage van de uitvoeringsagenda wordt ter kennisgeving aan de raad aangeboden. In het tweede kwartaal zal een nieuwe agenda voor 2023-2026 aan de raad worden voorgelegd.

- Gemeente energieneutraal: Realistische opgave energietransitie: betrekken inwoners bij planvorming

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De uitvoeringsagenda Montferland Energieneutraal 2030 is in 2018 vastgesteld en liep door tot en met 2022. Bij de uitvoering van de verschillende projecten zijn verschillende doelgroepen

betrokken. Ook in de nog op te stellen uitvoeringsagenda voor de periode 2023-2026 zijn alle doelgroepen nodig om hieraan invulling te geven.

- Ontwikkelen warmtenet Bloemenbuurt

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In mei 2021 is gestart met de aanleg van het warmtenet in de Bloemenbuurt. Vanaf november 2021 zijn de eerste woningen van Plavei aangesloten en in 2022 zijn alle renovatie woningen en opgeleverde nieuwe woningen van Plavei aangesloten. Medio 2023 zullen de laatste nieuwbouwwoningen van Plavei worden aangesloten op. In maart 2022 is subsidie van de provincie Gelderland verkregen voor aansluiting particuliere woningeigenaren. Op dit moment wordt samen met stakeholders gewerkt aan een voorstel hiervoor. Gestegen kosten en de onzekere markt van dit moment maken dit ingewikkeld.

- Opstellen (2018) en uitvoeren (2018 e.v.) lokale uitvoeringsagenda klimaat

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De uitvoeringsagenda is eind 2018 vastgesteld en vervolgens in uitvoering genomen. De voortgang van de uitvoering wordt jaarlijks gemonitord. Van de projecten die gepland stonden in 2021 is 90% volgens schema verlopen. 2022 Is het laatste jaar van de uitvoeringsagenda waarin de laatste hand aan de overgebleven projecten wordt gelegd. Ook zal met de nieuwe portefeuillehouder een nieuwe agenda worden opgesteld voor 2023-2026.

- Opstellen transitievisie Warmte

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De Transitievisie Warmte is in december 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Er is gestart met de uitwerking hiervan met name voor 's-Heerenberg Oost en de Bloemenbuurt in Didam.

- Opzetten en uitvoeren participatietraject (o.a. ruimtelijke keuzes).

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering**Uitvoering (toelichting)**

Het ruimtelijke kader voor opwekking duurzame energie (RO DE) is medio 2020 vastgesteld. De betrokkenheid van inwoners bij de planvorming is gerealiseerd d.m.v. een uitgebreid participatietraject. Dit zal op projectniveau een vervolg krijgen indien initiatieven worden aangedragen die voldoen aan de gestelde criteria.

- project zonnepanelen bedrijfsdaken (Zonnige bedrijven)

Geld**Geld (toelichting)****Uitvoering****Uitvoering (toelichting)**

Sinds 2018 voert de gemeente het programma Zonnige Bedrijven samen met Agem uit. Een succesvol programma waar veel daken inmiddels zijn voorzien van zon. Ook in 2022 is hier invulling aan gegeven. Exacte cijfers zijn op moment van het opstellen van de jaarrekening echter nog niet bekend.

03.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-15.284	-15.328	-16.104	-15.890	-15.150	-16.104
Baten	9.978	9.383	11.551	11.938	9.452	11.551
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.305	-5.945	-4.553	-3.951	-5.698	-4.553
Onttrekkingen	0	0	604	498	0	604
Stortingen	0	0	-155	-483	-28	-155
Mutaties reserves	0	0	449	15	-28	449
Gerealiseerd resultaat	-5.305	-5.945	-4.104	-3.936	-5.726	-4.104

2.1.04 Economie en toerisme

04.1 Missie

Montferland is een gemeente waarin het prettig wonen, werken en recreëren is. Een excellent economisch klimaat, voor onze gemeente, met name gericht op logistiek en leisure, waardoor duurzame werkgelegenheid ontstaat en behouden blijft, is van essentieel belang voor het economisch goed functioneren van de gemeente.

04.2 Context en achtergronden

Doel:

Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en hebben een belangrijke bijdrage in de sociale structuur van onze gemeenschap. Montferland streeft daarom naar een sterker ondernemersklimaat en ondernemersvriendelijkere dienstverlening voor alle ondernemers. Daarbij is er, vanwege de unieke ligging en landschappelijke kwaliteiten van de gemeente, specifieke aandacht voor logistiek en leisure. Hierbij wordt gezocht naar meer balans met de omgeving en wordt rekening gehouden met de draagkracht van het gebied.

Context en achtergrond:

In 2021 is vol ingezet op het creëren van nieuwe vestigingsmogelijkheden voor logistieke en daaraan gelieerde bedrijven nabij 's-Heerenberg. Door afstemming binnen de regio is uiteindelijk via vaststelling van het RPW de uitbreiding van XXL-logistieke bedrijvigheid bedongen. Op voorspraak van de Provincie is de uitbreidingslocatie van DocksNLD2 verlegd van de oostelijke naar de noordelijke variant. De wet voorkeursrecht gemeenten is gevestigd, niet alleen op het logistieke gedeelte, maar ook op het gedeelte voor de ondersteunende functies. De doorontwikkeling van plannen is in volle gang. Daarbij wordt ook de samenwerking gezocht met Emmerich en Zevenaar om te komen tot een logistieke hotspot EMZ.

De uitgifte van nog beschikbare kavels op DocksNLD1 is afgerond, waardoor eind 2021 geen grote logistieke kavels meer beschikbaar zijn, waar nog immer veel behoefte aan is.

Voorts is eind 2021 een onderzoek gestart naar de behoefte aan uitgeefbare, traditionele bedrijventerreinen voor, onder andere, de maakindustrie.

De natuurlijke omgeving biedt veel mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Deze kansen moeten benut worden door samenwerking met de branche vanuit een gedegen toeristisch beleid vanuit een gezamenlijke visie. Dit beleid is eind 2020 vastgesteld. In 2021 is er gestart met de uitvoering van het R&T-beleid. Zo is de toeristische en recreatieve marketing en promotie van Montferland extern belegd, waar dit in het verleden door de gemeente zelf werd geregeld. Verder is er een marktonderzoek uitgevoerd om openstaande vragen in het beleid te kunnen beantwoorden. Ten slotte is er ook een start gemaakt met het opstellen van een toekomstplan voor recreatiegebied Stroombroek, één van de toeristische pijlers in het R&T-beleid.

04.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Coalitieprogramma 2018-2022: 'Samen krijgen we het voor elkaar'
- Regionaal Programma Werklocaties: 'Ruimte voor economische ontwikkeling' (Regio Arnhem-Nijmegen (2020))
- Economische beleidsnota tot 2030, (2018)
- Omgevingsvisie en -verordening provincie Gelderland (2017)
- nota Grondbeleid
- Structuurvisie Montferland (2009)
- Structuurvisie DocksNLD (2019)
- Nota 'Grip op Verandering'
- Liemers Economische Visie

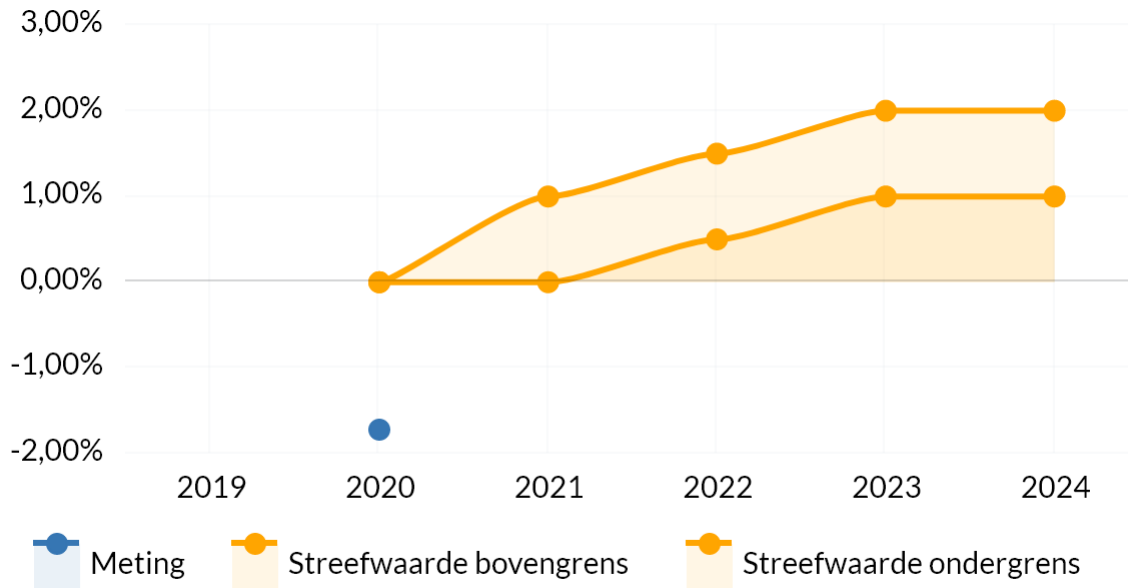
Wat hebben we bereikt?

- In 2024 heeft Montferland 1-2% meer groei in het aantal R&T-banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar, dan de gemiddelde groei in de Achterhoek.

Montferland scoorde ten opzichte van de andere gemeenten in de Achterhoek op deze indicator al erg goed. De cijfers voor 2021 zijn nog niet bekend, dus er kan nog niets gezegd worden over het behalen van de geplande groei ten opzichte van de rest van de Achterhoek.

Ter verduidelijking: onder de Achterhoekse gemeenten worden de volgende gerekend (op basis van Stichting Achterhoek Toerisme): Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Doesburg, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen.

Groei aantal R&T-Banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar t.o.v. gemiddelde groei Achterhoek (Achterhoek = benchmark)

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	%	-1,72 %	%	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	0,00 %	1,00 %	1,50 %	2,00 %	2,00 %
Streefwaarde ondergrens	-	0,00 %	0,00 %	0,50 %	1,00 %	1,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gesprekken voeren met grotere toeristische ondernemingen in Montferland over eventuele toekomstplannen

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Er vinden regelmatig gesprekken plaats met de toeristische ondernemers en eventuele toekomstplannen. Ook de grotere ondernemingen weten ons te vinden.

- Investeren in de toeristische promotie van Montferland

Geld

Geld (toelichting)

Gedekt uit beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Stichting Montferland Marketing heeft ook in 2022 een ruime subsidie ontvangen om Montferland op het gebied van recreatie en toerisme te promoten.

- Inzet Toeristenbelasting enkel voor R&T

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- Uitvoering geven aan het gezamenlijk ontwikkelde R&T-beleid

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering wordt gefinancierd uit de beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2023 wordt de evenementenvisie en het evenementenbeleid afgerond, hiervoor hebben de voorbereidingen plaatsgevonden in 2022. In 2022 is voor het ontwikkelgebied Nevelhorst een informatieavond georganiseerd en wordt voor ontwikkelgebied Zeddam een bureau geselecteerd voor het opstellen van een ontwikkelplan. Tevens is in 2022 het toekomstplan voor Stroombroek opgeleverd, waarvan de resultaten zullen worden meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid in 2023. Ook het R&T-Marktonderzoek Montferland is in 2022 afgerond en ook dat wordt meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid.

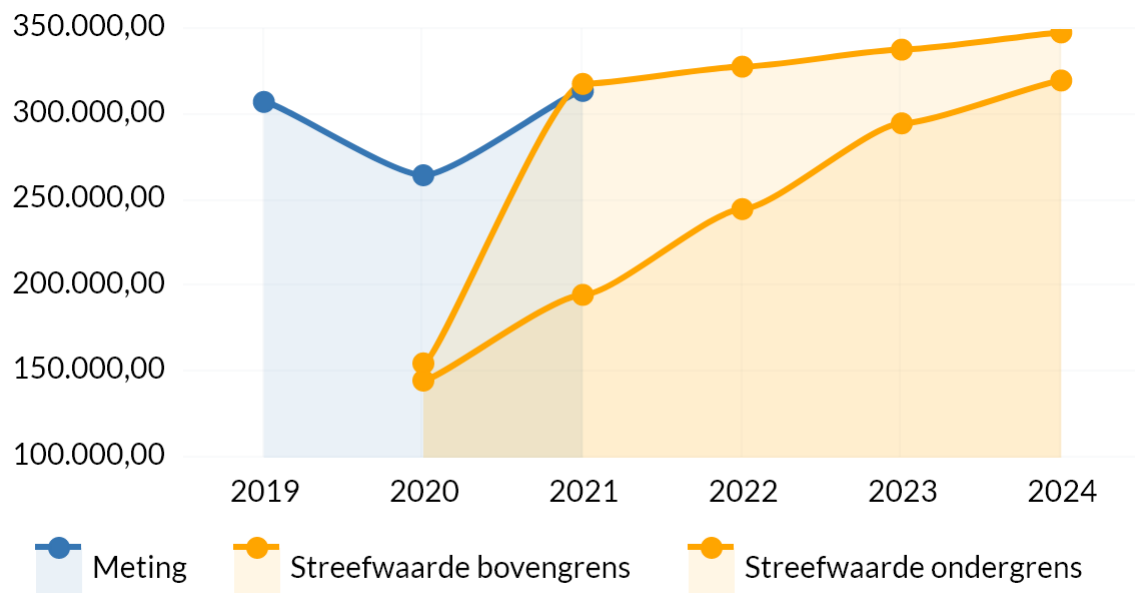
Wat hebben we bereikt?

- [In 2024 is het aantal recreatieve overnachtingen boven het niveau van 2019.](#)

De coronacrisis in 2020 en 2021 maakte dat het streven naar stabilisatie van het aantal recreatieve overnachtingen een belangrijke doelstelling was. De NBTC voorspelde ('Verblijfstoerisme in Nederland in 2020 - Verwachting verblijfstoerisme in 3 varianten' d.d. 2 juni 2020) in 2020 een daling van -58% tot -74% van inkomend toerisme en een daling van -43% tot -58% van het binnenlands toerisme. Het was niet reëel te verwachten dat dit doel binnen een jaar weer ingelopen was, daarom is het vierjarige doel gesteld om in 2024 boven het niveau van 2019 te zitten wat betreft toeristische overnachtingen. Echter de voorlopige cijfers voor 2021 laten zien dat Montferland qua overnachtingen waarschijnlijk alweer op het niveau van 2019 zal zijn, of zelfs boven het niveau van 2019.

Aantal recreatieve overnachtingen

Opmerking: het aantal overnachtingen van 2021 is een voorlopig cijfer, definitief cijfer nog onbekend.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	307.530,00	264.671,00	313.940,00	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	155.000,00	318.000,00	328.000,00	338.000,00	348.000,00
Streefwaarde ondergrens	-	145.000,00	195.000,00	245.000,00	295.000,00	320.000,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gesprekken voeren met grotere toeristische ondernemingen in Montferland over eventuele toekomstplannen

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Er vinden regelmatig gesprekken plaats met de toeristische ondernemers en eventuele toekomstplannen. Ook de grotere ondernemingen weten ons te vinden.

- Investeren in de toeristische promotie van Montferland

Geld

Geld (toelichting)

Gedekt uit beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Stichting Montferland Marketing heeft ook in 2022 een ruime subsidie ontvangen om Montferland op het gebied van recreatie en toerisme te promoten.

- Inzet Toeristenbelasting enkel voor R&T

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- Uitvoering geven aan het gezamenlijk ontwikkelde R&T-beleid

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering wordt gefinancierd uit de beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

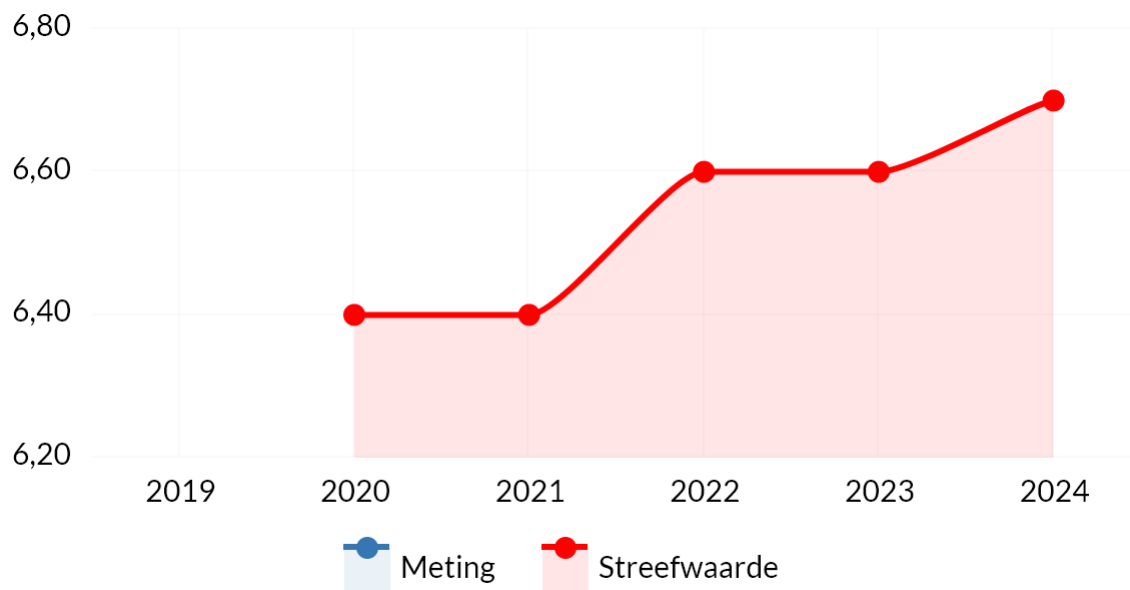
Uitvoering (toelichting)

In 2023 wordt de evenementenvisie en het evenementenbeleid afgerond, hiervoor hebben de voorbereidingen plaatsgevonden in 2022. In 2022 is voor het ontwikkelgebied Nevelhorst een informatieavond georganiseerd en wordt voor ontwikkelgebied Zeddam een bureau geselecteerd voor het opstellen van een ontwikkelplan. Tevens is in 2022 het toekomstplan voor Stroombroek opgeleverd, waarvan de resultaten zullen worden meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid in 2023. Ook het R&T-Marktonderzoek Montferland is in 2022 afgerond en ook dat wordt meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid.

Wat hebben we bereikt?

- In 2024 moet de score van gemeente Montferland op het vlak van ondernemingsklimaat en vestigingsklimaat minimaal gelijk zijn met het gemiddelde van Nederland.

Waarderingscijfer Ondernemersklimaat

Bron: Waar staat je gemeente

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting				-	-	-
Streefwaarde	-	6,40	6,40	6,60	6,60	6,70

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aantal bedrijfsbezoeken vanuit gemeente (bestuur en ambtelijk) intensiveren

Geld

Geld (toelichting)

Geen specifiek budget voor gevraagd.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Bedrijfscontacten zijn cruciaal om te achterhalen wat er leeft bij de ondernemers. Dit betreft een continu proces. Daarnaast is er frequent contact met de ondernemersverenigingen en worden vergaderingen van deze ondernemersverenigingen bezocht.

- Uitvoering geven aan het gezamenlijk ontwikkelde R&T-beleid

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering wordt gefinancierd uit de beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2023 wordt de evenementenvisie en het evenementenbeleid afgerond, hiervoor hebben de voorbereidingen plaatsgevonden in 2022. In 2022 is voor het ontwikkelgebied Nevelhorst een informatieavond georganiseerd en wordt voor ontwikkelgebied Zeddam een bureau geselecteerd

voor het opstellen van een ontwikkelplan. Tevens is in 2022 het toekomstplan voor Stroombroek opgeleverd, waarvan de resultaten zullen worden meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid in 2023. Ook het R&T-Marktonderzoek Montferland is in 2022 afgerond en ook dat wordt meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid.

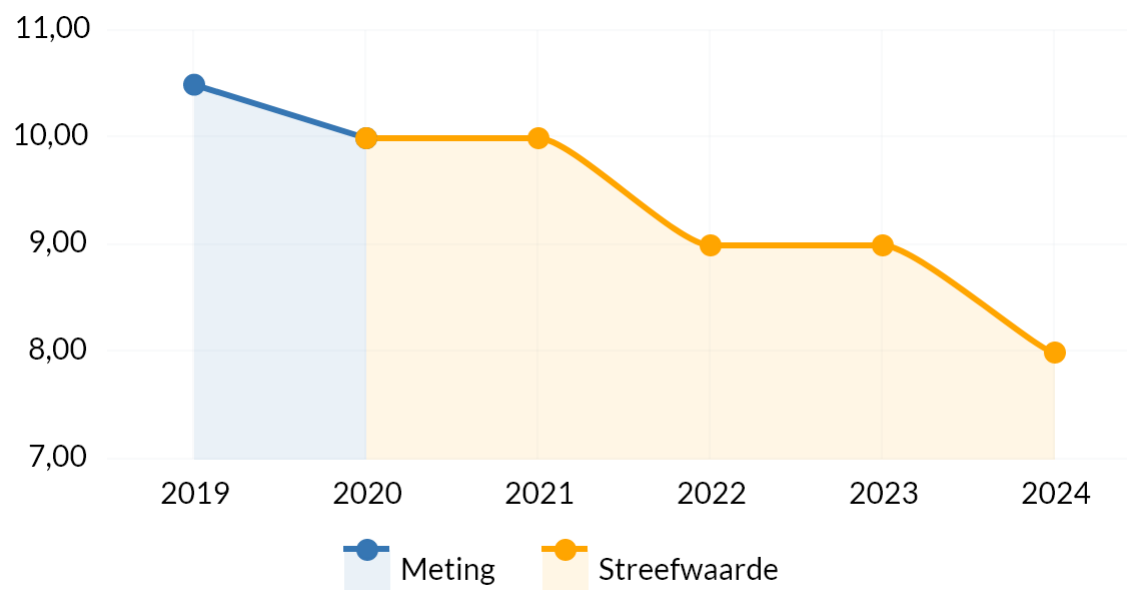
Wat hebben we bereikt?

- In 2024 staat Montferland binnen de Achterhoek in de top 8 van het aantal R&T-vestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.

In 2019 stond Montferland samen met Aalten op een gedeelde 10e/11e plek in de Achterhoek wat betreft het aantal R&T-vestigingen. Dit is opvallend, omdat Montferland in 2019 in de top 3 stond van het aantal R&T-banen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar). Dit betekent dat Montferland voor haar toeristische overnachtingen afhankelijk is van een beperkt aantal grote vestigingen. Voor stabiliteit van de R&T-sector in de gemeente is het van belang om deze afhankelijkheid te verkleinen en dus te streven naar een groter aantal R&T-vestigingen. In 2020 stond Montferland op de 10e plek en voor 2021 zijn er nog geen cijfers bekend.

Ter verduidelijking: onder de Achterhoekse gemeenten worden de volgende gerekend (op basis van Stichting Achterhoek Toerisme): Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Doesburg, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen.

R&T-vestigingen per 1.000 inwoners in leeftijd 15-74 jaar: plaats van Montferland in de ranglijst van Achterhoekse gemeenten (Achterhoek = benchmark)

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	10,50	10,00	-	-	-	-
Streefwaarde	-	10,00	10,00	9,00	9,00	8,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Investeren in de toeristische promotie van Montferland

Geld

Geld (toelichting)

Gedekt uit beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Stichting Montferland Marketing heeft ook in 2022 een ruime subsidie ontvangen om Montferland op het gebied van recreatie en toerisme te promoten.

- Inzet Toeristenbelasting enkel voor R&T

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- Uitvoering geven aan het gezamenlijk ontwikkelde R&T-beleid

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering wordt gefinancierd uit de beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

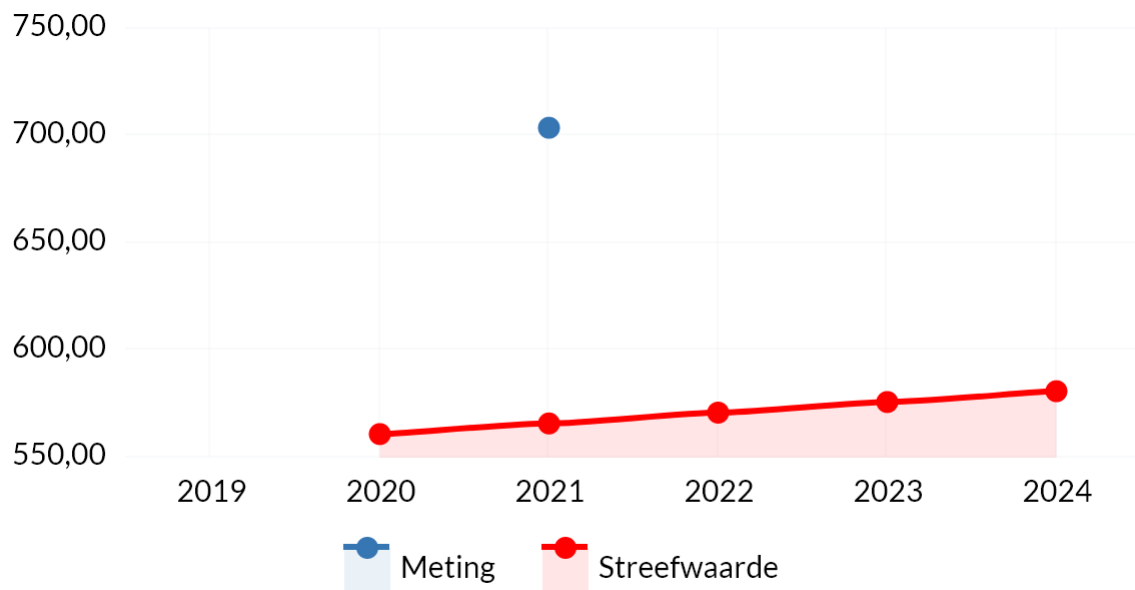
In 2023 wordt de evenementenvisie en het evenementenbeleid afgerond, hiervoor hebben de voorbereidingen plaatsgevonden in 2022. In 2022 is voor het ontwikkelgebied Nevelhorst een informatieavond georganiseerd en wordt voor ontwikkelgebied Zeddam een bureau geselecteerd voor het opstellen van een ontwikkelplan. Tevens is in 2022 het toekomstplan voor Stroombroek opgeleverd, waarvan de resultaten zullen worden meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid in 2023. Ook het R&T-Marktonderzoek Montferland is in 2022 afgerond en ook dat wordt meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid.

Wat hebben we bereikt?

- Jaarlijkse toename met tenminste 1% van het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 74

Mogelijk maken van uitbreidingen op bestaande bedrijventerreinen en uiteraard vestiging van nieuw bedrijfsleven.

Aantal banen per inwoner

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	-	-	703,90	-	-	-
Streefwaarde	-	561,00	566,00	571,00	576,00	581,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Een ondernemerspeiling verrichten

Geld

Geld (toelichting)

Budget zal tzt aangevraagd worden.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Na de ondernemerspeiling in 2020 zal, met een interval van 4 jaar, de volgende ondernemerspeiling worden uitgevoerd in 2024. Dit betreft een continue vierjaarlijks proces.

- Grensoverschrijdende studie naar de betekenis en branding van het logistieke knooppunt EMZ

Geld

Geld (toelichting)

Werkzaamheden vinden plaats binnen het daartoe beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het onderzoek naar en de uitwerking van het concept logistieke hotspot Emmerich Montferland Zevenaar (EMZ) is in volle gang.

- Potentie uitbreiding traditionele bedrijventerreinen onderzoeken

Geld

Geld (toelichting)

Onderzoek wordt uitgevoerd binnen het daartoe beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Eind 2021 is gestart met een behoefteonderzoek uitbreiding lokale bedrijventerreinen, ter voorbereiding op een eventueel later te volgen locatieonderzoek.

- Uitvoering geven aan de economische visie Montferland

Geld

Geld (toelichting)

Zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt continue uitvoering geven aan de economische visie van Montferland en de Liemers Economische Visie. Indien budget benodigd is voor het verder vormgeven van punten uit de economische visie, bijvoorbeeld voor een concreet project dan zal dit aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De economische visie van Montferland is op hoofdlijnen overgenomen en onderdeel geworden van de Liemers Economische Visie om de benodigde slagkracht te vergroten. Kort samengevat wordt ingezet op het stimuleren van duurzame werkgelegenheid in Montferland en in de Liemers. Het concreet vormgeven van punten uit de economische visie is een continue proces, is afhankelijk van veel factoren en gaat stapsgewijs. Zaken uit de visie waar concrete stappen in worden gezet zijn:

- verduurzaming van de logistiek;
- versterken logistieke hotspot EMZ;
- intensiveren samenwerking tussen logistieke ondernemers en Logistics Valley;
- inzet op de verduurzaming van verouderde bedrijventerreinen;
- **inzet op de uitbreiding van het bedrijventerrein 's-Heerenberg;**
- **arbeidsmarkt en onderwijs beter op elkaar laten aansluiten;**
- grensoverschrijdende samenwerking tussen Montferland/Liemers en Emmerich;
- energietransitie en circulaire economie.

Economische verkenning met enkele Achterhoekse gemeenten, in het kader van mogelijke deelname in de Achterhoek, heeft Q4 2022 plaats gevonden.

- Uitwerken ontwikkelplan bedrijventerrein 's-Heerenberg, fase 2

Geld

Geld (toelichting)

Op dit moment worden zoals gebruikelijk binnen de actieve gebiedsontwikkeling voorbereidingskosten gemaakt. Uiteindelijk worden deze kosten vervat in een grondexploitatie waarbinnen ook alle overige kosten en baten zijn te vinden. De grondexploitatie dient te zijner tijd door de gemeenteraad te worden vastgesteld.

Uitvoering

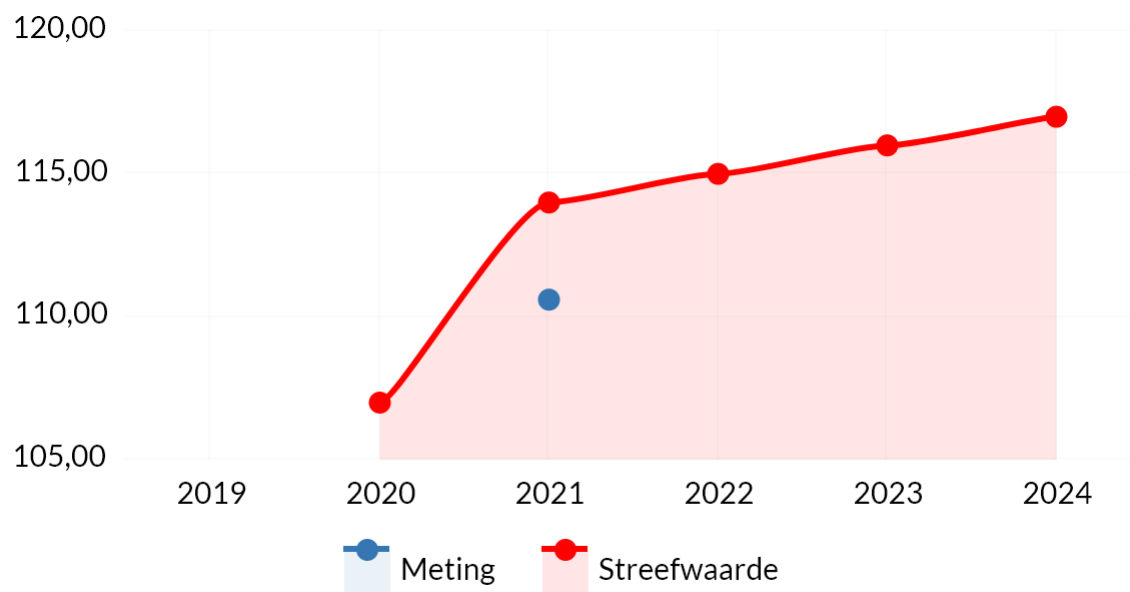

Uitvoering (toelichting)

Ingezet wordt op een uitbreiding van het bedrijventerrein in 's-Heerenberg met faciliteiten zoals een Clean Energy Hub, truckparking en een accommodatie voor de huisvesting van arbeidsmigranten. De beoogde locatie voor deze uitbreiding is gesitueerd aan de noordzijde. Voor de kadernota zal er een visie op deze ontwikkeling worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Wat hebben we bereikt?

- Jaarlijkse toename met tenminste 1% van het aantal bedrijfsvestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 74

Mogelijk maken van uitbreiding van bestaande bedrijven en aantrekken van nieuwe bedrijven**Aantal bedrijfsvestigingen per inwoner**

Bron: *Waarstaatjegemeente.nl*

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	-	-	110,60	-	-	-
Streefwaarde	-	107,00	114,00	115,00	116,00	117,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Een ondernemerspeiling verrichten

Geld**Geld (toelichting)**

Budget zal tzt aangevraagd worden.

Uitvoering**Uitvoering (toelichting)**

Na de ondernemerspeiling in 2020 zal, met een interval van 4 jaar, de volgende ondernemerspeiling worden uitgevoerd in 2024. Dit betreft een continue vierjaarlijks proces.

- Grensoverschrijdende studie naar de betekenis en branding van het logistieke knooppunt EMZ

Geld

Geld (toelichting)

Werkzaamheden vinden plaats binnen het daartoe beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het onderzoek naar en de uitwerking van het concept logistieke hotspot Emmerich Montferland Zevenaar (EMZ) is in volle gang.

- Potentie uitbreiding traditionele bedrijventerreinen onderzoeken

Geld

Geld (toelichting)

Onderzoek wordt uitgevoerd binnen het daartoe beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Eind 2021 is gestart met een behoefteonderzoek uitbreiding lokale bedrijventerreinen, ter voorbereiding op een eventueel later te volgen locatieonderzoek.

- Uitvoering geven aan de economische visie Montferland

Geld

Geld (toelichting)

Zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt continue uitvoering geven aan de economische visie van Montferland en de Liemers Economische Visie. Indien budget benodigd is voor het verder vormgeven van punten uit de economische visie, bijvoorbeeld voor een concreet project dan zal dit aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De economische visie van Montferland is op hoofdlijnen overgenomen en onderdeel geworden van de Liemers Economische Visie om de benodigde slagkracht te vergroten. Kort samengevat wordt ingezet op het stimuleren van duurzame werkgelegenheid in Montferland en in de Liemers. Het concreet vormgeven van punten uit de economische visie is een continue proces, is afhankelijk van veel factoren en gaat stapsgewijs. Zaken uit de visie waar concrete stappen in worden gezet zijn:

- verduurzaming van de logistiek;
- versterken logistieke hotspot EMZ;
- intensiveren samenwerking tussen logistieke ondernemers en Logistics Valley;
- inzet op de verduurzaming van verouderde bedrijventerreinen;
- inzet op de uitbreiding van het bedrijventerrein 's-Heerenberg;
- arbeidsmarkt en onderwijs beter op elkaar laten aansluiten;
- grensoverschrijdende samenwerking tussen Montferland/Liemers en Emmerich;
- energietransitie en circulaire economie.

Economische verkenning met enkele Achterhoekse gemeenten, in het kader van mogelijke deelname in de Achterhoek, heeft Q4 2022 plaats gevonden.

- Uitwerken ontwikkelplan bedrijventerrein 's-Heerenberg, fase 2

Geld

Geld (toelichting)

Op dit moment worden zoals gebruikelijk binnen de actieve gebiedsontwikkeling voorbereidingskosten gemaakt. Uiteindelijk worden deze kosten vervat in een grondexploitatie waarbinnen ook alle overige kosten en baten zijn te vinden. De grondexploitatie dient te zijner tijd door de gemeenteraad te worden vastgesteld.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

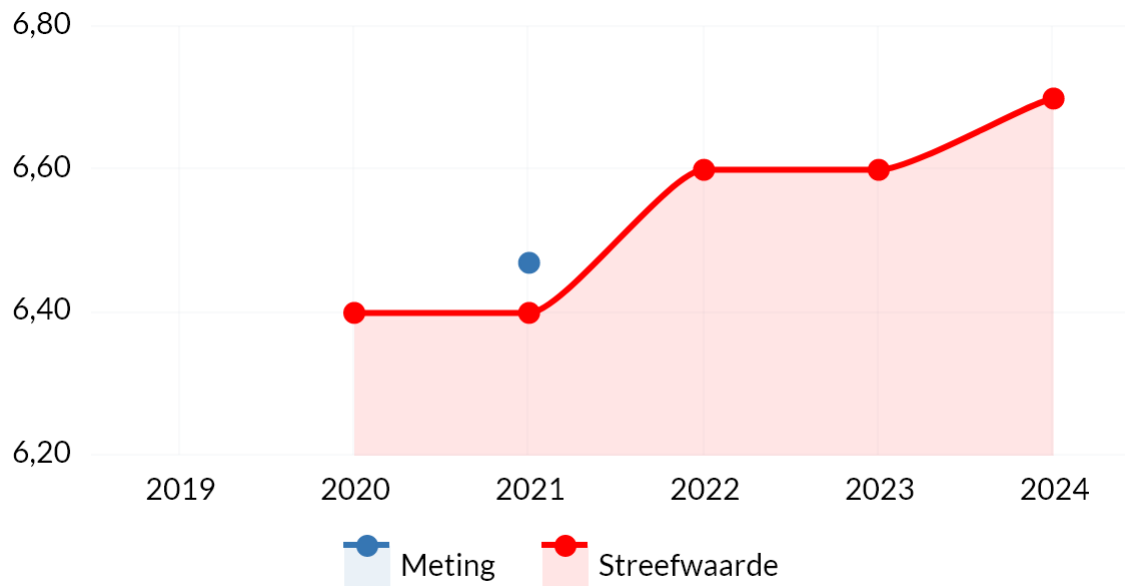
Ingezet wordt op een uitbreiding van het bedrijventerrein in 's-Heerenberg met faciliteiten zoals een Clean Energy Hub, truckparking en een accommodatie voor de huisvesting van arbeidsmigranten. De beoogde locatie voor deze uitbreiding is gesitueerd aan de noordzijde. Voor de kadernota zal er een visie op deze ontwikkeling worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Wat hebben we bereikt?

- [Meer ondernemers hebben een positief beeld over het economisch beleid van de gemeente.](#)

Met name de intensieve contacten en de ondersteuning tijdens de coronamaatregelen hebben geleid tot een beter beeld. Voor wat betreft ondernemingsklimaat en vestigingsklimaat is er nog een lichte achterstand t.o.v. landelijk gemiddelde maar de score op "juiste prioriteiten economisch beleid" is fors hoger.

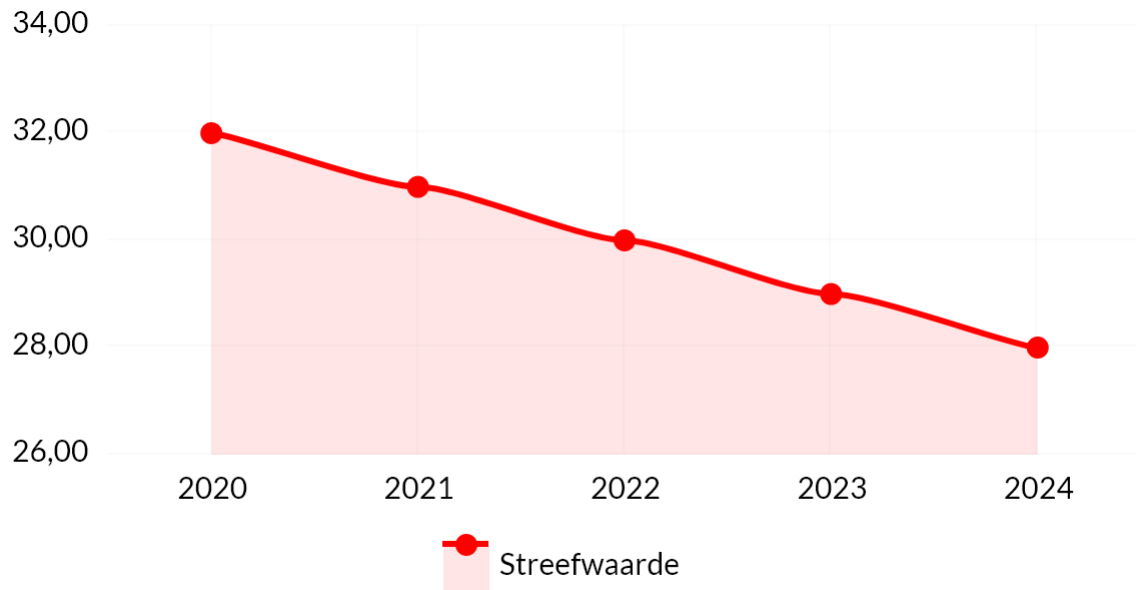
Waarderingscijfer Ondernemersklimaat

Bron: Waar staat je gemeente

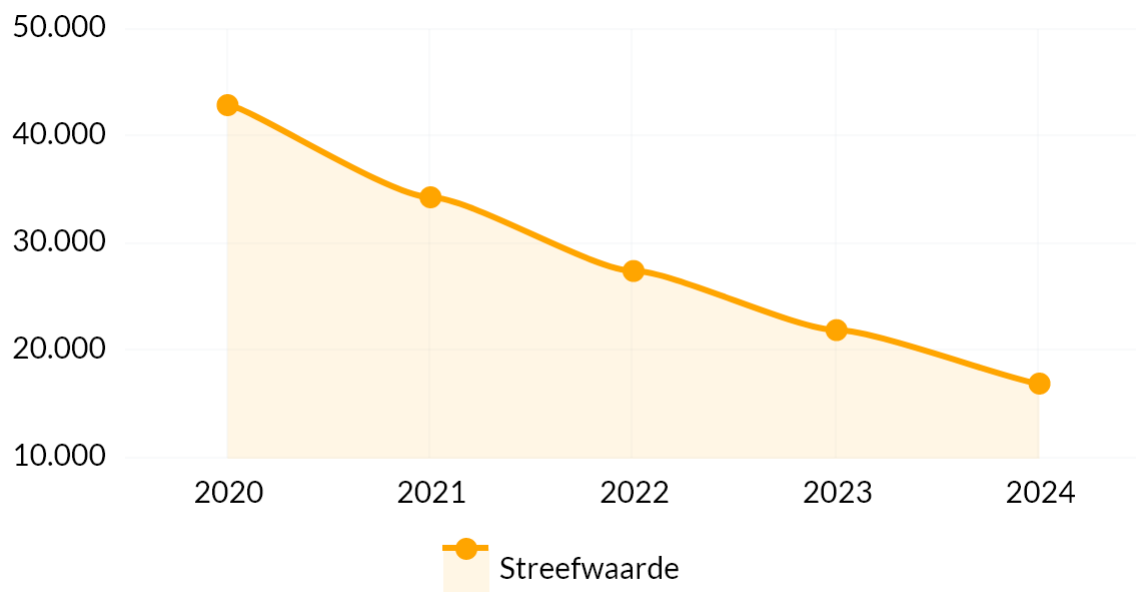
Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	-	-	6,47	-	-	-
Streefwaarde	-	6,40	6,40	6,60	6,60	6,70

Regeldruk

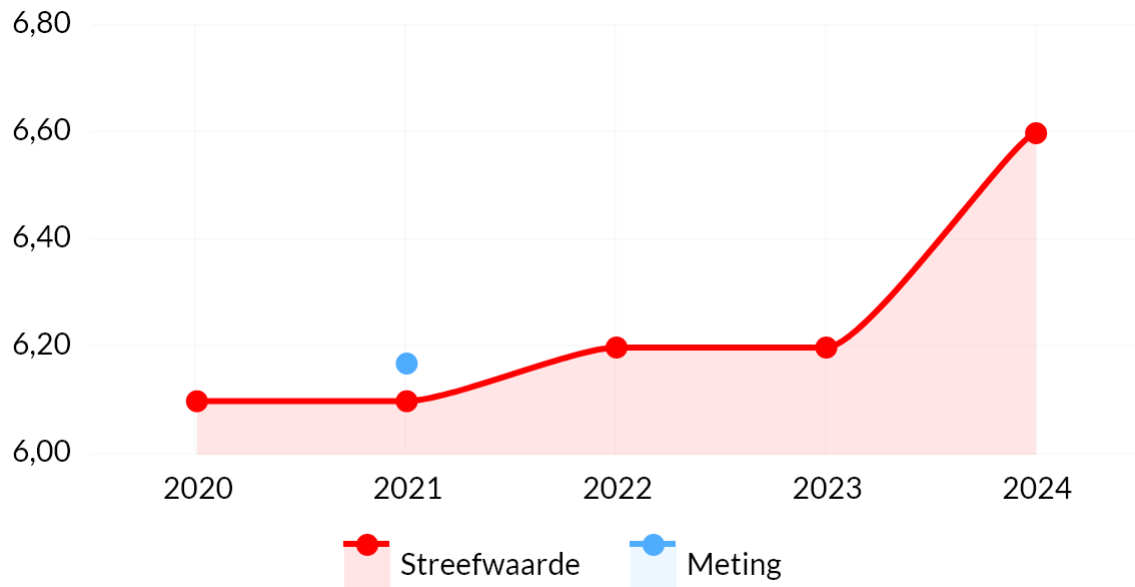
Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Streefwaarde	32,00	31,00	30,00	29,00	28,00

Verkocht aantal m2's bedrijventerreinen

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Streefwaarde	43.000	34.400	27.520	22.000	17.000

Waarderingscijfer vestigingsklimaat

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Streefwaarde	6,10	6,10	6,20	6,20	6,60
Meting	-	6,17	-	-	-

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Een ondernemerspeiling verrichten

Geld

Geld (toelichting)

Budget zal tzt aangevraagd worden.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Na de ondernemerspeiling in 2020 zal, met een interval van 4 jaar, de volgende ondernemerspeiling worden uitgevoerd in 2024. Dit betreft een continue vierjaarlijks proces.

- Grensoverschrijdende studie naar de betekenis en branding van het logistieke knooppunt EMZ

Geld

Geld (toelichting)

Werkzaamheden vinden plaats binnen het daartoe beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het onderzoek naar en de uitwerking van het concept logistieke hotspot Emmerich Montferland Zevenaar (EMZ) is in volle gang.

- Potentie uitbreiding traditionele bedrijventerreinen onderzoeken

Geld

Geld (toelichting)

Onderzoek wordt uitgevoerd binnen het daartoe beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Eind 2021 is gestart met een behoefteonderzoek uitbreiding lokale bedrijventerreinen, ter voorbereiding op een eventueel later te volgen locatieonderzoek.

- Uitvoering geven aan de economische visie Montferland

Geld

Geld (toelichting)

Zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt continue uitvoering geven aan de economische visie van Montferland en de Liemers Economische Visie. Indien budget benodigd is voor het verder vormgeven van punten uit de economische visie, bijvoorbeeld voor een concreet project dan zal dit aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De economische visie van Montferland is op hoofdlijnen overgenomen en onderdeel geworden van de Liemers Economische Visie om de benodigde slagkracht te vergroten. Kort samengevat wordt ingezet op het stimuleren van duurzame werkgelegenheid in Montferland en in de Liemers. Het concreet vormgeven van punten uit de economische visie is een continue proces, is afhankelijk van veel factoren en gaat stapsgewijs. Zaken uit de visie waar concrete stappen in worden gezet zijn:

- verduurzaming van de logistiek;
- versterken logistieke hotspot EMZ;
- intensiveren samenwerking tussen logistieke ondernemers en Logistics Valley;
- inzet op de verduurzaming van verouderde bedrijventerreinen;
- inzet op de uitbreiding van het bedrijventerrein 's-Heerenberg;
- arbeidsmarkt en onderwijs beter op elkaar laten aansluiten;
- grensoverschrijdende samenwerking tussen Montferland/Liemers en Emmerich;
- energietransitie en circulaire economie.

Economische verkenning met enkele Achterhoekse gemeenten, in het kader van mogelijke deelname in de Achterhoek, heeft Q4 2022 plaats gevonden.

- Uitwerken ontwikkelplan bedrijventerrein 's-Heerenberg, fase 2

Geld

Geld (toelichting)

Op dit moment worden zoals gebruikelijk binnen de actieve gebiedsontwikkeling voorbereidingskosten gemaakt. Uiteindelijk worden deze kosten vervat in een grondexploitatie waarbinnen ook alle overige kosten en baten zijn te vinden. De grondexploitatie dient te zijner tijd door de gemeenteraad te worden vastgesteld.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Ingezet wordt op een uitbreiding van het bedrijventerrein in 's-Heerenberg met faciliteiten zoals een Clean Energy Hub, truckparking en een accommodatie voor de huisvesting van arbeidsmigranten. De beoogde locatie voor deze uitbreiding is gesitueerd aan de noordzijde. Voor de kadernota zal er een visie op deze ontwikkeling worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

04.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-7.306	-902	-691	-7.853	-693	-691
Baten	9.201	441	483	8.052	440	483
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.895	-461	-208	200	-253	-208
Onttrekkingen	0	0	375	136	0	375
Stortingen	0	0	-95	-470	0	-95
Mutaties reserves	0	0	280	-334	0	280
Gerealiseerd resultaat	1.895	-461	72	-135	-253	72

2.1.05 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl

5.1 Missie

In Montferland kan iedere inwoner in goede gezondheid wonen, werken en recreëren. Alle kinderen hebben gelijke kansen om gezond en zelfstandig op te groeien. Alle ouderen genieten van een vitale en zorgeloze oude dag in een vertrouwde omgeving. Iedereen doet mee in de eigen omgeving en naar eigen mogelijkheden in Montferland!

Eigen veerkracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners is het belangrijkste vertrekpunt. We voelen ons mede verantwoordelijk voor een gezonde omgeving met goede toegankelijke zorg en een basisniveau aan voorzieningen. Deze voorzieningen nodigen uit tot sport, bewegen en een gezonde leefstijl. Samen komen we verder, dus we werken vanuit een integrale aanpak samen met onze inwoners en (maatschappelijk) organisaties.

5.2 Context en achtergronden

Doel

In Montferland zijn er meer gezondheidsachterstanden en ongezonde leefgewoonten dan gemiddeld in Nederland. Bij vooral inwoners met een lage sociaal economische status (SES) gaan ongezonde gewoonten van generatie op generatie over. Een gezond leven lijkt hier niet de basis te zijn. We zetten sport, bewegen en een gezonde leefstijl nog meer in als middel om sociaal economische gezondheidsverschillen te verkleinen.

Context

Het coronavirus en de maatregelen ter verspreiding van het virus hebben - evenals in 2020 - een grote invloed op de gezondheid gehad.

en

achtergronden

Landelijke onderzoeken tonen aan dat ten eerste dat de mentale gezondheid verslechterd is. Angst, somberheid en eenzaamheid zijn toegenomen, in het bijzonder bij zowel jongeren als jongvolwassenen. Ook zijn rokers tijdens de coronacrisis gemiddeld meer gaan roken. Daarnaast is het aantal mensen met overgewicht ook toegenomen. Ook was het lastiger om zorg en ondersteuning aan de zelfstandig thuiswonende ouderen te bieden. Hierdoor is de eenzaamheid onder volwassenen toegenomen.

De coronapandemie heeft de gezondheidsverschillen verder vergroot. Inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) of een migratieachtergrond liepen een groter risico op besmetting met het virus, waren vaker ernstig ziek en overleden vaker aan het virus.

De maatschappelijke relevantie van sport, bewegen en een gezonde leefstijl is tijdens de afgelopen twee jaar nog nadrukkelijker aan het licht gekomen dan voorheen. Het coronavirus heeft vooral de kwetsbare getroffen. Leefstijlziekten zoals hart- en vaatziekten, obesitas en diabetes hadden een negatieve invloed op het verloop van het ziektebeeld. Een gezonde leefstijl (gezonde voeding, voldoende beweging, slaap en ontspanning, stoppen met roken en alcohol matigen) versterkt het immuunsysteem. Het verkleint daarmee de kans op een ernstig beloop van COVID-19.

Ondanks de beperkingen van het coronavirus is er in 2021 verder uitvoering gegeven aan de sportnota 'Montferland Beweegt'. Er zijn vele activiteiten georganiseerd. Bekijk de tussentijdse evaluatie van de sportnota voor een overzicht van een aantal activiteiten: www.achterhoekinbeweging.nl/evaluatiemontferland

Met lockdowns in het begin en het einde van het jaar, was het voor sportaanbieders wederom een bewogen jaar. De maatregelen deden weer een groot beroep op de veerkracht van de aanbieders. De resultaten van de Coronamonitor laten zien dat de meeste aanbieders er in slagen om de crisis relatief goed door te komen. In het Coronaherstelplan is sport, bewegen en een gezonde leefstijl een belangrijk middel om weer toe te werken naar een gezonde en vitale samenleving. Ook in 2021 was de GGD Noord- en Oost-Gelderland vooral bezig met het bestrijden van het corona virus. Het grootschalig toedienen van de vaccinaties was daarbij de allerbelangrijkste taak. Ook bleef het testen één van de werkzaamheden. Het bron- en contactonderzoek is vanwege de snelle verspreiding van het virus en de beperkte beschikbaarheid van personeel behoorlijk afgeschaald.

Verbonden partijen:

GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG)
De GGD is de gezondheidsdienst van 22 gemeente. De GGD NOG bewaakt, beschermt en bevordert

de gezondheid van de inwoners. Zij voert de taken vanuit de Wet Publieke Gezondheid namens de gemeente uit.

Achterhoek in Beweging
 Achterhoek in Beweging is een initiatief van de Achterhoekse gemeenten. Samen met betrokken partners in onder andere zorg, onderwijs, cultuur, bedrijfsleven en sport stelt de organisatie de kracht van bewegen en een gezonde leefstijl (met sport als katalysator) in de Achterhoek centraal.

5.3 kaderstellende (beleids) nota's

- Coalitieprogramma 'Samen krijgen wij het voor elkaar' 2018-2022
- Verbindend Kader Sociaal Domein
- Sportnota 'Montferland Beweegt' 2020-2023
- Lokaal beweeg- en sportakkoord 'Heel Montferland Beweegt'
- Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging 2020-2024
- Regionaal Preventie Akkoord: Gezondheid en geluk voorop in de Achterhoek 2020-2030
- Bestuursagenda GGD Noord en Oost-Gelderland: NOG Gezonder
- Beleidsplan Spelen in Montferland: Spelen, bewegen en ontmoeten voor jong en oud 2015-2030

Wat hebben we bereikt?

- [Meer inwoners ervaren een goede gezondheid.](#)

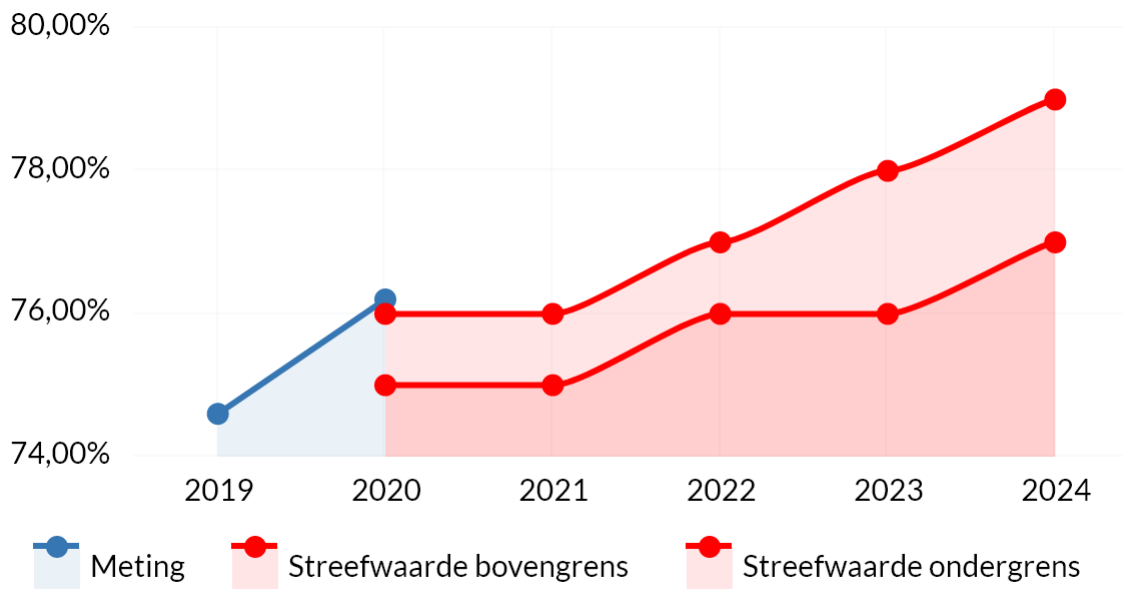
De ervaren gezondheid bij zowel volwassenen als bij jeugdigen ligt iets boven de streefwaarden. Beide metingen zijn echter nog voor corona gedaan. Bij een volgende meting is de verwachtingen dat de ervaren gezondheid door corona gedaald is.

- Indicatoren

het percentage van de volwassen dat de gezondheid als (zeer) goed ervaart.

De meest recente beschikbare meting is uit 2020. In 2022 is de volgende meting.

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en, CBS en RIVM

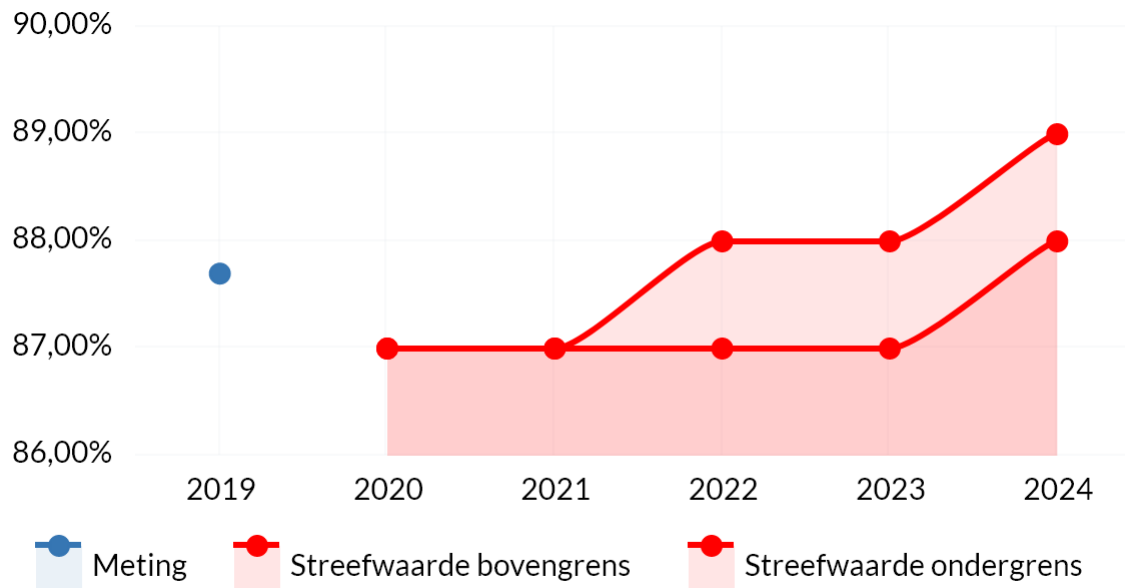
Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	74,60 %	76,20 %	-	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	76,00 %	76,00 %	77,00 %	78,00 %	79,00 %
Streefwaarde ondergrens	-	75,00 %	75,00 %	76,00 %	76,00 %	77,00 %

het percentage van de jeugd dat de gezondheid als (zeer) goed ervaart

De meest recente beschikbare Gezondheidsmonitor Jeugd is uit 2019. In 2021 is een Gezondheidsmonitor Jeugd afgenomen. Deze resultaten zijn naar verwachting in het

voorjaar van 2022 beschikbaar. Bij de jaarstukken van 2022 vindt dus een update van deze indicator plaats.

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd 2019, GGD'en en RIVM

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	87,70 %	-	-	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	87,00 %	87,00 %	88,00 %	88,00 %	89,00 %
Streefwaarde ondergrens	-	87,00 %	87,00 %	87,00 %	87,00 %	88,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bewegedrag bij jonge kinderen stimuleren door het Nijntje Bewegingsdiploma

Geld

Geld (toelichting)

Vanuit het lokale beweeg- en sportakkoord 'Heel Montferland Beweegt' zijn er extra middelen beschikbaar vanuit de Rijksoverheid om de verbinding tussen scholen en gymnastiekverenigingen te realiseren bij het Nijntje Bewegingsdiploma.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In het schooljaar 2020-2021 deden twee scholen (Laetare Kilder en Galama) mee met het Nijntje Bewegingsdiploma. 77 kinderen hebben hun Bewegingsdiploma gehaald. In het schooljaar 2021-2022 is de samenwerking gezocht met kinderopvang Puck&Co. Op dit moment nemen 37 kinderen deel aan het Nijntje Bewegingsdiploma.

In het lokale beweeg- en sportakkoord 'Heel Montferland Beweegt' is het verbinden van de scholen aan de gymnastiekverenigingen bij het uitvoeren van het Nijntje Bewegingsdiploma één van de speerpunten bij 'Jeugd meer en vaker in beweging'.

- De ketenaanpak overgewicht jeugd (voorheen GKGK) weer activeren

Geld

Geld (toelichting)

Op dit moment zijn er niet voldoende middelen (zowel personeel als financieel) om van start te gaan als JOGG gemeente.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Er is geen personele capaciteit om de ketenaanpak overgewicht jeugd te activeren. Achterhoek in Beweging voert al geruime tijd een regionale verkenning om aan de slag te gaan als Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) regio.

- De verbinding tussen zorg en sport realiseren door het sluiten van een lokaal sport- en preventieakkoord

Geld

Geld (toelichting)

Vanuit de Rijksoverheid ontvangen we een SPecifieke UitKering (SPUK) voor uitvoering voor het lokale sport en preventieakkoord. Voor de werkgroepen zijn er nog voldoende middelen beschikbaar voor uitvoering van de projecten en plannen.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het lokale beweeg- en sportakkoord '*Heel Montferland Beweegt*' is in het voorjaar door bijna vijftig partners ondertekend. Het is nadrukkelijk een akkoord voor en door de samenleving. Op vijf thema's zijn teams - onder leiding van een aanvoerder - aan de slag met de uitvoering. Er zijn veel verbindingen ontstaan tussen sport, zorg en welzijn.

Er is nog geen lokaal preventieakkoord gesloten. We sluiten op dit moment nog aan bij het regionale preventieakkoord '*Gezondheid & Geluk voorop in de Achterhoek*'.

- Het stimuleren van gezonde sportkantines

Geld

Geld (toelichting)

Doordat er geen uitvoering is gegeven is er budget overgebleven.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Door COVID '19 waren sportkantines veelal niet geopend. Besturen van sportclubs hadden het realiseren van een gezonder aanbod ook niet op hun prioriteitenlijstje staan. Zij moesten alle zeilen bijzetten om leden en vrijwilligers te behouden.

- Het stimuleren van rookvrije omgevingen

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Steeds meer sportclubs maken hun accommodatie rookvrij (o.a. DVC'26, FC Bergh en v.v. Sprinkhanen). FC Bergh heeft zelfs een samenwerking met een leefstijlcoach voor een cursus 'Stoppen met roken'.

- Het uitrollen van een goed dekkend netwerk van de Gecombineerde Leefstijl Interventie SLIMMER

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) is nog niet voldoende bekend onder inwoners. De GGD Noord- en Oost-Gelderland heeft de resultaten van de GLI in Montferland geëvalueerd. Het programma levert een positieve bijdrage aan de leefstijl van deelnemers. Via Pharos (landelijk uitvoeringsorganisatie van Gezond in de Stad) vinden er gesprekken plaats voor ondersteuning in communicatie.

Wat hebben we bereikt?

- [Meer inwoners gaan voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen \(NNGB\)](#)

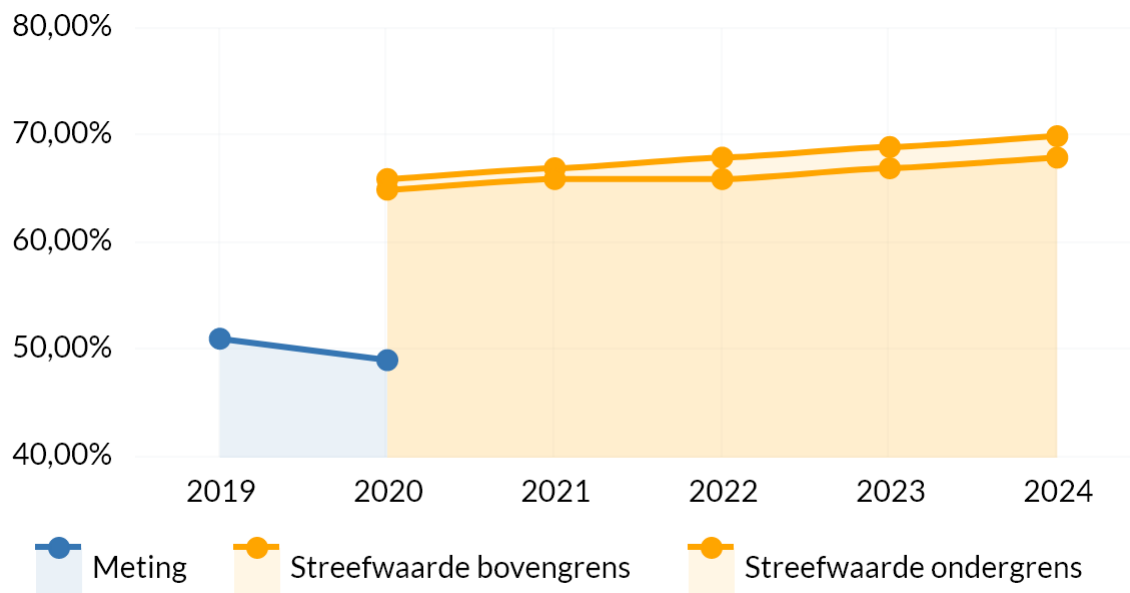
Het aantal volwassenen en jeugdigen dat voldoet aan de beweegnorm is gedaald. Corona heeft het beweeggedrag negatief beïnvloed.

- Indicatoren

Beweegnorm volwassenen

De meest recente beschikbare meting is uit 2020. In 2022 is de volgende Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen.

Toelichting bij beweegnorm volwassenen
Bij het opstellen van de programmabegroting 2021 is nog uitgegaan van de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). In 2017 heeft de Gezondheidsraad echter een nieuwe Beweegrichtlijn uitgebracht. De NNGB is in de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen van 2020 niet meer uitgevraagd. De NNGB is niet één op één te vergelijken met de nieuwe Beweegrichtlijn. Daardoor vallen de waardes lager uit. Vanaf de Programmabegroting 2023 staat de juiste indicator vermeld.
Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en, CBS en RIVM

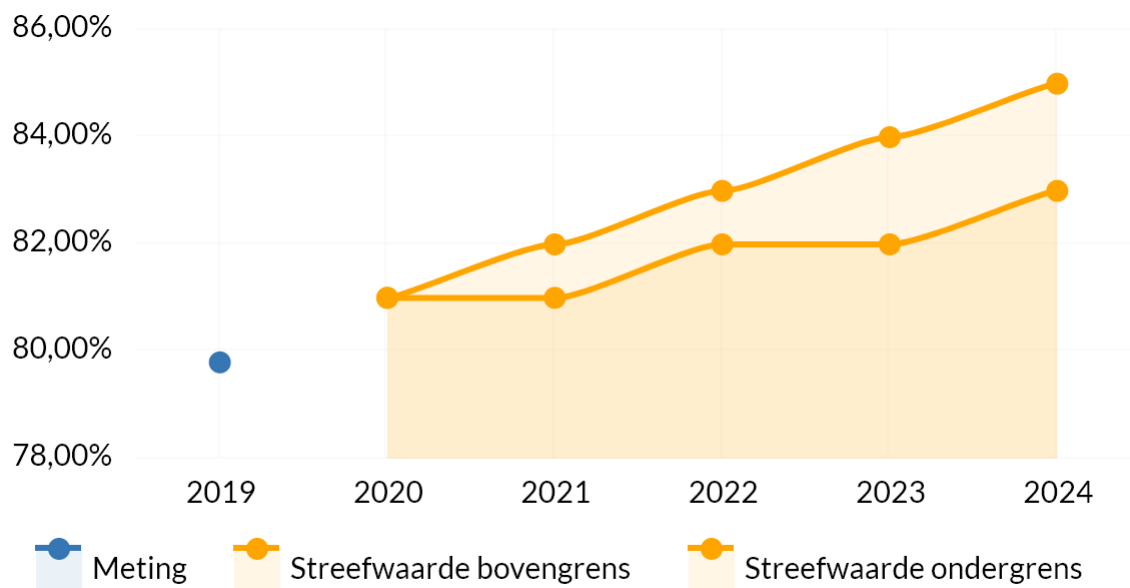

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	51,10 %	49,10 %	-	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	66,00 %	67,00 %	68,00 %	69,00 %	70,00 %
Streefwaarde ondergrens	-	65,00 %	66,00 %	66,00 %	67,00 %	68,00 %

Beweeggedrag van jeugd : wekelijks sporten georganiseerd verband

De meest recente beschikbare meting is uit 2019. In 2021 is een Gezondheidsmonitor Jeugd afgenomen. Deze resultaten zijn naar verwachting in het voorjaar van 2022 beschikbaar. Bij de jaarstukken van 2022 vindt dus een update van deze indicator plaats.

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd 2019, GGD'en en RIVM

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	79,80 %	-	-	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	81,00 %	82,00 %	83,00 %	84,00 %	85,00 %
Streefwaarde ondergrens	-	81,00 %	81,00 %	82,00 %	82,00 %	83,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Breedtesportevenementen inzetten als middel om de sport- en beweegdeelname te bevorderen

Geld

Geld (toelichting)

Door het nog niet doorgaan van evenementen, zoals de Montferlandrun, is er weinig aan budget besteed. Voor 2023 is er weer budget beschikbaar.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2022 zijn een aantal initiatieven gestart om in 2023 weer een sportevenement te kunnen starten. Dit geldt ook voor de Montferlandrun. Afgelopen jaar 2022 zijn er vooral plannen gemaakt, maar er zijn nog geen definitieve evenementen vastgesteld.

- De buurtsportcoaches brengen kwetsbare groepen in beweging

Geld

Geld (toelichting)

Vanuit de Rijksoverheid zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de extra inzet van gezonde leefstijlinterventies om de gevolgen van COVID '19 voor kwetsbare groepen te beperken. Er zijn extra uren bijgekomen voor de beweegmakelaar, specifiek om ouderen meer te laten bewegen. Dit is belangrijk gezien de toenemende vergrijzing in Montferland. De evaluatie hiervan vindt begin 2023 plaats.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De Beweegmakelaar koppelt de vraag van ouderen aan het bestaande sportaanbod. De Beweegmakelaar heeft als doelgroep inmiddels ook sporters met een beperking (Uniek Sporten). Verder zorgt de Beweegmakelaar er voor dat Oekraïense vluchtelingen meedoen bij verschillende sportaanbieders.

De sportbuurtwerkers faciliteren ouders en kinderen in het organiseren van eigen buiten speelactiviteiten in hun eigen buurt.

Tenslotte organiseert Welcom fietslessen, zwemlessen en een wandelgroep voor statushouders.

- Het continueren van het aanbieden van (extra) bewegingsonderwijs op scholen

Geld

Geld (toelichting)

Elke school draagt € 2.500 bij aan de inzet van de LO vakleerkrachten. De factuur hiervoor is verstuurd en betaald door de verschillende scholen.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Op alle 13 basisscholen zijn in totaal vier Lichamelijke Opvoeding (LO) vakleerkrachten actief. Zij verzorgen kwalitatieve bewegingslessen om de motorische ontwikkeling van leerlingen te verbeteren. Programma's die zijn uitgevoerd zijn bijvoorbeeld B-Fit en Nijntje Beweegdiploma. Nijntje Beweegdiploma is geëvalueerd. Samen met de vakleerkrachten is het programma anders ingestoken. Degene die zich bezig houdt met Nijntje wil de leraren van verschillende basisscholen opleiden zodat zij het programma uitvoeren. Hierdoor wordt een langduriger effect gecreëerd en wordt het bereik groter. Met het Symbion is afgestemd om een beweegaanbod in de pauze vanuit de sportbuurtwerkers te organiseren (uitvoering 2023).

- Inwoners helpen om een passende sport te vinden door de zichtbaarheid van het sportaanbod beter in beeld te brengen

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het sport-, beweeg- en culturaanbod voor ouderen is onder de naam 'Max Vitaal' inzichtelijk gemaakt via een boekje en een digitale website. De beweegmakelaar helpt ouderen om een passende sport en beweegactiviteit te vinden. Er wordt meer verbinding gelegd tussen het sociale, medische en sportdomein. Hierdoor weten aanbieders elkaar makkelijker te vinden.

Het 0-100 platform met alle sport- en beweegactiviteiten is in voorbereiding.

In het Montferland Journaal staat regelmatig een artikel (op de gemeentepagina) over sport en bewegen. Recentelijk heeft er een interview plaatsgevonden met de beweegmakelaar. Dit interview is hierin geplaatst. Ook heeft er een presentatie richting de sociale raad plaatsgevonden.

- Toegankelijke en beweegvriendelijke openbare ruimte creëren

Geld

Geld (toelichting)

Voor nieuwe sportvoorzieningen in de openbare ruimte is geld beschikbaar. Gemeentelijke middelen zijn op verschillende manieren beschikbaar: via sportbeleid, nieuw beleid, lokaal sportakkoord en het coronaherstelplan. Voor kleine projecten (Stokkum, Loil) zijn die middelen beschikbaar. Voor grotere projecten als in Beek, zijn er (te) weinig middelen, maar het definitieve plan is ook nog niet voorgelegd.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De gemeente heeft in 2022 gezorgd voor plaatsing en verplaatsing van de mobiele pumptrackbaan in alle kernen van de gemeente. In iedere kern is een vrijwillige toezichthouder/beheerder. De baan is door kinderen intensief gebruikt.

In een aantal kernen (Braamt, Nieuw-Dijk, Loil, Stokkum, 's-Heerenberg en Beek) zijn plannen ontwikkeld om in de openbare ruimte nieuwe sport- en beweegvoorzieningen te realiseren. Vooral

(sport)verenigingen waren initiatiefnemers van de plannen. Voorbereiding kost veel tijd, waardoor alleen in Loil en Braamt een plan is voorgelegd en akkoord bevonden (daadwerkelijke realisatie begin 2023).

- Verenigingen stimuleren om de stap te zetten op weg naar een open club

Geld

Geld (toelichting)

Voor het maken van plannen en ondersteunen van initiatieven zijn voldoende middelen beschikbaar.

Voor de uitvoering van de Open Club initiatieven in Beek zijn mogelijk extra middelen nodig voor toekomstige investeringen. Op dit moment zijn deze middelen nog niet beschikbaar in de gemeentebegroting.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Een aantal clubs ziet de meerwaarde van het Open Club gedachtegoed en willen een bijdrage leveren om sport nog meer als middel in te zetten. Op Sportpark De Nevelhorst in Didam heeft dit gezorgd voor samenwerking en investering in (ver)nieuwe(nde) sportvoorzieningen voor alle Didammers.

In Beek en in 's-Heerenberg hebben procesbegeleiders (vanuit Achterhoek in Beweging) gewerkt met sportverenigingen aan plannen om het sportaanbod te versterken voor leden en niet-leden. In Beek heeft dit een plan opgeleverd om een beweegpark te ontwikkelen. In 's-Heerenberg werkten sportverenigingen samen om op het sportpark van de tennis en voetbal via samenwerking te komen tot vernieuwing en samenwerking.

- Vergroten en stimuleren van het sportaanbod voor senioren

Geld

Geld (toelichting)

De uitvoering blijft binnen het beschikbare budget. We stimuleren verenigingen om gebruik te maken van externe subsidiemogelijkheden.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Een beweegmakelaar verbindt de wensen/behoefte van ouderen aan het bestaande aanbod. Daarnaast maakt Max Vitaal het vrijetijdsaanbod voor ouderen (sport, cultuur en andere vrijetijdsbesteding) inzichtelijk via een boekje en een digitaal platform. Daarnaast verwijst een regionale beweegmakelaar vanuit het Slingeland Ziekenhuis door naar de lokale beweegmakelaar. Het onderzoek 'Wat beweegt Montferland' is afgerond. De resultaten brengen de wensen en behoeften van 55-plussers in beeld op het gebied van sport, bewegen en gezondheid. De resultaten hiervan in 2023 benut om daar waar nodig bij te sturen.

- Versterken en ontwikkelen van sportaccommodaties op basis van de behoefte van de inwoners

Geld

Geld (toelichting)

Kosten vervanging kunstgras DVC zijn opgenomen in de begroting 2023.
Kosten projecten in de buitenruimte voor 2022 pasten in de beschikbare budgetten (Braamt, Stokkum, Nieuw-Dijk)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Het versterken en ontwikkelen van kwalitatief goede en bereikbare sportaccommodaties is een voortdurend proces.

Voor 2022 stonden de volgende werkzaamheden gepland:

- voorbereiding vervanging nieuwe toplaag kunstgrasveld bij DVC '26 (uitvoering 2023);
- aanpassingen sportvoorzieningen rond de Nevelhorst door OCDN (met instemming en bijdragen van de gemeente);

- projecten in de buitenruimte (Stokkum, Nieuw-Dijk, Loil, Beek, Braamt, 's-Heerenberg).

Vorbereiding nieuw kunstgrasveld bij DVC is afgerond en wordt in 2023 uitgevoerd. Voorbereiding voor sportvoorzieningen rond de Nevelhorst zijn afgerond en worden gerealiseerd door de Coöperatie. Projecten in de buitenruimte in Stokkum zijn uitgevoerd. Projecten in Braamt en Nieuw-Dijk zijn voorbereid in 2022 en worden uitgevoerd in 2023.

5.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-4.169	-5.222	-6.816	-6.672	-5.098	-6.816
Baten	776	684	1.902	2.078	634	1.902
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.392	-4.539	-4.913	-4.594	-4.464	-4.913
Onttrekkingen	0	0	71	46	0	71
Gerealiseerd resultaat	-3.392	-4.539	-4.842	-4.548	-4.464	-4.842

2.1.06 Jeugd, onderwijs en cultuur

6.1 Missie

Montferland is een gemeente waar jongeren veilig en gezond kunnen opgroeien en ontwikkelkansen hebben. Inwoners hebben de mogelijkheden om hun talenten te ontwikkelen en kunnen deelnemen aan culturele activiteiten in hun woonomgeving.

6.2 Context en achtergronden

Jeugd

Programmadoel

Het bieden van noodzakelijke hulp en ondersteuning om beperkingen op te heffen en achterstanden te voorkomen specifiek voor de jongeren die dat nodig hebben.

We willen normaliseren en accepteren dat elk kind zijn eigen ontwikkelingspad doorloopt en dat dit grillig kan zijn. Als de ontwikkeling van een kind vastloopt is ondersteuning beschikbaar, maar niet alles is zorg. We hebben -binnen de beperkingen ten gevolge van Corona- deze hulp verstrekt. Al of niet door ons eigen Sociaal Team Jeugd, de praktijkondersteuner huisartsen (POH-er) of via de geïndiceerde zorg.

De financiële tekorten op de jeugdhulp die gemeenten al sinds de overdracht hebben, hebben geleid tot een conflict tussen de VNG en het Rijk. Om tot een oplossing te komen is een arbitragecommissie ingeschakeld. Deze heeft de gemeenten in het gelijk gesteld waarna compensatie volgde. Dit geeft financiële ruimte maar lost de problemen binnen de jeugdhulp niet op.

De gemeente is verantwoordelijk voor de beschikbaarheid en kwaliteit van de jeugdhulp. Kostenbeheersing en handhaving van voldoende kwalitatief aanbod lijken soms op gespannen voet te staan. Om meer grip te krijgen op deze complexe materie en het stelsel op langere termijn houdbaar te houden zijn in 2021 de voorbereidingen gestart voor een nieuwe vorm van aanbesteding. Daarbij beogen we om met minder aanbieders langdurigere contracten aangegaan worden en waarbij het resultaat van de jeugdhulp centraal komt te staan. Daarbij is de invloed van de gemeente op een groot deel van de jeugdzorg slechts indirect; via andere partijen die de zorg toewijzen of uitvoeren. Dit maakt beheersbaarheid ingewikkeld en daarom is optimale samenwerking van belang.

Onderwijs

Net als in 2020 heeft in 2021 het onderwijs en de kinderopvang voor grote uitdagingen gestaan met de wisselende coronamaatregelen en het quarantaineverzuim (klassen naar huis, docenten ziek). Ondanks deze grote uitdagingen zijn wel alle "gewone" activiteiten doorgedaan al was dat soms in een aangepaste vorm, rekening houdend met de geldende maatregelen.

De ontwikkelingen rondom de komst van een Integraal Kindcentrum in 's-Heerenberg zijn verder opgepakt en de locatie is nu ook bekend. Eind 2021 is het pand aan de Zeddamsweg 84 in 's-Heerenberg gekocht, de voormalige LTS. Met de partijen die straks gehuisvest worden in het gebouw is er gestart met het opstellen van een Programma van Eisen en de verdere invulling van het gebouw.

Leefbaarheid en Cultuur

Programmadoel

De gemeente kent een divers aanbod aan culturele voorzieningen en activiteiten. Die zijn van belang voor de leefbaarheid van, en saamhorigheid in, de samenleving. Daarnaast is het van belang voor mensen om elkaar te ontmoeten en zichzelf te ontplooiën. Primair ligt de verantwoordelijkheid daarvoor bij de samenleving zelf. Zelfredzaamheid van de verenigingen en draagvlak vanuit de samenleving staat daarbij voorop. De gemeente faciliteert en ondersteunt culturele initiatieven vanuit de samenleving. Zo kent Montferland een ruimhartig subsidiebeleid om dergelijke initiatieven financieel incidenteel en structureel te ondersteunen.

Net als in 2020 het geval was stond ook 2021 weer voor een groot deel in het teken van de coronapandemie. Dat heeft ook zijn weerslag gehad op het culturele leven. Gedurende langere perioden waren cultuuruitingen niet of nagenoeg niet mogelijk. Met het Herstelplan Corona, maar ook daarbuiten, is het nodige gedaan om het culturele leven door deze moeilijke periode heen te

helpen. Een tijd die, helaas, nog steeds niet geheel achter ons ligt ! Wij blijven daarbij oog houden voor de noden van de culturele sector, lokaal maar ook regionaal.

Verbonden partijen

GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG): de GGD is de gezondheidsdienst van 22 gemeente. De GGD NOG bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners. Zij voeren de taken vanuit de Wet Publieke Gezondheid namens de gemeenten uit.

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)

Het ECAL is een gemeenschappelijke regeling voor de gemeenten in de Achterhoek en voert de wettelijke archieftaken uit conform de Archiefwet. Daarnaast voert de ECAL ook voor de provincie en drie andere gemeenten overige erfgoedtaken uit, zoals documentatie en onderzoek en heeft een publieksfunctie.

Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers

De uitvoering, financiering en bekostiging van de huisvesting van het voortgezet onderwijs in de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar is aan deze gemeenschappelijke regeling opgedragen.

6.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Nota Verbindend kader Sociaal Domein
- Nota "Wijk- en kerngericht werken"
- Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2022
- Subsidieregeling Jeugd en aansluiting op Onderwijs Montferland 2021
- Coalitieprogramma 'Samen krijgen wij het voor elkaar' 2018-2022
- Nota Grip op Verandering
- Onderwijshuisvestingsvisie 2015-2023 gemeente Montferland
- Visie Muziekonderwijs Montferland 2020

Wat hebben we bereikt?

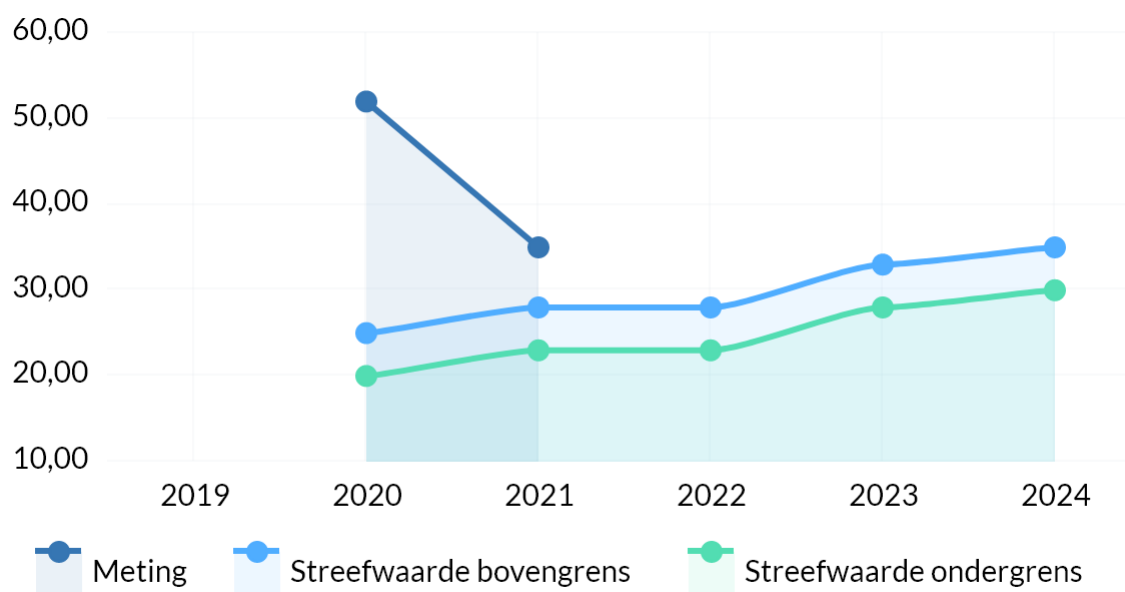
- 10% stijging van deelnemers voor geïndiceerd zorgaanbod (zoals eigen zorgaanbod of voorliggende voorzieningen) in 2024

Voorliggende voorzieningen bieden kansen aan jeugdigen om gezonder en veilig op te groeien, zich te ontplooiën en de thuissituatie te normaliseren.

- Indicatoren

aantal deelnemers van voorliggende voorzieningen stijgt met 10% over 4 jaar

Voorliggende voorzieningen zoals bv Homestart bieden een mooi en goed alternatief voor duurdere geïndiceerde zorg en wordt waar mogelijk ingezet.

Bron: Opgave Yunio, Humanitas BOR, Gezinsmaatjes Welcom

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	aantal deelnemers	52,00 aantal deelnemers	35,00 aantal deelnemers	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	25,00 aantal deelnemers	28,00 aantal deelnemers	28,00 aantal deelnemers	33,00 aantal deelnemers	35,00 aantal deelnemers
Streefwaarde ondergrens	-	20,00 aantal deelnemers	23,00 aantal deelnemers	23,00 aantal deelnemers	28,00 aantal deelnemers	30,00 aantal deelnemers

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aantal voorzieningen zo mogelijk uitbreiden zodat er meer alternatieven zijn voor geïndiceerd aanbod

Geld

Geld (toelichting)

De extra middelen vanuit de Rijksoverheid om de gevolgen van Corona te beperken, zorgen er voor dat hier in 2022 extra op wordt ingezet.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De extra Coronamiddelen hebben voor tijdelijke uitbreiding van activiteiten geleid, bv inzet van het jongerenwerk bij het Liemerscollege en een mobiele Keet voor activiteiten in de wijken.

- Meer jeugdigen toeleiden naar voorliggende voorzieningen

Geld

Geld (toelichting)

De Lockdowns hebben de spanningen binnen gezinnen soms verhoogd, wat de toename van de Begeleide Omgangsregeling bij scheidingen verklaard. Extra kosten worden dan ook ten laste gebracht van het hiervoor beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De Voorliggende voorzieningen worden goed gevonden. Sommige instellingen die werken met vrijwilligers geven aan dat het vinden van deze vrijwilligers lastiger wordt.

Wat hebben we bereikt?

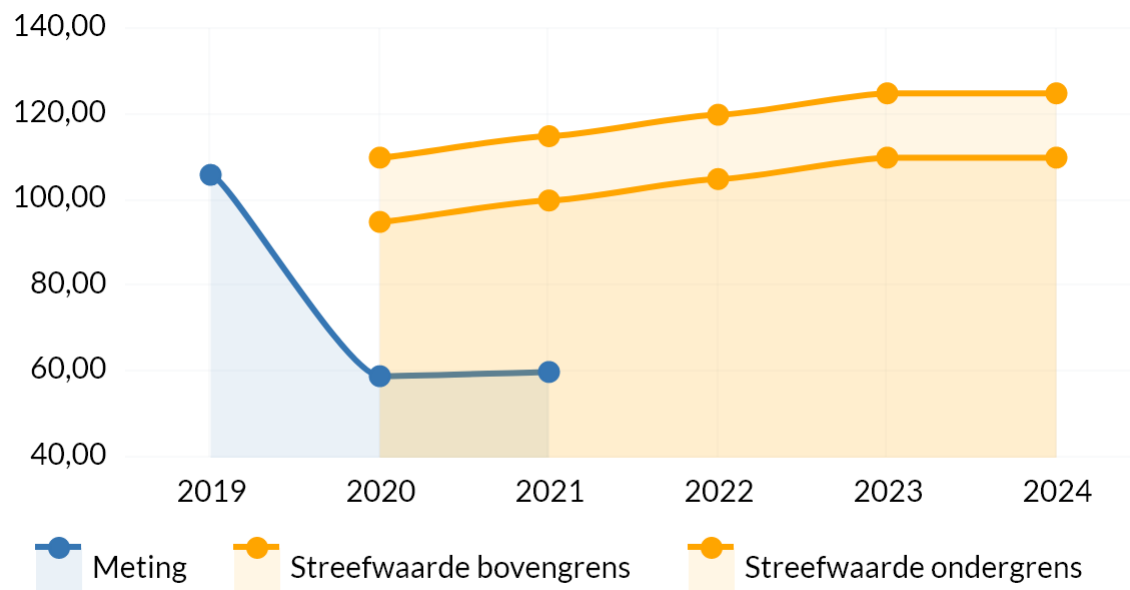
- [Het aantal voorzieningen uitgevoerd door het sociaal team Jeugd stijgt naar 110 tot 125 casussen](#)

Het zelf inzetten van kortdurende hulp kan een goed en duurzaam alternatief zijn voor geïndiceerde jeugdhulp. Door er snel bij te zijn verwachten we erger te voorkomen.

- Indicatoren

Aantal voorzieningen uitgevoerd door het sociaal team Jeugd

Het zelf inzetten van kortdurende hulp is een goed alternatief voor geïndiceerde jeugdhulp. Door er snel bij te zijn verwachten we erger te voorkomen.

Bron: Sociaal Team Jeugd

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	106,00 aantal	59,00 aantal	60,00 aantal	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	110,00 aantal	115,00 aantal	120,00 aantal	125,00 aantal	125,00 aantal
Streefwaarde ondergrens	-	95,00 aantal	100,00 aantal	105,00 aantal	110,00 aantal	110,00 aantal

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Efficiënt werken (lean) zodat de medewerker alleen taken doet die bijdragen aan de uitvoer van zorg

Geld

Geld (toelichting)

Het streven blijft om hier scherp op te blijven en te blijven inspelen in dit veranderende werkveld.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Er wordt continue gewerkt aan een effectieve uitvoer van de jeugdzorg. De nieuwe inkoop heeft ook een nieuwe werkwijze tot indiceren tot gevolg. Het gesprek met de cliënt gaat over wat we willen bereiken en de aanbieder bepaalt hoe hij dit wil realiseren. Zaak is nu om goed te monitoren of wat we in theorie bedacht hebben ook in de praktijk werkt.

- Voldoende formatie en deskundigheid behouden

Geld

Geld (toelichting)

Er zijn voldoende middelen in het scholingsbudget om alle betreffende medewerkers de noodzakelijke scholingen te laten volgen.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Door een wisselend aanbod op de arbeidsmarkt blijft dit een aandachtspunt. Nieuwe medewerkers aan het begin van hun carrière worden begeleid door meer ervaren krachten, om zo tot goed gekwalificeerd personeel te komen. Ook huidige medewerkers kunnen hun scholing volgen om hun registratie te blijven actualiseren.

Wat hebben we bereikt?

- Afname van het aantal externe verwijzingen met 15% in 2024 door actieve samenwerking met externe verwijzers

Omschrijving (toelichting)

Externe verwijzers zoals medici en voogden hebben binnen de jeugdwet recht om door te verwijzen naar geïndiceerde jeugdhulp. Door hier actief mee samen te werken komen we tot passendere verwijzingen met betere zorg en minder kosten.

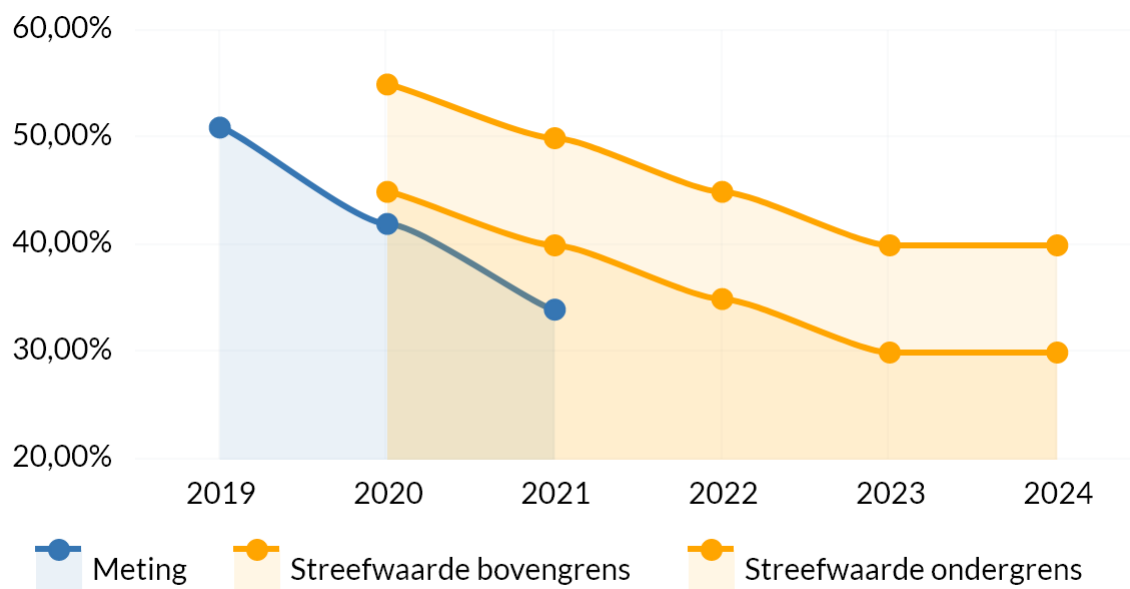
Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Er is actief gestuurd op inzet van POH en het meekijken door gekwalificeerd personeel op de verwijzingen van de gecertificeerde instellingen wat maakt dat we hier meer grip op hebben. Op basis van de huidige resultaten gaan we kijken of we het ambitieniveau verhogen danwel de doelstelling aanpassen voor 2023 en verder.

- Indicatoren

Daling van externe verwijzingen tot maximaal 30 a 40 procent

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	51,00 %	42,00 %	34,00 %	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	55,00 %	50,00 %	45,00 %	40,00 %	40,00 %
Streefwaarde ondergrens	-	45,00 %	40,00 %	35,00 %	30,00 %	30,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Actief bespreken van verwijzingen door huisarts (via POH) en jeugdbescherming

Geld

Geld (toelichting)

De kosten voor inzet van formatie voor contacten met de jeugdbescherming worden weggestreept tegen de besparing die het oplevert in voorkomen van niet-noodzakelijke indicaties. Er blijft zelfs nog een besparing over die is meegenomen in de bezuinigingsmaatregelen.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De Praktijk Ondersteuners in dienst van de gemeente hebben korte lijnen met de huisartsen en weten elkaar goed te vinden. In 2021 is er extra formatie ingezet om actief contact te zoeken met de jeugdbescherming over de inzet van zorg zodat er alleen passende indicaties worden ingezet. Hierdoor is minder controle achteraf noodzakelijk omdat er meer proactief contact met onze medewerkers gezocht wordt over de benodigde indicaties.

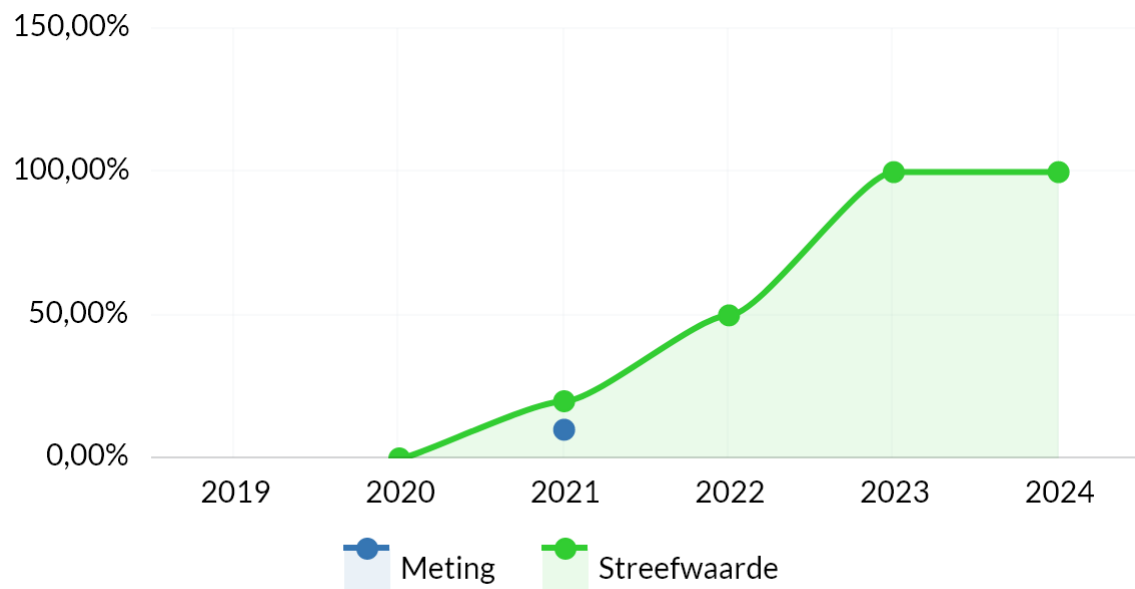
Wat hebben we bereikt?

- Na 4 jaar heeft 100% van de pedagogisch medewerkers deskundigheidsbevordering gevolgd om de kwaliteit van de VVE te vergroten

Door Corona besmettingen en de beperkende maatregelen is in 2021 niet gelukt om de pedagogische medewerkers volgens het plan op te leiden. Kinderopvang kampte met een grote personeel te kort en de uitdaging was om met behoud van kwaliteit groepen zo veel mogelijk open houden.

- Indicatoren

Percentage medewerkers dat deskundigheidsbevordering hebben gevolgd

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	%	%	10,00 %	-	-	-
Streefwaarde	-	0,00 %	20,00 %	50,00 %	100,00 %	100,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Deskundigheidsbevordering organiseren in samenspraak met de vve-organisaties

Geld

Geld (toelichting)

Deze activiteiten worden volledig uit het OAB budget bekostigd.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In 2021 wordt geïnvesteerd in verdere professionalisering van de pedagogische medewerkers en leerkrachten die betrokken zijn bij de voorschoolse en vroegschoolse educatie. Hierdoor krijgt de inhoudelijke samenwerking van kinderopvang en onderwijs steeds meer vorm. Een groot deel van deze activiteiten zijn afgerond in 2021. Door Corona en grote personeelstekorten zijn niet alle trainingen afgerond. Deze worden in 2022 voortgezet.

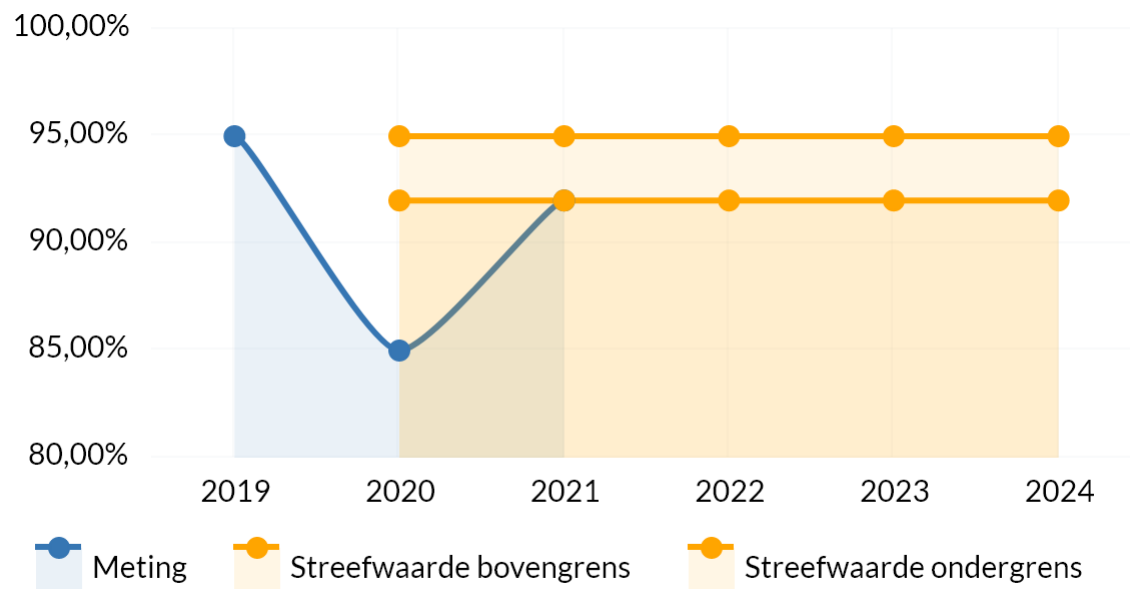
Wat hebben we bereikt?

- Aantal peuters die bereikt worden met het VVE programma blijft stabiel/hog tussen de 92 en 95%

Het bereik is in gegroeid 2021 van 85% naar 92% .

- Indicatoren

Percentage peuters op voorschoolse voorziening

Periode	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	95,00 %	85,00 %	92,00 %	-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	95,00 %	95,00 %	95,00 %	95,00 %	95,00 %
Streefwaarde ondergrens	-	92,00 %	92,00 %	92,00 %	92,00 %	92,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het huidige beleid blijven uitvoeren en bijsturen wanneer nodig

Geld

Geld (toelichting)

Voor 2023 en 2024 is een extra bezuiniging op de jeugdhulp niet doorgevoerd. De hervormingsagenda moet echter vanaf 2025 een besparing opleveren. Het hoe is echter nog niet door de Rijksoverheid geconcretiseerd waardoor het budget een punt van aandacht blijft.

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De jeugdzorg loopt vast en daarom hebben de Rijksoverheid en de VNG een hervormingsagenda jeugd opgesteld. O.a. wordt er gesproken over een inperking van de reikwijdte van de jeugdhulp en vermindering administratieve lasten. Dit volgen we nauwgezet en waar mogelijk spelen we hier proactief op in.

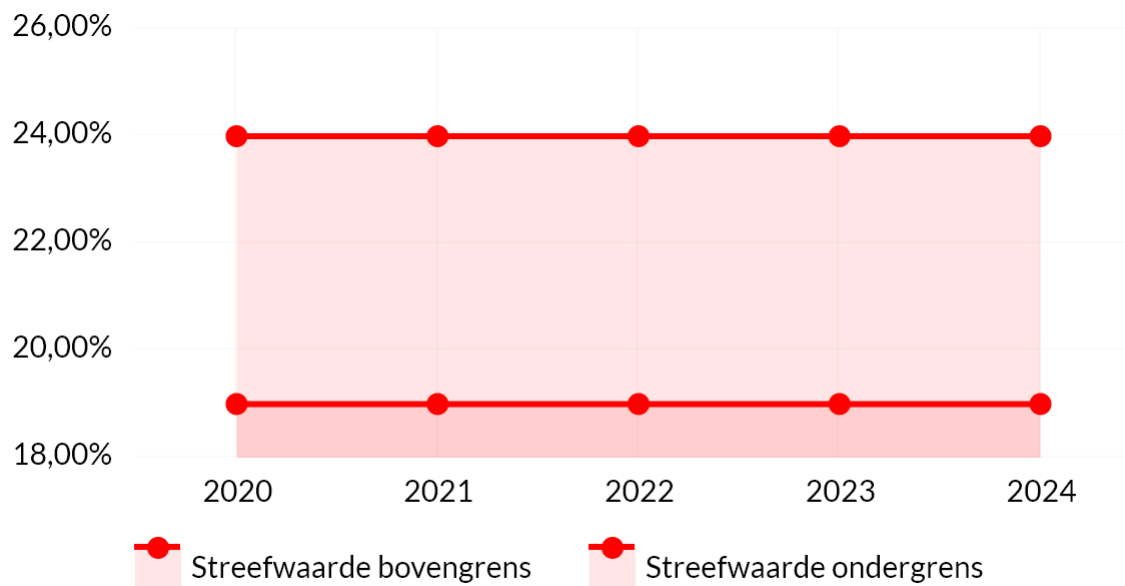
Wat hebben we bereikt?

- Aantal inwoners dat lid is van de bibliotheek stabiliseert tussen de 19% en 24% over 4 jaar

De bibliotheken hebben landelijk gezien al jaren te maken met teruglopende ledenaantallen. Niettemin voldoet Bibliotheek Montferland met 19,50% van de bevolking als lid in 2021 nog net aan de geformuleerde doelstelling op langere termijn. Gelet op een breed aanbod van activiteiten die de bibliotheek biedt is het aantal leden van ondergeschikt belang wat betreft de maatschappelijke meerwaarde ervan.

- Indicatoren

Stabilisatie aantal inwoners, zowel jeugd (tot 18 jaar) als volwassenen dat lid is van de bibliotheek. Bandbreedte tussen de 19% - 24%.

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Streefwaarde bovengrens	24,00 %	24,00 %	24,00 %	24,00 %	24,00 %
Streefwaarde ondergrens	19,00 %	19,00 %	19,00 %	19,00 %	19,00 %

Wat hebben we bereikt?

- Tussen de 90 en 100% van de jongeren in Montferland komt in aanraking met muziekonderwijs in 2024

De doelstelling van de Montferlandse Muziekvisie is dat alle leerlingen van het primair onderwijs in aanraking komen met muziekonderwijs. Aan de doelstelling (bereik tussen de 90 en 100% van de jongeren) wordt nog niet geheel voldaan. Dit is ook mede afhankelijk van de medewerking van de scholen en de financiering van het muziekonderwijs uit andere bron dan gemeentelijke subsidie.

- Indicatoren

Percentage leerlingen dat in aanraking komt met muziek

Waardesoort	2019	2020	2021	2024
Meting	80,00 %	80,00 %	80,00 %	-
Streefwaarde bovengrens	-	-	-	100,00 %
Streefwaarde ondergrens	-	-	-	90,00 %

6.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-18.106	-16.589	-17.605	-17.886	-15.306	-17.605
Baten	1.932	2.129	2.239	2.114	1.942	2.239
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-16.175	-14.461	-15.366	-15.772	-13.364	-15.366
Onttrekkingen	0	127	1.203	812	127	1.203
Stortingen	0	-50	-1.403	-1.478	-50	-1.403
Mutaties reserves	0	77	-200	-667	77	-200
Gerealiseerd resultaat	-16.175	-14.383	-15.566	-16.439	-13.287	-15.566

2.1.07 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid

7.1 Missie

Montferland heeft in 2021 gewerkt aan de missie om kwetsbare inwoners te ondersteunen bij hun deelname aan de samenleving.

Montferland heeft in 2021 gewerkt aan de missie om een gemeente te blijven waar het veilig wonen, werken en recreëren is.

7.2 Context en achtergronden

Maatschappelijke ondersteuning.

Programmadoel:

De gemeente streeft er naar dat meer inwoners langer zelfstandiger thuis kunnen wonen zonder gebruik te maken van een maatwerkvoorziening.

Vanwege Corona was het afgelopen jaar een bijzonder jaar. Zowel Corona zelf als de beperkende maatregelen hebben effect gehad op onze inwoners, cliënten en onze werkwijze. Dit gold ook voor de dienstverlening van onze maatschappelijke partners. We zien dit terug in de aantallen cliënten Wmo en de aantallen voorzieningen Wmo. De verwachte groei is uitgebleven. We kunnen dit niet goed verklaren. Mogelijk is dit een effect geweest van Corona: inwoners bleven letterlijk en figuurlijk thuis en deden minder beroep op maatwerkvoorzieningen. Er zijn minder aanvragen geweest in 2021. De aanvragen die er wel zijn geweest, waren vrij complex waardoor de afhandeltijd toenam. Ook dit kan mogelijk hebben geleid tot lagere aantallen verstrekte maatwerkvoorzieningen.

Vanaf april 2021 werd de Hulp in de huishouding niet meer door meerdere partijen aangeboden, maar door één zorgaanbieder: ZorgPlus. Daarnaast is per 1 april 2021 de wasvoorziening ingevoerd. Dit heeft bij een groot aantal cliënten tot onrust geleid.

Het Sociaal Team heeft haar taken in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning binnen de RIVM-richtlijnen uitgevoerd. Hier was in 2020 al ervaring mee op gedaan. Er waren periodes van lockdown afgewisseld met periodes van versoepelingen. De dienstverlening werd hierop afgestemd. De ondersteuning aan cliënten liep zo veel mogelijk door, al was dat soms aangepast.

Net als in het jaar ervoor hebben we samen met onze maatschappelijke partners verder gewerkt aan de thema's: versterken voorliggend veld, preventie en samenwerken. We hebben daarin een grote deskundigheid en betrokkenheid gezien bij onze partners.

Verder is er extra aandacht geweest voor mensen in kwetsbare situaties, denk aan overbelasting van mantelzorgers, eenzaamheid onder zowel ouderen als onder inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Hiervoor zijn twee Corona-steunpakketten ontwikkeld en van start gegaan. De uitvoering hiervan is belegd bij Welcom en bij De Stadskamer, in samenspraak met het Sociaal Team en andere netwerkpartners.

Tot slot is er in 2021 intensief gewerkt aan de regionale aanbestedingsprocedure voor de inkoop van Wmo Begeleiding en Wmo Dagbesteding. Ook lokaal zijn de voorbereidingen van start gegaan om de implementatie in goede banen te leiden.

Veiligheid

Programmadoel:

We streven ernaar, tezamen met onze inwoners, ondernemers en partners, om een gemeente te blijven waar het veilig wonen, werken en recreëren is.

In het voorjaar 2020 wordt Nederland, net als de rest van de wereld, getroffen door de verspreiding van het Corona-virus. Ook in 2021 hebben we te maken gehad met landelijke noodzakelijke maatregelen om verspreiding van het Corona-virus te voorkomen. Deze maatregelen hebben veel effect gehad op de maatschappij en onze inzet op het gebied van ondersteuning, toezicht en handhaving.

Binnen het vastgestelde Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2022 is de aanpak van ondermijning één van de thema's. De goede samenwerking op het gebied van veiligheid in zijn algemeenheid en in de aanpak van ondermijning in het bijzonder is, met partners zoals politie, OM en RIEC in 2021 verder voortgezet. Het aanpakken van ondermijning kunnen we immers niet alleen en moeten we samen doen met onze inwoners, ondernemers en partners. Deze aanpak van ondermijning heeft in Montferland in 2021 verder vorm gekregen door aan te sluiten bij 'Meld Misdaad Anoniem' waar

iedere burger anoniem zaken kan melden en door het instellen van een periodiek lokaal ondermijningsoverleg. Daarnaast zijn we met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV) gestart met de eerste stappen in de uitrol van het Keurmerk Veilig Buitengebied. In Montferland is geen plaats voor coffeeshops en pakken we mogelijke handel in en gebruik van soft- en harddrugs aan in plaats van gedogen, waarbij wij ook oog hebben voor de gevaren van productie van drugs in leegstaande panden. Daarom heeft de burgemeester in 2021 meerdere keren bestuurlijke instrumenten ingezet, zoals een waarschuwingsbrief of het sluiten van een pand op grond van artikel 13b Opiumwet (Damoclesbeleid).

In 2021 is ingezet op het verder verbinden van de domeinen 'veiligheid' en 'zorg' met elkaar om op deze wijze (vroeg)tijdige interventies te kunnen doen ter voorkoming van escalaties of van noodzakelijke opschaling naar de veiligheidskamer. Hiervoor is in 2021 het periodiek lokaal multidisciplinair overleg (MDO) complex gestart om binnen een casus in een vroeg stadium signalen te onderkennen en in te zetten op een gerichte aanpak. In het vervolg hierop wordt in 2022 gewerkt aan de invoering van de AVE-methode (Aanpak Voorkomen Escalatie). Binnen deze verbinding is het van belang om een juiste balans na te streven tussen preventie, zorg en repressie.

De Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG) streeft ernaar een toekomstbestendige veiligheidsregio te worden en te blijven aan de hand van de vastgestelde 'Toekomstvisie'. De ontwikkeling binnen de VNOG gaat van repressie naar meer preventie en risico-beperkend. Deze ontwikkeling wordt zowel ambtelijk als bestuurlijk gevolgd. In 2021 is de nieuwe brandweerkazerne in Didam gebouwd en deze kazerne zal begin 2022 worden opgeleverd.

Verbonden partijen

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen

In april 2016 is de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen opgericht. Het is een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie. Eén van de taken van deze Vervoersorganisatie is het regelen van het doelgroepenvervoer, waarbij sprake is van een bundeling van het doelgroepenvervoer (vooralsnog WMO-vervoer en Leerlingenvervoer).

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

De gemeente maakt, samen met 21 andere gemeenten, deel uit van de VNOG. De VNOG draagt zorg voor een adequate uitvoering van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening zoals is vastgelegd in de Wet Veiligheidsregio's.

7.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Kadernota subsidiebeleid 2020-2024
- Subsidieregeling Ondersteuning bij maatschappelijke Participatie 2019
- Samenwerken door elkaar te versterken 2019
- Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2022
- Regionaal Risicoprofiel en Regionaal Beleidsplan
- Coalitieprogramma

7.4 Programmaonderdelen

Naast het reguliere werk herkennen wij binnen dit programma speerpunten op de volgende programmaonderdelen:

- Maatschappelijke ondersteuning
- Veiligheid

7.4.1 Maatschappelijke ondersteuning

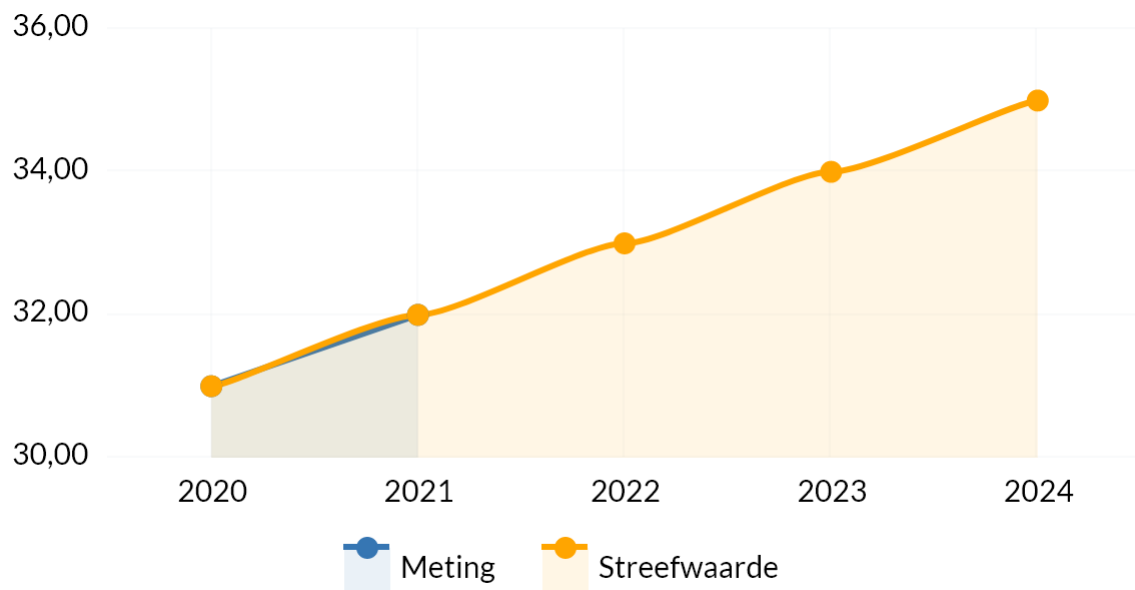
Wat hebben we bereikt?

- [Het aantal door Welcom ondersteunde bewonersinitiatieven op maatschappelijk vlak neemt toe met 5%](#)

Ondanks de beperkingen van Corona is het aantal stabiel gebleven.

- Indicatoren

Aantal door Welcom ondersteunde bewonersinitiatieven op maatschappelijk vlak

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	31,00	32,00	-	-	-
Streefwaarde	31,00	32,00	33,00	34,00	35,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Met Welcom maken we werkafspraken en leggen deze vast.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Is uitgevoerd in 2021

Wat hebben we bereikt?

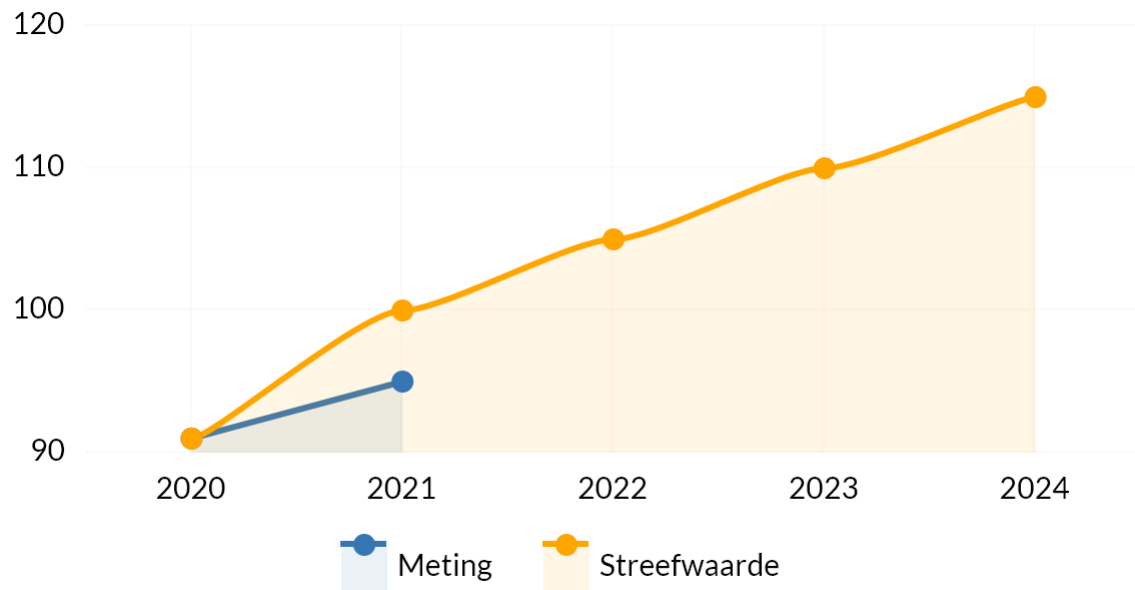
- Het aantal trajecten kortdurende begeleiding door het Sociaal Team neemt met 10% toe in 2021 en daarna jaarlijks met 5%

Ondanks de beperkingen van Corona is het aantal stabiel gebleven.

- Indicatoren

Aantal trajecten kortdurende begeleiding sociaal team.

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	91	95	-	-	-
Streefwaarde	91	100	105	110	115

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het Sociaal Team biedt kortdurende ondersteuning zelf aan om daarmee doorverwijzing naar duurdere vormen van ondersteuning te voorkomen

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

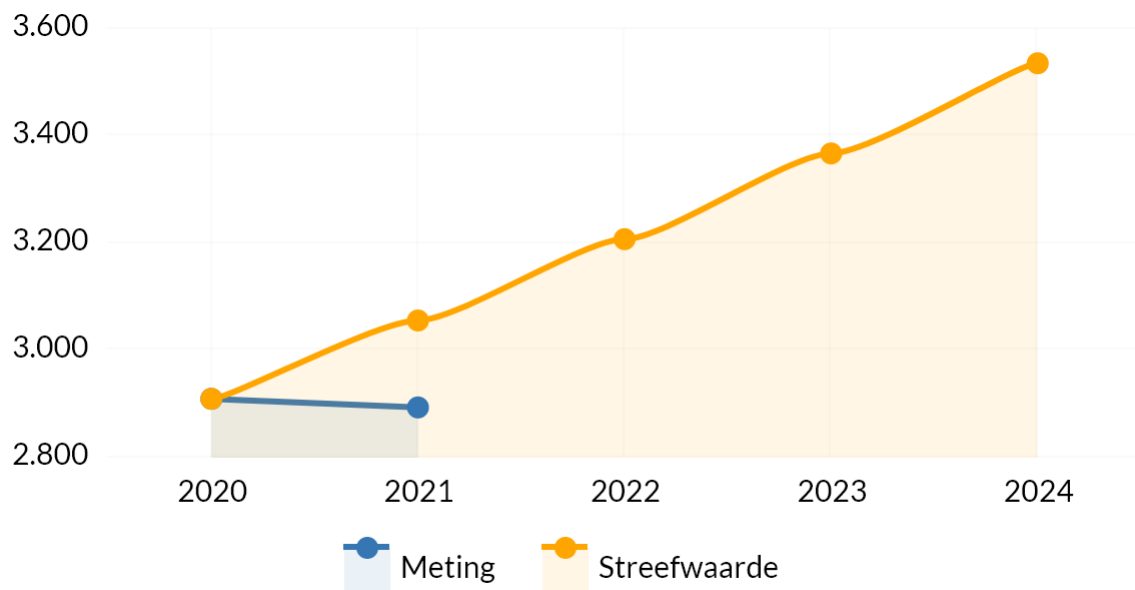
Wat hebben we bereikt?

- Het aantal unieke personen dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening neemt jaarlijks met 5% toe

De groei van het aantal unieke personen is uitgebleven in 2021. Een mogelijke verklaring hiervoor staat beschreven in Context en achtergronden.

- Indicatoren

Aantal unieke personen dat gebruik maakt van een Wmo-maatwerkvoorziening (ongeacht welke)

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	2.910	2.894	-	-	-
Streefwaarde	2.910	3.056	3.208	3.368	3.536

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We richten onze werkprocessen zodanig in en benutten de maatschappelijke basis, zodat de groei van het aantal unieke personen dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening maximaal 5% is.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

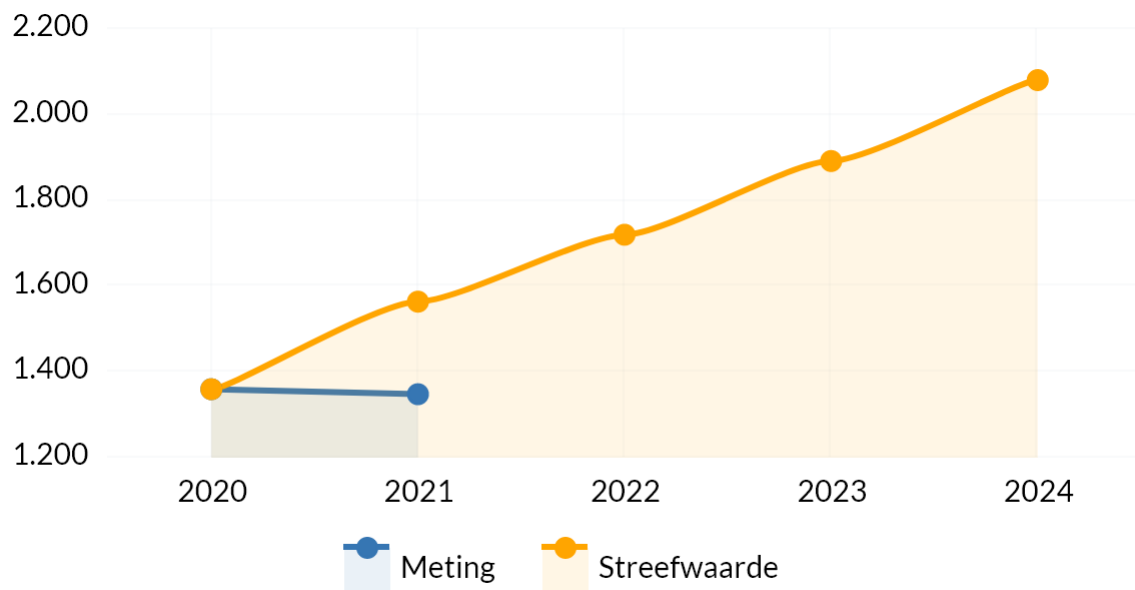
Wat hebben we bereikt?

- Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen HbH neemt in 2021 toe met 10-15% en daarna jaarlijks met 10%

In 2021 is de verwachte groei van 10-15% uitgebleven. Een mogelijke verklaring hiervoor staat beschreven in Context en achtergronden.

- Indicatoren

Aantal maatwerkvoorzieningen HbH

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	1.360	1.348	-	-	-
Streefwaarde	1.360	1.564	1.720	1.892	2.081

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We onderzoeken en benutten de mogelijkheden om de groei van het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen HbH af te vlakken op maximaal 10-15% in 2021 en daarna jaarlijks tot 10%.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

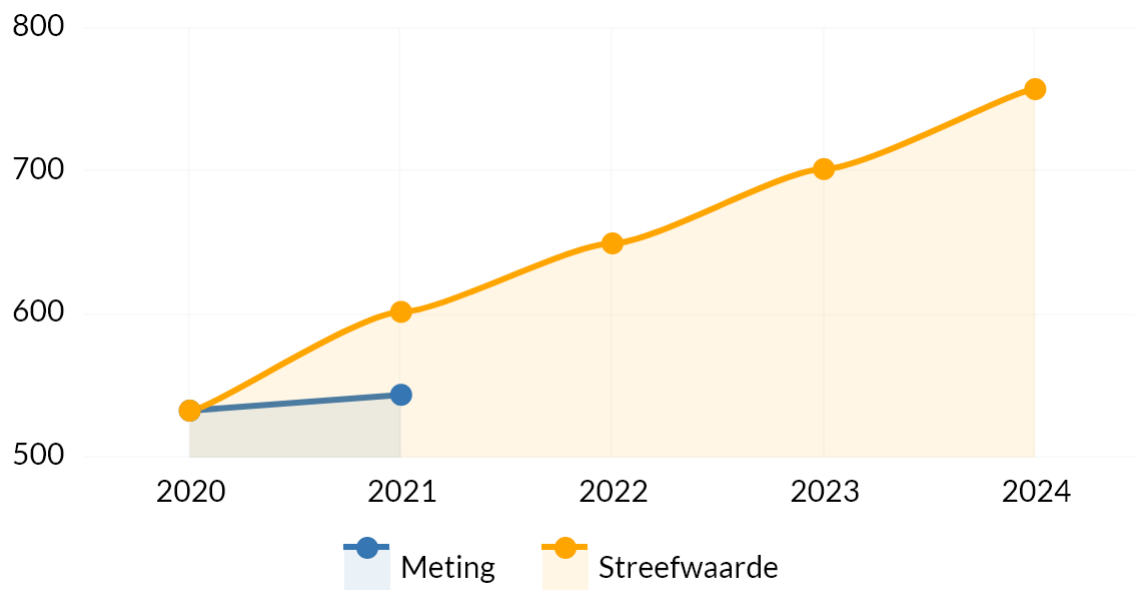
Wat hebben we bereikt?

- Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen m.b.t. individuele en groepsbegeleiding neemt in 2021 toe met 13% en daarna jaarlijks met 8%

In 2021 is de verwachte groei van 13% uitgebleven. Een mogelijke verklaring hiervoor staat beschreven in Context en achtergronden.

- Indicatoren

Aantal maatwerkvoorzieningen individuele en groepsbegeleiding

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	533	544	-	-	-
Streefwaarde	533	602	650	702	758

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het Sociaal Team en het Sociaal Werk ontwikkelen samen laagdrempelig groepsaanbod ter vervanging van geïndiceerde ondersteuning.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- Het voorliggend veld waaronder het Sociaal Werk, mantelzorgondersteuning, sociaal raadslidenwerk en algemene inloop- en activeringsactiviteiten wordt in samenwerking met de partners versterkt

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

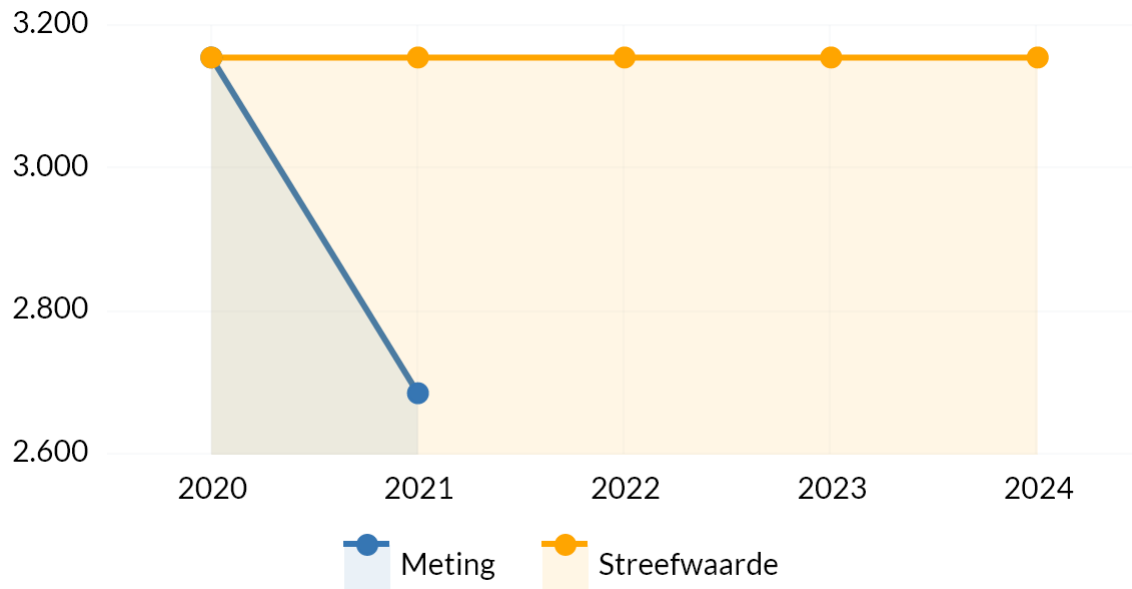
Wat hebben we bereikt?

- Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen m.b.t. wonen, trapliften, vervoer en rolstoelen blijft gelijk

Het aantal is afgenomen ten opzichte van het jaar 2020. Mogelijk is dit een effect van Corona. Dit wordt nader toegelicht in Context en achtergronden.

- Indicatoren

Aantal maatwerkvoorzieningen m.b.t. wonen, trapliften, vervoer en rolstoelen

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	3.156	2.686	-	-	-
Streefwaarde	3.156	3.156	3.156	3.156	3.156

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We richten onze werkprocessen zo in dat het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen m.b.t. wonen, trapliften, vervoer en rolstoelen gelijk blijft.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

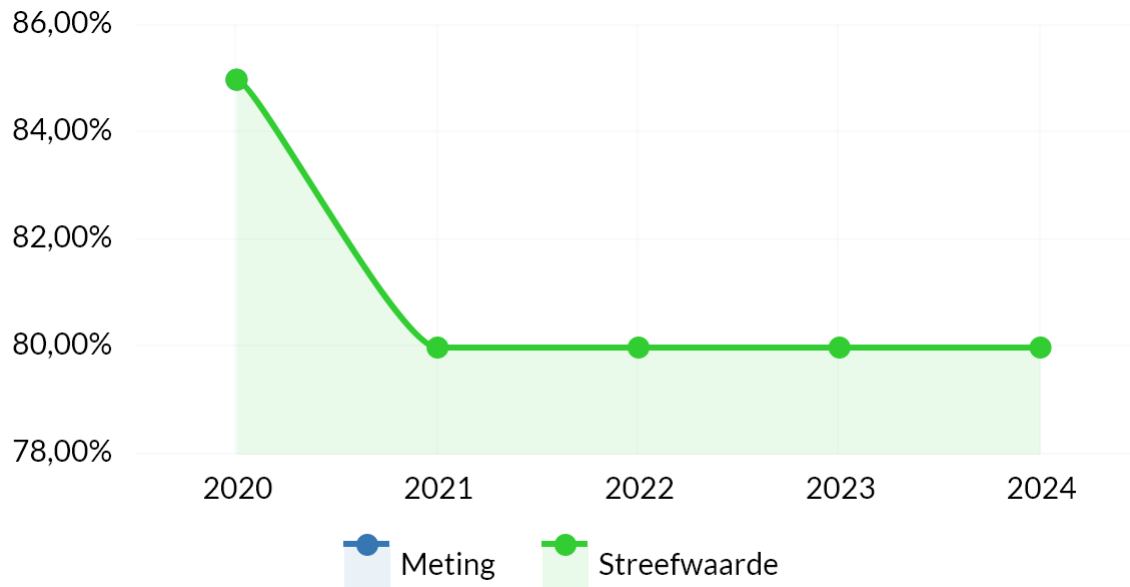
Wat hebben we bereikt?

- [Het percentage personen dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart blijft binnen de bandbreedte van 80-85%](#)

In 2021 is er geen cliënttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. In het tweede kwartaal van 2022 vindt alsnog dit onderzoek over 2022 plaats. Vandaar dat er in deze rapportage geen percentage is ingevuld.

- Indicatoren

Aantal personen dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	85,00 %	%	-	-	-
Streefwaarde	85,00 %	80,00 %	80,00 %	80,00 %	80,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bij de inkoop van ondersteuning en de gesprekken met aanbieders streven wij naar kwaliteitsverbetering van de geboden ondersteuning en naar meer inzet door het voorliggend veld

Geld

Geld (toelichting)

nvt

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Dit is in uitvoering, geen bijzonderheden.

7.4.2 Veiligheid

Wat hebben we bereikt?

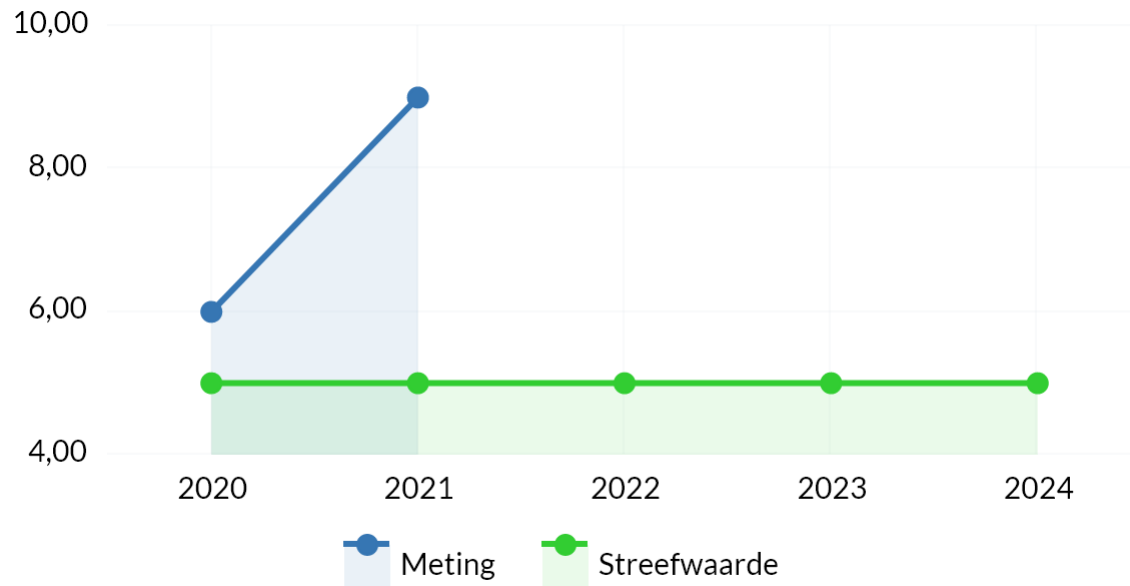
- [Voorkomen en bestrijden van \(grootschalige\) incidenten en verstoringen van de openbare orde.](#)

Alle acties en werkzaamheden binnen het taakveld veiligheid zijn erop gericht om het bovenstaand algemeen doel na te streven. Dit heeft continue onze aandacht en onze inzet is hierop gericht. De hiergenoemde indicator geeft het aantal ingezette bestuurlijke instrumenten aan, zoals een officiële waarschuwingsbrief of een last onder bestuursdwang (sluiten woning). Deze instrumenten worden door de burgemeester ingezet om vooral herhaling van deze verstoringen van de openbare orde te voorkomen.

Deze indicator hoort daarnaast ook bij de hieronder aangegeven tweede doelstelling 'het zoveel mogelijk tegengaan, verstoren en stoppen van ondermijnende activiteiten'.

- Indicatoren Veiligheid

Inzet van bestuurlijke instrumenten ter bestrijding van drugsoverlast en -handel op basis van bestuurlijke rapportages van politie

Periode	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	6,00	9,00	-	-	-
Streefwaarde	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Monitoren van de uitvoering van het Regionaal Beleidsplan

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Dit is een continue proces.

- Uitvoering geven aan aspecten die betrekking hebben op de aanpak om verspreiding van het Corona-virus tegen te gaan dan wel te voorkomen

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In het begin 2022 waren er nog landelijke maatregelen van kracht om verspreiding van het corona-virus tegen te gaan. In het voorjaar 2022 zijn deze maatregelen opgeheven.

Wat hebben we bereikt?

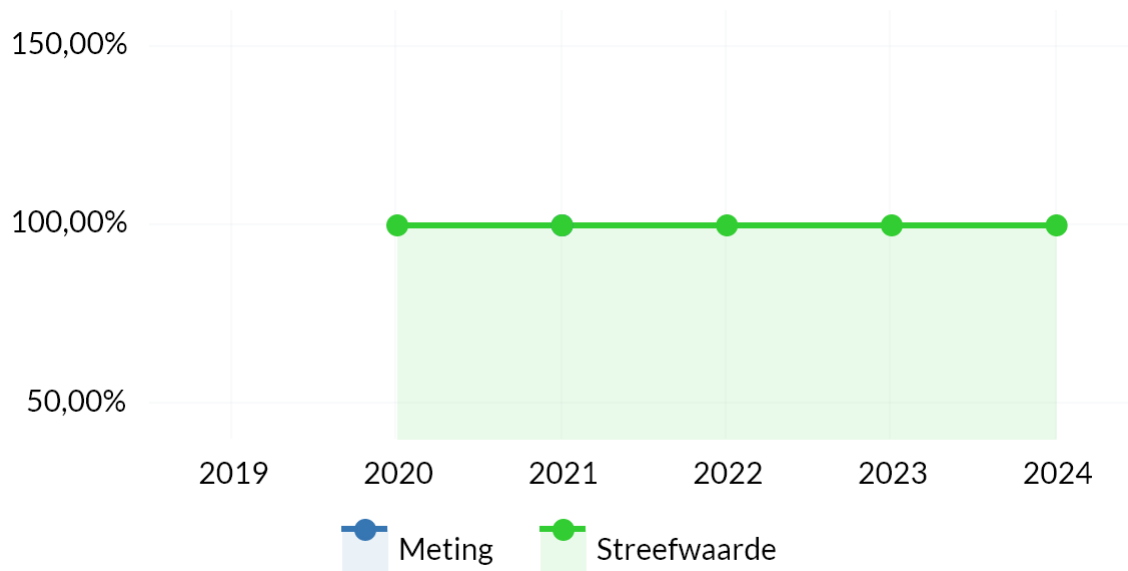
- Het zo veel mogelijk tegengaan, verstoren en stoppen van ondermijnende activiteiten.

In het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2022 is de aanpak van ondermijning geprioriteerd. Het aanpakken van ondermijning kunnen we niet alleen en moeten we samen doen met onze inwoners, ondernemers en partners. De goede samenwerking op het gebied van veiligheid in zijn algemeenheid en in de aanpak van ondermijning in het bijzonder met partners, zoals politie, OM en RIEC is in 2021 voortgezet.

- Indicatoren Veiligheid

Ieder signaal dat binnenkomt bij het Meldpunt Ondermijning wordt binnen 14 dagen gescreend

In 2021 zijn in totaal 25 signalen binnengekomen.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	%	%	100,00 %	-	-	-
Streefwaarde	-	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aanpakken van drugsproductie, -vervaardiging, -verstrekking, -aanwezigheid of -handel vanuit woonhuizen en andere gebouwen

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De bestaande bestuurlijke instrumenten zijn in 2022 ingezet.

- Alle ontvangen signalen over ondermijning, binnengekomen bij het meldpunt of Meld Misdaad Anoniem, screenen en indien nodig verder verrijken met aanvullende informatie

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De 20 signalen die in 2022 zijn binnengekomen zijn besproken en indien nodig, opgepakt in de Ondermijningstafel Montferland.

- Periodiek een ondermijningsoverleg organiseren waarin ontvangen meldingen met van belang zijnde partners integraal worden besproken

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Dit periodiek ondermijningsoverleg, met onze externe partners, heeft in 2022 iedere twee maanden plaatsgevonden en betreft inmiddels een continue werkwijze.

- Uitrol Keurmerk Veilig Buitengebied

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

In het najaar 2022 is de uitrol van het proces 'Veilig Buitengebied' opgepakt, door te beginnen met het vaststellen van een plan van aanpak. Ook zijn de voorbereidende werkzaamheden opgepakt voor de te houden enquête en startbijeenkomst. De startbijeenkomst is op 12 januari 2023 geweest met het ondertekenen van de intentieverklaring door alle partners. De uitkomsten van de gehouden enquête 'veilig buitengebied' zullen als één van de onderwerpen meegenomen worden in het verdere proces.

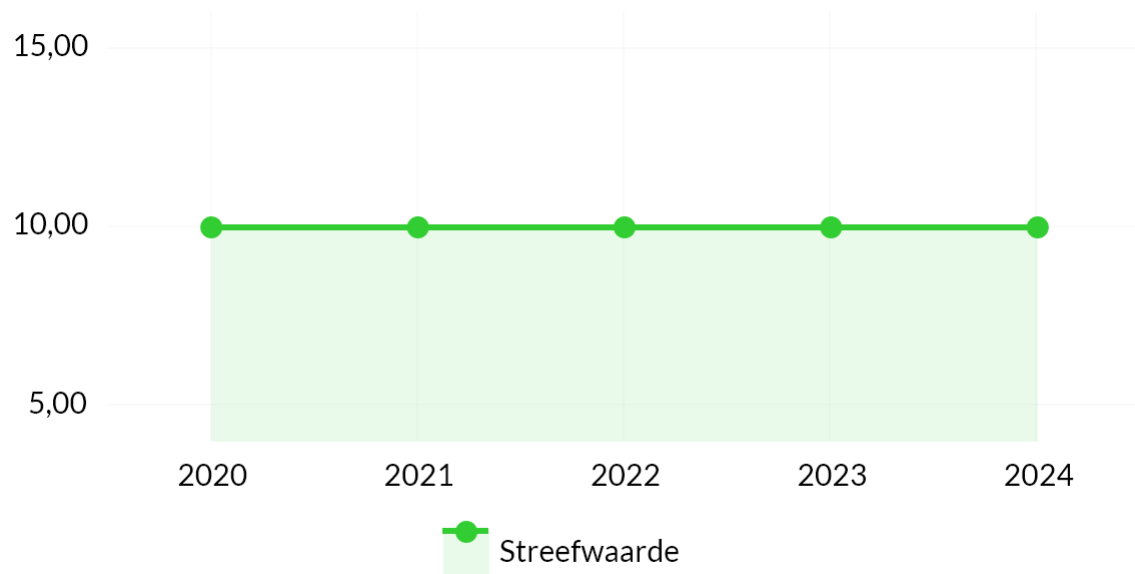
Wat hebben we bereikt?

- [De samenleving meer betrekken bij het borgen van een veilige leefomgeving.](#)

In het kader van de veiligheid in de eigen leefomgeving kan de burger ook zelf een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en veiligheid. Bewustwording, preventie en participatie zijn hierbij kernbegrippen waarop wordt ingezet.

- Indicatoren Veiligheid

Het aantal communicatieberichten dat wordt ingezet

Waardesoort	2020	2021	2022	2023	2024
Streefwaarde	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Met verschillende communicatieberichten de samenleving bewuster maken van hun rol en bijdrage aan een veilig Montferland

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De jaarlijks terugkerende berichten zijn gecommuniceerd richting de burgers en voor de seniore doelgroep is een folder gemaakt met allerlei preventietips op het gebied van bijvoorbeeld inbraak, diefstal en cybercriminaliteit.

Wat hebben we bereikt?

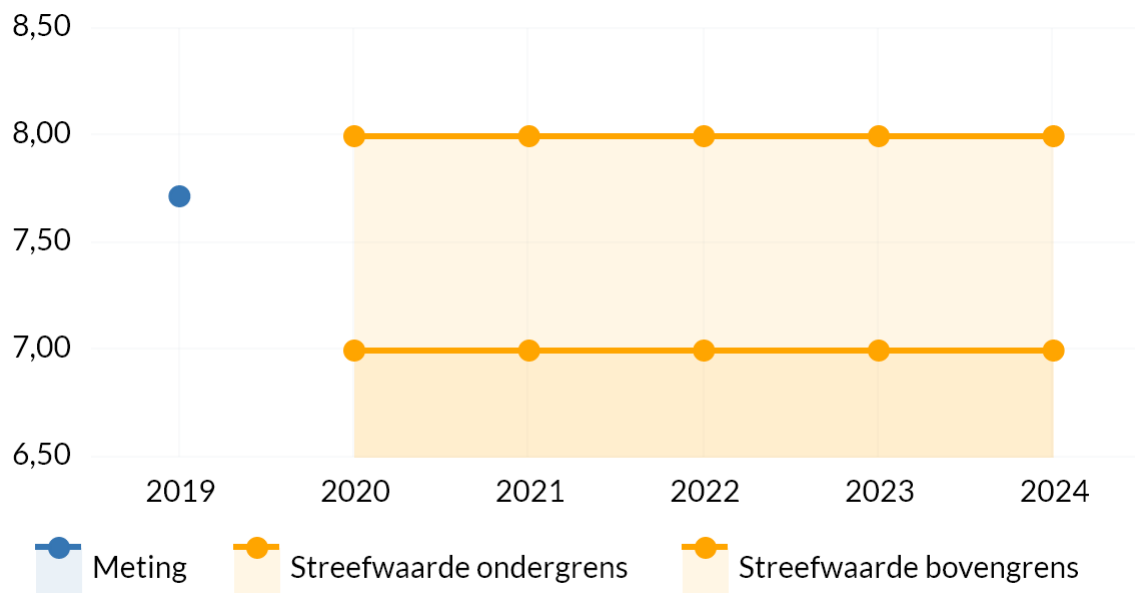
- [Behouden of verbeteren van de veiligheidsbeleving in de woonbuurt met een rapportcijfer tussen de bandbreedte 7 en 8.](#)

Alle acties en werkzaamheden binnen het taakveld veiligheid zijn erop gericht om ook dit doel na te streven. Ook kan de burger zelf een bijdrage leveren aan de veiligheid in de (woon)buurt. Dit heeft continue onze aandacht en onze inzet is hierop gericht.

- Indicatoren Veiligheid

Uitkomst Inwonerpanel Montferland Spreekt, rapportcijfer voor veiligheidsbeleving

In 2021 is geen meting onder het inwonerpanel 'Montferland Spreekt' gehouden. Deze meting staat gepland voor 2022.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	7,72	-	-	-	-	-
Streefwaarde ondergrens	-	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
Streefwaarde bovengrens	-	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Alle bij dit programmaonderdeel genoemde acties en het houden van de veiligheidsenquête onder het inwonerpanel 'Montferland Spreekt'

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De genoemde veiligheidsenquête is in het voorjaar 2022 uitgezet en de uitkomsten zijn meegenomen in het Integraal Veiligheidsbeleid Montferland 2023-2026.

Wat hebben we bereikt?

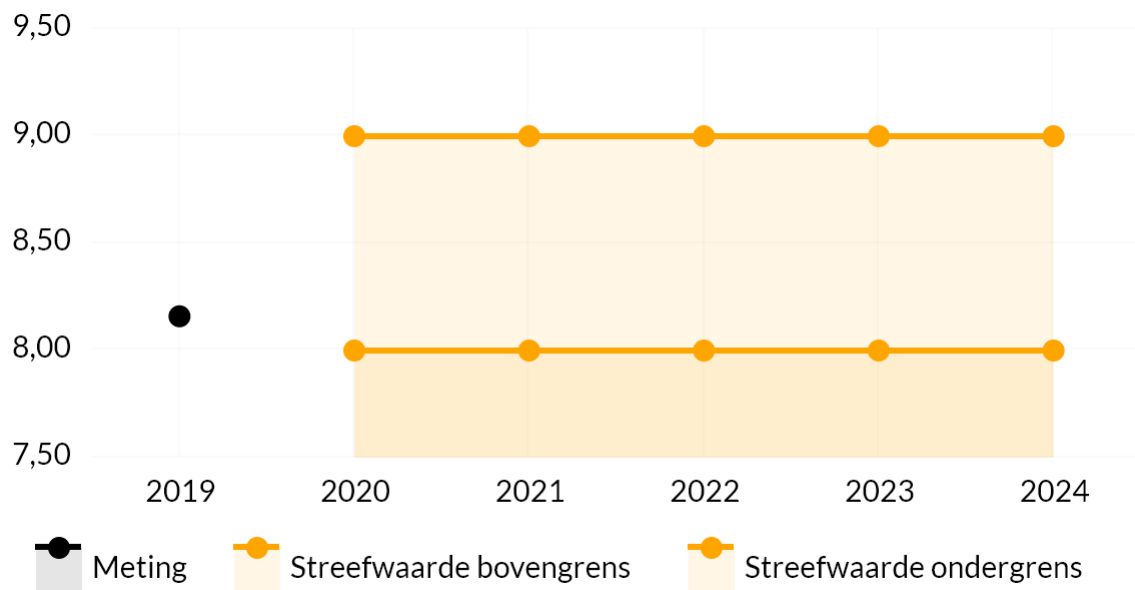
- Behouden of verbeteren van de leefbaarheid in de woonbuurt met een rapportcijfer tussen de bandbreedte 8 en 9.

Alle acties en werkzaamheden binnen het taakveld veiligheid zijn erop gericht om ook dit doel na te streven. Ook kan de burger zelf een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de (woon)buurt. Dit heeft continue onze aandacht en onze inzet is hierop gericht.

- Indicatoren Veiligheid

Uitkomst Inwonerpanel Montferland Spreekt, rapportcijfer voor leefbaarheid woonbuurt

In 2021 is geen meting onder het inwonerpanel 'Montferland Spreekt' gehouden. Deze meting staat gepland voor 2022.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	8,16			-	-	-
Streefwaarde bovengrens	-	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00
Streefwaarde ondergrens	-	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Alle bij dit programmaonderdeel genoemde acties en het houden van de veiligheidsenquête onder het inwonerpanel 'Montferland Spreekt'

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De genoemde veiligheidsenquête is in het voorjaar 2022 uitgezet en de uitkomsten zijn meegenomen in het Integraal Veiligheidsbeleid Montferland 2023-2026.

Wat hebben we bereikt?

- Balans tussen preventie, zorg en repressie, waarbij we zoveel mogelijk naar de voorkant van het probleem willen gaan.

In 2021 is ingezet voor een juiste balans door het verbinden van de domeinen 'veiligheid' en 'zorg' met elkaar om op deze wijze (vroeg)tijdig interventies te kunnen doen ter voorkoming van escalaties of van noodzakelijke opschaling naar de veiligheidskamer. Hiervoor is in 2021 het periodiek lokaal multidisciplinair overleg (MDO) complex gestart om binnen een casus in een vroeg stadium signalen te onderkennen en in te zetten op een gericht aanpak.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het inrichten van periodiek georganiseerd lokaal overleg tussen veiligheid en zorg om escalaties naar de veiligheidskamer te voorkomen

Geld**Geld (toelichting)****Uitvoering****Uitvoering (toelichting)**

Het periodiek lokaal multidisciplinair overleg (MDO) complex is ingericht. Indien een complexe casus zich voordoet, dan wordt deze casus in het lokaal multidisciplinair overleg besproken. Aan dit overleg nemen zowel interne als externe overlegpartners deel. In dit overleg worden aspecten van 'zorg' en 'veiligheid' in en om de persoon en gezin zo goed mogelijk op elkaar afgestemd, ter voorkoming van verdere escalaties.

7.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-16.761	-16.692	-16.468	-16.011	-14.185	-16.468
Baten	1.218	375	1.232	1.243	375	1.232
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-15.544	-16.317	-15.236	-14.767	-13.809	-15.236
Onttrekkingen	0	1.575	1.668	1.528	1.952	1.668
Stortingen	0	-1.902	-2.896	-2.898	-1.865	-2.896
Mutaties reserves	0	-327	-1.228	-1.370	87	-1.228
Gerealiseerd resultaat	-15.544	-16.644	-16.463	-16.137	-13.722	-16.463

2.1.08 Werk en inkomen

8.1 Missie

De gemeente streeft ernaar zo veel mogelijk mensen zowel sociaal als economisch te laten deelnemen aan de samenleving. Werk en zelfredzaamheid is daarbij het uitgangspunt.

8.2 Context en achtergronden

Programmadoel

Meer inwoners uit de gemeentelijke doelgroep doen naar vermogen mee aan de samenleving en zijn onafhankelijk van een bijstandsuitkering.

Algemeen

Net als 2020 was ook 2021 een bijzonder jaar. De Coronacrisis heeft tot op heden nog nauwelijks gevolgen voor het uitkeringsbestand van onze gemeente gehad. Het uitkeringsbestand is nagenoeg stabiel gebleven (stijging van 363 naar 366 uitkeringen). De vraag naar gekwalificeerd personeel is onverminderd hoog. De uitdaging was om voor mensen met een uitkering passend werk te vinden. Er is namelijk een mismatch tussen de vraag op de arbeidsmarkt en de kwaliteiten van de mensen uit ons uitkeringsbestand.

In 2021 hebben we naast onze reguliere werk de volgende extra rijksregelingen uitgevoerd:

- De Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)
- De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)

Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

Wij hebben de rijksregeling TONK uitgevoerd. De TONK was bedoeld om de terugval van inkomsten als gevolg van de coronacrisis op te vangen. De regeling gold voor alle huishoudens. Dus zowel voor werknemers als voor zelfstandigen. De TONK bood een vergoeding voor noodzakelijke kosten zoals woonlasten. Woonlasten zijn de kosten van: huur, aflossing hypotheek en energie. Onze gemeente heeft de regeling uitgevoerd volgens de richtlijnen van de VNG.

De vraag naar de TONK bleef achter bij de verwachtingen. Gedurende de looptijd van de regeling hebben we de toegangscriteria verlaagd. Degenen die in eerste instantie zijn afgewezen voor de TONK zijn opnieuw beoordeeld op basis van verlaagde criteria. Ondanks het verlagen van de criteria bleef de vraag achter bij de verwachting. Dit is overeenkomstig met het landelijke beeld. Het Rijk gaat evalueren hoe het komt dat het gebruik van de TONK achter bleef bij de verwachting. De resterende TONK middelen zijn aangewend voor een pilot outreachend werken bij vroegsignalering van schulden.

De regeling is van rijkswege gestopt per 1 oktober 2021.

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)

Evenals in 2020 konden in 2021 zelfstandigen gebruik maken van de Tozo. Het Rijk heeft de Tozo regels gedurende de looptijd van de regeling aangescherpt bijvoorbeeld door de invoering van de inkomenstoets voor partners. Het gemeentelijke gebruik van de Tozo regeling is gedaald van 250 gezinnen (2020) naar 36 gezinnen (op 30 september 2021). Dit kwam mede ook door de opheffing van een deel van de corona maatregelen gedurende de zomer tot eind november/december 2021. De Tozo regeling is van rijkswege stopgezet per 1 oktober 2021. Voor zelfstandigen voeren we naast het reguliere Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) per 1 oktober nu tijdelijk ook een Bbz regeling uit waarmee zelfstandig ondernemers eenvoudiger aanspraak kunnen maken op financiële steun.

Nieuwe instroom

Het Centraal bureau voor Statistiek (CBS) ging uit van een stijging van de werkloosheid met 50% in 2021. In tegenstelling tot deze verwachting is de werkloosheid gedaald met 25%. Het aantal werklozen daalde van 337.000 werklozen naar 251.000 werklozen (cijfers november 2021). Mensen die werkzaam waren in de door Corona crisis getroffen branches hebben elders werk gevonden. Daarnaast is de economie gegroeid en is vraag naar medewerkers hoog. Het uitkeringsbestand is nagenoeg stabiel gebleven (van 363 naar 366 uitkeringen).

Nieuwkomers

In 2021 hebben we ons voorbereid op de invoering van de nieuwe Wet inburgering. Deze wet is ingegaan op 1 januari 2022. De gemeente heeft de regie in dit nieuwe inburgerstelsel. Het doel van deze wet is dat alle inburgeraars mee kunnen doen in de maatschappij en het liefst via betaald

werk. Om dit te bereiken moet de gemeente o.a. zorg dragen voor begeleiding van inburgeraars, een kwalitatief goed taalaanbod, financiële ontzorging, activiteiten gericht op participatie en begeleiding naar werk.

Minimabeleid

Wij hebben mensen met een laag inkomen ondersteund met ons minimabeleid. Ons beleid was erop gericht de kwetsbaren ook te ondersteunen om te kunnen deelnemen aan de samenleving. Dit doen we door het voeren van een optimaal minimabeleid via de portal www.meedoeninmontferland.info en door mensen met (problematische) schulden te helpen. De wijziging van de Wet gemeentelijk schuldhulpverlening bood ons extra mogelijkheden om mensen sneller en adequaat te helpen. De wetswijziging maakte het mogelijk om gegevens tussen schuldeisers en de gemeente uit te wisselen. Hierdoor kon de gemeente mensen met schulden in een vroeg stadium benaderen en een aanbod van schuldhulpverlening doen.

Deelnemen aan de samenleving en activering

De gemeente heeft de wettelijke taak om mensen met een bijstandsuitkering te begeleiden naar werk. Dit geldt ook voor mensen met een (gedeeltelijke) arbeidsbeperking. De gemeente heeft verschillende instrumenten beschikbaar om mensen aan het werk te helpen en ervoor te zorgen dat zij dit werk ook behouden.

U kunt hierbij denken aan: een financiële compensatie voor de werkgever bij een gedeeltelijke arbeidscapaciteit (loonkostensubsidie), social return bij aanbestedingen, het bieden van scholing, werkvloerbegeleiding (jobcoaching) en stage/werkervaringsplekken. Wij hebben binnen de grenzen van de redelijkheid rekening gehouden met de wensen van betrokkenen. Doordat wij maatwerk bij de re-integratie bieden motiveren wij onze uitkeringsgerechtigden optimaal en heeft de uitstroom eerder een duurzaam karakter hebben.

Doelgroep langdurige loonkostensubsidie

De afgelopen jaren hebben wij veel geïnvesteerd in het aan het werk helpen van mensen met een arbeidsbeperking. Wij hadden verwacht dat deze mensen als eerste hun baan zouden verliezen als een bedrijf in zwaar weer komt. Deze doelgroep is namelijk extra kwetsbaar bij een economisch neergang. Zij zijn relatief makkelijker vervangbaar dan schaarse vakmensen. Samen met de bedrijven hebben we gewerkt aan baanbehoud. Het aantal mensen met een beperking die met een langdurige loonkostensubsidie aan het werk zijn bij een regulier bedrijf is zelfs gestegen van 75 naar 78 personen.

Naast regionale samenwerking in het Werkgeversservicepunt geloven wij sterk in onze eigen kracht om uitkeringsgerechtigden in nauwe samenwerking met onze lokale/regionale ondernemers duurzaam uit te laten stromen naar werk.

Degenen waarvoor de toeleiding naar betaald werk nog niet haalbaar is bieden wij maatschappelijke nuttige activiteiten zoals vrijwilligerswerk aan. Hierbij wordt samengewerkt met maatschappelijke partners, waaronder stichting Welcom.

Programmadoel

Meer inwoners uit de gemeentelijke doelgroep doen naar vermogen mee aan de samenleving en zijn onafhankelijk van een bijstandsuitkering.

Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Armoedebeleid

Wij wilden dat onze inwoners met een laag inkomen kunnen deelnemen aan de samenleving.

Hierbij hanteerden wij het principe van maatwerk, laagdrempelige toegang en doelgerichte ondersteuning. In geval er ondersteuning nodig is, vindt er individuele toetsing plaats en worden enkel de daadwerkelijk gemaakte kosten vergoed. We boden onder andere de volgende producten aan: bijzondere bijstand, kwijtschelding gemeentelijke belasting, de participatieregeling en de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering van Menzis.

De gemeente heeft een brede portal www.meedoeninmontferland.info waarin inwoners het volledig aanbod kunnen vinden van de minimaregelingen. Personen waarvan bekend is dat zij voldoen aan de toegangscriteria voor het gemeentelijk minimabeleid kunnen laagdrempelig met een minimale administratieve belasting producten bestellen op het gebied van educatie, sport, welzijn en cultuur. Naast volwassenen is er in het bijzonder aandacht voor kinderen. De gemeente heeft voor hen een breed aanbod waarbij het accent ligt op educatie.

Op deze website www.meedoeninmontferland.info staan tevens de partijen waarmee de gemeente samenwerkt bij de bestrijding van armoede. Deze zijn: de bibliotheek, Welcom, de Voedsel- en kledingbank, de Stichting Urgente Noden(SUN)/het Solidariteitsfonds, De Stadsbank Oost Nederland, Schuldhulpmaatje en de kerken.

Programmadoel

Meer inwoners met een laag inkomen kunnen deelnemen aan de samenleving en kunnen, indien noodzakelijk, een beroep doen op aanvullende financiële ondersteuning.

Schuldhelpverlening

Wij wilde een laagdrempelige toegang tot schuldhelpverlening en door middel van vroegsignalering voorkomen dat mensen in problematische schulden belanden. De mensen die in de schuldhelpverlening belanden willen wij begeleiden om zo snel als mogelijk weer zelfstandig hun financiën leren te beheren.

Vroegsignalering

Per 1 januari 2021 voeren we vroegsignalering bij schulden uit. De gemeente ontving van zorgverzekeraars, de woningbouwcorporatie, het waterbedrijf en energieleveranciers signalen van een schulden van inwoners. Binnen 4 weken ontvangt de schuldenaar een aanbod voor schuldhelpverlening.

Naast schuldhelpverlening aan natuurlijke personen via de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland, ondersteunen wij ook (kleine) ondernemingen met financiële problemen. Hiervoor bieden wij financiële ondersteuning op basis van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz2004) aan.

Programmadoel

Meer inwoners zijn economisch zelfstandig

Verbonden partijen

Laborijn

Laborijn is de uitvoeringsorganisatie van arbeidsparticipatie, arbeidsondersteuning en bijstand. De gemeente Montferland neemt alleen deel aan deze gemeenschappelijke regeling voor uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (smalle deelnemer)

Stadsbank Oost Nederland

De bank is de kredietbank en heeft tot doel om een, zowel vanuit een bedrijfseconomische als ook maatschappelijke optiek gezien, verantwoord pakket van financiële dienstverlening gericht op schuldhelpverlening aan te bieden aan de inwoners van de deelnemende gemeenten.

8.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- De verordeningen Participatiewet 2017
- Het uitvoeringsplan re-integratie 2021
- Het beleidsplan integrale schuldhelpverlening 2020-2024
- Het gemeentelijke integraal handhavingsplan

Wat hebben we bereikt?

- [Het aantal uitkeringsgerechtigden zal als gevolg van de Coronacrisis aanzienlijk stijgen. Wij willen de stijgen beperken tot maximaal 25% t.o.v. 31-12-2020.](#)

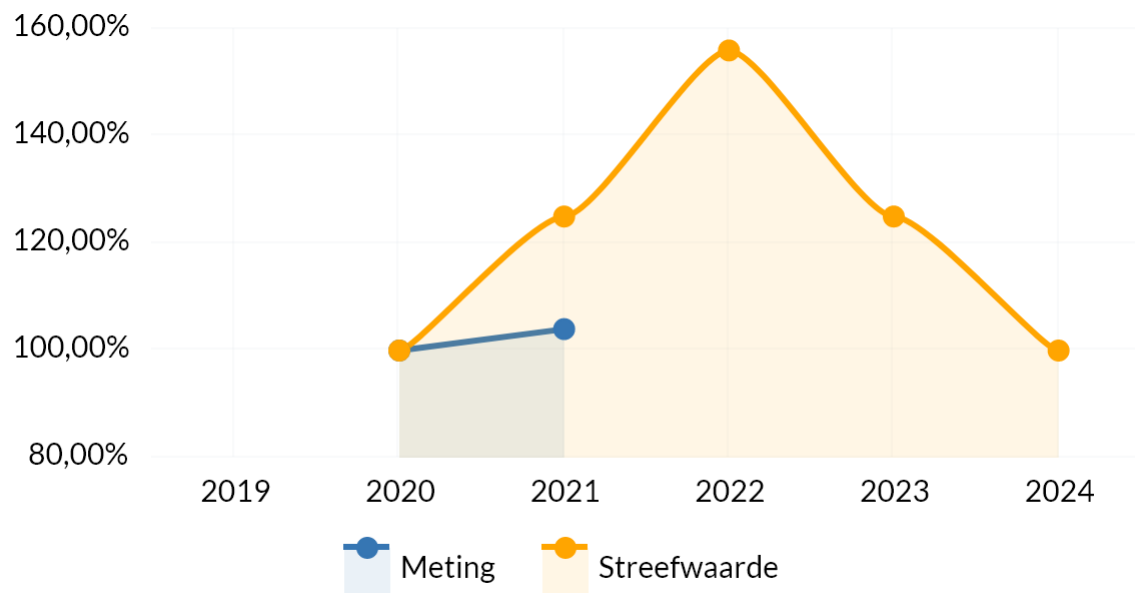
Het aantal uitkeringsgerechtigden is tegen de verwachting in nagenoeg stabiel gebleven.

- Indicatoren

Het percentage waarmee het aantal uitkeringen P-wet, IOAW, IOAZ daalt/stijgt t.o.v. het vorige jaar.

Het uitkeringsbestand is gedurende 2021 van 360 naar 366 gestegen. Het stijgingspercentage was 4%. Het uitkeringsbestand is minder gestegen dan verwacht.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	%	100,00 %	104,00 %	-	-	-
Streefwaarde	-	100,00 %	125,00 %	156,00 %	125,00 %	100,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er naar streven dat mensen hun baan behouden. Bijvoorbeeld door de inzet van Jobcoaching en het Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (Bbz)

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- Instroom beperken door een uitgebreid onderzoek bij een aanvraag voor een uitkering

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- Instroom voorkomen door een baan aan te bieden voordat er een uitkering wordt ingezet

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- Uitstroom bevorderen door inzet van re-integratieinstrumenten. In het bijzonder richten we ons op het zoeken van banen

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

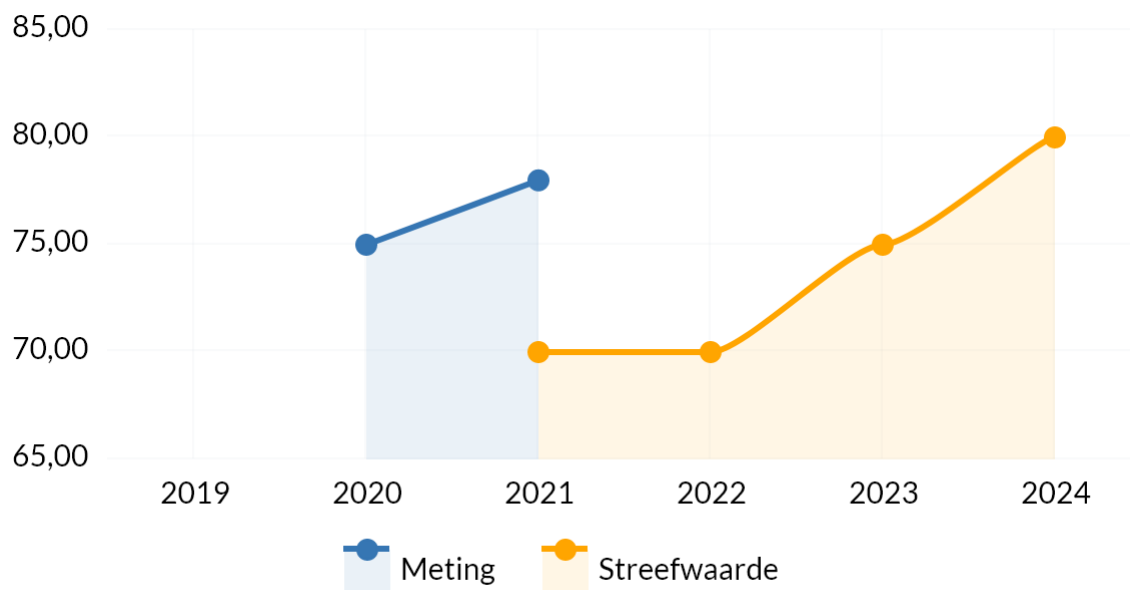
Wat hebben we bereikt?

- Wij willen het aantal mensen met een arbeidsbeperking die aan het werk zijn met een langdurige loonkostensubsidie gelijk houden.

Tegen de verwachting in is het aantal mensen die met een langdurige loonkosten subsidie het het werk zijn licht gestegen.

- Indicatoren

Het aantal mensen met een arbeidsbeperking die met behulp aan het werk zijn.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting		75,00	78,00	-	-	-
Streefwaarde	-	-	70,00	70,00	75,00	80,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Hiernaast gaan we jobcoaching inzetten om mensen met een beperking aan het werk te houden.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

- We gaan accountmanagers inzetten om mensen met een beperking aan het werk te helpen.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

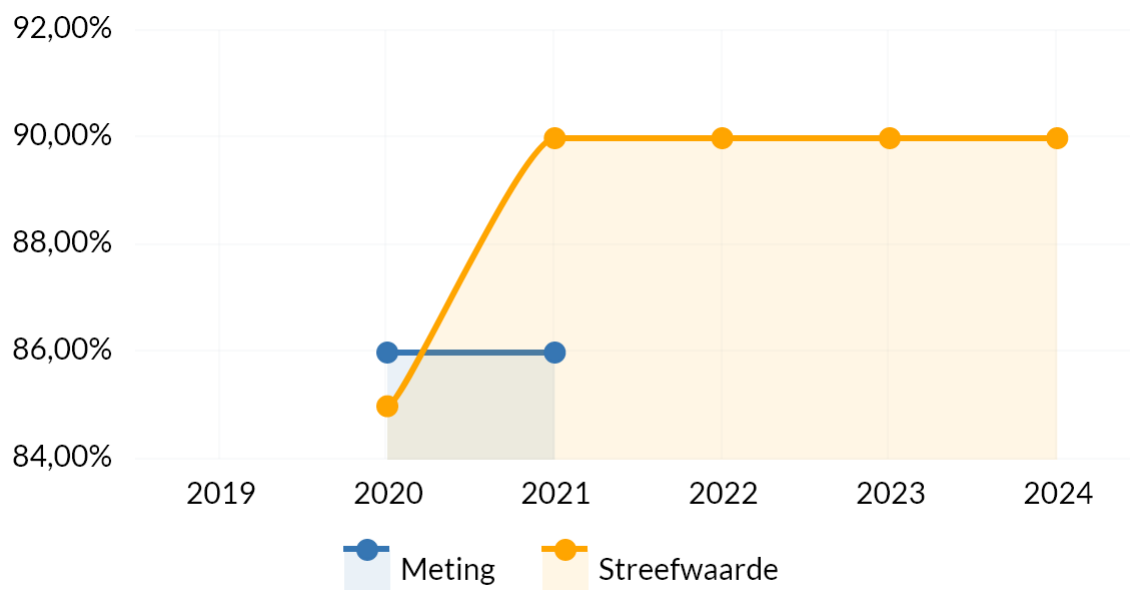
Wat hebben we bereikt?

- We willen dat iedereen deel kan nemen aan de maatschappelijke activiteiten op het gebied van sport, cultuur, welzijn en educatie.

Ondanks de (toegangs)beperkingen van de Coronacrisis op het gebied van Sport, cultuur, educatie en welzijn hebben nagenoeg evenveel mensen gebruik gemaakt van de gemeentelijke participatieregeling.

- Indicatoren

Het percentage deelnemers die daadwerkelijk een product uit de Meedoenregeling bestelt.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	%	86,00 %	86,00 %	-	-	-
Streefwaarde	-	85,00 %	90,00 %	90,00 %	90,00 %	90,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De regeling Meedoeninmontferland.info bij de doelgroep met een laag inkomen blijvend onder de aandacht.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Wat hebben we bereikt?

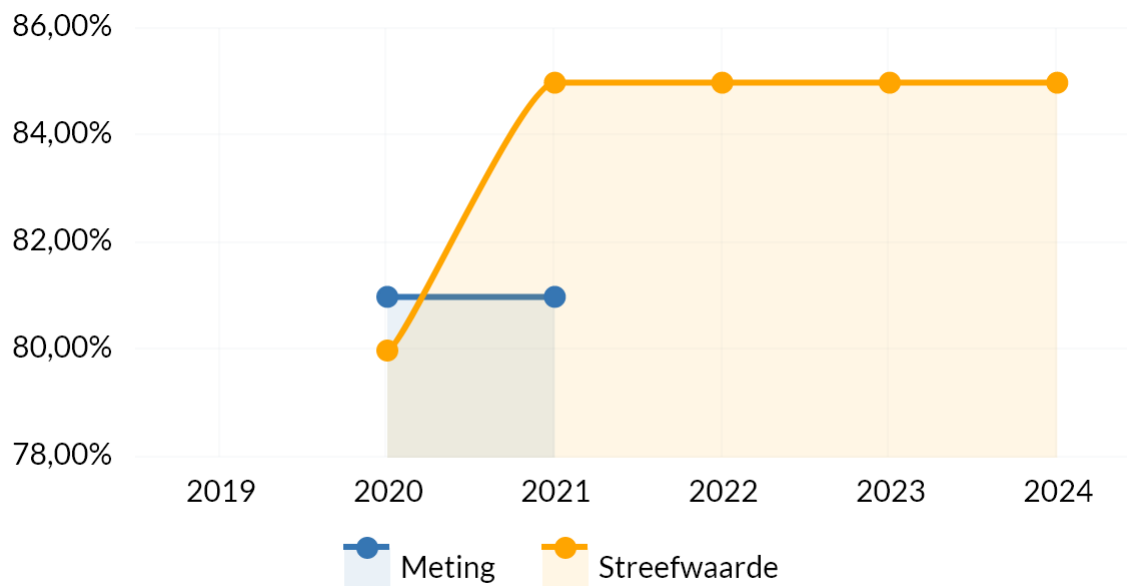
- We willen dat kinderen van minima op het gebied van educatie en ontwikkeling dezelfde kansen krijgen als kinderen van ouder met een hoger inkomen.

Het gebruik van de kindregelingen is gelijk gebleven.

- Indicatoren

Het percentage kinderen die daadwerkelijk een product uit de kindregeling bestellen.

Educatief product= speel-o-theek, educatief tijdschrift, device, excursieregeling, huiswerkbegeleiding, tegemoetkoming schoolkosten.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	%	81,00 %	81,00 %	-	-	-
Streefwaarde	-	80,00 %	85,00 %	85,00 %	85,00 %	85,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De gemeentelijke educatieve regeling bij de doelgroep met een laag inkomen promoten. We gaan de zogenaamde Klijnsmagelden inzetten voor deze regeling.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

Wat hebben we bereikt?

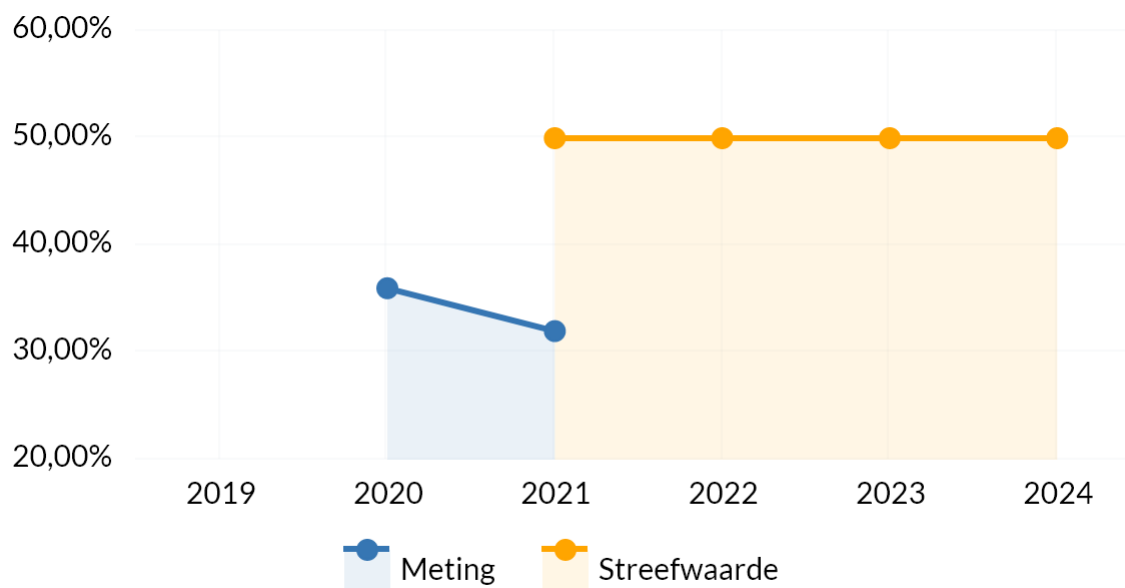
- We willen dat het percentage klanten dat door middel van een budgetbeheerrekening binnen een termijn van 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren stabiliseert op het niveau van 2018.

Het aantal klanten met een budgetbeheerrekening die binnen een termijn van 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren daalt al jaren. Wij willen deze trend keren. In 2018 kon 50% van de klanten binnen een termijn van 3 jaar zelfstandig hun financiën beheren.

Als gevolg van Corona heeft het vaststellen van het beleidsplan Schuldhulpverlening vertraging opgelopen. Hierdoor waren er in 2021 nog geen middelen beschikbaar om extra te investeren in budgetcoaching. Budgetcoaching is het instrument om mensen sneller financieel zelfredzaam te maken waardoor het beroep op budgetbeheer kan worden verkort.

- Indicatoren

percentage klanten dat door middel van een budgetbeheerrekening binnen een termijn van 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	%	36,00 %	32,00 %	-	-	-
Streefwaarde	-	-	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We gaan mensen met een budgetbeheerrekening begeleiden naar grotere mate van financiële zelfstandigheid door de inzet van budgetcoaching.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

De extra investering in budgetcoaching is onderdeel van het beleidsplan schuldhulpverlening. In de tweede helft van 2022 is een budgetconsulent gestart. Per 1 januari 2023 is het Financieel loket officieel gestart. Het financieel loket verzorgt de toeleiding naar de budgetcoach.

Wat hebben we bereikt?

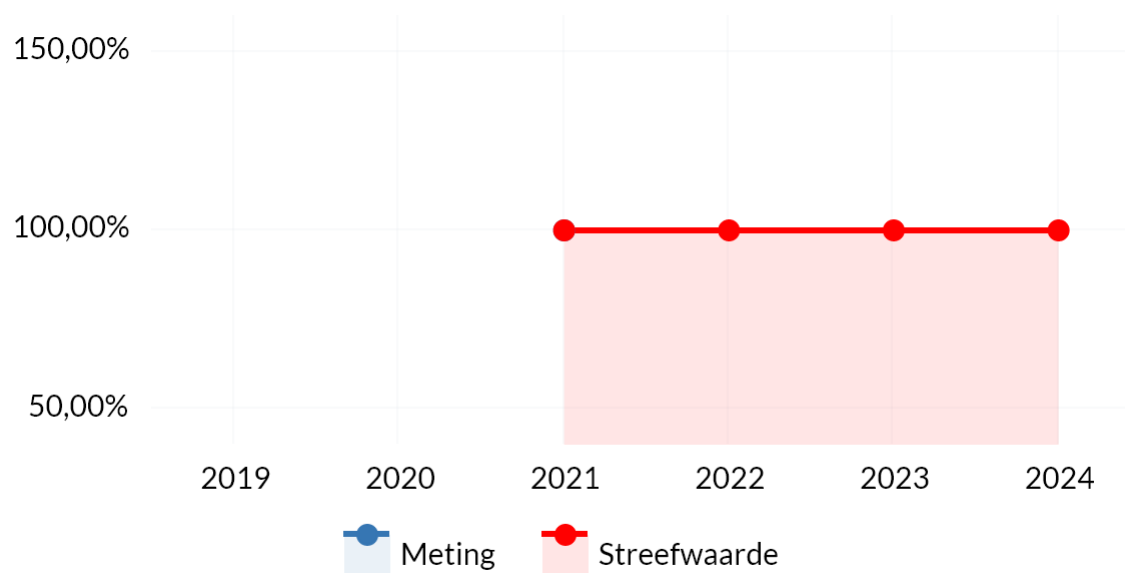
- We willen mensen met (problematische) schulden in een zo vroeg mogelijk stadium helpen.

De gemeente heeft vroegsignalering van schulden ingevoerd per 1 januari 2021. Mensen waarvan de gemeente een signaal van schuld heeft ontvangen, hebben een schriftelijk ondersteuningsaanbod van de gemeente gehad.

- Indicatoren

Percentage klanten die binnen de termijn van 4 weken een aanbod van schuldhulpverlening hebben ontvangen.

De mate van invloed wordt bepaald door de beschikbare formatie en middelen om vroegsignalering uit te voeren. Van Rijksweg worden hiervoor geen middelen beschikbaar gesteld.

Waardesoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Meting	%	%	100,00 %	-	-	-
Streefwaarde	-	-	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We gaan aan iedere inwoner waarvan we een signaal van (problematische) schulden ontvangen een aanbod voor schuldhulpverlening doen.

Geld

Geld (toelichting)

Uitvoering

Uitvoering (toelichting)

8.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-17.560	-16.264	-17.082	-15.994	-16.094	-17.082
Baten	10.101	6.856	8.001	7.692	7.374	8.001
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.459	-9.408	-9.081	-8.302	-8.720	-9.081
Onttrekkingen	0	0	161	161	0	161
Stortingen	0	0	-64	-64	0	-64
Mutaties reserves	0	0	97	97	0	97
Gerealiseerd resultaat	-7.459	-9.408	-8.984	-8.205	-8.720	-8.984

2.2 Algemene dekkingsmiddelen

Toelichting

Op grond van de BBV-voorschriften bevat het programmaplan ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien. In de begroting presenteren wij het overzicht tegelijk met de overige programma's.

Algemene dekkingsmiddelen 2021

Verbonden partijen

Alliander

Netwerkbedrijf Alliander is verantwoordelijk voor het distribueren van gas en elektriciteit en de aansluitingen van klanten op het netwerk in onze gemeente. Dit zijn wettelijk bepaalde taken.

Vitens

Vitens levert het drinkwater in onze gemeente met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.

Bank Nederlandse Gemeenten

Dit is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Ontwikkelingen uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds heeft dit jaar een stijgende lijn vertoond. Voor 2021 was het accres nog bevroren. Het bevroren van de accressen komt tegemoet aan de wens van rust en stabiliteit van zowel de VNG als van de beheerders van het gemeentefonds.

In de meicirculaire bedroeg het voordeel ruim € 600.000 als gevolg van een afrekening van het BTW compensatiefonds over 2020 (€ 174.000), afrekening over 2020 (€ 62.000) en bijstelling diverse eenheden in 2021 (€ 397.000 voordeel). Daarnaast hebben we medio 2021 een incidentele compensatie voor de jeugdzorg ontvangen van € 812.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve sociaal domein.

In de septembercirculaire is de uitkering naar boven bijgesteld met een netto bedrag van € 338.000, voornamelijk veroorzaakt door het voorschot voor het BTW compensatiefonds voor een bedrag van € 390.000. Tenslotte bedraagt het netto voordeel in de decembercirculaire € 111.000. Dit bedrag komt tot uitdrukking in deze jaarrekening (€ 357.000 minus het bedrag van € 246.000) dat wordt doorgeschoven naar 2022 voor diverse taakmutaties.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-2.662	-1.527	-2.424	-1.982	-2.358	-2.424
Baten	66.437	65.616	70.335	70.595	64.043	70.335
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	63.775	64.089	67.911	68.613	61.684	67.911
Onttrekkingen	0	2.534	3.787	4.480	83	3.787
Stortingen	-2.935	-42	-5.711	-7.691	-42	-5.711
Mutaties reserves	-2.935	2.492	-1.923	-3.211	41	-1.923
Gerealiseerd resultaat	60.840	66.581	65.988	65.402	61.725	65.988

Mutaties reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	10.898	4.359	9.055	8.183	2.285	9.055
Stortingen	-10.989	-1.994	-10.657	-13.011	-1.985	-10.657
Mutaties reserves	-91	2.365	-1.602	-4.828	300	-1.602
Gerealiseerd resultaat	-91	2.365	-1.602	-4.828	300	-1.602

2.3 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur

Inleiding

In het aangepaste Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn voorschriften opgenomen voor het toerekenen van kosten zoals de apparaats- en personeelskosten. Hiermee wordt getracht de financiële vergelijkbaarheid van gemeenten te verbeteren.

Uitgangspunt van de voorschriften is dat de kosten zoveel mogelijk direct aan de programma's / taakvelden worden toegerekend. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan een taak dat gericht is op de externe klant op het betreffende taakveld verantwoord moeten worden. De bedrijfskosten die dus niet verbonden zijn aan een dergelijke taak mogen niet toegerekend worden maar worden verzameld in het overzicht "kosten overhead".

Overhead definitie

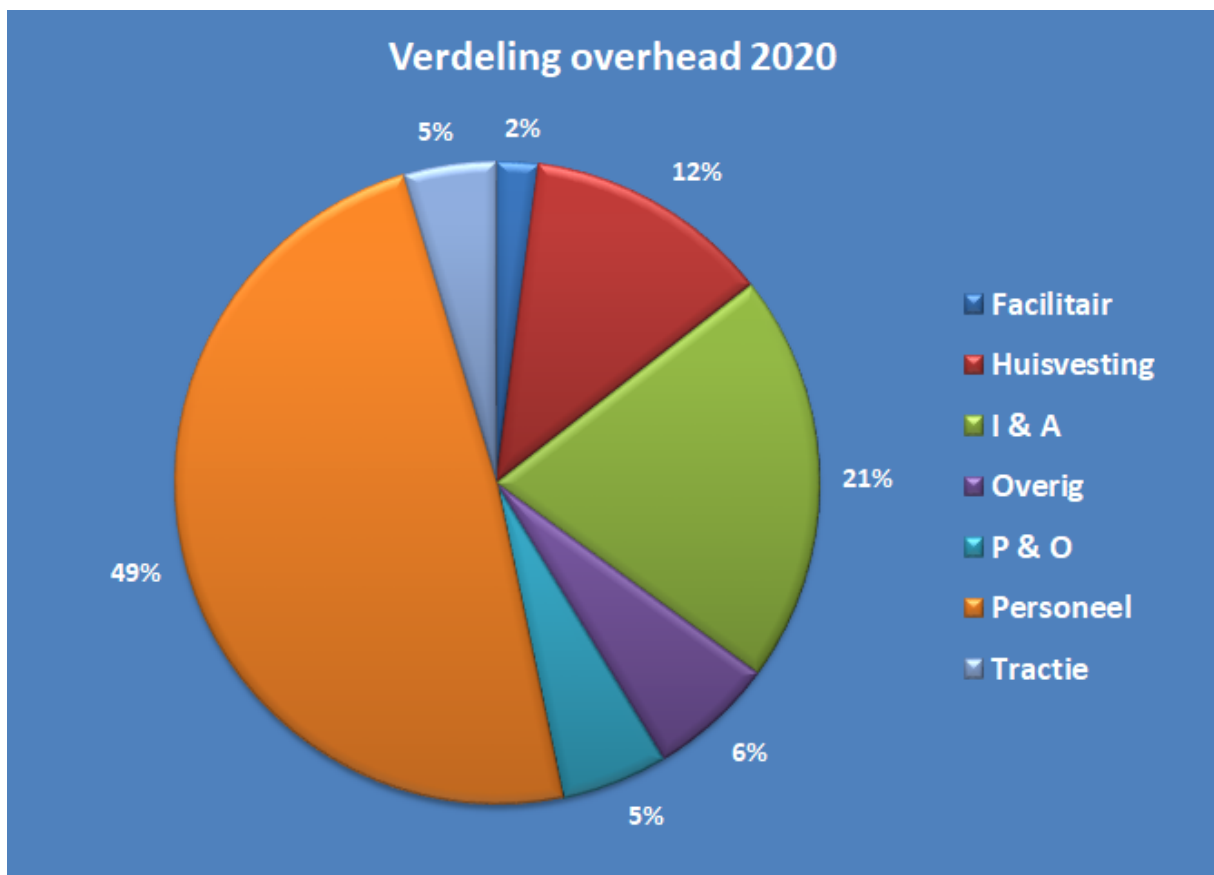
Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Alle functies die dit doel dienen behoren tot de overhead. Het betreffen de zogenaamde PIOFACH-taken (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting) en de taken met betrekking tot bestuurszaken, bestuurs- en managementondersteuning in het primair proces.

Overheadkosten

De lasten van de overhead voor de gemeente Montferland zijn in onderstaande tabel weergegeven.
(x € 1.000)

Kosten voor:	2020 (primair)	2021 (na wijz)	2021 (werkelijk)
• Eigen en ingehuurd personeel	5.763	6.134	5.501
• ICT	2.081	2.065	1.993
• Huisvesting	1.341	1.30.6	1.350
• P&O/HRM	367	321	439
• Tractie	445	518	481
• Facilitair	291	191	199
• Overige	817	1.242	1.352
Totaal	11.105	11.776	11.313

*) Het verschil t.o.v. het saldo van lasten en baten van dit programma (zie het onderdeel Financiën) wordt veroorzaakt door het saldo op de verrekening van de rente aan de verschillende producten in de overige programma's ten opzichte van het totaal van de begrote rente.

Kostprijsberekening

Sinds de invoering van BBV 2017 worden op de programma's / taakvelden niet meer de integrale kosten geregistreerd. De verdeling vindt plaats op basis van geraamde tijdsbesteding gebaseerd op de werkelijke tijdsbesteding van voorliggende jaren. Voor de investeringen en de grondexploitatie worden de kosten toegerekend op basis van werkelijke tijdsbesteding.

Hierdoor kan per programma/taakveld/taak niet meer de mate van kostendekkendheid vastgesteld worden en kan een dekkingsprobleem ontstaan daar geen overheadkosten aan grondexploitatie en investeringen doorberekend zouden kunnen worden.

Er zijn twee uitzonderingen m.b.t. de overhead opgenomen in de regelgeving namelijk:

1. aan lokale heffingen en leges kan fictief een aandeel in de kosten van overhead opgenomen worden (extra comptabel), en
2. aan de grondexploitatie, investeringen en projecten met een subsidiebijdrage/bijdrage van derden kan een aandeel in de overheadkosten toegerekend worden (intra-comptabel).

De methodiek van toerekenen is inmiddels verankerd in de Financiële verordening. Conform de Financiële verordening is de volgende methodiek toegepast:

De kosten van overhead worden naar rato van de personeelslasten en kosten van inhuur van de heffing, leges, grondexploitatie of investering en de totale personeelslasten en kosten van inhuur van alle taakvelden exclusief overhead omgeslagen.

De formule is:

$$\frac{\text{personeelslasten betreffend taakveld}}{\text{totale personeelslasten excl bestuur en overhead}} \times \text{lasten overhead} = \text{aandeel overhead}$$

Op basis van bovenstaande formule is dit percentage 68%. Dit percentage is niet het overheadpercentage maar een omslagpercentage over de loonkosten van extern gerichte taken.

Het overheadpercentage, zoals opgenomen bij de indicatoren is voor 2020 11%. Dit is de wettelijk voorgeschreven indicator en wordt berekend over de totale lasten (excl. overhead) namelijk: (€ 10,174 mln. / 89,114 mln.) x 100% = 11,4%.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-13.345	-11.512	-11.605	-11.338	-11.263	-11.605
Baten	971	834	854	1.037	837	854
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-12.373	-10.678	-10.752	-10.301	-10.427	-10.752
Onttrekkingen	10.898	0	628	123	0	628
Stortingen	-10.989	0	-217	-681	0	-217
Mutaties reserves	-91	0	411	-558	0	411
Gerealiseerd resultaat	-12.464	-10.678	-10.341	-10.859	-10.427	-10.341

2.4 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Per 1 januari 2016 zijn overheden verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. In 2016 en 2017 zijn de financiële en organisatorische gevolgen in kaart gebracht.

De belastingdienst geeft de mogelijkheid aan gemeenten om een vaststellingsovereenkomst te sluiten over de waarde van de grondvoorraad voor de openingsbalans en de daarmee samenhangende toerekenbare rente.

We hebben via onze belastingadviseur een verzoek voor een vaststellingsovereenkomst ingediend. Na ondertekening in 2020 is de vaststellingsovereenkomst een feit en staat openingsbalans vast. Over de belastingjaren 2016, 2017 en 2018 zijn nihilaangiften ingediend. De belastingdienst heeft deze jaren beoordeeld en over deze jaren een definitieve aanslag ad € 0,00 opgelegd. Over het jaar 2019 heeft de belastingdienst ons, na verrekening van verlies uit voorgaande jaren, een aanslag van € 354.408 opgelegd. Aangiftejaar 2020 wordt op korte termijn ingediend.

Vennootschapsbelasting

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-406	0	0	-422	0	0
Gerealiseerd resultaat	-406	0	0	-422	0	0

2.5 Paragrafen

Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Missie

De missie van de gemeente Montferland is om over een weerstandsvermogen te beschikken van tenminste een ratio van 2,0.

2. Context en achtergronden

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen van de gemeente wordt bepaald door de mate waarin de gemeente in staat is om in de toekomst aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

waardering	Ratio weerstandsvermogen	Kwalificatie
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 tot 1,4	Voldoende
D	0,8 tot 1,0	Matig
E	0,6 tot 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Het financieel beleid van de gemeente Montferland is gebaseerd op drie kernindicatoren voor het nastreven van een gezonde financiële gemeente:

- een (materieel) sluitende meerjarenbegroting;
- uitstekend weerstandsvermogen;
- een houdbare schuldpositie.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

- Nota reserves en voorzieningen (2018).

4. Ontwikkelingen

Beschikbare weerstandscapaciteit

Conform de nota reserves en voorzieningen 2018 bestaat onze weerstandscapaciteit uit de volgende componenten:

1. De Algemene reserve en de reserve "Verkoop aandelen Nuon";
2. De reserve grondexploitatie (voor zover boven de minimale buffer van € 2,5 miljoen);
3. Begrotingsruimte en de post onvoorzien.

Op grond van deze jaarstukken wordt de weerstandscapaciteit in Montferland als volgt berekend:

Verwachte weerstandscapaciteit	2020	2021
Algemene reserve	€ 5,5 mln.	€ 7,0 mln.
Reserve verkoop aandelen Nuon	€ 15,1 mln.	€ 15,1 mln.
Reserve grondexploitatie	€ 2,5 mln.	€ 2,1 mln.
Mutatie Algemene reserve (jaarrekening 2021)	€ 2,9 mln.	€ 0,8 mln.
Totaal	€ 26,0 mln.	€ 25,0 mln.

Het verwachte saldo van de Algemene reserve bedraagt per eind 2025 € 7,0 mln.

Dit saldo is voornamelijk vrij besteedbaar.

Het saldo van de reserve verkoop aandelen Nuon wordt na de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in november 2018 meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt ultimo 2021 € 15,8 mln.. Op deze reserve rust echter nog een claim van € 750.000 in verband met dekking voor de impuls aan de nieuwe dorpsvoorzieningen in de kernen.

Het saldo van de Reserve Grondexploitatie bedraagt per ultimo 2021 € 4,6 mln. Deze reserve dient als buffer voor specifieke risico's in de grondexploitatie. In de nota reserves en voorzieningen

2018 is de minimale omvang van deze reserve bepaald op € 2,5 mln. Het bedrag boven deze minimale buffer wordt meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Op basis van de genoemde nota nemen we de onbenutte belastingcapaciteit niet meer mee bij de bepaling van de weerstandscapaciteit omdat deze niet direct beschikbaar is (wel latent aanwezig). Hierbij sluiten we aan bij de lijn die de provincie hanteert. Ten opzichte van 2020 is onze weerstandscapaciteit met bijna € 1,0 mln. afgenomen.

Benodigde weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit heeft er een inventarisatie van individuele risico's plaatsgevonden. Omdat niet alle risico's zich in de praktijk gelijktijdig en in volle omvang zullen voordoen is een reëel risicobedrag berekend.

Het reële risicobedrag is het gemiddeld verwachte risicobedrag dat nodig is op korte termijn.

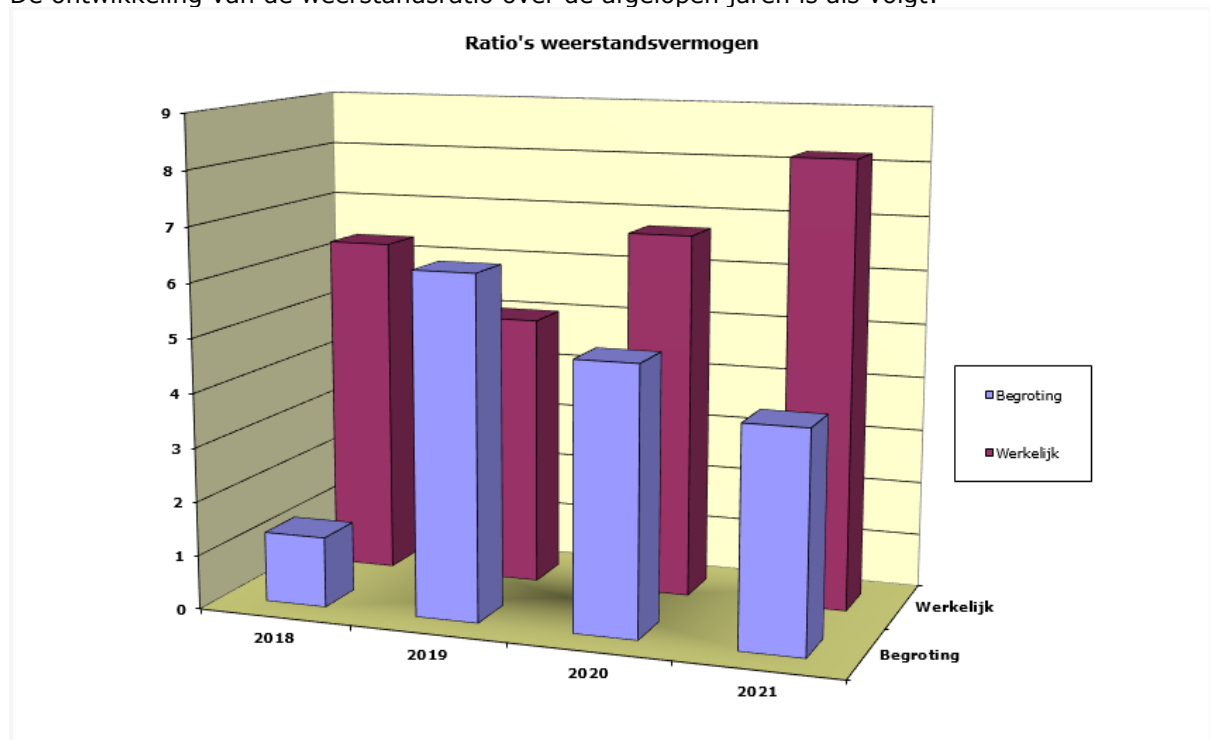
Op basis van de onlangs geactualiseerde risico-inventarisatie zijn 13 risico's in beeld gebracht en zijn tevens de beheersmaatregelen voor deze risico's aangegeven. Uit deze risico-inventarisatie en -analyse blijkt een reëel risicobedrag van € 3,045 mln. Hiervan kan € 2,095 mln. worden beschouwd als incidenteel en € 0,95 mln. als structureel.

Dit is de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente.

Indien de berekende weerstandscapaciteit (€ 25,0 mln.) wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit (€ 3,045 mln.) dan blijkt dat de ratio 8,2 is.

Dit betekent dat de weerstandscapaciteit in Montferland per ultimo het predicaat "uitstekend" krijgt. De omvang van het eigen vermogen en de voorzieningen zijn dus op uitstekend niveau om alle mogelijke risico's op te vangen. Dit komt vooral omdat wij over een reserve verkoop aandelen Nuon beschikken van ruim € 15 miljoen. Exclusief de reserve Nuon bedraagt deze ratio 3,3 en dat is nog steeds uitstekend.

De ontwikkeling van de weerstandsratio over de afgelopen jaren is als volgt:

Risico's

Risicomanagement kijkt per definitie vooruit. Maar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is ook voorgeschreven in het jaarverslag. Daarom kijken we ook terug in hoeverre risico's zich hebben voorgedaan die waren opgenomen in de risico-inventarisatie voor de begroting 2021. De drie grootste risico's die zich in 2020 hebben voorgedaan zijn:

Pandemie (Corona)

Ook het jaar 2021 heeft wederom in het teken gestaan voor Corona. In de begroting 2021 hebben we een reëel risico opgenomen van € 1 mln. Zoals bekend ontvangen we diverse compensatiepakketten van het rijk waarmee we de directe lasten/lagere baten kunnen dekken. De financiële gevolgen (met name de indirecte gevolgen) zijn niet volledig in geld uit te drukken. Het is heel goed mogelijk dat er kosten zijn die nog niet zichtbaar zijn ten tijde van de

compensatieberekeningen. Het is bijvoorbeeld moeilijk in te schatten hoe hoog de extra kosten worden voor het sociaal domein. Het is bovendien nog gissen naar de precieze gevolgen van de coronacrisis voor de economie, de werkloosheid en de fysieke en mentale gezondheid van de inwoners. Al met al is de financiële impact van de crisis op de gemeentelijke financiën op de langere termijn nog onduidelijk.

Begrotingspositie

In de risico-inventarisatie bij de begroting 2021 hebben we een reëel risico opgenomen van € 750.000 voor het niet volledig realiseren van de voorgenomen bezuinigingen. Uit de monitor bezuinigingen blijkt dat we in 2021 een bedrag van afgerond € 300.000 in 2021 niet hebben kunnen realiseren.

Decentralisaties sociaal domein

In de risico-inventarisatie bij de begroting 2021 hebben we voor dit onderdeel een reëel risico opgenomen van € 750.000. In de meicirculaire gemeentefonds hebben we een aanvullend bedrag van € 0,8 miljoen ontvangen als incidentele compensatie jeugdzorg. In de praktijk zien we dat het sociaal domein een open eind regeling blijft dat hele grote financiële risico's met zich meebrengt. Dit blijkt ook uit de budgetoverschrijdingen die in 2021 wel zijn gedekt middels onttrekkingen aan de reserve sociaal domein.

5. Financiële kengetallen

Toelichting financiële kengetallen

De vijf financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkelingen in de gemeente. Eén los kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. Of een hoge schuldquote voor een gemeente nadelig is, hangt bijvoorbeeld af van het eigen vermogen en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Onderstaande een toelichting op de verschillende kengetallen.

Weerbaarheid: kan de gemeente tegen een stootje?

Netto schuldquote (ongecorrigeerd): De niet gecorrigeerde netto schuldquote geeft het risico voor de gemeente weer als derden niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Denk bij voorbeeld aan een woningcorporatie, die geld heeft geleend bij de gemeente. Hoe lager, hoe beter.

Netto schuldquote (gecorrigeerd): De netto schuldquote geeft aan of de gemeente in staat is de schulden terug te betalen waarvoor zij volledig zelf aan de lat staat. Ook hier geldt: hoe lager, hoe beter.

Solvabiliteit: De mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de bezittingen van de gemeente. Hoe hoger, hoe beter.

Grondexploitatie: Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Hier geldt: hoe lager, hoe minder risicovol.

Wendbaarheid: kan de gemeente zich relatief snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Hierbij zijn de volgende kengetallen van belang:

Belastingcapaciteit: De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Hoe lager hoe beter.

Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Hoe hoger, hoe beter.

Kengetal	Indeling categorieën (%)		
	A 'Voldoende'	B 'Matig'	C 'Onvoldoende'
1a Netto schuldquote	< 90%	90-130%	> 130%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90-130%	> 130%
2 Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3 Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
4 Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%

5	Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%
---	---------------------	-------	---------	--------

Kengetal	Financiële kengetallen Montferland (%)			
	Rek. 2020	Begroting 2021	Rek. 2021	
1a	Netto schuldquote	64%	83%	58%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	57%	73%	51%
2	Solvabiliteitsratio	27%	23%	33%
3	Structurele exploitatieruimte	1,15%	-2,26%	0,82%
4	Grondexploitatie	4%	0%	0%
5	Belastingcapaciteit	106%	109%	109%

Voldoende
Matig
Onvoldoende

De financiële kengetallen dienen in samenhang te worden gezien om onze financiële positie te beoordelen. Onze schuldquotes zijn in 2021 verder verbeterd ten opzichte van 2020. Onze solvabiliteit is ten opzichte van 2020 met 6 procent verbeterd. Ook ten opzichte van de begroting 2021 zijn onze kengetallen aanmerkelijk verbeterd.

In 2021 vallen vier kengetallen in de categorie voldoende (netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd, structurele exploitatieruimte en grondexploitatie), één in de categorie matig (solvabiliteitsratio) en één in de categorie onvoldoende (belastingcapaciteit). Rekening houdend met ons uitstekende weerstandsvermogen kunnen we concluderen dat we de financiële positie van onze gemeente als voldoende kunnen kwalificeren.

Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen

1. Missie

De gemeente Montferland heeft een grote oppervlakte aan openbare ruimte in beheer. Daarin vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, recreëren en werken. Daarvoor zijn kapitaalgoederen nodig zoals wegen, rioleringen, kunstwerken, openbaar groen, openbare verlichting, sportvelden en gebouwen. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen en het onderhoudsniveau ervan is in grote mate bepalend voor de beleving van onze inwoners en mensen die in onze gemeente werken en recreëren en niet in de laatste plaats de voor de (jaarlijkse) lasten. We streven hierbij naar een voldoende onderhoud van onze kapitaalgoederen.

2. Context en achtergronden

Het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte en het onderhoud aan de gemeente gebouwen wordt uitgevoerd conform de door de raad of het college vastgestelde beleids- en beheerplannen. De plannen worden frequent, in de meeste gevallen eens in de vier jaar, opnieuw vastgesteld.

Op basis van de vastgestelde plannen is per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijk beleid, de doelstellingen, de geplande onderhoudswerken en de kosten daarvan.

3. Kaderstellende beleidsnota's

- Het Coalitieprogramma 2018-2022
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Budgetkader College 2017
- Beleidsplan wegen 2018-2021
- Beleidsplan civiele kunstwerken 2018-2023
- Beleidsplan licht in de openbare ruimte 2020-2024
- Groenstructuurplan 2011
- Nota kunstgrasvelden
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020 + 2021/GWRP
- Integraal Verkeer en Vervoersplan (i-VVP)

- IBOR (raadsbesluit 2014)
- Beleidsplan Toegankelijkheid Openbare Ruimte 2017-2021
- Beleids- en uitvoeringsplan Gladheidsbestrijding 2016-2021
- Nota vastgoedbeleid 2015

4. Ontwikkelingen

Onderstaand een korte toelichting per onderdeel.

Openbare ruimte

In 2021 hebben wij de verschillende kapitaalgoederen in de openbare ruimte onderhouden volgens de door het college vastgestelde beheerplannen. Daarbij wordt zodanig onderhoud gepleegd, dat voldaan wordt aan de door de raad vastgestelde beeldkwaliteit.

Jaarlijks vinden er meerdere schouwen van de openbare ruime plaats. Daarbij worden duizenden locaties geschouwd. Over het jaar heen moet volgens de CROW (CROW is een kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid) 90% van de schouwpunten voldoen aan de vastgestelde beeldkwaliteit. Vooral in het groeiseizoen (mei – okt) is dat nagenoeg niet haalbaar op het onderdeel groen. Met een score van 91% in 2021 voldeden wij echter wel aan de norm.

Wegen

De raad heeft in 2021 het beleidsplan wegen 2021 - 2025 vastgesteld. De wegen worden onderhouden volgens de minimale richtlijnen CROW en het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitsniveau. De toevoeging aan de voorziening groot onderhoud wegen was in 2020 € 677.089 cf het beleidsplan wegen (excl. klein onderhoud).

De in 2021 geraamde uitgaven waren € 639.868 (excl. klein onderhoud, waarvan werkelijk is uitgegeven € 588.590. Enkele werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2022 (o.a. onderhoud Peeskesweg).

In 2021 zijn diverse grote en kleinere werkzaamheden uitgevoerd. Onder andere de Berkenlaan en industrieterrein Matjeskolk in Loerbeek, Ompertsestraat, Op den Dam en Reefweg in Azewijn, Kruisallee en Rodenbroekweg in Wijnbergen. De Kemp in Vethuizen, Koppelstraat in Braamt, Holthuizerstraat in Zeddum, Boskant in Kilder, Steegseweg in Beek, Beekseweg in Didam, Smallestraat in Nieuw Dijk, Zeddumseweg in Lengel en Kortestraat in 's-Heerenberg.

Voor de onverharde wegen is in 2019 het beleidsplan zand- en halfverhardingswegen 2019-2028 vastgesteld. In 2019 is een pilot uitgevoerd met het stabiliseren van de bovenlaag op de Braamweg in Braamt. In 2021 is er een inventarisatie geweest onder de aanwonenden van de onverharde wegen, waarbij zij per weg hun wensen ten aanzien van het type maatregel en/of of onderhoud konden aangegeven. Dit krijgt in 2022 een vervolg.

In 2021 is gestart met de uitvoering van het vervangen straatmateriaal/herinrichten van de Schoolstraat in Kilder. Tevens zijn diverse voorbereidingswerkzaamheden gestart voor het vervangen straatmateriaal/herinrichting van diverse wegen in Braamt (Hiedenbrinkstraat, Mariastraat en Pastoor ter Rielestraat), de straten Daltuin, Dr J.H. van Heeklaan en Montferlandsestraat in 's-Heerenberg en de Hovelstraat en Kleefsestraat in Beek.

Rioleringen

In 2021 zijn zowel het nieuwe GWRP (Gemeentelijk Water en Rioleringsplan) als ook het Klimaatadaptieplan Montferland vastgesteld. Allebei voor de periode 2022-2026. Via de voorziening kapitaallasten wordt gespaard voor toekomstige investeringen. In 2021 is een bedrag van € 987.000 ten gunste van een investering gebracht conform het GWRP. Dit betrof zowel de toevoeging uit 2021 als die uit 2020. Ten opzichte van de begroting 2021 was het saldo van de kostendekking € 376.000 positief. Van dit bedrag is € 151.000 toegevoegd aan de reserve riolering. Dit betreft het voordeel op het onderdeel rioolheffing als gevolg van een hoger waterverbruik dan geraamd. Het restant van € 225.000 is toegevoegd aan de voorziening riolering ex artikel 44 lid 2 BBV. Dit betreft uitgestelde werkzaamheden die zijn opgenomen in het nieuwe GWRP. Conform dit GWRP zullen de voorziening en de reserve in de komende jaren worden ingezet als dekking van de verwachte tekorten.

Openbare verlichting

De toevoeging aan de voorziening vervanging lichtmasten was in 2021 € 129.452. De werkelijke uitgaven bedroegen ongeveer € 100.000.

In 2021 zijn ongeveer 250 armaturen en 50 lichtmasten op diverse locaties in Loerbeek, Loil, 's-Heerenberg en Didam vervangen. Eind 2021 is er voor het vervangen van 110 armaturen en 15 masten opdracht gegeven om uit te voeren maar door leveringstermijnen van meer dan vier

maand zullen deze in 2022 gerealiseerd worden. Het betreft hier vervangingen in Braamt, Loil en Lengel.

Civiele Kunstwerken

In 2018 is het beleidsplan civiele kunstwerken 2019-2023 vastgesteld. In 2021 is, conform planning, een bedrag van € 19.747 toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken. In 2021 zijn herstelwerkzaamheden aan het viaduct over de Drieheuvelenweg bij de Hoge Distelweg/De Zandakkers te 's Heerenberg uitgevoerd.

In 2021 stond het vervangen van de brug bij de Elsepasweg in 's-Heerenberg gepland (€ 25.000) . In plaats van geheel vervangen van de brug is er gekozen om een levensduur verlengde onderhoudsmaatregel uit te voeren voor minimaal 20 jaar. De kosten hiervoor waren € 8.310.

Openbaar groen

Gedurende het jaar is het reguliere onderhoud aan het openbaar groen en de bomen uitgevoerd. Dit gebeurt grotendeels door onze eigen buitendienst.

We zijn gestart met het opstellen van een Groenbeleidsplan, dat in 2022 vastgesteld wordt door de raad. Daarnaast is er ook gestart met het opstellen van het Groenbeheerplan, dit geeft uitvoering aan de gestelde ambities in het Groenbeleidsplan. Ook is er in samenspraak met de werkgroep Ecologisch Bermbeheer een beheerplan ecologisch bermbeheer opgesteld en vastgesteld. We gaan in 2022 dit beheerplan tot uitvoering brengen.

Sportvelden

Gedurende het jaar heeft er frequent onderhoud plaatsgevonden op de sportvelden, inclusief de beregening van de velden.

Ondanks dat er als gevolg van de Coronamaatregelen minder op de velden is gespeeld, was onderhoud en watergeven op de velden nodig.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

De gemeente heeft in 2021 gemeentelijke PV panelen aangebracht op sporthal de Muizenberg en voorbereidingen getroffen voorverduurzaming van de installaties van de sporthal om zo in 2022 te komen tot een 'Energie Neutrale Gebouw'. De bouw van de nieuwe brandweerkazerne in Didam is nagenoeg afgerond. De ingebruikname heeft in februari 2022 plaats gevonden. De ambitie om te komen tot een 'Energie Neutraal Gebouw' is ruimschoots gehaald. Het ambitie niveau is zelfs bijgesteld naar 'NUL OP DE METER' Dit houdt in dat ook de energie die benodigd is bij het gebruik van de kazerne wordt geleverd door zonnepanelen. Het gebouw is 'gasloos'. Voor 2022 staat de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed op de planning. Eind 2021 is er geen sprake van achterstallig onderhoud.

Paragraaf C. Financiering

Beleid

Voor de financiering van de programma's zijn financiële middelen nodig. Om tijdig en tegen gunstige condities gelden aan te trekken of uit te zetten is de uitvoering van de treasuryfunctie belangrijk.

De treasuryfunctie omvat het sturen, beheersen, verantwoording afleggen over en het toezicht houden op:

- De financiële vermogenswaarden;
- de financiële geldstromen;
- de financiële posities en de daaraan verbonden risico's.

De uitvoering van de treasuryfunctie is gebaseerd op artikel 13 van de "Financiële verordening 2017". Het treasurystatuut, zoals is vastgesteld op 16 februari 2016, geldt nog steeds. Dit treasurystatuut is gebaseerd op de geldende financiële verordening.

In het treasurystatuut is onder andere geregeld dat, conform de opgelegde verplichting door de rijksoverheid, overtollige middelen moeten worden belegd bij de rijksoverheid of bij andere openbare lichamen. Een nadere uitwerking hiervan vindt plaats in het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) bevat instrumenten om de risico's te beperken die gemeenten lopen bij het lenen en het uitzetten van financiële middelen. Een belangrijk instrument is de kasgeldlimiet. Hierbij gaat het om het beperken van renterisico's op de korte schuld. Korte schuld is bedoeld voor het financieren van de lopende uitgaven. De kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal en bedroeg voor 2021 € 7,8 mln. (afgerond). In 2021 zijn aan het eind van het jaar enkele kasgeldleningen opgenomen; saldo per 31-12 € 3 mln. Voor de rest van het jaar is veelvuldig gebruik gemaakt van het instrument "Schatkistbankieren"

om overtollige middelen te stallen. Binnen het Schatkistbankieren mocht het tegoed op de bankrekeningen gemiddeld per kwartaal in de 1e helft van het jaar niet hoger zijn dan 0,75% van het begrotingstotaal en in de 2e helft van 2021 2%. Daarmee bedroeg de limiet voor 2021 € 0,7 mln (afgerond) c.q. € 1,8 mln.. Het meerdere dient tijdelijk te worden belegd in de schatkist. Als gevolg van de lage rentestanden leverde de belegging in de schatkist geen opbrengsten op. Overigens zorgde een wijziging van de algemene voorwaarden van de BNG Bank er voor dat het maximumbedrag op onze bankrekening bij de BNG Bank werd beperkt tot € 0,5 mln. Voor het meerdere daarboven is een boeterente verschuldigd. Dat heeft er voor gezorgd dat het meerdere, ondanks de verruiming van de limiet van het schatkistbankieren, alsnog is aangehouden bij de schatkist.

Algemene ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen die invloed hebben op de treasuryfunctie zijn de uit te voeren investeringen, de grondexploitatie, de bedrijfsvoering en de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Door onder andere de verkoop van grond op DocksNLD, ontvangen voorschotten Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers (TOZO), ontvangen Covid-19 compensatie is de algemene financieringspositie van de gemeente in nagenoeg het hele jaar ruim geweest. Pas in het laatste kwartaal is de situatie veranderd, o.a. door afdrachten aan de gemeente Doetinchem. In 2021 is dan ook geen behoefte aanwezig om een nieuwe langlopende geldlening af te sluiten. In 2021 is het renteniveau nagenoeg ongewijzigd gebleven. Dit is zowel het gevolg van de ruime geldpolitiek van de Europese Centrale Bank (ECB), waardoor in het algemeen de hoeveelheid geld op de geld- en kapitaalmarkt ruim is, als ook van de vertraging van de economische groei. Niet in de laatste plaats door het Coronavirus. Dit heeft er ook toe geleid dat de rente voor de kortetermijn financiering gedurende het afgelopen jaar negatief was en nog steeds is. De rentetarieven voor de langlopende leningen zijn ook in 2021 historisch laag geweest maar inmiddels, door de economische ontwikkelingen, wat opgelopen. Doordat het opkoopprogramma van de ECB voorlopig nog doorloopt, wordt nu nog geen grote stijging van de rente verwacht. Echter onder druk van de relatief hoge inflatiecijfers is het niet uit te sluiten dat dit programma voortijdig wordt aangepast, hetgeen dan tot hogere rentestanden kan leiden. Dit zou ook een dempend effect op de inflatie moeten hebben. Vooralsnog wordt nog geen rekening gehouden met een significante stijging van de renteniveau's.

Beleid bij nieuwe leningen

Bij het aantrekken van langlopende geldleningen wordt de looptijd van een lening afgestemd op de financieringsbehoefte behorende bij het totaal van de investeringen. Investerings voor de grondexploitatie worden in het algemeen gefinancierd door een lening die een kortere looptijd heeft dan leningen voor investeringen in gebouwen of wegen. Binnen de gemeente is sprake van totaal financiering, waarbij leningen niet worden aangetrokken voor specifieke investeringen (projectfinanciering) maar voor het totaal van de financieringsbehoefte.

Relatiebeheer

Met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een overeenkomst financiële dienstverlening aangegaan, op basis waarvan deze bankinstelling dagelijks onze banksaldi beoordeelt en intern verreken met daggeld dan wel tijdelijke belegging via schatkistbankieren.

De te betalen en te ontvangen rente is gebaseerd op het zogenaamde interbancaire tarief, verhoogd c.q. verlaagd met een opslag van 0,40% en als zodanig uiterst concurrerend met andere instellingen. Alle betalingen en ontvangsten lopen via de rekeningen bij de BNG.

Bij de Rabobank loopt een bankrekening uitsluitend voor het afstorten van liquide middelen van de afdeling Publiekszaken.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan wij de reserves en voorzieningen plus de opgenomen vaste geldleningen. Verder wordt rekening gehouden met de reguliere aflossingen op bestaande geldleningen.

Op basis van de begroting 2021 was de raming, dat de financieringsbehoefte ten behoeve van investeringen gedekt worden uit de aanwezige middelen. Dat is gelukt. Eind 2021 is een kasgeldlening opgenomen voor de lopende uitgaven. Verder zijn in 2021 zijn geen korte en langlopende geldleningen afgesloten.

Leningenportefeuille

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen. De (verwachte) mutaties als gevolg van nieuwe leningen, (vervroegde) aflossingen, renteconversies e.d. en bijzondere transacties worden toegelicht.

Bedragen x €1.000	Balans 1-1- 2021	Opname 2021	Aflossing 2021	Balans 31-12- 2021	Rente 2021	Gem. Perc.
Totaal langlopende geldleningen	59.781		6.756	53.025	1.281	2,14%
Totaal woningbouwleningen	2.156		222	1.934	85	3,94%

Op de balansdatum resteren voor de gemeente nog 12 langlopende leningen, waarvan twee leningen zijn doorgeleend aan Woningcorporatie Plavei (voormalig Woningstichting Bergh).

Renterisiconorm

Voor de gemeente Montferland zijn geen geplande rente herzieningen. Alle lopende leningen hebben een vast rentepercentage gedurende de resterende looptijd.

Voor 2021 bedraagt het rente risico op vaste schuld € 6.554 mln. en is ruim onder de gestelde renterisiconorm € 20.470 mln.. De komende jaren blijft het rente risico op vaste schuld ruim onder de vastgestelde renterisiconorm van 20% van het begrotingsaldo.

Bedragen x € 1.000

RENTERISICONORM		Jaarrekening 2020			
		2020	2021	2022	2023
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g				
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g				
1	Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)				
2a	Te betalen aflossingen	6.978	6.987	6.996	7.506
2b	Te ontvangen aflossingen	424	231	240	250
2	Herfinanciering (2a-2b)	6.554	6.756	6.756	7.256
3	Renterisico op vaste schuld (1+2)	6.554	6.756	6.756	7.256
4	Begrotingstotaal	102.349	88.494	89.388	88.862
4a	Het vastgesteld percentage	20	20	20	20
4	Renterisico norm	20.470	17.699	17.878	17.772
5	Toets renterisico norm				
	Renterisico norm (4)	20.470	17.699	17.878	17.772
	Renterisico op vaste schuld (3)	6.554	6.756	6.756	7.256
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	13.916	10.943	11.122	10.516
5b=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm				

Renteschema

Renteschema		2021
a. De externe rentelasten over korte en lange financiering	+/+	€ 1.365.968
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-	€ -
Saldo externe rentelasten en rentebaten		€ 1.365.968
c1. Doorberekende rente aan de grondexploitatie	-/-	€ 75.102

c2. Doorberekende rente van projectfinanciering taakvelden	-/-	€ -	
c3. Rentebaar van doorverstrekte specifieke leningen	-/-	€ 84.875	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			€ 159.977
d1. Rente over eigen vermogen	+/+	€ -	
d2. Rente over voorzieningen	+/+	€ -	
Aan taakvelden toe te rekenen interne rente			€ -
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			€ 1.205.991
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-/-		€ 1.563.550
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury			€ 357.559

Paragraaf D. Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering omvat in algemene zin alle activiteiten, middelen en systemen waarmee de dienstverlening gerealiseerd wordt.

Formatie en budget ambtelijke organisatie

Domvang van de loonkosten en de formatie van de totale ambtelijke organisatie is:

Formatie en budget ambtelijke organisatie	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting na wijz. 2021	Jaarrekening 2021
Loonkosten eigen en ingehuurd personeel (x € 1.000):				
• eigen personeel	18.438	19.447	20.795	19.925
• tijdelijk/extern personeel	1.781	990	1.189	1.521
	20.219	20.437	21.984	21.446
Formatie in fulltime eenheden (fte's):				
• vast	294,06	283,27	297,05	283,93
• boventallig	0,4	0,4	0	0

* De werkelijke bezetting per 31-12-2021 is lager dan de toegestane formatie van 297,05 fte. Dit heeft te maken met niet vervulde vacatures.

Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke middelen voor het inzetten van personeel (loon- en overige personeelskosten), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten en dergelijke voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de ambtelijke organisatie (exclusief griffie en bestuur).

Kosten x € 1.000	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting na wijz. 2021	Jaarrekening 2021
------------------	-------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

loon- en overige personeelskosten	18.574	19.742	20.795	19.925
kosten externe inhuur	1.781	990	1.189	1.521
huisvestingskosten	1.379	1.334	1.306	1.349
kosten ICT	1.939	2.221	2.064	1.993
tractiekosten	385	502	518	481
facilitaire kosten	253	224	191	199
overige organisatiekosten	826	679	1.241	1.351
totaal	25.137	25.692	27.304	26.819
per inwoner	€ 698	€ 714	€ 758	€ 745

Verdieping van enkele onderwerpen

Accountantscontrole en (verbijzonderde) interne controle

De jaarrekening 2020 is voorzien van een goedkeurende controleverklaring van de accountant. De uitvoering van de controle verliep naar behoren, rekening houdende met het gegeven dat de controle later dan gepland plaatsvond en in verband met de Corona-maatregelen wederom op afstand.

Sociaal Domein:

De (kwaliteit van de) verantwoordingen van de gecontracteerde zorgaanbieders WMO en Jeugdwet stabiliseert zich:

- Over 2020 zijn van twee zorgaanbieders geen productieverantwoordingen ontvangen (betreft overigens een marginaal bedrag, 0,03% van de Montferlandse omzet). Ter vergelijking: In 2016 waren dit er nog 35;
- Van 2 zorgaanbieders met een omzet > € 125.000 en waarvan Montferland in 2020 diensten heeft afgenomen zijn van 2 aanbieders alleen de productieverantwoordingen ontvangen, maar geen controleverklaringen (verplicht bij omzet > € 125.000). Het gaat hier om ca. 0,3% van de Montferlandse omzet;
- Van de 98 wel ontvangen controleverklaringen waren er 97 voorzien van een goedkeurende verklaring en 1 van een verklaring met beperkingen;

Dit betekent dat ruim 99% van de uitgaven van afgerond € 15,6 miljoen verantwoord zijn. Voor de rechtmatigheidsstoets geldt onveranderd dat voor alle zorg waar geen goedkeurende controleverklaring voor is afgegeven (de "kleinere" zorgverstrekkers met een omzet < € 125.000 vallen hier ook onder) deze door de accountant worden aangemerkt als "onzeker".

De uitvoering van de Persoonsgebonden budgetten (PGB's) ligt bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Door het ontbreken van een goedkeurende accountantsverklaring (ook weer in 2020 en 2021 het geval) worden ook deze als "onzeker" aangemerkt.

Rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W m.i.v. 2022:

Onze organisatieopzet en onze inrichting van de essentiële financiële processen (gericht op functiescheiding van controlerend en autoriserend), in combinatie met de procesbeschrijvingen is een goede basis voor de verbijzonderde interne controle. Hierdoor is het ook mogelijk voor de accountant om zich in toenemende mate te focussen op een meer organisatiegerichte controlestrategie in plaats van een gegevensgerichte. Deze aanpak vormt een goede basis voor de per 2022 in te voeren "rechtmatigheidsverklaring door het college van B&W". Ook de rol van de accountant wijzigt hierdoor: Zij beoordeelt m.i.v. 2022 niet langer de rechtmatigheid, maar velt wel een oordeel over de getrouwheid van de exploitatiecijfers en balansmutaties alsmede over de rechtmatigheidsverklaring van het college. In 2021 hebben wij voorbereidende werkzaamheden hiervoor verricht, met name gericht op een toename van deskundigheid en bewustzijn. Ook in 2022 zullen wij dit voortzetten. Ten tijde van het opstellen van deze jaarstukken was de formele wetswijziging overigens nog niet geformaliseerd. Wel worden al de nodige voorbereidingen getroffen, waaronder een 0-meting dat de kwaliteit van de huidige administratieve organisatie in beeld brengt.

Tot slot melden wij dat de controle over het jaar 2023 wederom zal plaatsvinden door de huidige accountant Baker Tilly. Hiervoor hebben wij gebruik gemaakt van de verlengingsoptie in het contract met hen. Dit betekent dat er in het jaar 2023 een Europese aanbesteding voor de controlejaren 2024-2027 zal gaan plaatsvinden.

Informatiebeveiliging en privacy 2021

Het Cybersecuritybeeld Nederland (CSBN) van de Nationaal Coördinator Terrorisbestrijding over 2021 spreekt over een permanente dreiging door statelijke en criminele actoren. In het laatste kwartaal 2021 hebben we dit ervaren met de kwetsbaarheid "Apache Log4j". De gemeente Montferland heeft diverse acties ondernomen, conform de richtlijnen en adviezen van de InformatieBeveiligingsDienst (IBD), en de gevolgen voor de dienstverlening zijn nagenoeg beperkt gebleven.

Er is in 2021 gewerkt aan het doorlopend op orde hebben van basismaatregelen en het vergroten van de weerbaarheid. De overgang naar het gezamenlijke normenkader voor informatiebeveiliging van alle overheidslagen, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), geeft daaraan een nieuwe impuls.

De AVG-privacywetgeving is verder ingebed in de gemeentelijke processen. Inwoners maken inmiddels gebruik van hun recht op gegevensinzage en -verwijdering. Afspraken met toeleveranciers over het gebruik van persoonsgegevens worden vastgelegd en nageleefd. We gaan bewust om met gegevens van inwoners en steeds vaker wordt bij nieuwe projecten een risico-effectbeoordeling (DPIA) opgesteld, waarbij ook wordt samengewerkt in de regio om te voorkomen dat het wiel opnieuw wordt uitgevonden.

Het Bewustwordingsplan Informatieveiligheid is vertraagd door de Covid19 pandemie, maar heeft al wel geleid tot bewuster 'klikgedrag' van medewerkers.

De gemeente verantwoordt zich elk jaar via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen zoals Suwinet, WOZ, BRP, DigiD, BAG, BRO en BGT. De ENSIA audit over 2021 heeft een aantal aandachtspunten opgeleverd die zijn opgenomen in een verbeterplan.

De focus in de komende periode ligt op "weten wat we niet weten" zodat eventueel malafide ingaande en uitgaande netwerk- en berichtenverkeer eerder gesignaleerd wordt. De VNG ondersteunt gemeenten daarin via het programma GGI-Veilig waaraan Montferland deelneemt. Voor de implementatie daarvan heeft de Raad inmiddels ingestemd met additionele middelen. Het waarborgen van de betrouwbaarheid van de gemeentelijke informatiesystemen staat centraal. We richten ons op het minimaliseren van schade door het voorkomen van beveiligingsincidenten. Ook in de komende jaren gaat het daarbij om risicobeheersing en niet om het uitsluiten van ieder laatste risico. Het behalen van 100% veiligheid is namelijk onmogelijk.

Personeel en organisatie

Organisatieontwikkeling:

In 2020 zijn we gestart met een organisatieontwikkeling die onze gemeente moet transformeren naar een meer extern gerichte organisatie. Hiervoor is aan de gemeentesecretaris een opdracht verleend. Inmiddels is deze organisatieontwikkeling (met 'tegenwerking' van corona) verder gevorderd. We hebben voor onze organisatie een toekomstbeeld verwoord waarin wordt aangegeven welke kant we op willen ('naar buiten' dus). Dit heeft geresulteerd in vastgestelde competenties die voor onze medewerkers gelden. De organisatieontwikkeling zal in 2022 verder gestalte krijgen.

Overige ontwikkelingen:

Ook 2021 heeft voor onze organisatie natuurlijk in het teken gestaan van corona-gerelateerde zaken, zoals het thuiswerken. Naast het thuiswerken vanwege corona hebben we vooruit gekeken naar de wijze van thuiswerken na corona. Dit heeft geresulteerd in een personeelshandboekregeling 'thuiswerken' en in een meervoudig onderhandse aanbestedingsprocedure 'leveren thuiswerkplek'. Dit laatste om onze medewerkers in het thuiswerken te faciliteren middels een arbo-verantwoorde thuiswerkplek.

In 2021 is het in 2020 opgestarte periodiek medisch onderzoek afgerond. Naast individuele adviezen en eventuele doorverwijzingen heeft dit ook organisatiebrede inzichten opgeleverd. Deze zijn in de afdelingen besproken.

In opvolging van de aanbesteding 'medische ondersteuning' in 2020 zijn we in 2021 de samenwerking gestart met onze nieuwe arbodienstverlener. Dit brengt naast nieuwe gezichten ook een ander werkwijze met zich mee: het eigen regiemodel. Hierbij regelen de werkgever en medewerker zelf de verzuimbegeleiding en re-integratie.

In 2021 is de "HR-strategie 2022-2025" vastgesteld. Uitgangspunt van de strategie is een wendbare organisatie waarbij medewerkers vanuit eigen regie handelen en duurzaam inzetbaar zijn. De HR-strategie is gebaseerd op twee pijlers: 'eigenaarschap' en 'duurzame inzetbaarheid'. Gedurende de komende vier jaar worden de HR-instrumenten die voortkomen uit deze strategie ontwikkeld en vormgegeven.

Paragraafgegevens

	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021
Formatie per 1.000 inwoners	8,5 fte	8,4 fte	8,2 fte
Bezetting per 1.000 inwoners	8,1 fte	7,9 fte	7,9 fte
Apparaatskosten per inwoner	€ 689	€ 714	€ 745
Externe inhuur (% van totale loonsom en kosten inhuur)	9%	5%	8%
Ziekteverzuim *	8,4% (6,1%)	6,6% (5,0%)	5,8% (4,4%)
Uitstroom medewerkers	18	38	34
Doorstroom medewerkers	8	9	12
Instroom medewerkers	29	27	31
Factuurbetaling binnen twee weken (onze norm =75%) **	83%	58%	67%

* Het ziekteverzuimpercentage is inclusief het verzuim van het personeel met een WSW-dienstverband (vm Laborijn). Het percentage tussen haakjes betreft het verzuim van het ambtelijk personeel exclusief de WSW'ers

** De implementatie van de nieuwe programmatuur Unit4 Business World (UBW) heeft in 2020 en het eerste halfjaar 2021 geleid tot een vertraging in het betalingsproces. Deze is ultimo 2021 weer op peil (het 4e kwartaal 2021 bedroeg de indicator 80%).

Paragraaf E. Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn, volgens artikel 1 Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), die partijen (privaat- of publiekrechtelijk) waarin een gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien aan de verbonden partij een bedrag beschikbaar is gesteld dat niet verhaalbaar is wanneer de partij failliet gaat of wanneer de gemeente aansprakelijk is voor een bepaald bedrag in de situatie dat de verbonden partij zijn verplichtingen jegens derden niet nakomt. Van een bestuurlijk belang is sprake indien een wethouder, raadslid of ambtenaar namens de gemeente plaatsneemt in het bestuur van de verbonden partij of namens de gemeente instemt, bijvoorbeeld bij een aandeelhoudersvergadering.

Opdrachtgever en eigenaar

De gemeente vervult twee rollen richting de verbonden partijen namelijk de rol van opdrachtgever en de rol van eigenaar.

- *opdrachtgever*: de gemeente is afnemer/*opdrachtgever* van de verbonden partij. De verbonden partij levert diensten of producten, is uitvoerder van gemeentelijk beleid. Vaak gaat dit in de vorm van een basispakket dat door alle deelnemers in de samenwerking wordt afgenomen met daarnaast een aanvullend (maatwerk) pakket dat voor afzonderlijke deelnemers op maat wordt afgesproken;
- *eigenaar*: in de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede *eigenaar* van de verbonden partij en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid (de gemeente neemt deel aan het bestuur). De rol van eigenaar richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerking)organisatie.

Het is belangrijk dat de (beleids)doelstellingen van de gemeente ook via de verbonden partijen worden gerealiseerd. De gemeente zelf houdt uiteindelijk de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's in de begroting. In de programma's is al aangegeven welke bijdrage een verbonden partij hieraan levert. Telkens moet worden beoordeeld of een taak wordt uitgevoerd zoals de gemeente dat voor ogen staat en of er voldoende inhoudelijk en financieel toezicht is op het uitvoeren van deze taak.

Kaders

De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) is er ook op gericht de invloed van de raad op het samenwerkingsverband sterk te maken. Enkele belangrijke punten zijn:

- De algemene en financiële kaders voor het volgende begrotingsjaar moeten door het samenwerkingsverband uiterlijk vóór 15 april aangeboden worden aan de raden van de deelnemers (artikel 34b Wgr). Voor de gemeente Montferland betekent dit dat deze informatie beschikbaar tijdens de behandeling van de Kadernota;
- De jaarrekening en het verslag van de accountant moet eveneens uiterlijk 15 april worden aangeboden aan de raad;
- De termijn waarbinnen de raad een zienswijze kan indienen op de ontwerpbegroting van een samenwerkingsverband is acht weken. De vastgestelde begroting van het samenwerkingsverband moet daarom uiterlijk 1 augustus toegezonden worden aan de provincie. In de praktijk betekent dit overigens dat in verband met het zomerreces dat de huidige termijn van 6 weken uitgangspunt blijft;
- Lokale rekenkamers en rekenkamercommissies kunnen ook onderzoek doen bij samenwerkingsverbanden die op grond van de Wgr zijn ingesteld;
- Een bestuur van een samenwerkingsverband kan de overgedragen bevoegdheden niet zelf uitbreiden;
- Bij een openbaar lichaam dat uitsluitend is ingesteld door de raad, is het niet toegestaan dat leden van het college zitting nemen in het algemeen bestuur;
- Een nieuwe samenwerkingsvorm is ingevoerd: de bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO).

De huidige nota "Verbonden partijen" stamt uit 2012. In het Coalitieprogramma 2018-2022 is o.a. voor het samenwerken in gemeenschappelijke regelingen en/of andere samenwerkingsverbanden een aantal uitgangspunten opgenomen namelijk: de oriëntatie van de inwoners is leidend, helder, de te leveren resultaten moeten transparant en navolgbaar zijn met duidelijke prestatieafspraken en een zo hoog mogelijk democratische legitimiteit. Het voornemen om een nieuwe nota Verbonden Partijen op te stellen is vooralsnog uitgesteld.

Op 19 oktober 2020 heeft de gemeenteraad de startnotitie Missie & Visie voor Montferland vastgesteld en dient deze te worden uitgewerkt. Deze startnotitie omschreef onder andere de volgende visie: Montferland, dé groene poort van Nederland. Deze visie is gebaseerd op de 4 pijlers Logistiek, Leven, Leisure en Landschap. Deze pijlers geven weer waar de gemeente zich voor wil inzetten op korte en lange termijn. Tegelijkertijd besloot de gemeenteraad een traject te starten waarin de koersbepaling voor regionale samenwerking centraal staat. Deze trajecten zijn nu samengevoegd tot één proces.

Indexeringsmethodiek begroting gemeenschappelijke regelingen

De afgelopen jaren bepleitten de Achterhoekse gemeenten één gemeenschappelijk systeem van indexering voor de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. In de praktijk leidde dit onvoldoende tot het gewenste resultaat omdat enerzijds iedere gemeenschappelijk regeling zijn eigen dynamiek kende waardoor een generieke indexering "te kort door de bocht" bleek. Ook bleek de stem van de Achterhoekse gemeenten een minderheidsbelang te vertegenwoordigen. Op dit moment ontbreekt een collectief standpunt, maar loopt wel de afspraak dat indexpercentages kritisch worden beoordeeld, zo veel als mogelijk aan de voorkant.

Procedure zienswijzen begrotingen gemeenschappelijke regelingen

Bij alle gemeenschappelijke regelingen stelt het algemeen bestuur de begroting vast. College en gemeenteraad hebben vooraf de mogelijkheid een zienswijze op de begroting te geven. De procedures van de diverse gemeenschappelijke regelingen lopen, ondanks de verruiming, qua tijdsperiode niet parallel aan elkaar en aan die van de reguliere besluitvormingsprocedure van de gemeenteraad. In de procedure adviseert de Auditcommissie de gemeenteraad een zienswijze in te dienen of niet.

De Auditcommissie en uiteindelijk de gemeenteraad doen dit op basis van een door het college vastgestelde notitie waarin kort en bondig geïnformeerd wordt over:

- belangrijke beleidsinhoudelijke ontwikkelingen die aanleidingen geven tot aanpassing van de koers van de regeling
- de gevolgen voor de financiën en/of financiële bijdrage
- financiële kerngegevens als verdeelsleutel voor de financiële bijdrage, het bedrag per eenheid en het totaal, de reserve- en schuldpositie en de (beheersing van de) risico's
- concept advies zienswijze.

In 2021 heeft de gemeenteraad zienswijzen ingediend voor de ODA en de VNOG.

Gevolgen Corona bij de de jaarrekeningen 2021 van de verbonden partijen

Op het moment van afsluiten van dit jaarverslag zijn de jaarstukken 2020 van de verbonden partijen nog niet vastgesteld. Informatie over de voorlopige resultaten zijn deels voorhanden. Op basis van deze informatie kan voorzichtig de conclusie worden getrokken dat wij, evenals in 2020, in financiële zin in beperkte mate worden geconfronteerd met hogere bijdragen als gevolg van Corona.

De eventuele financiële gevolgen zullen wij verwerken in onze Bestuursrapportage 2022.

Bestuurlijk belang - bezetting bestuurszetels

De benoeming van een bestuurslid kan een bevoegdheid van de raad (raadsregeling) zijn of van het college (collegeregeling).

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Burgemeester	Wethouder Som	Wethouder Van Halteren	Wethouder van Leeuwen	Wethouder Gerritsen	Wethouder Mijnen	Raadslid
1. Regio Arnhem Nijmegen (C)								
a. Gemeenschappelijk Orgaan (C)	1	bestuur	pfo economie		pfo mobiliteit en pfo duurzaamheid	pfo wonen		
b. Openbaar Lichaam Groene Metropoolregio (C)	1	AB				plv AB		
2. Euregio Rijn-Waal (R)	1	lid euregioraad	plv lid euregioraad					euregioraad 2 leden + 2 plv leden
3. Euregio Gronau (R)	1							AB 3 leden + 2 plv leden
4. Omgevingsdienst Achterhoek (C)	3				plv AB	AB+DB		
5. Reinigingsdienst de Liemers (R)	3				plv bestuur	bestuur		
6. Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (C)	3 en 7				bestuur		plv bestuur	
7. GGD Gelre IJssel (C)	5 en 6		plv AB				AB	
8. Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (C)	6	AB en BC		plv AB				
9. Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (C)	6		plv AB	AB				
10. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (C)	7	AB				plv AB		
11. Laborijn (C)	8		AB+DB	plv. AB			AB	

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Burgemeester	Wethouder Som	Wethouder Van Halteren	Wethouder van Leeuwen	Wethouder Gerritsen	Wethouder Mijnen	Raadslid
12. Stadsbank Oost Nederland (C)	8		plv AB	AB				
Vennootschappen en coöperaties								
Alliander (C)	Alg		AA	plv AA				
Vitens (C)	Alg		AA	plv AA				
Bank Nederlandse Gemeenten (C)	Alg		AA	plv AA				
CV AGEM (C)	3				AL	plv AL		
Agem Gemeentelijke Energie BV	Alg				AA	plv AA		
Leisurelands BV	4		AA	plv AA				
NV Cultuur Centrum Amphion (C)	6		AA				plv AA	
Warmtenet Didam BV (per 15 februari 2021)	3					AA		
Overige								
Samenwerkingsovereenkomst West Achterhoek (C)	4					stuurgroep		

Legenda

AA	afgevaardigde algemene aandeelhoudersvergadering
AB	algemeen bestuur
AL	afgevaardigde algemene ledenvergadering
BC	bestuurscommissie
(C)	benoemd door het college
DB	dagelijks bestuur
(R)	benoemd door de raad

GV	gemeentelijk vertegenwoordiger
plv	plaatsvervangend

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen
x € 1

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen gevestigd te Arnhem			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners (per 1 januari voorgaand kalenderjaar).		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	150.892	0	n.v.t.
gerealiseerd resultaat	109.697	0	n.v.t.
eigen vermogen	150.892	n.v.t.	n.v.t.
vreemd vermogen	0	n.v.t.	n.v.t.
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner	1,88	1,88	n.v.t.
idem totaal	67.031	67.733	n.v.t.
Risico's			

In 2020 is de besluitvorming (in zowel het college als de gemeenteraad) over de versterkte samenwerking binnen de Regio Arnhem Nijmegen afgerond en is per 1 januari 2021 de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen (ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen genoemd) in werking getreden.

Bedragen
x € 1

Openbaar Lichaam Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (per 1-1-2021)			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners (per 1 januari voorgaand kalenderjaar).		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	n.v.t.	n.v.t.	0
gerealiseerd resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
oordeel accountant	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner	n.v.t.	n.v.t.	3,50
idem totaal	n.v.t.	n.v.t.	127.000
Risico's	De financiële bijdragen van de gemeenten zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat elke deelnemende gemeente meedoet aan de vijf opgaven (Regionale Agenda). Als één of meerdere gemeenten niet deelnemen aan alle (5) opgaven kan dat betekenen dat de hieronder genoemde inwonerbedragen hoger worden of dat de gestelde ambities naar beneden toe moeten worden bijgesteld.		

Bedragen
x € 1

Euregio Rijn-Waal gevestigd te Kleve (Duitsland)			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners.		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	112.170	6.255	11.858

eigen vermogen		1.651.000	1.659.000	1.762.000
vreemd vermogen		2.008.000	1.493.767	1.272.467
oordeel accountant	goedkeurend		n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner				
idem totaal		7.350	7.350	7.350
Risico's	De risico's hangen samen met de gesubsidieerde projecten, waarvan het INTERREG-project de belangrijkste is. Interreg V A heeft een looptijd tot 31.12.2022. Het Interreg VI A programma is in voorbereiding. De precieze gegevens zijn helaas nog niet bekend zodat vanaf het jaar 2023 geen begroting voor het Interreg VI programma is opgenomen.			

Bedragen
x € 1

Euregio gevestigd te Gronau (Duitsland)				
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners.			
		Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten		241.260	150.441	Nvt
eigen vermogen		2.063.948	2.163.868	Nvt
vreemd vermogen		23.389.023	250.000	Nvt
bijdrage per inwoner		0,29 minus 10%	0,29 minus 10%	Nvt
idem totaal		9.299	9.403	Nvt
Risico's	De belangrijkste financiële risico's zijn geïnventariseerd met behulp van een risicotabel. Hieruit blijkt dat deze financiële risico's (in totaal € 1,2 miljoen) zich beperken tot personeelskosten (wachtgeldverplichtingen en arbeidsovereenkomsten met ontslagbescherming). Het lidmaatschap van de gemeente Montferland eindigt op 31 december 2021.			

Bedragen
x € 1

Omgevingsdienst Achterhoek gevestigd te Hengelo (Gld)				
Financieel belang	Met ingang van 2017 is er sprake van outputfinanciering op basis van af te nemen / afgenomen diensten. Per ultimo 2020 bedragen de overlopende passiva (nog te betalen bedragen) € 1.537.000. Van het voordelig resultaat over 2020 ad € 538.000 heeft de ODA een bedrag van € 395.000 uitgekeerd aan de partners. Dit leverde voor Montferland een bedrag op van afgerond € 19.000, waarmee onze bijdrage voor 2020 uitkwam op € 361.000.			
		Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten		538.000	0	0
gerealiseerd resultaat		538.000	0	0
eigen vermogen		645.000	106.000	150.000
vreemd vermogen		1.883.000	76.000	960.000
oordeel accountant	goedkeurend		n.v.t.	n.v.t.
overige bijdrage		380.000	320.400	330.500
Risico's	Outputfinanciering is rechtvaardig maar herbergt ook het risico van grote fluctuatie jaarlijkse gemeentelijke bijdrage als gevolg van verandering economische en/of onvoorziene omstandigheden (stikstofcrisis, PFAS, coronacrisis).			

Bedragen
x € 1

Reinigingsdienst de Liemers gevestigd te Zevenaar			
Financieel belang	De kosten van de RDL worden toegerekend op basis van nacalculatie. De kosten in de begroting vormen de basis voor de voorschotten die de gemeenten Montferland en Zevenaar betalen; de uiteindelijke afrekening volgt op grond van de jaarrekening.		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	0	0	0
gerealiseerd resultaat	0	0	0
eigen vermogen	0	0	0
vreemd vermogen	0	0	0
oordeel accountant	Voor de getrouwheid een verklaring met beperking en voor de rechtmatigheid een afkeurende verklaring 1	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage totaal	1.541.174	1.389.603	1.513.902
Risico's	De RDL is een uitvoerende regeling. Een exploitatieoverschot of -tekort wordt verrekend met de deelnemende gemeenten. De regeling beschikt daarom niet over een algemene reserve.		

1 De verklaring met beperking is bij de jaarrekening 2019 en 2020 afgegeven omdat de volledigheid van de opbrengsten van het aanbiedstation niet is vast te stellen. Voor de rechtmatigheid is een afkeurende verklaring afgegeven omdat de rechtmatigheidsfouten groter zijn dan 3%. Dit had betrekking op het niet altijd goed volgen van de regels op het gebied van de Europese aanbestedingen.

*Bedragen
x € 1*

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen			
Financieel belang	Begrotingsbedragen m.i.v. 2021 zijn gebaseerd op de resultaten van de aanbestedingen. Saldo baten en lasten laat vertekend beeld zien ivm de corona-beperkende maatregelen.		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	3.951.272	0	0
gerealiseerd resultaat	0	0	0
eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage totaal	484.017	454.800	551.384
Risico's	De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een "open einde" systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Claim Munckhof 3 uren regeling: Als enige vervoerder verzet Munckhof zich tegen de aanvullende afspraken betreffende de 3 uren regeling. Deze lagere vergoeding wordt wel toegepast. Het risico is dat na een eventueel juridisch proces Munckhof in het gelijk wordt gesteld en alsnog de kosten dienen te worden vergoed. Voor 2022 wordt dit risico gekapitaliseerd op € 40.000.		

*Bedragen
x € 1*

GGD Noord- en Oost-Gelderland gevestigd te Apeldoorn	
Financieel belang	Deelnemende gemeenten betalen een bijdrage per inwoner. Daarbij is een onderscheid tussen: <ul style="list-style-type: none"> • Publieke gezondheidszorg: de bijdrage voor uitvoering van de A-taken voor publieke gezondheidszorg uit de inwonerbijdrage van alle gemeenten; • Jeugdgezondheidszorg: de bijdrage voor uitvoering van de B-taak jeugdgezondheidszorg 4-18 jarigen uit de inwonerbijdrage van 21 gemeenten. (Apeldoorn laat vanaf 2017 de jeugdgezondheidszorg uitvoeren door het Centrum voor Jeugd en Gezin Apeldoorn).

	De indexerings van de inwonerbijdrage voor 2022 is vastgesteld op 0.89%. Deze indexerings is conform de door het algemeen bestuur in de vergadering van 21 november 2019 vastgestelde indexeringsystematiek.		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	60.000	-118.000	0
gerealiseerd resultaat	69.000	0	0
eigen vermogen	2.970.000	2.206.000	2.500.000
vreemd vermogen	7.036.000	175.000	2.500.000
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner			
Publieke GGZ	7,80	8,10	8,17
JGZ	7,90	8,20	8,27
Totaal *	15,70	16,30	16,44
Bijdrage totaal	565.427	586.772	592.417
Risico's	<p>COVID '19 zorgt voor financiële effecten op de dienstverlening van de GGD NOG. Voor 2020 en 2021 heeft de Rijksoverheid aangegeven alle extra lasten en gederfde baten door COVID'19 volledig te vergoeden.</p> <p>De accountant signaleert een risico op het moment van het stoppen/afbouwen van de bijdrage van de Rijksoverheid. Ook benoemt de accountant dat het afwachten is in hoeverre de dienstverlening van de GGD NOG zich na COVID-19 herstelt.</p> <p>Het Algemeen Bestuur heeft de onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor het risicomangement vastgesteld:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inhoudelijke risico's en risico's in de opbrengsten; 2. Risico's door personele omstandigheden; 3. Risico's in de bedrijfsvoering; <p>Bovenstaande risico's zijn gekwantificeerd om het weerstandsvermogen te bepalen. Het aan te houden weerstandsvermogen is €1.623.000. De weerstandscapaciteit is €1.618.000. In euro's is het weerstandsvermogen €5.000 te laag, maar de weerstandscapaciteit is wel 100%. Het voorstel is dan ook om geen dotatie aan de algemene reserve te doen.</p>		

*Bedragen
x € 1*

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers gevestigd te Doetinchem			
Financieel belang	De bijdrage van de deelnemende gemeenten is op basis van het aantal meters overgedragen archief. De bijdrage voor de jaren 2019 tot en met 2022 is bepaald op € 131,75 per meter per jaar. Voor Montferland betekent dit afgerond 1.217 meter namelijk:		
	- in beheer	637,625 m	
	- over te brengen t/m 2018	579.000 m	
	totaal	1.216,625 m	
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	44.987	-20.900	-55.221
gerealiseerd resultaat	44.987	-20.900	-55.221
eigen vermogen	199.400	179.086	123.276
vreemd vermogen	768.234	476.087	571.966
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per meter archief (= inclusief omzetbelasting)	131,75	131,75	131,75

idem totaal (exclusief compensabele omzetbelasting)	157.900	157.500	157.900
Risico's	Een buffer van 10% van de omzet wordt noodzakelijk geacht. De relevante risico's zijn gering voor het Erfgoedcentrum. Een vermogen van € 20.000 wordt als voldoende geacht. Het eigen vermogen dekt dit bedrag ruimschoots.		

Bedragen
x € 1

Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers gevestigd te Zevenaar			
Financieel belang	De bijdrage van de deelnemende gemeenten is afhankelijk van het aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs dat in gemeente, voor wat betreft het voortgezet onderwijs, is gehuisvest op de teldatum 1 oktober van het voorgaande kalenderjaar. Jaarlijks wordt bij de begroting het aantal leerlingen voor het begrotingsjaar vastgesteld. Daarbij wordt de weging van de soort voortgezet onderwijs in acht genomen. Onder weging wordt verstaan de factor die het Rijk hanteert bij de berekening van de vergoeding per leerling voor huisvestingslasten in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds.		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	0	0	0
gerealiseerd resultaat	0	0	0
eigen vermogen	-	-	-
vreemd vermogen	-	-	-
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage	368.830	373.242	471.320
Risico's	De verrekening van de werkelijke kosten met de door de afzonderlijke gemeenten Montferland, Duiven en Zevenaar verschuldigde bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling geschiedt via de centraal aangehouden "egaliseringsreserve huisvesting VO" bij de gemeente Zevenaar. Echter deze is voor 2022 niet meer toereikend en zal éénmalig worden gevuld met extra gelden. Dat verklaart de verhoogde bijdrage 2022.		

Bedragen
x € 1

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland gevestigd te Apeldoorn			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van een verdeelmodel dat éénmaal in de vier jaar wordt geactualiseerd. Per 2021 is dit verdeelmodel geactualiseerd en het aandeel van Montferland is voor de komende vier jaar vastgesteld op: 4,27%. Bestemming van het jaarresultaat 2020: Het AB van de VNOG heeft inmiddels besloten een deel van de gelden terug te betalen aan de gemeenten (voor Montferland: € 182.500).		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	6.756.708	0	0
gerealiseerd resultaat	4.929.382	0	0
eigen vermogen	14.545.854	3.957.663	0
vreemd vermogen	33.028.378	39.028.000	0
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage	1.925.277	2.030.000	2.061.000
Risico's	De risico-inventarisatie uit de programmabegroting 2021-2024 is in de begroting 2022-2025 verder gecompleteerd. Daarbij blijft het inherent aan risico's dat het onzeker is of deze daadwerkelijk plaats zullen vinden. Het managen van risico's zal altijd een continue proces blijven, er kunnen zich steeds weer andere risico's voordoen. Op basis van de door Montferland ingediende reactie op de concept-Kadernota 2022-2025 geeft de VNOG aan dat de door hen gehanteerde methode voor het waarderen van risico's is vergeleken met alle andere veiligheidsregio's en		

deelnemende gemeenten. Er bestaan inderdaad meerdere methoden; de wijze die de VNOG toepast, komt vaker voor en is vooraf ambtelijk afgestemd. De lijn om 90% risico's bij voorrang te reduceren of te begroten wordt door de VNOG onderschreven.

Bedragen
x € 1

Laborijn gevestigd te Doetinchem			
Financieel belang	De uitvoeringslasten worden op basis van twee verdeelsleutels doorberekend n.l.: 1. sociale werkvoorziening (Wsw) voor alle vier gemeenten: op basis van het aantal Wsw'ers in fte per gemeente, 2. niet-Wsw activiteiten voor Aalten, Doetinchem en Oude IJsselstreek: - 50% op basis van aantal personen dat een uitkering ontvangt uit de gemeente en - 50% op basis van het aantal inwoners uit de gemeente. De rijkssubsidie sociale werkvoorziening die de gemeente ontvangt wordt aan Laborijn doorbetaald op basis van de in dienst zijnde Wsw'ers uit de gemeente. Daarnaast een bijdrage in het exploitatietekort op de uitvoering van de WSW.		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten (WSW)	4.684.000	-1.502.663	0
gerealiseerd resultaat	2.351.680	n.v.t.	0
eigen vermogen	11.905.000	4.356.000	0
vreemd vermogen	2.612.000	1.184.000	0
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
doorbetaling rijkssubsidie	4.821.606	4.326.209	4.025.715
bijdrage in dekkingstekort uitvoeringslasten	392.203	258.072	337.463
Risico's	V.w.b. de WSW: de exploitatietekorten lopen op door de stijgende loonkosten en de dalende rijksbijdrage.		

Bedragen
x € 1

Stadsbank Oost Nederland gevestigd te Enschede			
Financieel belang	De gemeente betaald vanaf 1 januari 2016 aan de Stadsbank a. Voor het programma Algemeen bestuur (de bestaanskosten) naar rato van de afgenomen dienstverlening (75%) en het aantal huishoudens (25%); b. Voor de afgenomen diensten tegen het vastgestelde tarief dus P x Q.		
	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
saldo van baten en lasten	0	0	0
gerealiseerd resultaat	223.300	0	0
eigen vermogen	1.183.300	1.293.900	1.088.300
vreemd vermogen	15.001.100	0	14.828.700
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage / kosten:			
standaard dienstverlening	103.958	133.819	108.445
bestaanskosten	145.463	152.941	157.747
additionale dienstverlening	17.130	7.413	22.316

totaal	266.552	296.804	288.508
Risico's	De ratio van het beschikbaar weerstandsvermogen ten opzichte van het benodigde weerstandsvermogen komt eind 2022 uit op 1,24. De ratio wordt hiermee gekwalificeerd als voldoende (tussen 1,0 en 1,4).		

Overig

**Vennootschappen
en coöperaties**

Bedragen x € 1

Alliander gevestigd te Arnhem			
Financiën	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2020
aandelen			
aantal	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%
waarde	5,00	5,00	5,00
jaarresultaat	334.000.000	253.000.000	224.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	1,100	0,830	0,690
totaal	538.529	407.486	336.760
eigen vermogen	4.129.000.000	4.224.000.000	4.328.000.000
vreemd vermogen	3.363.000.000	3.768.000.000	4.575.000.000
solvabiliteit	57%	56%	53%

Bedragen x € 1

Vitens gevestigd te Zwolle			
Financiën	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2020
aandelen			
aantal	34.716 st. =0,601%	34.716 st. =0,601%	34.716 st. =0,601%
waarde	1,00	1,00	1,00
jaarresultaat	13.000.000	11.100.000	23.900.000
dividenduitkering			
per aandeel	0,90	-	-
totaal	31.244	0	0
eigen vermogen	533.000.000	533.000.000	557.000.000
vreemd vermogen	985.900.000	1.086.900.000	1.067.100.000
solvabiliteit	30,2%	29,2%	29,4%

Bedragen x € 1

Bank Nederlandse Gemeenten gevestigd te Den Haag			
Financiën	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2020
aandelen			
aantal	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%
waarde	2,50	2,50	2,50
jaarresultaat	337.000.000	163.000.000	221.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	2,85	-	-
totaal	56.305	0	0
eigen vermogen (exclusief hybride kapitaal)	4.257.000.000	4.887.000.000	5.097.000.000
vreemd vermogen	132.518.000.000	144.802.000.000	155.262.000.000
solvabiliteit (Trier 1-ratio conform de Basel II regelgeving)	38%	38%	38%

Bedragen x € 1

Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (coöperatie u.a.)

Financieel belang	De gemeente heeft een startkapitaal ingebracht van € 105.000 in een periode van vijf jaren (2012 tot en met 2016). In 2020 hebben we als aandeelhouder in de Agem Gemeentelijke Energie BV 38 aandelen met een nominale waarde van € 0,01/aandeel ontvangen. Dit is een afzonderlijke verbonden partij.		
	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2020
jaarresultaat	86.703	8.881	105.420
eigen vermogen	212.121	229.698	137.293
vreemd vermogen	-	-	-
oordeel accountant	goedkeurend	vrijgesteld	vrijgesteld

Bedragen x € 1

Agem Gemeentelijke Energie BV			
Financieel belang	In 2020 hebben we als aandeelhouder in de Agem Gemeentelijke Energie BV (beheer en exploitatie van transportnetten voor elektriciteit, aardgas en warm water) 38 aandelen met een nominale waarde van € 0,01/aandeel ontvangen. Dit is een zelfstandige besloten vennootschap, met 8 gemeenten rechtstreeks als aandeelhouder.		
	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2020
jaarresultaat	Nvt	Nvt	26.931
eigen vermogen	Nvt	Nvt	14.413
vreemd vermogen	Nvt	Nvt	666.645
oordeel accountant	Nvt	Nvt	vrijgesteld

Bedragen x € 1

Leisurelands BV			
Financieel belang	Gemeente Montferland was deelnemer in de GR Recreatieschap Achterhoek-Liemers (RAL). In 2013 is besloten de activiteiten van RAL deels over te dragen aan de Vennootschap en de RAL te ontmantelen en te liquideren. In 2020 heeft de voorgenomen akte van levering van aandelen plaatsgevonden. Aan de vm. RAL gemeenten zijn 15.107 aandelen overgedragen met een nominale waarde van € 1,00/aandeel. Voor Montferland gaat het om 1.225 aandelen.		
	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2020
jaarresultaat	Nvt	Nvt	Nvt
eigen vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
vreemd vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
oordeel accountant	Nvt	Nvt	Nvt

Bedragen x € 1

N.V. Cultureel Centrum Amphion te Doetinchem			
Financiën	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2020
aandelen			
aantal	22 st.	22 st.	22 st.
waarde	450	450	450
jaarresultaat	4.773	-94.964	793.526
eigen vermogen	357.882	262.918	1.056.444
vreemd vermogen	10.791	1.205.242	1.355.269

Bedragen x € 1

Warmtenetwerk Didam B.V. (per 15 februari 2021)			
Financiën	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2020
aandelen	Nvt	Nvt	Nvt
aantal	Nvt	Nvt	Nvt
waarde	Nvt	Nvt	Nvt
jaarresultaat	Nvt	Nvt	Nvt
eigen vermogen	Nvt	Nvt	Nvt

vreemd vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
-----------------	-----	-----	-----

Overig

Bedragen x € 1

Samenwerkingsovereenkomst bedrijventerreinen West Achterhoek			
Financieel belang	De gemeenten zijn verantwoordelijk en dragen financiële risico's bij een negatieve grondexploitatie na verevening tussen RBT en EBT volgens de verdeelsleutel: - Doetinchem 35% - Montferland 25% - Oude IJsselstreek 20% - Bronckhorst 20%		
	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting 2022
verwacht verlies A18 Bedrijventerrein Doetinchem	1.852.000	415.000	415.000
storting in verliesvoorziening A18 Bedrijventerrein (25%)	463.000	103.750	103.750

Paragraaf F. Grondbeleid

1. Missie

We willen een efficiënt en rechtvaardig verloop van activiteiten op de grondmarkt bereiken met het oog op het realiseren van publieke doelstellingen als bevordering van het maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten bij gebiedsontwikkeling en het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik, de zeggenschap voor de burger en de marktwerking op de grondmarkt.

2. Context en achtergronden

Gemeentelijk grondbeleid

De hoofdlijnen van het gemeentelijk grondbeleid zijn vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2011 (actualisatie volgt in 2022). In deze nota wordt nader ingegaan op:

1. Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
2. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
3. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
4. een onderbouwing van de winstneming;
5. de beleidsuitgangspunten betreffende de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's voor de grondzaken.

Het grondbeleid heeft met name grote invloed op programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling, programma 3 Beheer leefomgeving en programma 4 Economie en toerisme. De geformuleerde ambities vertalen zich vaak in een vraag naar ruimte en daarmee dus ook naar een vraag over de verdeling van gronden. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. Het gaat in het grondbeleid om grote belangen en grote hoeveelheden geld. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Een belangrijk uitgangspunt is, dat de gemeente afhankelijk van de financiële risico's en eigendomsverhoudingen voor een actief of een faciliterend grondinstrument kiest. Zo zal op uitbreidingslocaties bij voorkeur een actief beleid worden gevoerd. Voor herstructurerings- en inbreidingslocaties zal meer gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden, die de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de daarin opgenomen afdeling grondexploitatie te bieden heeft. De gemeente zal in die gevallen over het algemeen een (actieve) faciliterende insteek kiezen en de kaders stellen. Bij een faciliterend grondbeleid moeten de gemaakte kosten worden verhaald op de

grondontwikkelaar. Waar noodzakelijk kan de gemeente binnen de beschikbare financiële bandbreedte een bijdrage leveren. De besluitvorming over ontwikkelingslocaties vindt daarom plaats op basis van de volgende overwegingen:

- Wat wil de gemeente bereiken?
- Kunnen de beoogde doelen gehaald worden?
- Wat kan de gemeente financieel en organisatorisch aan?
- Hoeveel risico kan en mag de gemeente lopen in relatie tot het weerstandsvermogen?
- Over welke grondposities beschikt de gemeente en over welke posities kan de gemeente beschikken?

Planning & control grondexploitatie

Gebiedsontwikkeling en het voeren van een grondexploitatie gaat in fasen en heeft een (door)looptijd van meerdere jaren. Het past daardoor niet goed in de jaarlijkse budgetcyclus. Gelet op de grote financiële impact is planning & control binnen de grondexploitatie essentieel. In verband hiermee zijn in zowel de nota Grondbeleid 2011 als het Budgetkader College de volgende afspraken gemaakt:

1. De gemeenteraad stelt voor aanvang van de realisatiefase van een plan de opzet van de grondexploitatie vast en stelt dan tevens de benodigde kredieten / budgetten voor de uitvoering van het plan beschikbaar.
2. De vastgestelde grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd en verwerkt in de jaarrekening. Door het vaststellen van de jaarrekening, stelt de raad ook de (herziene) exploitatieopzetten vast evenals de eventuele bijstelling van de kredieten / budgetten grondexploitatie.
3. Voor het in ontwikkeling nemen van gronden is in de begroting een budget ten aanzien van voorbereidingskosten opgenomen.
4. Het college kan strategische grondaankopen doen. Hiertoe is in de begroting een jaarbudget opgenomen van € 500.000.
5. Met in achtneming van de budgethouders regeling wijst het college op basis van de (herziene) grondexploitaties de jaarbudgetten toe aan de budgethouders binnen de door de raad gestelde budgettaire kaders.
6. Binnen de grondexploitatie wordt actief risicomanagement gevoerd door:
  - o De uitgangspunten van de planexploitatie continu te monitoren en zo nodig voorstellen tot bijstelling te doen;
  - o risicobeheersing standaard onderwerp van gesprek te maken bij projectgroep overleg;
  - o de onderdelen van de planontwikkeling realistisch in te schatten;
  - o activiteiten in het planontwikkelingsproces te toetsen aan vastgestelde financiële kaders en het planresultaat te toetsen aan de mogelijkheden en onmogelijkheden met betrekking tot het weerstandsvermogen van de gemeente.

Grondprijsbeleid

De gemeente Montferland past marktconforme uitgifteprijzen toe. De vergelijkingsmethode (vaste prijs per m²) geldt in principe voor grondgebonden woningen en bedrijventerreinen. Voor woningbouw wordt onderscheid gemaakt in sociale / betaalbare woningbouw en overige woningen. Bij stapelbouw (woningbouw en commerciële ruimten) wordt de grondprijs situationeel bepaald met gebruikmaking van de residuele methode c.q. grondquote.

Bij nieuwe exploitaties worden eventuele afwijkende uitgifteprijzen ter vaststelling aan u voorgelegd. Per 1 december 2018 zijn 2 nieuwe woningbouw categorieën toegevoegd om te voorzien in meer variëteit in woningtypes en uitstraling en sluiten woningtypologieën en prijsstelling beter op elkaar aan.

De uitgifteprijzen per m² met prijspeil 2021 en exclusief belastingen zijn:

woningbouw (sociaal max. VON € 172.000)	€ 175,00	(was € 175,00)
woningbouw (sociaal max. VON € 210.000)	€ 180,00	Nieuw per 1 december 2018
woningbouw (sociaal max. VON € 280.000)	€ 190,00	Nieuw per 1 december 2018
woningbouw (overig)	€ 231,00	(was € 231,00)

woningbouw gedifferentieerd (Kerkwijk)	€ 251,50	(was € 251,50)
bedrijventerrein (EBT)	€ 124,00	(was € 124,00)
bedrijventerrein (Matjeskolk)	€ 105,00	(was € 105,00)
bedrijventerrein (DocksNLD)	€ 125,00	(was € 125,00)

Winst- en verliesneming

Bij de jaarrekening wordt de grondexploitatie per complex geactualiseerd en - indien van toepassing - worden de ramingen van de nog te verwachten lasten en baten bijgesteld. De geraamde verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar en onafwendbaar zijn. Er wordt dan per balansdatum een voorziening 'verlies' gevormd op basis van contante waarde. De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties wordt voor alle gemeenten bepaald op 2% zijnde het maximale meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone.

Conform de richtlijnen BBV dient de geraamde winst van een complex tussentijds te worden genomen op basis van het realiteitsbeginsel. Voor winstneming geldt de methode "Percentage of Completion". Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds winst genomen naar rato van de voortgang van de grondexploitatie. De tussentijdse winstneming is een waarde correctie die leidt tot een neerwaartse bijstelling van de waarde van het complex en wordt door toekomstige opbrengsten geëgaliseerd.

Tussentijdse winstneming is alleen aan de orde indien voldaan wordt aan de volgende drie randvoorwaarden, namelijk:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De opbrengsten zijn voldoende zeker;
3. De nog te maken kosten en risico's zijn goed in te schatten.

In de jaarrekening 2021 heeft dit geleid tot de volgende mutaties, te weten:

Complex	Naam complex	Bijstelling winstneming 2021 POC	Winstneming t/m 2021 POC	Mutatie in
P.370	Kerkwijk - Didam	-166.159	377.742	Reserve grondexploitatie
P.440	Beek - Steegseweg	0	543.076	Reserve grondexploitatie
P.460	Stokkum - Eltenseweg	76.873	234.013	Reserve grondexploitatie
P.620	Azewijn-Hartjenshof	101.763	169.757	Reserve grondexploitatie
P.810	EBT	130.238	4.023.601	Reserve grondexploitatie
P.830	Matjeskolk	141.243	1.729.005	Reserve grondexploitatie
P.840	DocksNLD	1.863.598	12.290.351	Reserve grondexploitatie/

				Bijdrage A18 Bedrijvenpark *
Totaal resultaat / toevoeging reserve		2.147.556	19.367.544	

* De tussentijdse winstneming voor de grondexploitatie DocksNLD, conform de voorgeschreven POC methodiek, bedraagt € 12.290.351 (totale winstneming t/m 2021). De winstneming wordt onder aftrek van een latente vennootschap belastingverplichting en bijdrage Amphion als verplichting opgenomen ter zake een bijdrage aan de grondexploitatie A18 Bedrijvenpark van de gemeente Doetinchem. Cijfermatig ziet dit er als volgt uit € 12.290.351 (totale winstneming t/m 2021) * 0,75 (kwart inhouding VPB) = € 9.217.763 - € 713.416 euro (bijdrage Amphion, zoals vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Bedrijventerreinen West Achterhoek) = € 8.504.347 bijdrage t/m 2021 aan het A18 Bedrijvenpark.

Mutatie voorziening in exploitatie genomen complexen

Complex	Naam complex	Bijstelling verlies in 2021*	Geraamd verlies t/m 2021
P.040	Vinkhof-Zeddum	50.499	378.858
P.420	Suitbertusschool Stokkum	36.787	215.701
P.450	Mr. Vermeulenstraat Loerbeek	344	37.282
P.490	Diekmansweide 's- Heerenberg	6.530	78.369
Totaal resultaat / mutatie voorziening		94.159	710.209

Voor een complex met een geraamd negatief resultaat wordt een voorziening 'verlies' gevormd om het verlies af te dekken.

Weerstandvermogen

Ten behoeve van de grondexploitaties is de volgende reserve gevormd:

- Reserve Grondexploitatie

De toevoeging aan de reserve vindt plaats door tussentijdse winstneming volgens de methode "Percentage of Completion" en bij het afsluiten van een complex de gerealiseerde winst respectievelijk vrijval voorziening verliesgevend complex. Daarentegen vindt een onttrekking aan de reserve plaats als gevolg van een dotatie aan de voorziening verliesgevend complex. De reserve kent een ondergrens van € 2,5 miljoen en een bovengrens van € 5 miljoen.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsprogramma 2014 - 2018
- Nota Grondbeleid 2011
- Budgetkader College
- Nota reserves en voorzieningen 2015
- De structuurvisie Montferland
- De structuurvisie Didam
- Het Masterplan Centrum 's-Heerenberg
- Het Masterplan Didam
- De vigerende bestemmingsplannen

4. Doelstellingen

Het grondbeleid is geen doel op zich. Het is een instrument om andere gemeentelijke beleidsvelden (programma's) te ondersteunen. Binnen de kaders van het gemeentelijk grondbeleid moeten op economisch verantwoorde wijze onroerende zaken worden beheerd en (nieuwe) bouwlocaties worden (her)ontwikkeld. En wel op een zodanige manier dat ruimtelijk beleid en sectoraal beleid op het gebied van wonen, werken en recreëren kunnen worden gerealiseerd.

5. Ontwikkelingen

Economische situatie en meerjarenperspectief

De Nederlandse economie is zwaar geraakt door de Corona-crisis, maar lijkt zich te herstellen. De eerdere krimp van het bruto binnenlands product van 3,8% in 2020 is omgezet naar een groei van 4,5% in 2021. De Nederlandsche Bank verwacht in 2022 een groei van 3,6%. Daarna zou de economie in rustiger vaarwater komen en groeien met 1,7%. Tegelijkertijd blijft de onzekerheid groot. De mate waarin de Corona-pandemie kan worden beheerst blijft een onzekere en bepalende factor voor de economische vooruitzichten (bron DNB). De gevolgen van de oorlog in Oekraïne zijn bij het opstellen van deze paragraaf niet in te schatten, maar de eerste signalen schetsen een negatief beeld voor de nederlandse economische ontwikkelingen. Dit laat zien dat economische ontwikkelingen moeilijk voorspelbaar zijn en dat het loont om fit te zijn om een schok op te kunnen vangen. De huizenprijzen bleven in 2021 gewoon stijgen (bron CBS). Belangrijke oorzaken lijken de lage hypotheekrente en de schaarste op de woningmarkt.

Het totaal aanbod aan gemeentelijke woningbouw kavels in Montferland bedroeg per 1-1-2021 65 woningbouw kavels. Per 1-1-2022 zijn nog 25 woningbouw kavels beschikbaar waarvan 13 woningbouw kavels zijn gelegen in Kerkwijk. De uitgifte van woningbouw kavels is in 2021 voorspoedig verlopen. Het is aannemelijk dat in de komende twee jaar, gegeven de schaarste aan woningbouw kavels, ook de woningbouw kavels zijn uitgegeven. Voorbereidingen worden getroffen om te komen tot nieuwe woningbouwplannen in lijn met de opgave uit de regionale woondeal.

Prognose totaal resultaat grondexploitatie

Het resultaat van de totale grondexploitatie komt uit op een positief saldo van € 3,442 mln. eindwaarde. Dit is exclusief de tussentijdse winstneming in 2021 van € 2,148 mln. De totale tussentijdse winstneming t/m 2021 komt daarmee uit op € 19,368 mln.

De verliesvoorziening dient in 2021 met € 0,094 mln. te worden verhoogd en komt uit op een totaal t/m 2021 van € 0,710 mln. De genoemde bedragen zijn één op één afkomstig uit onderstaande tabel waarin het totaal overzicht is te zien van alle grondexploitaties.

Prognose totaal resultaat grondexploitatie

Complexnummer	Omschrijving complex	Balanswaardering 2021			Resultaat 2021		Waardecorrectie 2021					Prognose grondexploitatie 2022 - 2026			Te verkopen 2022 - 2026					
		Boekwaarde per 01-01-2021	Voorziening (Ncw) 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2020	Lasten	Baten	Winst-neming t/m 2020 (Poc)	bijstelling winst-neming 2021 (Poc)	Winst-neming t/m 2021 (Poc)	bijstelling boekwaarde 2021	Boekwaarde per 31-12-2021	Bijstelling voorziening in 2021 (Ncw)	Voorziening (Ncw) 31-12-2021	Balanswaarde 31-12-2021	Geraamde lasten	Geraamde baten	Verwacht resultaat (- is positief saldo) *	Looptijd t/m	m2	kavels
Woningbouw																				
R.040	Vinkhof Zeddam	369,040	328,359	40,681	31.141	0	0	0	31.141	400.181	50.499	378.858	21.324	11.226	25.000	386.407	2022	385	1	
R.370	Karkovijk Didam	148,725		148,725	715,854	1.514,733	543,901	-166,159	377,742	-965,038	0	0	-816,313	2.089,176	1.350,758	88,264	2023	5,585	13	
R.420	Suitbertusschool Stokkum	382,667	178,914	203,753	38,684	462,676	0	0	0	-423,992	36,787	215,701	-257,026	261,325	0	220,000	2022	0	0	
R.440	Streagsaweg Beek	-276,366		-276,366	98,407	199,852	543,076	0	543,076	-61,445	0	0	-337,811	297,459	0	-40,352	2022	0	0	
R.450	Mr. Vermeulenstr. L'beek	372,416	36,938	335,478	9,330	131,670	0	0	0	-122,341	344	37,282	212,794	11,095	223,146	38,025	2022	966	3	
R.460	Eltenseweg Stokkum	-32,208		-32,208	-159	103,719	157,140	76,873	234,013	-27,005	0	0	-59,213	20,516	0	-115,570	2022	0	0	
R.490	Diekmansweide 's-Hberg	-65,049	71,839	-136,888	62,960	0	0	0	0	62,960	6,530	78,369	-80,458	82,095	0	80,006	2022	0	0	
R.500	Roncallischool Zeddam	82,506		82,506	3,886	0	0	0	0	3,886	0	0	86,392	68,318	505,920	-351,210	2023	2,328	7	
R.620	Hartjenshof Azewijn	37,171		37,171	6,563	159,390	67,994	101,763	169,757	-51,064	0	0	-13,893	17,310	124,066	-222,412	2022	395	1	
Subtotaal woningbouw		1.018.903	616.050	402.853	966.666	2.532.040	1.312.111	12.477	1.324.588	-1.552.898	-533.994	94.159	710.209	-1.244.204	2.858.520	2.228.890	83.159		9.659	25
Bedrijventerreinen																				
R.810	Euregionaal Bedrijventerrein	1.823,227		1.823,227	36,325	611,816	3.893,363	130,238	4.023,601	-445,253	1.377,974	0	-	1.377,974	182,954	2.002,600	-57,1910	2022	16,150	1
R.830	Matjeskolk L'beek	984,558		984,558	22,791	409,080	1.587,762	141,243	1.729,005	-245,046	739,512	0	-	739,512	64,088	1.209,705	-547,348	2023	11,521	3
R.840	DodsNLD	1.015,487		1.015,487	322,984	4.337,815	10.426,752	1.863,598	12.290,350	-2.151,233	-1.135,746	0	-	-1.135,746	593,850	0	-2.405,494	2022	0	0
Subtotaal bedrijventerreinen		3.823.272	0	3.823.272	382.100	5.358.711	15.907.877	2.135.079	18.042.956	-2.841.532	981.740	0	0	981.740	840.892	3.212.305	-3.524.752		27.671	4
Totaal wonen en bedrijven		4.842.175	616.050	4.226.125	1.348.766	7.890.751	17.219.988	2.147.556	19.367.544	-4.394.430	447.746	94.159	710.209	-262.464	3.699.412	5.441.195	-3.441.593		37.330	29

* Verwacht resultaat is zonder bijstelling winstneming 2021

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Hieronder wordt ingegaan op de in exploitatie genomen gronden gesplitst in woningbouw en bedrijventerreinen.

Woningbouw

In 2021 zijn 9 complexen voor woningbouw actief. In totaal wordt een nadelig saldo geraamd van circa € 83.000 euro. Dit bedrag is exclusief de reeds verplicht genomen winstnemingen 2021. In het totaal overzicht is per complex inzichtelijk wat het verwachte resultaat is. Tevens is per complex inzichtelijk wat de hoogte is van de winst respectievelijk van het verlies.

Op hoofdlijnen kan worden gesteld dat de uitgifte voorspoedig is verlopen en dat zich binnen de verschillende complexen geen bijzonderheden hebben voorgedaan. Hieronder wordt nader ingegaan op twee grotere woningbouwcomplexen Kerkwijk en Steegseweg.

Kerkwijk Didam (P.370)

Vanwege diverse omvangrijke wijzigingen in de planvorming in de fasen 5, 6 en 7 van Kerkwijk in 2018 (aanpassing omvang plangebied en een herverkaveling) is verplicht de grondexploitatie herzien. Deze herziening van de grondexploitatie met alle wijzigingen is op 27 september 2018 vastgesteld.

Nadat de gewijzigde planvorming was vastgesteld heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met de ontwikkelende partijen Klok, Rotij en VWR om te komen tot aanvullende afspraken gegeven deze nieuwe planopzet en met inachtneming van de aanwezige Bouwclaimovereenkomst. In de loop van 2019 is consensus bereikt met de ontwikkelende partijen over de exacte invulling van de fasen 5, 6 en 7. Hierbij moet gedacht worden aan waar welke partij welk type woning zal ontwikkelen met welke VON prijs. Vervolgens is door partijen ingezet op de verkoop. In 2021 zijn in totaal 26 woningbouw kavels verkocht. In totaal zijn nog 13 woningbouw kavels te koop. Paralleel aan de verkoop van de woningbouw kavels is gewerkt om te komen tot de realisatie van het bouw- en woonrijp maken. De werkzaamheden lopen in de pas maar door de algemeen toenemende kostenstijgingen in de grond weg en wegenbouw zijn ook de uitgaven in Kerkwijk toegenomen. Het einde van de ontwikkeling van Kerkwijk komt in zicht. Verwacht wordt dat in 2023 de laatste kavels worden uitgegeven en laatste fases woonrijp worden opgeleverd. Vorig jaar werd - na jaren van negatief verwachte resultaten - een positief resultaat voorzien. Door de prijsstijgingen echter wordt voor Kerkwijk wederom een negatief resultaat verwacht waardoor de eerder verplicht genomen winst van € 543.901 naar beneden wordt bijgesteld met € 166.159. Van omvangrijke risico's is geen sprake meer.

Steegseweg Beek (P.440)

In 2021 zijn de laatste 3 woningbouw kavels verkocht. Na de eerste uitgifte van grond in 2010 zal in 2022 woonrijp worden opgeleverd. Het positieve resultaat komt uit op circa € 583.000 euro eindwaarde.

Bedrijventerreinen

In 2021 zijn 3 complexen voor bedrijventerreinen actief. Het betreft het complex Matjeskolk in Loerbeek en de twee complexen Euregionaal Bedrijventerrein (EBT) en DocksNLD beide in 's-Heerenberg. Binnen de complexen Matjeskolk en EBT hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

Voor de drie complexen tezamen wordt een batig saldo geraamd van € 3,525 mln. Dit bedrag is exclusief de reeds verplicht genomen winstnemingen 2021. In de tabel met het totaal overzicht zijn de complexen nader uiteengezet en is ook per complex de winstneming t/m 2021 weergegeven. Hieronder wordt de stand van zaken toegelicht van DocksNLD (gemeentelijke grondexploitatie) en van het A18 Bedrijvenpark (grondexploitatie Doetinchem). De gemeenten Bronckhorst, Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek hebben een Samenwerkingsovereenkomst Bedrijventerrein West-Achterhoek gesloten in 2010 voor het ontwikkelen van het A18 Bedrijvenpark en DocksNLD. De resultaten van beide terreinen worden onderling verevend. De gemeente Montferland heeft een aandeel van 25% in deze samenwerking.

DocksNLD (P.840)

Op DocksNLD is in 2021 de laatste kavel verkocht. In 2022 worden nog afrondende werkzaamheden uitgevoerd en kan de grondexploitatie worden afgesloten. Het positieve eindresultaat komt uit op circa € 12.8 mln. Eindwaarde.

A18 Bedrijvenpark

In 2021 is ruim 4 hectare aan grond gepasseerd bij de notaris. Daarnaast liggen er nog voor 3,5 hectare aan koopovereenkomsten die zullen passeren in 2022. In totaal is er nu circa 35 hectare verkocht op een totaal van circa 75 hectare.

Er zijn volop gesprekken gaande met geïnteresseerde bedrijven. De invloed van Corona op de grondverkoop is vooralsnog beperkt. De belangstelling voor kavels blijft onverminderd groot. Een

blijvend risico betreft de striktere eisen rond stikstof waardoor de herziening van het bestemmingsplan voor het noordelijke deel stagneert. Daarnaast vormt de levering van elektriciteit een probleem. Bedrijven die gronden kopen, kunnen geen elektriciteitsaansluiting krijgen. Op dit moment wordt met name nog gezocht naar creatieve oplossingen, maar de verwachting is dat dit in de loop van 2022 tot 2025 tot stagnatie in de uitgifte kan gaan leiden.

De afgelopen jaren liet een tendens van verbeteringen zien in het nadelige resultaat. Dat heeft zich voortgezet in 2021. Na jaren van nadelige resultaten wordt er nu een positief resultaat verwacht van circa € 32.000 eindwaarde (jaarrekening 2020: nadelig € 415.000 eindwaarde).

De in 2020 getroffen voorziening van € 103.750 (gegeven ons aandeel van 25% in de samenwerking) is vrijgevallen en het bedrag is toegevoegd aan de reserve.

Paragraaf G. Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf geven wij inzicht in de gerealiseerde lokale heffingen en woonlastendruk 2021 in de gemeente Montferland. De heffingen van de gemeente zijn te verdelen in:

- belastingen (algemeen dekkingsmiddel);
- rechten (vergoeding voor specifiek verrichte diensten);
- leges (vergoeding voor verrichte administratieve diensten).

Opbrengst lokale heffingen

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2021	Realisatie 2021
a. Belastingen		
Onroerende zaakbelastingen	7.522	7.457
Hondenbelasting	267	265
Toeristenbelasting	397	385
Reclamebelasting	42	41
Totaal belastingen	8.228	8.148
b. Rechten en leges		
Afvalstoffenheffing	3.362	3.371
Rioolheffing	4.383	4.487
Baatbelasting	3	3
Rechten begraafplaats	104	123
Marktgeden	29	24
Leges	2.946	3.087
Totaal rechten en leges	10.827	11.095

Belastingen

Onroerende zaakbelastingen / WOZ

De onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn algemene dekkingsmiddelen. Wanneer andere structurele dekkingsmiddelen, inclusief mogelijke bezuinigingsmaatregelen, ontoereikend zijn, kan deze belasting autonoom worden verhoogd. Dit in tegenstelling tot de bestemmingsheffingen zoals afvalstoffenheffing waarvan de opbrengst niet hoger dan kostendekkend mag zijn.

De tarieven 2021 zijn berekend naar de nieuwe vastgestelde WOZ-waarde met waarde peildatum 1 januari 2020.

Tarieven 2021 (% van de WOZ-waarde):

Soort tarief	Woningen	Niet-woningen
Gebruikerstarief	n.v.t.	0,1966%
Eigenarentarief	0,1397%	0,2440%

Hondenbelasting

Deze belasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. Het tarief voor de eerste hond is lager dan het tarief voor elke volgende hond in een huishouden. Voor kennelhouders die geregistreerd staan bij de Raad van beheer op kynologisch gebied geldt een vast tarief. Er geldt een vrijstelling voor blindengeleidehonden, politiehonden en honden jonger dan drie maanden die bij de moederhond verblijven.

Tarieven 2021:

Eerste hond	€ 67,37
Tweede hond	€ 96,74
Kennel	€ 218,48

De opbrengst 2021 is €265.000 en is nagenoeg gelijk aan de raming.

Toeristenbelasting

In de gemeente Montferland wordt toeristenbelasting geheven voor het overnachten in onder andere: recreatiebungalows, campings, hotels etcetera. De toeristenbelasting is verschuldigd als er tegen betaling een overnachting wordt aangeboden, voor personen die niet in onze gemeente staan ingeschreven. Het tarief toeristenbelasting 2021 bedroeg € 1,25 per overnachting. De opbrengst is € 385.000.

Rechten en leges

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt ingezameld en doorberekend volgens het "Diftar-principe". Dat betekent dat naast een vast bedrag tevens een bedrag per lediging in rekening wordt gebracht. Voor de hoogbouwpercelen is het diftar systeem niet mogelijk, aangezien hiervoor nog geen goed werkend systeem bestaat. Hiervoor geldt een vast bedrag.

Tarieven 2021:

Basistarief 280 liter container	€ 172,00
Basistarief 180 liter container	€ 172,00
Bedrag per lediging 280 liter container	€ 8,00
Bedrag per lediging 180 liter container	€ 6,00
Hoogbouw eenpersoonshuishouden	€ 213,00
Hoogbouw meerpersoonshuishouden	€ 232,00

Rioolheffing

De rioolheffing kan worden geheven van de eigenaar en/of de gebruiker van een perceel dat op de gemeentelijke riolering is aangesloten. In onze gemeente wordt de rioolheffing geheven, van de gebruiker, op basis van het waterverbruik.

Het tarief voor 2021 bedroeg € 2,39 per kubieke meter waterverbruik.

De opbrengst 2021 zal pas definitief bekend zijn na het opstellen van de afrekeningen door Vitens (maart en augustus 2022). Vooralsnog gaan we uit van een totale ontvangst, inclusief afrekening, van € 4.487.000 en dit is € 104.000 hoger dan geraamd. Dit voordeel is toegevoegd aan de reserve riolering.

Marktgelden

In 's-Heerenberg kennen we een wekelijkse markt, waar voor de gemeente marktgelden in rekening brengt. In Didam heeft de gemeente geen bemoeienis met de wekelijkse markt. In Didam worden uitsluitend leges geheven voor de jaarmarkt. De tarieven zijn ten opzichte van 2020 gelijk gebleven. De opbrengsten vertonen de afgelopen jaren een dalende tendens.

Leges

Onder de naam leges worden rechten geheven voor het verlenen van diensten door de gemeente. De leges staan genoemd in de Legesverordening 2021 en de tarieventabel die daar bij hoort.

Bedrag x € 1.000

	Begroting 2021	Realisatie 2021
Reisdocumenten en rijbewijzen	395	477
Huwelijken en overige leges publieksbalie	67	102
Omgevingsvergunningen	2.267	2.285
Leges bestemmingsplan (wijziging/vrijstelling)	108	103
Leges overig	109	120
Totaal leges	2.946	3.087

Kwijtscheldingsbeleid

De inwoners van de gemeente Montferland met een periodieke WWB-, AOW-, WAO- of ANW-uitkering hebben tegelijk met de aanslag 2021 een brief ontvangen waarin vermeld stond dat zij in aanmerking kwamen voor kwijtschelding en de aanslag afvalstoffenheffing basisbedrag en rioolheffing derhalve niet hoefden te betalen. In totaal zijn dit 169 huishoudens.

In 2021 hebben 179 inwoners een toekenning ontvangen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding op basis van een aanvraag. In 2021 hebben 67 inwoners een afwijzing ontvangen op het kwijtscheldingsverzoek.

Paragraaf H. Transitie Sociaal Domein

Inleiding

Na de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2007 volgde met de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet een nieuwe tranche aan transitie. De uitvoering van deze nieuwe taken ging gepaard met in de tijd oplopende bezuinigingstaakstellingen. De budgetten die beschikbaar zijn gesteld voor deze nieuwe taken zijn gebundeld in één budget voor het sociaal domein. Uit dit budget moet de gemeente de volgende uitgaven bekostigen:

- uitgaven voor re-integratie/participatie van de gemeentelijke doelgroep (burgers met een uitkering op basis van de Participatiewet);
- uitgaven voor werknemers met een lopend SW-dienstverband (de groep die voor 1 januari 2015 is ingestroomd);
- uitgaven aan nieuwe taken Wmo 2015 (individuele begeleiding en groepsondersteuning);

- uitgaven op het vlak van de Jeugdwet (lokaal, (boven-)regionaal en landelijke ondersteuning/zorg).

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein

Voor de gemeentelijke monitor Sociaal Domein verwijzen we u naar Hoofdstuk 4.4. Monitor bezuinigingen 2020. In deze monitor vind u ook de bezuinigingen in het Sociaal Domein.

Hier wordt een weergave gegeven van de stand van zaken van alle bezuinigingsopgaven tot en met het jaar 2020. Het blijkt andermaal lastig om het precieze effect van een maatregel te becijferen. Eén van de redenen daarvoor is dat een aantal maatregelen hetzelfde effect beogen en dus moeilijk te zeggen valt welk effect aan welke maatregel is toe te schrijven. Bovendien hebben we in het sociaal domein te maken met een telkens veranderende omgeving; het vlak van wetgeving en inkoop is in beweging en ook de autonome ontwikkelingen van aantallen aanvragen hebben invloed op het effect "onder aan de streep".

Het pakket maatregelen uit 2017 is grotendeels gerealiseerd. De totale realisatiegraad ligt met 95% van de doelstelling zelfs boven het percentage dat op basis van ervaringen uit het verleden verwacht mag worden. Uiteraard moet deze ontwikkeling gevolgd worden, maar directe acties zijn hier niet nodig. Voor het pakket uit 2019 bereiken we momenteel nog niet de gewenste realisatiegraad, meerdere redenen liggen daar (mogelijk) aan ten grondslag. 2020 is het eerste jaar waarin de maatregelen uit dit pakket hun vruchten zouden moeten afwerpen. Het is logisch dat er in het eerste jaar aanloopproblemen zijn en dat niet alles gerealiseerd wordt. In 2020 werd de realisatie van een deel van de maatregelen bemoeilijkt als gevolg van de coronabeperkingen. Daarnaast lijkt het erop dat we met het pakket van 2019 bij het "hogere hangende fruit" zijn aanbeland. Maatregelen die gewaagder zijn en meer moeite kosten om te realiseren, waarbij ook de meetbaarheid van het financiële effect van die maatregelen moeilijk is.

Regionale samenwerking

Met de gemeenten in de Achterhoek is intensief samengewerkt. In het bijzonder moet dan gewezen worden op de stappen die gezet zijn om te komen tot een nieuwe manier van inkopen van Wmo, Jeugdzorg en Beschermd wonen. Niet langer op basis van het open house model, maar door middel van een openbare aanbesteding. Wmo, Jeugdzorg en Beschermd wonen worden ingedeeld in segmenten waar de aanbieders op basis van een lumpsum kunnen inschrijven. Naar verwachting zal deze nieuwe manier van inkopen voor onze gemeente leiden tot een lichte kostendaling voor met name de Jeugdzorg en Beschermd wonen.

Jeugdwet

De transitie sociaal domein zijn gepaard gegaan met forse kortingen op het door het rijk beschikbaar gestelde budget. Dit geldt met name voor de Jeugdzorg. Daarnaast is Montferland een nadeelgemeente. Dat wil zeggen dat het verschil tussen de inkomsten uit het verdeelmodel en de historische uitgaven voor Jeugdzorg in Montferland nadelig uitpakken. Het betreft in totaal een structureel tekort van circa € 2 mln. Dit structurele tekort op de Jeugdzorg kan niet opgevangen worden binnen de Jeugdzorg zelf. De belangrijkste redenen hiervoor is dat het een openeinderegeling betreft in combinatie met de hoogte van de korting. Het afgelopen jaar zijn er stappen gezet om de kosten terug te dringen. Met de zorgaanbieders is kritisch gekeken naar de kosten van Jeugdzorgtrajecten. Dit heeft geleid tot een kleine daling van de gemiddelde kostprijs per traject. Verder moet gedacht worden aan de inzet van praktijkondersteuners bij huisartsen en het bieden van ambulante hulpverlening door het sociaalteam. Beide voorkomen onnodig gebruik van professionele jeugdhulp. Een probleem blijft dat een groot aantal verwijzingen naar Jeugdzorg gebeurt buiten de gemeente om, door rechters en huisartsen. De kosten van deze zorg kan de gemeente niet kritisch op kosten toetsen.

Participatiewet – WSW

De gemeente maakt deel uit van de GR Laborijn voor wat betreft de uitvoering van de Wsw. Het aanwijzingsbesluit werd gecontinueerd. De rijksbijdrage per SE'er is in 2020 in tegenstelling tot 2019 gestegen. Deze extra bijdrage was niet voorzien. Daarnaast is op de salariskosten ook een positief resultaat geboekt. Samen met een eenmalige bate naar aanleiding van de uittreding van Oude IJsselstreek wordt voor onze gemeente een teruggaaf voorzien van € 185.000.

Paragraaf I. Corona

Inleiding

De gevolgen van het Covid-19 virus en de noodzakelijke maatregelen die hiervoor zijn getroffen werken door in diverse geledingen van onze samenleving:

- Sociaal-maatschappelijk;
- Economisch;
- Onderwijs;
- Zorg, gezondheid en veiligheid;
- Welzijn, sport en cultuur.

Ook op onze bedrijfsvoering waren en zijn er de nodige gevolgen.

In de loop van 2020 werd de impact geleidelijk aan duidelijk, direct en indirect. Bij raadsbesluit van 9 september 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met een pakket aan maatregelen met als doel om de negatieve gevolgen van de coronacrisis voor onze samenleving zo veel mogelijk op te vangen c.q. te verzachten, het zogenaamde "Corona Herstelplan". In deze paragraaf maken wij financieel inzichtelijk hoe de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering.

Op meerdere plaatsen in deze jaarstukken 2021 komt het onderwerp "Corona" aan bod. In deze paragraaf "Corona" zoomen wij in op de volgende aspecten:

- Uitgaven en inkomsten 2021 als gevolg van de Corona-maatregelen;
- Rechtmatigheid in de jaarrekening 2021.

Uitgaven en inkomsten 2021 als gevolg van de Corona-maatregelen

Hier volgen meerdere financiële overzichten.

Op de eerste plaats gaat het om de zgn. TOZO-regeling. Deze regeling is een rijkscompensatie die is verlopen via een specifieke uitkering.

Bedragen x € 1.000

Regeling	(Netto) uitgaven levensonderhoud (+ aantal besluiten)	(Netto) besteding kapitaalverstrekking (+ aantal besluiten)	Totaal
Tozo 1 (1 maart tot 1 juni 2020)	10 (0)	0 (0)	10
Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	- 6 (0)	0 (0)	- 6
Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	- 444 (88)	- 50 (20)	- 495
Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	- 217 (79)	- 12 (5)	- 229
Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	- 121 (37)	- 4 (2)	- 126
Totaal	- 778 (204)	- 67 (27)	- 846

De TOZO wordt op basis van werkelijke kosten en een vast bedrag per aanvraag voor de uitvoeringskosten aferekend. Deze afrekening maakt onderdeel uit van de accountantscontrole bij de programmarekening (SISA). Van het bevoorschotte bedrag van afgerond € 1,7 mln. is ruim € 959.000 besteed (inclusief een vergoeding voor uitvoeringskosten). Het restant is als transitorische post op de balans gezet en dient te worden terugbetaald.

Op de tweede plaats brengen wij hierna op programmaniveau in beeld wat de financiële gevolgen zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in gevolgen door meeruitgaven (nadeel), minder inkomsten (nadeel) en minder uitgaven (voordeel).

Bedragen x € 1.000

Programma	Meeruitgaven	Minder inkomsten	Minder uitgaven	Saldo
1 Relatie inwoners en bestuur	62			71
2 Ruimtelijke ontwikkeling				
3 Beheer leefomgeving	45			45
4 Economie en toerisme		11		11
5 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	122			246
6 Jeugd, onderwijs en cultuur	166	23	- 14	181
7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	140		- 65	75
8 Werk en inkomen	155			155

40 Algemene dekkingsmiddelen		65		65
50 Overhead en ondersteuning	184			215
Saldo	876	100	- 79	896

Op de derde plaats brengen wij de financiële gevolgen in relatie tot de ontvangen overheidscompensaties. Deze opsomming is leidend voor de uiteindelijke storting in de reserve "Corona".

De rijksoverheid heeft voor meerdere groepen in de samenleving (bedrijven, maatschappelijke instellingen, burgers) steunmaatregelen in het leven geroepen. Ook de provincie Gelderland kent meerdere steunregelingen. Bij de meerderheid van de regelingen is de gemeente geen partij. Voor een aantal aandachtsgebieden is de geldstroom wel via de gemeenten gelopen. Verder zijn, met name via het Gemeentefonds, diverse rijkscompensaties verstrekt die wij deels voor dit doel hebben geoordeeld, maar grotendeels hebben herbestemd ten behoeve van de uitvoering van het Corona herstelplan.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in deze regelingen en laten tevens zien welke uitgaven in 2021 wij ten laste van deze regelingen hebben gebracht. Voor het complete inzicht zijn hierin ook meegenomen de minderinkomsten alsmede de posten waar door de Corona juist minder is uitgegeven.

Bedragen x € 1.000

Regeling	Compensatie	Uitgaven	Saldo
Beginstand: reserve Corona per 31-12-2021 (w.v. € 62 ingezet ten behoeve van Coronaherstelplan)	446	- 161	223
Gemeentefonds, diverse steunpakketten 2021			
w.v. ingezet ten behoeve van het Corona Herstelplan	771	- 289	544
w.v. in te zetten voor update Corona Herstelplan	403	0	403
w.v. ingezet voor overige taken in het kader van Corona	610	- 343	267
Subsidie provincie (gemeenschapsvoorzieningen)	36	- 36	-
Diverse specifieke uitkeringen, exclusief Sisa-uitkeringen (betreft m.n. kwijtschelding sportaccommodaties)	70	- 70	-
Totaal compensatie 2021	2.336	- 899	1.437

Conclusie is dat afgerond € 1.437.000 niet is besteed en dit bedrag is dan ook de stand van de reserve Corona per 31-12-2021. Deze middelen zijn voor het grootste deel niet vrij besteedbaar omdat er de nodige claims op liggen. Het gaat met name om de verdere uitvoering van het Corona Herstelplan en de update hiervan. Afzonderlijk is de gemeenteraad hierover geïnformeerd. In het volgende overzicht brengen we de financiële samenvatting van de monitor Corona Herstelplan in beeld.

Monitor Corona Herstelplan

Hfdst.	Taakonderdeel	Beleidsvoorstel	Raming (rbs 9-9-21)	Werkelijk 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Werkelijk/prognose totaal
2	Economie	OZB-compensatie horeca en niet-essentiële winkels	80.000	65.456				65.456
		Vrijstelling staangeld kermisexploitanten	12.000	23.000				23.000
		MKB deal vouchers	25.000	11.251				11.251
		Totaal	117.000	99.707	0	0	0	99.707
3	Sociaal maatschappelijke effecten	Formatie-uitbreiding	pm	0				0
		Inzet middelen ten behoeve van re-integratie	67.000	0	pm	pm	pm	0

		Toename Schuldhulpverlening zelfstandigen	pm	0				0
		Toename Schuldhulpverlening	40.000	0	40.000			40.000
		Minimabeleid (inclusief TONK)	100.000	44.433	pm	pm	pm	44.433
		Totaal	207.000	44.433	40.000	0	0	84.433
4	Kinderopvang jeugd en onderwijs	Zomerscholen 2-6 jaar (in uitvoering)*	20.000	15.311				15.311
		Perspectief jeugd en jongeren (in uitvoering)	33.400	33.400				33.400
		Jongeren werk (Keet) (in uitvoering)	15.400	15.400				15.400
		Mentale ondersteuning jeugd (in uitvoering)	17.000	9.000	8.000			17.000
		Mentale ondersteuning jonge mantelzorgers (in uitvoering)	6.600	6.600				6.600
		Activiteiten en ontmoeting jeugd (in uitvoering)	10.000	10.000				10.000
		Integrale vroeghulp	17.500	0				0
		Totaal	119.900	89.711	8.000	0	0	97.711
5	Sport	Coronaherstelfonds sportclubs	25.000	971	15.000	9.029		25.000
		Sport en beweegstimulering	20.000	6.560	13.440			20.000
		Onderzoek sport en beweeggedrag	10.000	9.330	670			10.000
		Monitoren en vergroten vaccinatiebereidheid	5.000	2.744	2.256			5.000
		Lokaal en regionaal bewegen sportakkoord*	30.000	20.000	30.000			50.000
		Sport in de openbare ruimte	30.000	12.515	17.485			30.000
		Beweegmakelaar ouderen	17.500	0	17.500			17.500
		Lokaal preventieakkoord*	15.000	45.142	15.000			60.142
		Stimuleren gecombineerde leefstijlinterventie	15.000	0	7.500	7.500		15.000
		Totaal	167.500	97.262	118.851	16.529	0	232.642
6	Cultuur	Tijdelijke subsidieregeling Coronasteun	50.000	0	35.000	15.000		50.000
		Ondersteuning culturele verenigingen	30.000	0	15.000	10.000		25.000
		Ondersteuning beroepsbeoefenaren in de cultuursector	20.000	0				0
		Totaal	100.000	0	50.000	25.000	0	75.000
7	Zorg welzijn en veiligheid	Ondersteuningspakket ouderen (in uitvoering)	80.000	19.200	60.800	pm	pm	80.000
		Ondersteuning kwetsbare doelgroepen (in uitvoering)	90.000	18.500	72.500	pm	pm	91.000
		Totaal	170.000	37.700	133.300	0	0	171.000
		Subtotaal	881.400	368.813	350.151	41.529	0	760.493

		* Dekking:						
		Specifieke uitkering Sportakkoord	-20.000	-20.000				-20.000
		Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid (OAB): zomerscholen	0	-15.151				-15.151
		Specifieke uitkering Preventieakkoord	0	-45.142				-45.142
		Totaal Generaal	861.400	288.520	350.151	41.529	0	680.200

Rechtmatigheid in de jaarrekening 2021

Naast de hierboven geschetste directe financiële gevolgen hebben de Corona-maatregelen op meer terreinen financiële impact. Denk hierbij aan de doorbetaalde maandbetalingen aan de zorgaanbieders gedurende de Lockdown. Deze wettelijke maatregel was noodzakelijk om het voortbestaan van de zorgstructuur te borgen. Bijkomend aspect is wel dat deze steunmaatregel op gespannen voet staat met de rechtmatigheid. Daar gaan we hierna verder op in. Vanuit de wetgever is aandacht gevraagd voor diverse aspecten (ontwikkelingen / maatregelen / besluiten) die op gespannen voet kunnen staan met de rechtmatigheid. Als eerste noemen wij de "Begrotingsrechtmatigheid".

Maar het gaat verder.

In onderstaande tabel worden alle aspecten benoemd en wordt aangegeven hoe wij daar in deze jaarstukken mee zijn omgegaan.

Aspect	Toelichting en verwerking in de jaarstukken
Begrotingsrechtmatigheid (niet door de gemeenteraad geautoriseerde uitgaven)	Door diverse niet-voorzien uitgaven bestaat de kans op overschrijding van de programmalasten. Zoveel als mogelijk hebben wij in de bestuurs- en managementrapportage 2021 deze uitgaven door de gemeenteraad laten formaliseren. In de paragraaf "Rechtmatigheid" wordt hierover per programma gerapporteerd.
Balanswaarderingen	Hiermee wordt bedoeld de impact van Corona op: <ul style="list-style-type: none"> • Vorderingen bij derden (dubieusheid); • Verstrekte geldleningen en garanties; • Deelnemingen / verbonden partijen; • Grondexploitatie; • Gebeurtenissen na balansdatum.
Impact op weerstandsvermogen	De in de begroting vermelde scenarioanalyses worden gemonitord in de paragraaf "Weerstandsvermogen". Ook de hernieuwde risicopositie en de gevolgen voor ons weerstandsvermogen (algemene reserve) worden hierin tegen het licht gehouden.
Betaalde bijdragen en subsidies aan instellingen zonder prestatieleveringen dan wel anders vorm gegeven prestaties	De rijksoverheid en diverse andere geledingen hebben zich ingezet om de gemeenten te bewegen om bijdragen aan zorginstellingen te continueren. Wij hebben geconstateerd dat de zorgleveranciers WMO en Jeugd de dienstverlening goed hebben aangepast aan de beperkingen door Corona en dit heeft in 2021, anders dan in 2020, dan ook niet geleid tot het verstrekken van zgn. "Continuïteitsbijdragen". Dit was wel het geval voor het doelgroepenvervoer. Wel zijn de zorginstellingen nog tegemoet gekomen door het bekostigen van de Corona-proof maatregelen, de "Meerkostenregeling". Deze onvoorzien uitgaven waren nodig om de dienstverlening te kunnen laten plaatsvinden. Omdat gedurende deze periodes geen prestaties zijn geleverd, of

	<p>zijn prestaties geleverd in een andere vorm dan vooraf overeengekomen, zijn deze betalingen niet in overeenstemming met ons normenkader en zouden derhalve onrechtmatig zijn. Het gaat om de volgende betalingen.</p> <p style="text-align: right;"><i>Bedragen x € 1.000</i></p> <table border="1" data-bbox="595 405 1401 696"> <thead> <tr> <th></th> <th>Doorbetaling</th> <th>Meerkosten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WMO</td> <td></td> <td>- 20</td> </tr> <tr> <td>Jeugdzorg</td> <td></td> <td>- 12</td> </tr> <tr> <td>Doelgroepenvervoer, inclusief leerlingenvervoer</td> <td>- 119</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Doorbetaling	Meerkosten	WMO		- 20	Jeugdzorg		- 12	Doelgroepenvervoer, inclusief leerlingenvervoer	- 119	
	Doorbetaling	Meerkosten											
WMO		- 20											
Jeugdzorg		- 12											
Doelgroepenvervoer, inclusief leerlingenvervoer	- 119												
<p>Betaalde subsidies aan instellingen waarbij niet wordt voldaan aan de subsidievoorwaarden</p>	<p>De rijksoverheid en diverse belangenverenigingen hebben zich ook ingezet om gemeenten te bewegen flexibel om te gaan rond subsidies aan regionale en lokale instellingen. Aan een aantal instellingen zijn subsidies verstrekt waarbij men niet heeft kunnen voldoen aan de voorwaarden die in de beschikking is gesteld. Ook hiervoor geldt dat dit niet in overeenstemming is met ons normenkader (i.c. Algemene subsidieverordening). Het gaat om het volgende.</p> <table border="1" data-bbox="595 994 1401 1973"> <thead> <tr> <th>Instelling</th> <th>Toelichting</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Diverse initiatieven in het kader van 75-jaar vrijheid</td> <td>Heeft in 2021 deels doorgang gevonden. Voor het overige is uitstel verleend tot juni 2022.</td> </tr> <tr> <td>Diverse subsidies in het kader van subsidieregeling "C cultuur- en ontmoeting"</td> <td>Muziekverenigingen, toneelverenigingen, zangverenigingen en dansgroepen hebben door de Coronamaatregelen niet kunnen voldoen aan de voorwaarde van 2 openbare optredens in 2021. Wij hebben besloten de subsidies niet terug te vorderen wanneer niet is voldaan aan deze voorwaarde.</td> </tr> <tr> <td>Diverse subsidies in het kader van subsidieregeling "Jeugd- en Onderwijs"</td> <td>Veel activiteiten zoals organiseren van informatieavonden voor ouders, volgen van opleidingen en trainingen in het kinderopvang, begeleiden van leerlingen in het zelfstandig reizen met het openbaar vervoer, thuis voorlezen in zwakke gezinnen en voorlezen bij het consultatiebureau zijn in 2021 niet doorgegaan. Wij hebben besloten: <ul style="list-style-type: none"> • voor alle subsidies die betrekking hebben op opleidingen en cursussen van pedagogische medewerkers de subsidieverantwoording te verlengen naar 1 mei 2023 in plaats van 1 mei 2022; </td> </tr> </tbody> </table>	Instelling	Toelichting	Diverse initiatieven in het kader van 75-jaar vrijheid	Heeft in 2021 deels doorgang gevonden. Voor het overige is uitstel verleend tot juni 2022.	Diverse subsidies in het kader van subsidieregeling "C cultuur- en ontmoeting"	Muziekverenigingen, toneelverenigingen, zangverenigingen en dansgroepen hebben door de Coronamaatregelen niet kunnen voldoen aan de voorwaarde van 2 openbare optredens in 2021. Wij hebben besloten de subsidies niet terug te vorderen wanneer niet is voldaan aan deze voorwaarde.	Diverse subsidies in het kader van subsidieregeling "Jeugd- en Onderwijs"	Veel activiteiten zoals organiseren van informatieavonden voor ouders, volgen van opleidingen en trainingen in het kinderopvang, begeleiden van leerlingen in het zelfstandig reizen met het openbaar vervoer, thuis voorlezen in zwakke gezinnen en voorlezen bij het consultatiebureau zijn in 2021 niet doorgegaan. Wij hebben besloten: <ul style="list-style-type: none"> • voor alle subsidies die betrekking hebben op opleidingen en cursussen van pedagogische medewerkers de subsidieverantwoording te verlengen naar 1 mei 2023 in plaats van 1 mei 2022; 				
Instelling	Toelichting												
Diverse initiatieven in het kader van 75-jaar vrijheid	Heeft in 2021 deels doorgang gevonden. Voor het overige is uitstel verleend tot juni 2022.												
Diverse subsidies in het kader van subsidieregeling "C cultuur- en ontmoeting"	Muziekverenigingen, toneelverenigingen, zangverenigingen en dansgroepen hebben door de Coronamaatregelen niet kunnen voldoen aan de voorwaarde van 2 openbare optredens in 2021. Wij hebben besloten de subsidies niet terug te vorderen wanneer niet is voldaan aan deze voorwaarde.												
Diverse subsidies in het kader van subsidieregeling "Jeugd- en Onderwijs"	Veel activiteiten zoals organiseren van informatieavonden voor ouders, volgen van opleidingen en trainingen in het kinderopvang, begeleiden van leerlingen in het zelfstandig reizen met het openbaar vervoer, thuis voorlezen in zwakke gezinnen en voorlezen bij het consultatiebureau zijn in 2021 niet doorgegaan. Wij hebben besloten: <ul style="list-style-type: none"> • voor alle subsidies die betrekking hebben op opleidingen en cursussen van pedagogische medewerkers de subsidieverantwoording te verlengen naar 1 mei 2023 in plaats van 1 mei 2022; 												

		<ul style="list-style-type: none"> • de subsidie 2021 niet terug te vorderen voor alle partners die niet alle afgesproken activiteiten hebben kunnen aanbieden in verband met Corona; • om met de aanbieders afspraken te maken om in 2022 extra activiteiten te organiseren die bijdragen aan het bereiken van de subsidiedoelstellingen.
	Diverse subsidies in het kader van subsidieregeling "Maatschappelijke Participatie"	<p>Het welzijnswerk wordt vanuit het Rijk beschouwd als een vitaal beroep waardoor de regels soepeler konden worden toegepast. In het belang van het welzijn van (kwetsbare) inwoners konden activiteiten doorgang vinden, weliswaar in kleinere groepen en op 1,5m afstand. Naast koffie-ochtenden, spreekuren, huisbezoeken en inloopactiviteiten is er ingezet op (beeld)bellen, e-mailen en 1-op-1 afspraken in de buitenlucht. Met alle activiteiten tezamen is het bereik op peil gebleven. Subsidiepartners hebben flexibel ingespeeld op de vragen vanuit de samenleving en hebben over het geheel genomen voldaan aan de gemaakte afspraken.</p>

Paragraaf J. Rechtmatigheid

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium houdt in dat de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's. Onrechtmatige begrotingsoverschrijdingen die conform de richtlijnen van de Commissie BBV meewegen in het accountantsoordeel zijn daarom:

1. overschrijding niet passend binnen het beleid en tegen beter weten in niet gemeld;
2. overschrijding passend binnen het beleid maar tegen beter weten in niet gemeld;
3. overschrijding gecompenseerd door niet direct gerelateerde extra inkomsten waarbij de raad (nog) geen besluit heeft genomen over die extra inkomsten;
4. overschrijding door activiteiten als boetes, procedures en naheffingsaanslagen tijdens het verantwoordingsjaar;
5. overschrijding op investeringen met als gevolg hogere kapitaallasten in het jaar van investeren.

De algemene lijn is dus dat begrotingsoverschrijdingen die binnen het beleidskader van de raad passen niet worden meegewogen in het accountantsoordeel. Begrotingsafwijkingen zijn niet strijdig met het budgetrecht mits deze tussentijds of in de jaarrekening achteraf worden gemeld en toegelicht met bijvoorbeeld een verwijzing naar raadsbesluiten of informatieverstrekking aan de raad, zoals ook vastgelegd in het "Budgetkader college 2017".

Vooraf:

In de paragraaf Rechtmatigheid van de Programmarekening 2020 hebben wij gemeld dat de programma-indeling, als gevolg van een nieuw financieel rekeningschema, op onderdelen was aangepast (verschuivingen tussen programma's, per saldo geen financiële consequenties). Ook bleek dat bij het afsluiten van het boekjaar 2020, begin april 2021, enkele aanpassingen niet juist

waren doorgevoerd. Dit laatste werkt ook door naar het jaar 2021: De primaire ramingen in de programmabegroting 2021 zijn opgesteld vóór deze constatering.

In de tabel hierna worden 3 kolommen getoond: de eerste kolom betreffen de primaire ramingen op de programma's die zijn gepresenteerd bij de vaststelling op 13 november 2020 (primaire); de tweede kolom met de juiste raming per programma (primaire) en de derde kolom de raming na alle wijzigingen 2021.

bedragen x € 1.000

Programma	Programma (T)	Begroting 2021 primair (programmabegroting)	Begroting 2021 primair (na correctie)	Begroting 2021 na wijziging
1	Relatie inwoners en bestuur	1.802	3.330	3.952
2	Ruimtelijke ontwikkeling	1.172	1.193	1.807
3	Beheer leefomgeving	5.945	5.945	4.104
4	Economie en toerisme	- 113	461	- 72
5	Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	2.660	4.539	4.842
6	Jeugd, onderwijs en cultuur	16.857	14.383	15.566
7	Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	16.525	16.644	16.463
8	Werk en inkomen	9.526	9.408	8.984
	Algemene dekkingsmiddelen *	- 66.579	- 66.581	- 65.988
	Overhead en ondersteuning	12.205	10.678	10.341
	Vennootschapsbelasting	0	0	0
Eindtotaal		0	0	0

* Primaire raming is inclusief het oorspronkelijk geraamd begrotingstekort van € 2.451.000.

Beoordeling begrotingsrechtmatigheid

Alleen de lasten van de jaarrekening 2021 zijn op programmaniveau beoordeeld op afwijkingen. De conclusie is dat vijf programma's plus de hoofdstukken "Algemene dekkingsmiddelen", "Overhead" en "Vennootschapsbelasting" een overschrijding laten zien. In de onderstaande tabel zijn de geraamde lasten (na wijziging), de werkelijke lasten, het verschil hiertussen en de soort afwijking per programma weergegeven.

Programma's	Geraamde lasten	Werkelijke lasten	Afwijking (V = voordelig; N = nadelig)	Toelichting
1 Relatie inwoners en bestuur	4.597	4.771	173 N	De afwijking past binnen de afspraken.
2 Ruimtelijke ontwikkeling	2.690	4.807	2.118 N	Betreft met name hogere lasten GREX-woningbouw die worden gecompenseerd door hogere baten; een en ander conform de budgetafspraken.
3 Beheer leefomgeving	16.259	16.372	113 N	De afwijking past binnen de afspraken.
4 Economie en toerisme	786	8.323	7.537 N	Betreft met name hogere lasten GREX-bedrijventerreinen die worden gecompenseerd door

				hogere baten; een en ander conform de budgetafspraken.
5 Gezondheid en bevordering leefstijl	6.816	6.672	144 V	De afwijking past binnen de afspraken.
6 Jeugd, onderwijs en cultuur	19.008	19.365	357 N	De afwijkingen zijn een gevolg van open-eind-regelingen (jeugd).
7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	19.363	18.909	455 V	Binnen de producten van dit programma zijn er nagenoeg geen overschrijdingen.
8 Werk en inkomen	17.146	16.058	1.088 V	Binnen de producten van dit programma zijn er geen overschrijdingen.
Algemene dekkingsmiddelen	8.134	8.654	520 N	De afwijkingen passen binnen de afspraken.
Overhead	11.822	12.019	197 N	Met name de mutaties in de reserves komen in dit programma tot uitdrukking. Hier zijn in de regel aanzienlijke bedragen mee gemoeid. Eén verdere overschrijding wordt veroorzaakt door incidentele kosten op het terrein van ICT. Zie de toelichting in de volgende tabel.
Vennootschapsbelasting	0	422	422 N	De afwijking past binnen de afspraken. De opgenomen verplichting is het resultaat van GREX.
Totale lasten en verschil	106.622	116.372	9.750 N	

bedragen x € 1.000

Toelichting overschrijding uitgaven:

Binnen de vermelde programma's laten enkele onderdelen een significante overschrijding op de lasten zien. Deze zijn getoetst aan

het beleidskader van de raad, i.c. de afspraken uit het "Budgetkader college 2017" (omdat hier de relevante overschrijdingen op onderdelen worden toegelicht sluiten de bedragen niet aan bij het totaal van de afwijking op het betreffende programma uit de voorgaande tabel).

Programma	Onderdeel	Afwijking	Toelichting
1. Relatie inwoners en bestuur	Diverse	173	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd
			door extra opbrengsten.
2 Ruimtelijke ontwikkeling	Grondexploitatie-woongebieden	2.607	Administratieve boeking, namelijk activeren boekwaarde gronden waar tegenover ook hogere baten staan.
4 Economie en toerisme	Grondexploitatie-bedrijventerreinen	7.232	Administratieve boeking, namelijk activeren boekwaarde gronden waar tegenover ook hogere baten staan.
5 Gezondheid en bevordering leefstijl	Sportaccommodaties	200	Het betreft hier een nabetaling over 2019-2020 aan Sportfondsen Didam BV (De Hoevert): Bijdrage in de huurkosten naar aanleiding van een huuraanpassing met terugwerkende kracht. Deze nabetaling valt geheel weg door een hogere huuropbrengst. Deze transactie vloeit voort uit een BTW-wetgeving.
6 Jeugd, onderwijs en cultuur	Onderwijshuisvesting	107	Met name een stijging van energielasten leiden tot fors hogere huisvestingskosten. Deze worden deels terugontvangen. De uiteindelijke meerkosten worden verrekend met de reserve onderwijshuisvesting.
Algemene	Reserve Corona	961	Het saldo van de

dekkingsmiddelen			ontvangen rijkscompensaties versus de uitgaven in het kader van de coronamaatregelen is gereserveerd. De voornaamste uitgaven vinden nog plaats in 2022 en 2023.
Overhead	Mutaties reserves	464	Het gaat hier sec om de stortingen in de reserves. Deze wijken af, voornamelijk door het niet geraamde positieve resultaat met betrekking tot de loonkosten. In de toelichting op de balans worden de mutaties toegelicht.
Vennootschapsbelasting	Grondexploitatie	422	Deze verplichting is opgenomen in verband met de resultaten GREX.

bedragen x € 1.000

De geconstateerde overschrijdingen van de uitgaven passen allen binnen het door de raad vastgesteld beleid dan wel komen voort uit het opstellen van de jaarstukken en zijn een gevolg van de rekeningvoorschriften.

In bijlage 4.2 wordt inzicht gegeven in het verloop in 2021 van de beschikbaar gestelde kredieten. Ook met betrekking tot de kredieten is de conclusie dat de uitgaven rechtmatig hebben plaatsgevonden.

Uitgangspunten van de raad

De rechtmatige totstandkoming van de uitgaven en inkomsten in de jaarrekening is, naast de getrouwheid, een aspect dat door de accountant beoordeeld moet worden. De accountant moet expliciet verklaren en dus onderzoeken dat de baten en lasten en de balansmutaties in het overzicht van baten en lasten tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting (het begrotingscriterium) en de relevante externe en interne wet- en regelgeving (het voorwaardencriterium).

In het controleprotocol 2019-2022, vastgesteld door uw raad op 21 november 2019, geeft u nadere aanwijzingen aan de accountant over

- de reikwijdte van de accountantscontrole;
- de daarvoor geldende normstellingen;
- de daarbij te hanteren goedkeuring- en rapporteringstoleranties.

Voor de goedkeuring- en rapporteringstoleranties is uitgegaan van de wettelijk voorgeschreven maatstaven.

Strekking controleverklaring accountant met betrekking tot de rechtmatigheid en getrouwheid

	Goedkeurend	Met beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Goedkeuringstolerantie				
<ul style="list-style-type: none"> • fouten in de jaarstukken (% van lasten) 	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%

<ul style="list-style-type: none"> onzeakerheden in controle (% van lasten) 	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-
Rapporteringstolerantie	<ol style="list-style-type: none"> De gemeenteraad heeft als maatstaf gesteld dat de accountant elke fout en onzekerheid vanaf € 125.000 rapporteert. Voor de specifieke uitkeringen die op basis van de SISA verantwoord worden is de rapporteringstolerantie gelijk aan de BADO, namelijk voor uitkeringen met een omvang: <ul style="list-style-type: none"> tot € 125.000 - € 12.500 € 125.000 tot € 1.000.00 - 10% van de specifieke uitkering vanaf € 1.000.000 - € 125.000 			

Uitgaande van de totale werkelijke uitgaven over 2021 van afgerond € 117 miljoen betekenen de genoemde percentages dat een totaalbedrag van afgerond € 1.200.000 aan fouten en een totaalbedrag aan onzeakerheden van afgerond € 3.500.000 in de jaarrekening de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

Verbijzonderde interne controle

In de werkprocessen zijn interne beheersingsmaatregelen opgenomen. Binnen een werkproces worden de mutaties getoetst aan de wettelijke en eigen gemeentelijke regels en uitvoeringsvoorschriften.

Door middel van een verbijzonderde interne controle (hierna: VIC) wordt een onafhankelijke controle van buiten het proces uitgevoerd. Hierbij wordt beoordeeld of de opzet van de administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) daadwerkelijk bestaat en werkt; met andere woorden worden de afspraken nageleefd en wordt er in overeenstemming met de regelgeving gehandeld.

De VIC is in 2021 uitgevoerd op basis van het Controleplan 2021. De omvang van het proces is van belang. In overleg met de accountant is de materialiteit hierin bepaald op € 630.000, afgeleid van de goedkeuringstolerantie van 1% van de geraamde lasten van circa € 90 miljoen minus de controletolerantie van 30% (dus: 70% van 1% van € 90 miljoen). Naast de omvang (in euro) van het proces / de regeling wordt ook rekening gehouden met de volgende aspecten:

- complexiteit van de regelgeving;
- bevindingen van voorgaand jaar;
- wijzigingen in wet- en regelgeving;
- getroffen interne beheersingsmaatregelen;
- mutaties in procedures / betrokken medewerkers;
- eventuele andere overwegingen (bijvoorbeeld politieke focus);
- mate waarin IT-hulpmiddelen worden benut.

Met betrekking tot de laatste bullet: In toenemende mate worden de controles systeemtechnisch ingeregeld, dus aan de voorkant. Als gevolg hiervan verschuift de controle zich ook geleidelijk aan naar de betrouwbaarheid en juistheid van de werking van de IT-toepassingen.

Opvallende items die in 2021 in de scope van de accountantscontrole zitten en die voor een deel ook weer terugkomen in de VIC betreffen:

- rechtmatige toepassing van de wettelijke aanbestedingsvereisten, i.c. de Europese aanbestedingsgrenzen (evenals in 2020);
- toename aantal Sisa-regelingen: van 4 (2019) naar 10 (2020) naar 19 (2021);
- ingebruikname programmatuur X-Works voor het Sociaal Domein;
- rechtmatigheidsaspecten rondom Corona (evenals in 2020): Verstrekkingen die niet voldoen een de vereisten van de (lokale) regelgeving. Bij raadsbrief is de raad over dit onderwerp geïnformeerd.

De relevante voorwaarden van de gemeentelijke regelgeving zijn de voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte en duur.

Uitkomsten toetsing processen :

bedragen x € 1.000

Processen (bedragen op begrotingsbasis)	Omvang	Fout	Onzekerheid
Salarissen (personeel en bestuur)	€ 23.000	€ 0	€ 0
Inkoop: aanbesteding, factuurverwerking, crediteuren en betaling 1)	€ 50.000	€ 390	€ 0
Grondexploitatie			
- lasten	€ 3.300	€ 0	€ 0
- baten	€ 8.000	€ 0	€ 0
Belastingen, rechten en leges	€ 17.700	€ 0	€ 0
Verstrekke subsidies	€ 6.900	€ 0	€ 0
Uitkeringen, loonkostensubsidie en minimabeleid	€ 7.300	€ 0	€ 0
WMO - ZIN (voorzieningen, begeleiding en huishoudelijke hulp) 2)	€ 10.000	€ 0	€ 643
Jeugdzorg - ZIN 2)	€ 8.800	€ 0	€ 463
WMO en Jeugdzorg - PGB 2)	€ 736	€ 0	€ 736
Treasury	Variabel	€ 0	€ 0
Verhuuropbrengsten	€ 1.200	€ 0	€ 0
Leerlingenvervoer	€ 600	€ 0	€ 0

1) Voor enkele gemeentelijke inkooptrajecten is niet de juiste Europese aanbestedingsprocedure gevolgd;

2) Deze onzekerheden worden in overleg met de accountant na afloop van het boekjaar vastgesteld (het betreft zorguitgaven waarvan de leverancier geen goedkeurende accountantsverklaring heeft overlegd (niet verplicht bij leveranciers waarvan de omzet < € 125.000)).

De vermelde fouten en onzekerheden zijn in overeenstemming met het accountantsrapport.

3. Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2021

	bedragen x € 1.000			
ACTIVA	31-12-2021		31-12-2020	
Vaste activa				
<i>Immateriële vaste activa</i>		296		344
• bijdragen aan activa in eigendom van derden	296		344	
<i>Materiële vaste activa</i>		101.624		95.922
Investeringen met een economisch nut				
• overige investeringen met een economisch nut	67.427		63.419	
• investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	27.001		28.608	
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	7.196		3.895	
<i>Financiële vaste activa</i>		9.700		7.971
Kapitaalverstrekkingen aan:				
• deelnemingen	97		97	
Leningen aan:	1.934			
• woningbouwcorporaties	2.154		2.156	
• deelnemingen	5.515		155	
Overige langlopende leningen u/g			5.563	
Totaal vaste activa	111.621		104.237	
Vlottende activa				
<i>Vorraden</i>		-258		4.237
Grond- en hulpstoffen:				
• onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	-262		4.226	
• gereed product en handelsgoederen	5		11	
<i>Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar</i>		9.901		15.133
Vorderingen op openbare lichamen	4.953		3.602	
Deposito schatkistbankieren	2.184		10.332	
Overige vorderingen	2.763		1.199	
<i>Liquide middelen</i>		392		809
Banksaldi	392		809	
<i>Overlopende activa</i>		2.199		2.073
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met specifiek bestedingsdoel	12		29	

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.187		2.044	
Totaal vlottende activa	12.234		22.251	
Totaal generaal	123.854		126.488	

bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-2021	31-12-2020
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	40.448	34.601
Algemene reserves	28.492	24.387
Bestemmingsreserves	10.937	7.278
Gerealiseerde resultaat	1019	2.935
<i>Voorzieningen</i>	7.110	7.887
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.220	4.114
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	2.806	3.332
Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen		441
Van derden beklemde middelen met een specifieke besteding	1.084	
<i>Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer</i>	54.469	61.943
Onderhandse leningen van:		
• binnenlandse banken en overige financiële instellingen	54.459	61.937
Waarborgsommen	10	6
Totaal vaste passiva	102.027	104.431
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden looptijd korter dan één jaar</i>	9.304	3.476
Overige kasgeldleningen	3.000	
Overige schulden	6.304	3.476
<i>Overlopende passiva</i>	12.523	18.581
Totaal vlottende passiva	21.827	22.057
Totaal generaal	123.854	126.488

3.2 Toelichting op de balans

(Bedragen x € 1.000. Door deze afronding op veelvoud van duizend kunnen afrondingsverschillen optreden).

ACTIVA

Immateriële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	344			48	296
Totaal	344			48	296

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Overige investeringen met een economisch nut	63.419	67.427
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	28.608	27.001
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	3.895	7.196
Totaal	95.922	101.624

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	7.562	2.609				10.171
Woonruimten	22			3		19
Bedrijfsgebouwen	47.162	3.669		1.930		48.902
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.648		25	147		1.476
Vervoersmiddelen	306	35		82		259
Machines, apparaten en installaties	5.016	740	-30	681		5.105
Overige materiële vaste activa	1.702	58	30	236		1.494
Totaal	63.419	7.111	25	3.078		67.427

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut)

Omschrijving	Werkelijk besteed in 2021	Cumulatief besteed t/m 2021
Gronden; Netterdenseweg 3 Azewijn ruilgrond DocksNLD2	176	1.763
Gronden; Drostlaan 2020	43	43
Gronden; IKC 's-Heerenberg	2.331	2.331
Gronden; Grondexploitatie De Hoevert P625 2021	29	29
Gronden; grondexploitatie Sportveld VVL Lengel P615 2021	19	19
Gronden; grondexploitatie Sportveld Stokkum P425 2021	10	10
Bedrijfsgebouwen; huisvesting brandweer Didam	1.412	1.480
Bedrijfsgebouwen; IKC 's-Heerenberg 2022	2.257	2.257
Vervoersmiddelen; tandemasser 2ton	35	35
Apparaten; schaftwagens	67	83
Apparaten; hoogwerker 2021	72	72
Apparaten; back-up server 2020	51	51
Apparaten; I-phones 2020	114	124
Apparaten; I-pads 2020	17	17
Apparaten; AED's 2020	5	10
Apparaten; zonnepanelen en warmtepomp Muizenberg	145	145
Apparaten; aanleg energiepark Braamt	69	71
Apparaten; invoering hybride werken 2021	9	9
Apparaten; graafmachine Wacker Neuson 2021	153	153
Apparaten; invoering hybride werken 2021 ITC	3	3

Apparaten; documentcontrole en gezichtsherkenning	35	35
Overige MVA; programmatuur midoffice (Civ BRS)	1	112
Overige MVA; programmatuur omgevingsvergunning 2019	14	14
Overige MVA; hybride werken 2021 meubilair	22	22
Overige MVA; programmatuur ruimtelijke plannen	5	16
Overige MVA; programmatuur X-works sociale zaken	16	55
Totaal	7.111	8.959

Verloop boekwaarde van de investeringen met economisch nut, met heffing

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	28.608	416	1.040	982	27.001
Totaal	28.608	416	1.040	982	27.001

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut, met heffing)

Omschrijving	Werkelijk besteed in 2021	Cumulatief besteed t/m 2021
Rioolvervanging Meursweg	3	35
Centrumplan riolering Lieve Vrouweplein 2020	145	171
Renovatieronde drukriolering 2020	6	300
Knelpunten wateroverlast 2021	94	94
Diverse vervangingen vrijverval riolering 2021	15	15
Renovatie drukriolering 2021	66	66
Vervanging pompunits drukriolering 2021	26	26
Didam (kern) GRP 2021-2025 Bloemenbuurt	1	1

Sanering overstort Bloemenbuurt 2022	58	58
Totaal	416	766

Verloop boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2021
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.895	3.406		105		7.196
Totaal	3.895	3.406		105		7.196

Specificatie investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Omschrijving	Werkelijk besteed in 2021	Cumulatief besteed t/m 2021
Reconstructie Drieheuvelenweg	611	948
Vervanging straatmateriaal 2018	95	399
Reconstructie Sint Jansgildestraat Beek	306	442
Bloemenbuurt Didam 2019	191	299
Herinrichting Lengelseweg/'s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk	29	29
Vervanging straatmateriaal 2019	20	45
Vervanging straatmateriaal 2020	32	48
Stabilisering bovenlaag onverharde wegen 2020	13	15
Braamt inrichting openbare ruimte 2020	29	43
Centrumplan Didam	2.080	4.004
Totaal	3.406	6.272

Verloop boekwaarde van de financiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2021
Kapitaalverstrekkingen aan:					
Deelnemingen	97				97

Leningen aan:					
Woningbouwcorporaties	2.156			222	1.934
Deelnemingen	153	2.154		155	2.154
Overige langlopende leningen	5.563			47	5.515
Totaal	7.971	2.154		424	9.700

Voorraden

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 1-1-2021	Boekwaarde 31-12-2021
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.442	4.842	448
AF: voorziening verlies diverse projecten	-1.216	-616	-710
Balanswaarde	4.226	4.226	-262
Gereed product en handelsgoederen	11	11	5
Totaal	4.237	4.237	-258

* i.v.m. afsluiten grondexploitaties P210, P430, P504, P507, P610, P640, P660 en P670 wijkt de boekwaarde op 31-12-2020 af van de boekwaarde op 1-1-2021

Gronden in exploitatie

Complex nummer	Omschrijving complex	Boekwaarde per 01-01-2021	Voorziening (Ncw) 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2020	Lasten 2021	Baten 2021	Bijstelling winstneming 2021 (Poc)	Boekwaarde per 31-12-2021	Bijstelling voorziening in 2021 (Ncw)	Voorziening (Ncw) 31-12-2021	Balanswaarde 31-12-2021
Woningbouw											
P.040	Vinkhof Zeddam	369	328	41	31	0	0	400	50	379	21
P.370	Kerkwijk Didam	149	0	149	716	1.515	-166	-816	0	0	-816
P.420	Suitbertusschool Stokkum	383	179	204	39	463	0	-41	37	216	-257
P.440	Steegseweg Beek	-276	0	-276	98	160	0	-338	0	0	-338
P.450	Mr.Vermeulenstr. Loerbeek	372	37	335	9	132	0	250	0	37	213
P.460	Eltenseweg Stokkum	-32	0	-32	0	104	77	-59	0	0	-59
P.490	Diekmansweide 's-Heerenberg	-65	72	-137	63	0	0	-2	7	78	-80
P.500	Roncallischool Zeddam	83	0	83	4	0	0	86	0	0	86
P.620	Hartjenshof Azewijn	37	0	37	7	159	102	-14	0	0	-14
Subtotaal woningbouw		1.019	616	403	967	2.532	12	-534	94	710	-1.244

Bedrijventerreinen											
P.810	Euregionaal Bedrijventerrein	1.823	0	1.823	36	612	130	1.378	0	0	1.378
P.830	Matjeskolk Loerbeek	985	0	985	23	409	141	740	0	0	740
P.840	DocksNLD	1.015	0	1.015	323	4.338	1.864	-1.136	0	0	-1.136
	Subtotaal bedrijventerreinen	3.823	0	3.823	382	5.359	2.135	982	0	0	982
	Totaal wonen en bedrijven	4.842	616	4.226	1.349	7.891	2.148	448	94	710	-262

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	Saldo per 31-12-2021	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo	
			31-12-2021	31-12-2020
Vorderingen op openbare lichamen	4.953		4.953	3.602
Overige vorderingen	4.389	1.625	2.763	1.199
Totaal	9.342	1.625	7.717	4.801

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
Deposito schatkistbankieren	2.184	10.332
Totaal	2.184	10.332

Overige vorderingen	Saldo per 31-12-2021	Voorziening oninbaarheid
Debiteuren algemeen	1.841	13
Debiteuren belastingen	206	28
Debiteuren sociale zaken	2.342	1.585
Totaal	4.389	1.625

Liquide middelen	31-12-2021	31-12-2020
Banksaldi	392	809
Totaal	392	809

Overlopende activa

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
Van overheid nog te ontvangen voorschotten uitkeringen specifiek bestedingsdoel	12	29
Overige nog te ontvangen bedragen	1.681	1.552
Vooruitbetaalde bedragen	506	492
Totaal	2.199	2.073

Nog te ontvangen vorderingen met een specifiek bestedingsdoel

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	Saldo per 31-12-2020	Toevoegingen	Vrijgevalen bedragen	Saldo per 31-12- 2021
Ministerie BZK kwijtschelding gemeentelijke belasting	0	6		6

Provincie Gelderland subsidie monumenten	0	6		6
Ministerie BZK DigiD vergoeding 4e kwartaal	2		2	0
Ministerie SZW afrekening BBZ declaratiedeel en aanvullend budget	14		1 4	0
Belastingdienst BTW suppletie 2018	13		1 3	0
Totaal	29	12	2 9	1 2

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen

Omschrijving	bedrag
Vitens rentevergoeding lening 2021	2
Afrekening rioolheffing 2021	165
Afvalstoffenheffing afrekening DIFTAR 2021	666
Toeristenbelasting 2021	386
Afrekening afval Nedvang plastic en verzamelcontainers	149
Tennet groencompensatie Oude Doetinchemseweg Kilder	103
Welcom afrekening statushouders 2021	14
Bijdrage onderhoud gebruikers brede scholen Didam	64
Afrekening energievergoeding 2021 gebruikers gebouwen	65
Afrekening bestedingen PGB SVB 2021	17
Vergoeding DigiD 4e kwartaal 2021	10
Afdracht legeskas publiekszaken	12
Voorschotten inhoudingen SOZA en Jeugdwet	28
Totaal	1.681

Specificatie vooruitbetaalde bedragen

Omschrijving	bedrag
--------------	--------

Automatisering service- onderhouds- en leasecontracten 2022 ev	111
Lidmaatschappen, abonnementen en contributies 2022	62
Onderhouds- dienstverlening contracten 2022	125
Pensioenpremie wethouders 2022	10
verplichtigen personeelszaken 2022	57
Doelgroepenvervoer Arnhem-Nijmegen voorschot 1eKW2022	139
Totaal	506

PASSIVA

Eigen vermogen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2020
Algemene reserves	28.492	24.387
Bestemmingsreserves	10.937	7.278
Subtotaal	39.429	31.665
Gerealiseerde resultaat	1.019	2.935
Totaal	40.448	34.601

Voorzieningen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 1-1-2021	Boekwaarde 31-12-2020
Risicovoorzieningen	3.220	4.114	4.114
Egalisatievoorzieningen	2.806	2.473	3.332
Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	0	441	441
Voorziening voor van derden verkregen middelen met een specifieke besteding	1.084	859	
Totaal	7.110	7.887	7.887

Voor een verloopoverzicht per voorziening wordt verwezen naar de toelichting op de voorzieningen.

Toelichting reserves

Bedragen x € 1.000

Naam reserve	Saldo per 31-12-2020	Vermeerdering wegens inflatiecorrectie	Overige vermeerderingen	Verminderingen	Saldo per 31-12-2021
Algemene reserves					
Algemene Reserve	3.551		5.675	-1.180	8.046
Grondexploitatie	5.000		523	-915	4.610
Verkoop aandelen NUON	15.837				15.837

Saldo rekening van baten en lasten	2.935		1.019	-2.935	1.019
Totaal Algemene reserves	27.322		7.217	-5.030	29.512
Bestemmingsreserves					
<i>Bestedingsfunctie</i>					
Afwikkeling winstbestemming	272		638	-272	638
Klimaatmiddelen	241			-80	161
Monumentenzorg Svn	90				90
Corona	446		991		1.437
<i>Egalisatiefunctie</i>					
Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie	740		464	-404	800
Decentralisaties Sociaal Domein	1.507		2.330	-721	3.116
Onderhoud riolering en rioolrenovaties	680		151		831
Kunstgrasvelden	200		50		250
Speellocaties	107		65		172
Openbaar Groen	0		177		177
<i>Dekkingsreserve kapitaallasten</i>					
Onderwijshuisvesting	1.109	12	1.904	-1.499	1.526
Kapitaallasten Sportcomplex Montferland (SCM)	856	14		-127	743
Centrumplan Didam	1.030	16		-50	996
Totaal bestemmingsreserves	7.278	42	6.760	-3.120	10.937
Eindtotaal	34.600	42	13.988	-8.183	40.448

Hierna worden de mutaties 2021 toegelicht.

ALGEMENE RESERVE

Algemene reserve

De Algemene reserve fungeert als algemeen dekkingsmiddel. De overschotten dan wel tekorten van de jaarrekening worden gemuteerd in de Algemene Reserve.

Saldo per 1 januari 2021	3.551
<i>Toevoegingen</i>	
Saldo berap 2021	1.737
Saldo jaarrekening 2020	2.935

Saldo 2e marap 2021	1.003
Subtotaal toevoegingen	5.675

<i>Onttrekkingen</i>	
Sluitend maken begroting 2021	-735
Bodemsanering speelterrein Rodingsveen	-373
Vaststelling ICT beveiligingsplan	-11
Bijdragen voor aanpassing sportparken in Beek, Kilder en Nieuw-Dijk	-46
Budget implementatie Omgevingswet	-15
Subtotaal onttrekkingen	-1.180
Saldo per 31 december 2021	8.046

Het saldo van de Algemene Reserve voor bestemming bedraagt per 31 december 2021 € 8.046.000 positief. Dit bedrag is exclusief het saldo van de jaarrekening 2021.

Wij verwachten voor de komende jaren de volgende toevoegingen en onttrekkingen:

Toevoegingen

- winstneming grondexploitatie geplande woningbouw herontwikkeling centrum Loil: € 49.000
- planontwikkeling Lengel /'s-Heerenberg Oost: € 740.000

Onttrekkingen

- bijdrage voor ICT beveiligingsplan; € 83.000
- bodemsanering speelterrein € 94.000
- tijdelijke uitbreiding Griffie 2022: € 49.000
- omgevingsvisie: € 50.000
- sportvoorziening open club Nevelhorst: € 1.500.000
- extra capaciteit handhaving gedurende 2 jaar: € 480.000
- energie besparen door te ontzorgen: € 200.000

Grondexploitatie

Deze reserve fungeert als buffer voor de risico's van de grondexploitatie. De reserve wordt gevoed door voordelige resultaten op grondexploitaties. Voor deze reserve is bij de Nota Reserves en Voorzieningen 2018 een minimaal gewenste omvang van € 2,5 mln. vastgesteld en een maximale omvang van € 5 mln.

Saldo per 1 januari 2021	5.000
<i>Toevoegingen</i>	
Resultaat woningbouw (afname verliesvoorzieningen)	179
Vrijval voorziening A18 bedrijvenpark	104
Resultaat samenwerkingsovereenkomst De Bergse Poort	136
Resultaat bedrijventerrein exclusief DocksNLD	271
Subtotaal toevoegingen	690

<i>Onttrekkingen</i>	
Voorlopige aanslag vpb 2019	-355
Nog te betalen aanslag vpb 2021	-68
Resultaat woningbouw	-94

Kwaliteitsimpuls woningbouw	-148
Verlaging minimabeleid	-71
Advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie	-64
Rentelasten ruilgronden voormalig Bergh	-32
Advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie	-83
Subtotaal onttrekkingen	-915
Saldo per 31 december 2021	4.690

Verkoop aandelen NUON

Deze reserve is gevormd uit verkoop van de aandelen Nuon in 2009. In 2021 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Saldo rekening van baten en lasten

Jaarlijks wordt het jaarresultaat van het voorgaande dienstjaar tijdelijk geparkeerd op deze reserve. Na het raadsbesluit in het volgende dienstjaar wordt het saldo verrekend met de Algemene Reserve.

Saldo per 1 januari 2021	2.935
<i>Toevoegingen</i>	
Toevoeging resultaat 2021	1.019
Subtotaal toevoegingen	1.019

<i>Onttrekkingen</i>	
Onttrekking resultaat 2020	-2.935
Subtotaal onttrekkingen	-2.935
Saldo per 31 december 2021	1.019

BESTEMMINGSRESERVES**Bestedingsfunctie****Afwikkeling winstbestemming**

Budgetten die bij de bestuursrapportage of bij de tweede managementrapportage zijn doorgeschoven naar 2022 zijn in 2021 aan deze reserve toegevoegd. In 2022 zullen ze weer aan deze reserve worden onttrokken en aan de betreffende budgetten worden toegevoegd. Op deze manier heeft de overheveling naar 2022 geen budgettaire effecten. De onderstaande budgetten zijn allen bij de 2e marap doorgeschoven. Budgetten die in 2020 aan deze reserve zijn toegevoegd zijn in 2021 onttrokken.

<i>Toevoegingen</i>	
Controle hondenbelasting	5
Budget statushouders, nieuwe inburgeringswet	64
Aanvullende personeelslasten uit meeropbrengst bouwleges	200
Aanschaf dienstkleding	10
Eenmalige audit BT, migratie digitaal loket	7
Omgevingsvisie	60
Werkbudget dorpsvisies	7
Flora en fauna onderzoek	25
Bodemsanering Meursweg	85
IVVP	70
Rekenkameronderzoek informatievoorziening sociaal domein	10
MTB-netwerk Achterhoek Fase 4	25
Vrijetijdsagenda en diverse projecten	70
Totaal	638

<i>Onttrekkingen</i>	
Budget R&T	-75
Budget statushouders	-90
Budget verkiezingen	-62
Budget voor bomenonderhoud	-20
Duurzaamheidsbudget	-25
Totaal	-272

Klimaatmiddelen

Bij de jaarrekening 2019 is een bedrag van € 241.000 toegevoegd aan deze nieuw gevormde reserve. Het bedrag vloeit voort uit de decembercirculaire en is bestemd voor de volgende onderdelen: transitie warmte (€ 202.000), energieloketten (€ 29.000) en wijkaanpak (€ 10.000).

<i>Onttrekkingen</i>	
Ontwikkelkosten warmtenet	-80
Totaal	-80

Monumentenzorg SVn

Het doel van deze reserve is tegenhanger van het revolving fund bij het Bouwfonds welke laagrentende leningen verstrekt voor groot onderhoud en restauraties van monumenten. Voeding heeft eenmalig plaatsgevonden. Inmiddels is er een provinciale subsidieregeling waar eigenaren van monumenten gebruik van kunnen maken. De laatste lening wordt afgelost in 2026. In 2021 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Corona

Het overschot tussen de compensaties en de uitgaven wordt toegevoegd aan de reserve Corona. In 2021 is dit een bedrag van € 991.000. Een uitgebreide toelichting staat in de paragraaf Corona.

<i>Toevoegingen</i>	
Overschot 2021	991
Totaal	991

Egalisatiefunctie**Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie**

De reserve is gevormd ter bekostiging van de aanpak van knelpunten bij de verbetering van de gemeentelijke organisatie. Beschikbaar voor maatwerk aanpassingen en dekking van aanvullende stortingen in de voorziening verplichtingen personeel.

<i>Toevoegingen</i>	
Voordelig saldo loonkosten 2021	426
Vrijval voorziening knelpunten personeel 2021	38
Totaal	464

<i>Onttrekkingen</i>	
Nadelig saldo voeding voorziening knelpunten personeel 2021	-28
Inhuur vergunningverlening bouwen afdeling V&H	-80
Voordeel no risk premie ingezet i.v.m. knelpunten bedrijfsvoering afdeling OW	-96

Verbeterslagen UBW en borging proces afdeling Middelen	-35
Extra inhuur afdeling Ontwikkeling i.v.m. invoering omgevingswet	-84
Inhuur sociaal team afdeling Sociale Zaken	-30
Koersbepaling door derden conform B&W besluit	-51
Totaal	-404

Decentralisaties Sociaal Domein

Deze reserve dient om fluctuaties in de uitgaven op het sociaal domein op te vangen.

<i>Toevoegingen</i>	
Integratie-Uitkering Voogdij / 18+	526
Extra incidentele middelen Jeugdzorg	812
Overschot geëscaleerde zorg 18+	816
Budget WVGZ niet gebruikt	70
Aanpak problematiek Jeugdzorg, restant middelen wachttijden	96
Saldo PGB (WMO)	10
Totaal	2.330

<i>Onttrekkingen</i>	
Bijdrage ter dekking tekorten sociaal domein 2021	-721
Totaal	-721

Onderhoud riolering en rioolrenovaties

In 2021 is het GWRP geactualiseerd. Alle kosten van onderhoud en vervanging van riolering zijn hierin opgenomen over een periode van 60 jaar. Op basis van de nota Lokale Heffingen dienen de volgende resultaten riolering aan de reserve te worden toegevoegd: aanbestedingsresultaten, efficiëncyvoordelen of een hoger gerealiseerde capaciteit (meer aansluitingen of een hoger waterverbruik dan geraamd).

<i>Toevoegingen</i>	
Voordeel kostendekking riolering (hoger waterverbruik)	151
Totaal	151

Kunstgrasvelden

Deze reserve dient ter dekking van de bijdrage van de gemeente aan de voetbalverenigingen DVC'26 in Didam en FC Bergh in 's-Heerenberg ter vervanging van de kunstgrasvelden. Voor beide verenigingen gaat het om 1 kunstgrasveld.

<i>Toevoegingen</i>	
Jaarlijkse toevoeging	50
Totaal	50

Speellocaties

Bij de vaststelling van het beleidsplan "Spelen in Montferland" op 17 december 2015 heeft de gemeenteraad besloten om met ingang van de jaarrekening 2015 een bestemmingsreserve (met egalisatiefunctie) voor speellocaties te vormen. De overschotten op rekeningbasis worden aan deze reserve toegevoegd. Conform het beleidsplan wordt sinds 2019 actief ingestoken op de aanleg van nieuwe kansen. De extra lasten kunnen dan worden gedekt middels een onttrekking aan deze bestemmingsreserve.

<i>Toevoegingen</i>	
Voordeelig saldo kostenplaats speelvoorzieningen	65
Totaal	65

Openbaar Groen

Met ingang van de jaarrekening 2021 is een bestemmingsreserve (met egalisatiefunctie) voor openbaar groen gevormd. Het voordeel op rekeningsbasis is aan deze reserve toegevoegd vooruitlopend op de vaststelling van het groenbeheersplan in 2022.

<i>Toevoegingen</i>	
Voordeling saldo Openbaar Groen	177
Totaal	177

Dekkingsreserves kapitaallasten**Onderwijshuisvesting**

Deze reserve is bedoeld om uitgaven inzake onderwijshuisvesting gelijkmatig over de verschillende jaren te verdelen. Het saldo van baten en lasten op onderwijshuisvesting wordt verrekend met deze reserve. De uitgaven betreffen met name kapitaallasten.

<i>Toevoegingen</i>	
Rentetoevoeging 2021	12
Toevoeging fictief budget	1.904
Totaal	1.916

<i>Onttrekkingen</i>	
Verrekening saldo baten en lasten	-1.499
Totaal	-1.499

Kapitaallasten Sportcomplex Montferland (SCM)

Deze reserve is bestemd voor dekking van de optredende kapitaallasten van het Sportcomplex Montferland in 's-Heerenberg.

<i>Toevoegingen</i>	
Rentetoevoeging 2021	14
Totaal	14

<i>Onttrekkingen</i>	
Kapitaallasten	-127
Totaal	-127

Centrumplan Didam

De reserve Centrumplan Didam dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investeringen voor het centrumplan in Didam. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 is besloten om een bedrag van € 1 miljoen toe te voegen aan deze reserve.

<i>Toevoegingen</i>	
Rentetoevoeging 2021	16
Totaal	16

<i>Onttrekkingen</i>	
Kapitaallasten	50
Totaal	50

Toelichting voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Naam voorziening	Saldo per 31-12-2020	Overige vermeerderingen	Aanwending	Vrijval	Saldo per 31-12-2021
<i>Risicovoorzieningen</i>					
Verplichtingen personeel	948	65	-406	-218	388
Verplichtingen wethouders	3.063		-124	-283	2.832
Voorziening grondexploitatie A18 bedrijvenpark Doetinchem	104			-104	0
Totaal Risicovoorzieningen	4.114	65	-530	-605	3.220
<i>Egalisatievoorzieningen</i>					

Openbare ruimte	816	829	-733		912
Onderhoud gebouwen en accommodaties	1.217	313	-82	-2	1.446
Groot onderhoud sportcomplex	440	69	-61		448
Totaal Egalisatievoorzieningen	2.473	1.211	-876	-2	2.806
Voorziening voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden					
Riolering (art 44 lid 2 BV)	859	225			1.084
Totaal Voorziening voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	859	225			1.084
<i>Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven</i>					
Riolering (vervangingsinvestering)	441	546	-987		0
Totaal Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	441	546	-987		0
Eindtotaal	7.887	2.223	-2.393	-607	7.110

RISICOVOORZIENINGEN

Verplichtingen personeel

Deze voorziening is gevormd ter oplossing van personele problemen waarvan de financiële omvang bekend is. Op basis van berekening van de verwachte uitgaven wordt de voorziening gevoed, waarna in de volgende jaren de afwikkeling plaatsvindt

<i>Vermeerderingen</i>	
Aanvullende storting 2021	65
Totaal	65

<i>Verminderingen</i>	
Uitgaven 2021	- 406
Vrijval 2021	-218
Totaal	-624

Verplichtingen wethouders

Deze voorziening is gevormd om het berekende risico bij wettelijke verplichtingen (pensioenen) af te dekken.

<i>Verminderingen</i>	
Onttrekkingen 2021 i.v.m. werkelijke pensioenuitkeringen t.b.v. gewezen wethouders	-124
Vrijval 2021 (incl. verrekening stortingen en verminderingen) op basis van Fin. jaarverslag pensioenen 2021	-282
Totaal	-406

Grondexploitatie A18 Bedrijvenpark

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat voor voorziene verliezen direct een voorziening moet worden getroffen ter grootte van dit verlies. De gemeente Doetinchem heeft voor het Bedrijvenpark A18 in de jaarrekening 2021 de gevormde voorziening vrij kunnen laten vallen. De andere drie gemeenten (Bronckhorst, Oude IJsselstreek en Montferland) moeten hun aandeel voor de verplichting tot betaling aan de gemeente Doetinchem eveneens vrij laten vallen. Voor Montferland gaat het om een vrijval van € 104.000.

<i>Verminderingen</i>	
Vrijval 2021	-104
Totaal	-104

EGALISATIEVOORZIENINGEN

Openbare Ruimte

Deze voorziening bestaat onderliggend uit de volgende voorzieningen: groot onderhoud wegen, vervanging lichtmasten en groot onderhoud civiele kunstwerken. Deze voorziening is gevormd om de betreffende kosten gelijkmatig over de jaren te spreiden. De bijbehorende beleidsplannen zijn actueel.

<i>Vermeerderingen</i>	
Reguliere storting 2021	829
Totaal	829

<i>Verminderingen</i>	
Uitgaven 2021 op basis van de beheers- en beleidsplannen	-733
Totaal	-733

Onderhoud gebouwen en accommodaties

Deze voorziening is gevormd om kosten van groot onderhoud van gemeentelijke accommodaties gelijkmatig over de jaren te spreiden. In 2021 is het meerjarig onderhoudsplan geactualiseerd.

<i>Vermeerderingen</i>	
Reguliere stortingen 2021 conform onderhoudsplanningen	313
Totaal	313

<i>Verminderingen</i>	
Uitvoering groot onderhoud 2021	-82
Vrijval 2021	-2
Totaal	-84

Groot onderhoud sportcomplex

Deze voorziening is gevormd om de kosten van groot onderhoud van het Sportcentrum Montferland gelijkmatig over de jaren te spreiden.

<i>Vermeerderingen</i>	
Reguliere storting 2021	69
Totaal	69

<i>Verminderingen</i>	
Uitgaven 2021 o.b.v. MJOP	-61
Totaal	-61

Voorziening voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Onderhoud riolering (artikel 44 lid 2 BBV)

Op grond van het BBV komen opgehaalde gelden (ontvangen rioolheffingen) die per balansdatum nog niet zijn besteed als gevolg van later investeren en/of uitvoeren dan voorzien in een voorziening.

<i>Vermeerderingen</i>	
Storting overschot 2021	225
Totaal	225

Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Riolering (kapitaallasten)

Op basis van artikel 44, lid 1 BBV mag een voorziening worden gevormd door bijdragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen riolering. Deze voorziening is gevormd conform het GRP 2015-2020 uit de ontvangen rioolheffingen en dient om de kapitaallasten voor de riolering op de langere termijn te drukken. Conform het nieuw vastgestelde GWRP 2021-2026 zijn de stortingen in

2020 en 2021 aan de voorziening onttrokken en ten gunste van de investering "Gemeentelijk rioleringsplan 2003" gebracht.

<i>Vermeerderingen</i>	
Reguliere storting 2021 conform GRP	546
Totaal	546
<i>Verminderingen</i>	
Onttrekking 2021 conform GWRP	-987
Totaal	-987

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2020
Onderhandse leningen:		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	54.459	61.937
Subtotaal	54.459	61.937
Waarborgsommen	10	6
Totaal	54.469	61.943

Omschrijving	Saldo 31-12-2020	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2021
Onderhandse leningen BNG 40.107253 2012*	500		500	-
Onderhandse leningen overig	61.437		6.978	54.459
Waarborgsommen	6	6	2	10
Totaal	61.943	6	7.480	54.469

BNG 40107253 2012 wordt in 2022 afgelost; is overgebracht van onderhandse/langlopende leningen naar overige schulden

Flottende passiva

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2020
Schulden < 1 jaar	9.304	3.476
Banksaldi		
Overlopende passiva	12.523	18.581
Totaal	21.827	22.057

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2020
--------------	-----------------------	-----------------------

Overige kasgeldleningen	3.000	
BNG lening 40107253 2012 wordt in 2022 afgelost; is overgebracht van onderhandse/langlopende leningen	500	
Overige schulden	73	3.476
Overige schulden ; crediteurenlijst credit bedragen	6.058	
Overige schulden ; crediteurenlijst debet bedragen	-327	
Banksaldi		
Totaal	9.304	3.476

Overlopende passiva

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2020
Nog te betalen bedragen	8.017	12.470
Vooruit ontvangen bedragen	47	49
Ontvangen voorschotten Rijk (art.49)	3.543	5.396
Ontvangen voorschotten overige overheid	916	666
Ontvangen voorschotten EU	-	-
Totaal	12.523	18.581

Specificatie nog te betalen bedragen

Omschrijving	bedrag
Transitorische rente	328
Personeel van derden ca.	118
Afrekening energiekosten div locaties	142
Werkzaamheden derden, adviezen, diensten etc	190
Afvalinzameling verwerking	18
kosten riolering	34
Diverse bijdragen en (exploitatie) subsidies	140
Bijdrage en VPB DocksNLD	4.470

Kosten WMO	834
Kosten Jeugdzorg	1.022
verplichtingen personeelszaken	643
afrekening ODA en Laborijn	125
BTW en BCF afwikkeling	9
VPB bouwgrondexploitatie	68
Loonheffing sociale zaken dec21	-124
Totaal	8.017

Specificatie vooruitontvangen bedragen

Omschrijving	bedrag
Vergoeding UM telecom indoordekking gemeentewerf	3
Bijdrage zwerfafvalvergoeding	23
Bijdrage gem Doetinchem ontbijt 75 jaar vrijheid	4
Directeuren Netwerk Achterhoek saldo 2021 naar 2022	17
Totaal	47

Specificatie ontvangen voorschotten Rijk (art.49)

Omschrijving	saldo per 31-12-2020	toevoegingen	vrijgev. bedragen	saldo per 31-12-2021
SU: SPUK Specifieke Uitkering Sport	33	36	33	36
SU: SPUK Regeling Stimulering Verkeersmaatregelen 2020-2021	841		55	785
SU: RVO Extern Advies Warmtetransitie EAW	21		21	-
SU: min EZK MKB-deal voorschot WJZ	374		186	188
SU: min SZW TOZO uitkering 2020 en 2021	3.196	752	3.196	752
SU: min SZW BBZ bedrijfskredieten vs 2021		26		26

SU: min FIN gem. hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	12	4	12	4
ZonMW	20		20	-
SU: min Justitie en Veiligheid Tijd. onderst toezich handhaving corona 2021		102		102
SU: RVO uitkering ventilatie in scholen SBO Rabot		150		150
SU: RVO uitkering ventilatie in scholen Liemers college		210		210
SU: OAB Onderwijs Achterstanden Beleid	901	305		1.206
SU: OAB Onderwijs vertragingen 0108-311221 Covid-19		83		83
Totaal	5.396	1.668	3.522	3.543

De ontvangen voorschotten overige overheid kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	saldo per 31-12-2020	toevoegingen	vrijgev. bedragen	saldo per 31-12-2021
bijdrage Provincie Gelderland voorschot 80% dorpsvoorz.plan Braamt	400			400
bijdrage Provincie Gelderland subsidie gezonde jeugd	17			17
bijdrage Provincie Gelderland herontwikkeling centrum Loil	200	200		400
bijdrage Provincie Gelderland biodiversiteit		8		8
bijdrage gemeenten MKB deal	49		49	
bijdrage VNOG ondersteuning naleving controle Corona toegangsbewijs		91		91
Totaal	666	299	49	916

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Sportcomplex

Voor sportcomplex Montferland bestaat een exploitatieovereenkomst. De overeenkomst loopt door tot 2030. In de afrekening 2021 is een bedrag opgenomen van € 762.311. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

Diverse doorlopende contracten

Naam leverancier	Omschrijving:	Verplichting:	Looptijd:
Munckhof Taxi B.V.	Vervoersovereenkomst Leerlingenvervoer	323.143	6,5 maanden
Wassink Autlease	Raamovereenkomst Wassink Autolease B.V. voor lease voertuigen	296.280	1 jaar en 8 maanden
Hoeving V.O.F.	Schoonmaken / toezicht De Muizenberg	108.498	2 jaar 2022 tm 2023
Tjoink BV	Maaien van bermen en watergangen	255.336	2 jaar 2022 tm 2023
de Groenmakers	Bestek onderhoud gazon en onkruid op verharding	376.650	2 jaar en 3 mnd
Zorgplus Liemers B.V.	Overeenkomst ondersteuning hulp bij het huishouden	9.225.000	2 jaar en 3 mnd
UNIT4 Business Software Netherlands	Software Unit4 Business Software voor een nieuw financieel systeem	160.178	2 jaar 2022 tm 2023
Attero BV	Overeenkomst verwerking rest- afval	1.200.000	3 jaar 2022 tm 2024
Visma Roxit BV	ICT Prestatie Rx.Mission	210.979	3 jaar en 2 maanden
Selecta Netherlands B.V.	Huur/operational lease koffieautomaten (onderhoud, service)	142.000	4 jaar en 3 maanden
TRENT Infrastructuur B.V.	Dark Fiber verbinding	103.950	5 jaar en 3 maanden
Stichting Dierencentrum Achterhoek	Opvang zwerfdieren	304.200	9 jaar
Stichting Achterhoek in Beweging	Regionaal Sportakkoord 2020- 2030 met 7 Achterhoekse gemeenten	315.000	9 jaar
Plavei	Huur Albertusgebouw tbv Welcom	2.940.000	14 jaar
Totaal		15.961.213	

Vakantiedagen

Eind 2021 bedraagt het saldo verlofuren 16.762.

Dit vertegenwoordigt een bedrag van € 404.000, op basis van werkelijk uurloon ultimo 2021.

WMO - Eigen bijdrage

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. Voor ons betekent dit een onzekerheid in de jaarrekening van € 328.000.

Opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen

Geldnemer	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage Borgstelling	Restant 31-12-2020	Restant 31-12-2021	waarvan door gemeente gewaarborgd
Sportverenigingen	uitbr./bouw park/clubgebouw	1.044	100%	517	492	492
Sportverenigingen	sportleningen 50% SWS	257	50%	175	154	77
Stg Huis Bergh	restaurant kasteel	173	100%	64	59	59
Stg Plavei	vervolg BNG lening 68857	1.743	100%	1.743	1.743	1.743
Stg Plavei	woningb.achtervang WSW	133.935	50%	112.964	112.251	56.125
Stg Woonzorg Nederland	woningb.achtervang WSW	11.013	50%	9.500	9.240	4.620
Gewaarborgde leningen		148.165		124.964	123.938	63.116

Ontwikkelingen na balansdatum

De belangrijkste ontwikkeling na balansdatum is de oorlog in de Oekraïne. We hebben een speciaal projectteam in het leven geroepen om de eerste nood te helpen lenigen. De financiële consequenties zijn momenteel nog niet bekend en ook niet of de kosten voor gemeenten volledig door het Rijk worden gecompenseerd.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar			
Drempelbedrag	685			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	597	495	282	260
Ruimte onder het drempelbedrag	88	190	403	425
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
	Verslagjaar			
Begrotingstotaal verslagjaar	91.380		91.380	
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	91.380		91.380	
Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
Drempelbedrag	685		1.828	
(2) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	53.749	45.066	25.937	23.929
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	597	495	282	260

3.3 Overzicht van baten en lasten over 2021

Programmarekening over het jaar 2021

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	Realisatie 2020			Begroting 2021 primair			Begroting 2021 na wijziging			Realisatie 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Relatie inwoners en bestuur	4.436	501	-3.934	3.908	579	-3.330	4.588	583	-4.005	4.761	1.486	-3.275
Ruimtelijke ontwikkeling	7.446	7.448	2	1.690	374	-1.316	2.582	387	-2.195	4.552	2.972	-1.580
Beheer leefomgeving	15.284	9.978	-5.305	15.328	9.383	-5.945	16.104	11.551	-4.553	15.890	11.938	-3.951
Economie en toerisme	1.683	3.044	1.361	902	441	-461	691	483	-208	7.853	8.052	200
Gezondheid en bevord. gezonde leefstijl	5.914	776	-5.138	5.222	684	-4.539	6.816	1.902	-4.913	6.672	2.078	-4.594
Jeugd, onderwijs en cultuur	16.032	1.915	-14.118	16.589	2.129	-14.461	17.605	2.239	-15.366	17.886	2.114	-15.772
Maatsch. ondersteuning en veiligheid	16.876	1.218	-15.657	16.692	375	-16.317	16.468	1.232	-15.236	16.011	1.243	-14.767
Werk en inkomen	17.440	10.100	-7.340	16.264	6.856	-9.408	17.082	8.001	-9.081	15.994	7.692	-8.302
Sub-totaal programma's	85.111	34.981	-50.129	76.596	20.820	-55.775	81.936	26.378	-55.557	89.618	37.576	-52.042
Algemene dekkingsmiddelen	2.662	66.437	63.775	1.527	65.616	64.089	2.424	70.335	67.911	1.982	70.595	68.613
Overhead en ondersteuning	11.170	956	-10.213	11.512	834	-10.678	11.605	854	-10.752	11.338	1.037	-10.301
Vennootschapsbelasting	406	0	-406	0	0	0	0	0	0	422	0	-422
Sub-totaal overig	14.238	67.394	53.156	13.039	66.449	53.411	14.029	71.188	57.159	13.743	71.632	57.889
Saldo van lasten en baten	99.348	102.375	3.026	89.634	87.270	-2.365	95.965	97.567	1.602	103.360	109.207	5.847
Mutaties reserves												
Relatie inwoners en bestuur	62	0	-62	0	0	0	10	62	52	10	62	52
Ruimtelijke ontwikkeling	385	2.221	1.835	0	123	123	107	496	389	256	337	82
Beheer leefomgeving	286	456	170	0	0	0	155	604	449	483	498	15
Economie en toerisme	1.191	0	-1.191	0	0	0	95	375	280	470	136	-334
Gezondheid en bevord. gezonde leefstijl	0	524	524	0	0	0	0	71	71	0	46	46
Jeugd, onderwijs en cultuur	765	903	138	50	127	77	1.403	1.203	-200	1.478	812	-667
Maatsch. ondersteuning en veiligheid	2.678	1.624	-1.054	1.902	1.575	-327	2.896	1.668	-1.228	2.898	1.528	-1.370
Werk en inkomen	784	0	-784	0	0	0	64	161	97	64	161	97
Algemene dekkingsmiddelen	4.838	4.784	-54	42	2.534	2.492	5.711	3.787	-1.923	6.672	4.480	-2.192
Overhead en ondersteuning	0	385	385	0	0	0	217	628	411	681	123	-558
Sub-totaal mutaties reserves	10.989	10.898	-91	1.994	4.359	2.365	10.657	9.055	-1.602	13.011	8.183	-4.828
Saldo van baten en lasten	2.935	0	-2.935	0	0	0	0	0	0	1.019	0	-1.019
Resultaat	113.273	113.273	0	91.629	91.629	0	106.622	106.622	0	117.390	117.390	0

3.4 Waarderingsgrondslagen

3.4 Waarderingsgrondslagen

Bij het samenstellen van de rekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. wettelijke bepalingen inzake jaarverslaglegging;
2. waarderingsgrondslagen;
3. grondslagen ter bepaling van het saldo c.q. resultaat.

Zowel de verschillen tussen de jaarrekening 2020 en de jaarrekening 2021 alsmede de verschillen tussen de begroting 2021 en de jaarrekening 2021 zijn op de beleidstaken afzonderlijk toegelicht.

Toelichting op de jaarrekening

Inleiding

De jaarrekening van de gemeente Montferland is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Grondslagen voor de waardering

Algemeen

De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde. De in de toelichting genoemde bedragen zijn opgenomen in duizenden euro's. De vergelijkende cijfers zijn daar waar nodig voor de vergelijkbaarheid aangepast.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en specifiek van derde ontvangen investeringsbijdragen en -subsidies.

Er is onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met economisch nut, materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven en materiële vaste activa met een maatschappelijk nut. Materiële vaste activa met economisch nut zijn gevormd uit alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn en deze moeten worden geactiveerd. Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut worden ook geactiveerd.

De afschrijvingstermijnen zijn gehanteerd conform de "Financiële verordening Montferland 2017".

Financiële vaste activa

De deelnemingen zijn opgenomen tegen de verkrijgingswaarde.

Langlopende leningen zijn uitstaande geldleningen gewaardeerd tegen nominale waarde en verminderd met ontvangen aflossingen. Tot zekerheid van de verstrekte geldleningen is hypotheek gevestigd.

Voorraden

De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs vermeerderd met de bijgeschreven exploitatieresultaten en gedane investeringen en verminderd met opbrengsten uit verkopen. Bij de waardering is rekening gehouden met de toekomstige uitgaven en resultaten op deze in exploitatie genomen gronden. Verwachte verliezen op grondexploitaties zijn direct genomen door het treffen van een voorziening die in mindering is gebracht op de balanswaardering. Winsten op grondexploitaties worden genomen volgens de POC-methode (Percentage of Completion).

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Vorderingen zijn, onder aftrek van eventuele voorziening voor oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd. De voorzieningen voor oninbaarheid zijn statisch bepaald op basis van ouderdom en de volwaardigheid van de openstaande vordering.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze vlottende activa zijn tegen nominale waarde gewaardeerd..

Voorzieningen

Voorzieningen zijn op het moment van opmaken van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en risico's, voor zover hiervan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Tevens zijn specifieke bestedingsverplichtingen voor van derden verkregen middelen voorzien. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde met uitzondering van de voorziening Pensioen voor (gewezen) wethouders. Deze voorziening wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en verminderd met gedane aflossingen. Deze schulden hebben een looptijd van één jaar of langer.

Vlottende schulden en overlopende passiva

Deze passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Wettelijke bepalingen inzake de jaarverslaglegging

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag betreft de inhoudelijke verantwoording over hetgeen al dan niet is gerealiseerd. Bij de jaarrekening ligt de nadruk op de financiële verantwoording.

3.5 Programma's analyse 3e w-vraag**01. Wat heeft het gekost?**

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-2.249	-3.908	-4.588	-4.761	-3.851	-4.588
Baten	474	579	583	1.486	561	583
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.774	-3.330	-4.005	-3.275	-3.290	-4.005
Onttrekkingen	0	0	62	62	0	62
Stortingen	0	0	-10	-10	0	-10
Mutaties reserves	0	0	52	52	0	52
Gerealiseerd resultaat	-1.774	-3.330	-3.952	-3.223	-3.290	-3.952

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
Bestaand beleid:				
Burgerzaken				
<ul style="list-style-type: none"> Er is een toename van € 20.000 in de ontvangsten inzake naturalisaties. Tevens zien we een inhaaleffect bij de uitgifte van paspoorten en identiteitskaarten. 	91	V	75	V
College van B&W				

<ul style="list-style-type: none"> Door een hogere rentestand is een bedrag van € 278.000 vrijgevallen uit de voorziening t.b.v. de pensioenopbouw voor (voormalige) wethouders. In 2020 is aan de voorziening € 352.000 toegevoegd als gevolg van de lagere rentestand in dat jaar. In 2021 heeft een overdracht van opgebouwde pensioenrechten van een voormalig wethouder plaatsgevonden Corona: In 2021 is een bedrag begroot van € 290.000 gereserveerd voor de gevolgen van Corona. Dit heeft geen budgettaire effect aangezien de werkelijke bedragen ten laste van de Corona reserve zijn geboekt. Advisering door derden betreft externe advisering Hulp bij de Huishouden en vergoeding proceskosten bezwaarprocedures Hulp bij Huishouding Ontvangen bijdrage van Provincie inzake opstellen rapport Missie, Visie en Koersbepaling 	794 55	V V	278 55	V V
	-200 45	N V	290	V
Verkiezingen				
<ul style="list-style-type: none"> In 2021 hebben de verkiezingen voor de Tweede Kamer plaatsgevonden. In 2020 zijn alleen voorbereidingskosten geboekt. 	-122	N		
Bestuurlijke samenwerking				
<ul style="list-style-type: none"> Lagere bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen en MKB deal dan begroot. 			60	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overige 	30	V	-28	N
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren etc. 	-34	N		
Saldo van lasten en baten	659	V	730	V

02. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-1.495	-1.690	-2.582	-4.552	-1.583	-2.582
Baten	1.274	374	387	2.972	350	387
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-221	-1.316	-2.195	-1.580	-1.233	-2.195
Onttrekkingen	0	123	496	337	123	496
Stortingen	0	0	-107	-256	0	-107
Mutaties reserves	0	123	389	82	123	389
Gerealiseerd resultaat	-221	-1.193	-1.807	-1.498	-1.110	-1.807

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
Bestaand beleid:				
Wonen en bouwen				

<ul style="list-style-type: none"> In 2020 zijn een aantal percelen en gemeentewoningen verkocht waar in de begroting geen rekening mee gehouden was. Hierdoor is het resultaat in 2020 aanzienlijk hoger dan begroot. Er zijn een 7-tal gemeentewoningen verkocht voor totaal € 834.000. Daarnaast is de voorziening groot onderhoud vrijgevallen ten bedrage van € 70.000. De afwikkeling van het krediet Plan bouw woningen Wilhelminastraat levert per saldo een voordeel op van € 57.000. Overige voordelen ten opzichte de begroting bedragen € 7.000. Ten opzichte van de jaarrekening 2020 bedraagt het nadeel€ 1.064.000 met name als gevolg van de incidentele hogere baat in 2020 door de verkoop van de 7 tal gemeentewoningen (€ 834.000) alsmede de verkoop in 2020 van de Wilhelminastraat per saldo € 54.000. Daarnaast zijn de kosten in 2021 tov 2020 hoger voor de visie 's-Heerenberg Oost als visie de Hoevert. 	-1.064	N	51	V
Grondexploitatie (woningen)				
<ul style="list-style-type: none"> Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid. Zowel winstnemingen als mutaties in (verlies)voorzieningen zijn verrekend met de reserve grondexploitatie. 	-456	N	244	V
Stads- dorpsvernieuwing				
<ul style="list-style-type: none"> De gemeentelijke bijdrage van € 500.000 is niet betaald deze wordt doorgeschoven naar 2022. Als dekking staat hier tegenover een onttrekking aan reserve Verkoop aandelen Nuon. Deze is ook niet geboekt zodat het geheel budgetneutraal door jaarrekening 2021 loopt. Daarnaast zijn de advieskosten per saldo ca. € 7.600 hoger dan geraamd. Daarnaast zien we een incidentele opbrengst in 2021 nav afsluiting project Berghse Poort. Betreft nabetaling van aannemer ad € 135.909. Deze is naar de reserve grondexploitatie geboekt en verloopt derhalve budgettair neutraal door de jaarrekening. Per saldo een voordeel van € 468.000. Deze incidentele bate verklaart gelijk ook grotendeels het verschil met de jaarrekening 2020. Voordeel in 2021 van € 130.000 	130	V	468	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	25	V	52	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren, etc. 	-217	N	-199	N
Saldo van lasten en baten	-1.582	N	616	V

03. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-15.284	-15.328	-16.104	-15.890	-15.150	-16.104
Baten	9.978	9.383	11.551	11.938	9.452	11.551
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.305	-5.945	-4.553	-3.951	-5.698	-4.553
Onttrekkingen	0	0	604	498	0	604
Stortingen	0	0	-155	-483	-28	-155
Mutaties reserves	0	0	449	15	-28	449
Gerealiseerd resultaat	-5.305	-5.945	-4.104	-3.936	-5.726	-4.104

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
Bestaand beleid:				

Afvalverwijdering en -verwerking				
<ul style="list-style-type: none"> Het totale voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 119.000. Als oorzaken kunnen worden genoemd een hogere verkoopopbrengst voor oud papier (€ 27.000), een hogere vergoeding van Nedvang voor de inzameling van PMD (€ 24.000) en lagere uitgaven voorafvalverwerking (€ 37.000). Het voordeel ten opzichte van de jaarrekening 2020 bedraagt € 688.000. Dit wordt veroorzaakt door een hogere opbrengst voor oud papier als gevolg van de fors gestegen verkoopprijzen (€ 169.000) en een hogere vergoeding van Nedvang voor de inzameling van PMD (€ 202.000). De vergoeding van Nedvang was in 2020 als gevolg van een brand in Arla (Duitsland) uitzonderlijk laag omdat ons afval toen een tijd opgeslagen is geweest is de recyclebaarheid van het materiaal afgenomen. De opbrengst voor de afvalstoffenheffing was € 33.000 hoger dan in 2020. Tenslotte was de bijdrage aan de RDL in 2020 circa € 200.000 hoger als gevolg van hogere kosten voor het aanbestedstation (toename afvalaanbod in begin Coronaperiode). 	688	V	119	V
Milieu algemeen				
<ul style="list-style-type: none"> Het voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 80.000. Dit wordt veroorzaakt doordat de bodemsanering Rodingsveen nog niet volledig is afgerond in 2021. Van het budget van € 467.000 is € 373.000 uitgegeven (voordeel € 94.000). De afwikkeling van deze sanering volgt in 2022. Overigens verloopt dit voor de jaarrekening budgettair neutraal omdat de werkelijke uitgaven worden onttrokken aan de Algemene Reserve. Het nadeel ten opzichte van 2020 bedraagt € 460.000. Dit betreft ook de uitgaven voor de bodemsanering Rodingsveen voor een bedrag van € 373.000. Daarnaast een hogere bijdrage aan de ODA (Omgevingsdienst Achterhoek) voor een bedrag van € 68.000 als gevolg van de afname van meer specialistische adviezen. Tenslotte waren de uitgaven voor duurzaamheid € 55.000 hoger dan in 2020, onder meer als gevolg van een bijdrage van € 80.000 voor de ontwikkelkosten van het warmtenet in de Bloemenbuurt in Didam. Overigens is deze bijdrage onttrokken aan de reserve voor klimaatmiddelen. 	-460	N	80	V
Groenvoorzieningen				
<ul style="list-style-type: none"> Het voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 188.000. Het voordeel op de kostenplaats Openbaar Groen bedraagt € 176.000 en is conform het besluit bij de tweede managementrapportage toegevoegd aan de nieuwe gevormde bestemmingsreserve openbaar groen vooruitlopend op de vaststelling van het groenbeheerplan. Het voordeel is het gevolg van meer verkoopopbrengsten van groenstroken dan geraamd (€ 82.000), een bedrag van € 47.000 betreft de uitbreiding van park Stroombroek. Een bedrag van € 94.000 betreft lagere uitgaven dan geraamd, dit is het gevolg van het uitstel van de vaststelling van het GSP (Groen Structuurplan). 			188	V
Riolering				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van 2020 bedraagt het voordeel € 613.000. Dit wordt met veroorzaakt door een hogere opbrengst rioolheffing van € 338.000 als gevolg van de jaarlijks stijgende tarieven en van een positieve afrekening over 2020. Daarnaast waren de stortingen in de voorzieningen riolering € 529.000 lager dan in 2020. Enerzijds vanwege hogere uitgaven dit jaar en anderzijds omdat dit jaar een deel van het voordeel aan de reserve is toegevoegd en dat loopt administratief niet via dit product. Hogere uitgaven waren er ten opzichte van 2020 voor een bedrag van € 254.000, met name op de onderdelen vrijvervalriolering (€ 116.000) en drukriolering (€ 109.000). Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel € 155.000. Dit wordt veroorzaakt door een hogere rioolheffing van € 82.000 (meer waterverbruik dan geraamd en een afrekening over 2020). Daarnaast bedraagt het voordeel op de vrijvervalriolering € 78.000 als gevolg van het doorschuiven van werkzaamheden naar 2022. Hiermee is rekening gehouden in het nieuw vastgestelde GWRP (Gemeentelijk Water en Rioleringsplan). In het kader van de kostendekking bedraagt de overdekking op rekeningsbasis € 376.000. Conform voorschriften wordt het voordeel van € 151.000 op de rioolheffing toegevoegd aan de gemeentelijke reserve en het restant van € 225.000 aan de voorziening riolering ex. artikel 44 lid 2 BBV. Zoals bekend is het onderdeel riolering een gesloten systeem dat budgettair neutraal door de jaarrekening loopt. 	613	V	155	V
Verkeer en vervoer				
<ul style="list-style-type: none"> Het nadeel ten opzichte van de jaarrekening 2020 bedraagt € 64.000. De oorzaak is met name het gemeentelijk deel van de uitgevoerde 	-64	N		

verkeersveiligheidsmaatregelen voor een bedrag van € 55.000. De helft van deze uitgaven wordt door het Rijk vergoed via de specifieke uitkering voor verkeersveiligheidsmaatregelen en de andere helft komt voor rekening van de gemeente.				
Wegen, straten en pleinen				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van de jaarrekening 2020 bedraagt het nadeel € 132.000. Dit wordt voor € 80.000 veroorzaakt door hogere energiekosten voor de openbare verlichting en voor € 59.000 door de hogere lasten voor gladheidsbestrijding in 2021. 	-132	N		
Omgevingswet				
<ul style="list-style-type: none"> De leges omgevingswet zijn in 2021 nagenoeg conform begroting (na wijziging). Ten opzichte van 2020 bedraagt het voordeel € 821.000. Dit is het gevolg van diverse projecten in 2021 (bedrijfspanen op Docks NLD, woningbouw Kerkwijk, renovatie van woningen in de Bloemenbuurt en een tweetal complexen in Didam (winkels met woningen). 	821	V		
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	-9	N	60	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren etc. Het verschil ten opzichte van de begroting betreft een andere uren inzet dan geraamd als gevolgd van Corona. Heeft geen effect voor het rekeningssaldo. 	-103	N		
Saldo van lasten en baten	1.354	V	602	V

04. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-7.306	-902	-691	-7.853	-693	-691
Baten	9.201	441	483	8.052	440	483
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.895	-461	-208	200	-253	-208
Onttrekkingen	0	0	375	136	0	375
Stortingen	0	0	-95	-470	0	-95
Mutaties reserves	0	0	280	-334	0	280
Gerealiseerd resultaat	1.895	-461	72	-135	-253	72

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
Bestaande beleid:				
Grondexploitatie industrieterreinen				
<ul style="list-style-type: none"> Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid. Zowel winstnemingen als mutaties in (verlies)voorzieningen zijn verrekend met de reserve grondexploitatie. 	-1.274	N	437	V
Toerisme en Recreatie				
<ul style="list-style-type: none"> In 2021 is de Stichting Montferland Marketing opgericht en heeft in 2021 € 116.625 aan subsidie ontvangen. Daarnaast is er € 30.000 retour ontvangen vanuit de Achterhoekse Vrijtijdsagenda 2016-2019. 	-80	N		
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	-34	N	31	V

Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	227	V	-61	N
Saldo van lasten en baten	-1.161	N	407	V

05. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-4.169	-5.222	-6.816	-6.672	-5.098	-6.816
Baten	776	684	1.902	2.078	634	1.902
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.392	-4.539	-4.913	-4.594	-4.464	-4.913
Onttrekkingen	0	0	71	46	0	71
Gerealiseerd resultaat	-3.392	-4.539	-4.842	-4.548	-4.464	-4.842

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
Bestaand beleid:				
Speelvoorzieningen				
<ul style="list-style-type: none"> Het saldo van lasten en baten wordt verrekend met de bestemmingsreserve speellocaties. In 2021 hebben we een bedrag van € 65.000 toegevoegd aan deze reserve voor toekomstige investeringen op basis van de kanskaart. Ten opzichte van 2020 bedraagt het voordeel € 136.000 omdat er minder uitgaven zijn geweest dan in 2020. In 2020 zijn op zes locaties nieuwe speeltoestellen aangelegd en is een bedrag van € 61.000 aan de bestemmingsreserve onttrokken. 	136	V	65	V
Sportaccommodaties				
<ul style="list-style-type: none"> Buitensportaccommodaties: Het voordeel ten opzichte van de jaarrekening 2020 bedraagt € 424.000. In het kader van de aanpassing van diverse sportparken is in 2020 een bedrag van € 440.000 uitgegeven. Dit bedrag is in 2020 gedekt middels een onttrekking aan de Algemene Reserve. Binnensportaccommodaties: Het voordeel bedraagt € 113.000 ten opzichte van de jaarrekening 2020. Dit is met name veroorzaakt door lagere onderhoudsuitgaven. 	538	V		
Sportbevordering				
<ul style="list-style-type: none"> 2021 was een jaar welke totaal in het teken stond van corona en de beperkende maatregelen. Sport en sportbevordering is bij uitstek een onderdeel waar men elkaar ontmoet en waar interactie tussen elkaar gewenst en noodzakelijk is. Door de beperkende maatregelen zijn aantal initiatieven welke in de sportnota alsmede in het coronaherstelplan stonden niet doorgegaan en zijn de kosten derhalve ook niet gemaakt. Het positieve resultaat is met € 28.000 gedrukt doordat de voorbereidingskosten voor de nieuwe sportvoorziening OCDN in 2021 betaald zijn. Deze kosten worden van de totaalsubsidie afgetrokken, derhalve heeft dit budgettair geen invloed. Het positief saldo 2021 wordt derhalve ook nagenoeg volledig aan extra inkomsten en minder uitgaven aangaande corona toegeschreven. Deze overgebleven corona-gelden zal dan ook worden toegevoegd aan de reserve "Corona" en wordt in 2022 aangewend t.b.v. het corona herstelplan. Totaal voordeel van € 67.000. Door de toevoeging aan de reserve corona verloopt het geheel budgettair neutraal voor deze jaarrekening. 	-111	N	67	V

<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van de jaarrekening 2020 zien we een nadeel van € 111.000. De nadeel wordt o.a. veroorzaakt door extra uitgaven aan corona-initiatieven die wel doorgegaan zijn alsmede de kosten die gemaakt zijn aangaande OCDN. 				
Gezondheidszorg				
<ul style="list-style-type: none"> Bij zowel de jeugdgezondheidszorg als regulier gezondheidszorg zien we dat er in 2021 forse coronamiddelen beschikbaar waren. Echter, door budgetten waren echter dermate en de beperkende maatregelen van dien aard dat niet alles uitgegeven is. Tevens zijn er extra gelden voor rijksvaccinatieprogramma ontvangen welke reeds in de inwonersbijdrage GGD verdisconteerd waren. Daarnaast zijn er aanvullende SPUK gelden ontvangen. Hierdoor zien we een fors voordeel ten opzichte van de begroting 2021 en werkelijke uitgaven 2021. Totaal voordeel € 139.000. Dit voordeel is toegevoegd aan de reserve corona waardoor het geheel budgettair neutraal door de jaarrekening loopt. Ten opzichte van jaarrekening 2020 zien we een nadeel van ca € 70.000 welke voor een groot deel veroorzaakt wordt door de hogere bijdrage aan GGD en Yunio. Bij de 2e managementrapportage is hier al wel op gerapporteerd middels een bijstelling van € 30.000 echter verklaart het wel het nadeel. Tevens is er geïnvesteerd in het voorliggend veld om geïndiceerde (duurdere) maatwerkzorg te voorkomen. Hierdoor zijn de kosten ten opzichte van 2020 hoger. Het extra budget voor rijksvaccinatieprogramma zit sinds 2020 verdisconteert in de inwonersbijdrage van de GGD. 	-70	N	139	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 			48	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren, etc. 	51	V		
Saldo van lasten en baten	544	V	319	V

06. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-18.106	-16.589	-17.605	-17.886	-15.306	-17.605
Baten	1.932	2.129	2.239	2.114	1.942	2.239
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-16.175	-14.461	-15.366	-15.772	-13.364	-15.366
Onttrekkingen	0	127	1.203	812	127	1.203
Stortingen	0	-50	-1.403	-1.478	-50	-1.403
Mutaties reserves	0	77	-200	-667	77	-200
Gerealiseerd resultaat	-16.175	-14.383	-15.566	-16.439	-13.287	-15.566

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
Bestaand beleid:				
Jeugd - Overige zorg				

<ul style="list-style-type: none"> Dit betreft landelijk gecontracteerde jeugdzorg. Bij de bestuursrapportage 2021 heeft al een aframing plaatsgevonden van € 200.000 . We zien minder gebruik van landelijke dure zorg. T.o.v. begroting 2021 (na bijstelling van de bestuursrapportage) is het voordeel € 106.000 en t.o.v. van de jaarrekening 2020 een voordeel van € 167.000. 	167	V	106	V
Jeugdbescherming / -reclassering				
<ul style="list-style-type: none"> Dit betreffen kosten van instellingen als Jeugdbescherming Gelderland, William Schrikker Groep (WSG) en Leger des Heils (LdH). Ten opzichte van 2020 zijn de kosten voor jeugdbescherming lager geworden (€ 90.000). 	90	V		
Jeugdzorg - (L)VB				
<ul style="list-style-type: none"> Dit betreffen zeer dure zorgtrajecten. Bij de bestuursrapportage 2021 is € 140.000 afgeraamd. Bij de 2e marap is ook nog € 150.000 afgeraamd. Ten opzichte van begroting 2021 (na wijzigingen) is er een nadeel van € 82.000. De inschatting die bij de 2e marap is gemaakt was iets te rooskleurig. Maar in totaliteit blijven we binnen de oorspronkelijke raming. Ten opzichte van 2020 is er een voordeel van € 95.000. De kosten waren in 2021 lager dan in 2020. 	95	V	-82	N
Jeugdzorg - GGZ				
<ul style="list-style-type: none"> Bij de bestuursrapportage 2021 is € 200.000 bijgeraamd voor hogere kosten voor de specialistische basiszorg GGZ. Bij de 2e marap 2021 is nogmaals bijgeraamd voor € 250.000. We constateren een autonome groei met daarbij mogelijk een Corona effect waardoor meer gebruik van zorg. Daarnaast zullen door Corona beperkingen zorgtrajecten opgeschort zijn. De trajecten zijn nu weer opgestart. De instroom van nieuwe zorgklanten is onverminderd cq versterkt door gegaan. Door opschorten van de zorgtrajecten is de uitstroom echter niet in evenwicht geweest met de instroom. Daardoor is er nu sprake van een groter bestand aan zorgklanten wat van meer zorg gebruik maakt. Ten opzichte van 2020 zijn de kosten hoger (circa € 553.000). Ten opzichte van de begroting 2021 (na wijziging) is het nadeel beperkt gebleven tot € 76.000). Vanaf 1 augustus is voor de dyslexiezorg overgestapt naar een andere manier van financieren (populatiebeposting). Hierdoor hebben er afrekeningen plaatsgevonden waar in onze begroting geen rekening mee is gehouden (nadeel circa € 161.000). Ten opzichte van 2020 zijn hierdoor de kosten ook hoger (nadeel van € 152.000). De meerkosten in het Sociaal Domein worden voor 2021 verrekend met de reserve Sociaal Domein. Deze reserve is bestemd om fluctuaties in de Jeugdzorg op te vangen. 	-706	N	-238	N
Jeugdzorg - PGB verstrekkingen				
<ul style="list-style-type: none"> Bij de bestuursrapportage 2021 is € 80.000 afgeraamd vanwege minder PGB aanvragen. Ten opzichte van 2020 zijn de kosten wel hoger (€ 75.000). Dit heeft te maken met de afrekening inzake de verevening jeugdzorg over de 2016 & 2017. Deze kosten zijn verrekend met de reserve Sociaal Domein. 	-75	N		
Kinderopvang				
<ul style="list-style-type: none"> 2021 zijn de kosten voor het toezicht en handhaving kinderopvang en gastouderopvang € 25.000 lager dan begroot. Dit effect is naar voren gekomen doordat er in meicirculaire ruim € 10.000 aanvullend budget is ontvangen en omdat er efficiënter is omgegaan met de kosten. Daarnaast hebben de kinderopvang en gastouderopvang een periode dicht gezeten waardoor er geen toezicht gehouden kon worden. Bij de specifieke uitkering Onderwijs Achterstandenbeleid (OAB) zien we dat we procentueel gezien minder kosten hebben gemaakt ten opzichte van de inkomsten. Hierdoor is totaalvoordeel inclusief kinderopvang en gastouderopvang € 56.000. 			56	V
Onderwijshuisvesting				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van 2020 zijn de kosten voor de diverse technische installaties hoger. Dit heeft ermee te maken dat er in 2020 een verrekening van jaren ervoor plaatsgevonden heeft. 2021 ten opzichte van 2020 een nadeel van € 104.000 Daarnaast is er o.a. meer terugontvangsten nutsbedrijven (gas, water, licht etc) waardoor het 	-64	N		

negatief resultaat dempt wordt tot € 64.000. Tot slot worden alle huisvestingslasten verrekend met de reserve onderwijshuisvesting.				
Overig onderwijs				
<ul style="list-style-type: none"> De kosten voor zwem en gymnastiekonderwijs zijn ten opzichte van 2020 € 92.000 lager. Dit heeft er enerzijds mee te maken dat het zwemonderwijs is afgeschaft waardoor de kosten lager zijn geworden alsmede door corona zijn de kosten voor gymvergoeding lager ten opzichte van 2020. 	92	V		
Specialistische jeugdzorg (I&O)				
<ul style="list-style-type: none"> De kosten voor specialistische ambulante Jeugdhulp is hoger dan vooraf geraamd. Bij de 2e marap 2021 is € 500.000 al bijgeraamd. Dat is niet genoeg gebleken, want uiteindelijk zijn de kosten met € 511.000 overschreden. Ten opzichte van 2020 zijn deze kosten ook gestegen met ruim € 947.000. Bij de bestuursrapportage 2021 was al een bedrag van € 384.000 als autonome ontwikkeling ingeboekt, waarschijnlijk incl. effect Corona. € 116.000 is wegens niet behalen van de besparing hervorming in 2021. Daarnaast zullen door Corona beperkingen zorgtrajecten opgeschort zijn. De trajecten zijn nu weer opgestart. De instroom van nieuwe zorgklanten is onverminderd cq versterkt door gegaan. Door opschorten van de zorgtrajecten is de uitstroom echter niet in evenwicht geweest met de instroom. Daardoor is er nu sprake van een groter bestand aan zorgklanten wat van meer zorg gebruik maakt. 	-947	N	-511	N
Evenementen en recreatie				
<ul style="list-style-type: none"> Vanuit het rijk hebben we compensatie ontvangen vanuit het Corona steunpakket: het betreft compensatie voor het in stand houden van de lokale en regionale culturele infrastructuur. Op deze steungelden is zeer beperkt beroep gedaan. Deze overgebleven corona-gelden zullen dan ook worden toegevoegd aan de reserve "Corona" en wordt in 2022 aangewend t.b.v. het corona herstelplan. Door de toevoeging aan de reserve corona verloopt het geheel budgettair neutraal voor deze jaarrekening. In 2021 was nog steeds een budget beschikbaar voor de huisvesting wagenbouwers carnaval van € 94.000. Deadline voor het indienen van een concreet plan was november 2021. Voor deze deadline zijn een tweetal plannen ontvangen ontvangen van beide € 7.000 groot. De beoordeling en afhandeling zal in 2022 uitgevoerd worden. Derhalve zal dit bedrag, zijnde € 14.000, meegenomen worden naar 2022. Kermissen zijn vanwege de contactbeperkende maatregelen in 2021 afgeblazen. Hierdoor zien we de inkomsten wegvallen wat een nadeel oplevert van € 24.000 Ten opzichte van de begroting bedraagt het totaal voordeel € 177.000. Ten opzichte van 2020 bedraagt het nadeel € 133.000. De betreft voornamelijk de verschillen bij de budgetten van de culturele activiteiten. Hier zien we dat in 2020 een negatieve uitgave (c.q. extra inkomst i.v.m. corona) is van € 90.000. Zetten we dit af tegen de uitgaven in 2021, zijnde € 21.000 zien we een nadeel van ca € 109.000. Per saldo een nadeel van € 133.000. 	-133	N	177	V
Kunst en cultuur				
<ul style="list-style-type: none"> Vanuit het rijk hebben we compensatie ontvangen vanuit het Corona steunpakket: het betreft compensatie voor het in stand houden van de lokale en regionale culturele infrastructuur. Niet alle onderdelen van het coronaherstelplan zijn volledig uitgevoerd kunnen worden. Totaal een overschot tov de begroting van € 50.000. Deze overgebleven corona-gelden zullen dan ook worden toegevoegd aan de reserve "Corona" en wordt in 2022 aangewend t.b.v. het corona herstelplan. Door de toevoeging aan de reserve corona verloopt het geheel budgettair neutraal voor deze jaarrekening. Ten opzichte van de 2020 wordt een nadeel van € 261.000 geboekt. Dit heeft onder andere te maken met de eenmalige uitgaven aan frictiekosten MOG van € 84.000. Daarnaast zijn er in 2020 geen corona-uitgaven geweest terwijl in 2021 hier ca € 140.000 aan uitgegeven is. 	-261	N	50	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	-65	N	36	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren, etc. 	152	V		

Saldo van lasten en baten	-1.655	N	-406	N
----------------------------------	---------------	----------	-------------	----------

07. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-16.761	-16.692	-16.468	-16.011	-14.185	-16.468
Baten	1.218	375	1.232	1.243	375	1.232
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-15.544	-16.317	-15.236	-14.767	-13.809	-15.236
Onttrekkingen	0	1.575	1.668	1.528	1.952	1.668
Stortingen	0	-1.902	-2.896	-2.898	-1.865	-2.896
Mutaties reserves	0	-327	-1.228	-1.370	87	-1.228
Gerealiseerd resultaat	-15.544	-16.644	-16.463	-16.137	-13.722	-16.463

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
Bestaand beleid:				
Veiligheid (GGZ 18+)				
<ul style="list-style-type: none"> Als gemeente zijn we sinds 1 januari 2020 verantwoordelijk voor uitvoering Wvvgz en voor Ambulantisering GGZ. Door de corona-crisis is er beduidend minder gebruik gemaakt van deze regeling (gelijk aan 2020). Budget (€ 70.000) van 2020 was in 2021 additioneel beschikbaar. Bij de bestuursrapportage is dit bedrag gezien de ontwikkelingen afgeraamd (toegevoegd aan reserve sociaal domein). Uiteindelijk heel beperkt gebruik gemaakt en derhalve naast aframing een voordeel van € 71.000. Het is afwachten of deze zorg in 2022 ingehaald moet worden. Budget is in 2022 wederom beschikbaar. 			71	V
Openbare orde en Veiligheid				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van 2020 zien we een voordeel van € 112.000. Dit voordeel wordt opgebouwd uit de verrekening positief resultaat VNOG 2020 van € 180.000 welke in 2021 is ontvangen. Naast dit voordeel zijn er ook aantal nadelen naar voren gekomen. Zo is het nieuwe contract met St. Dierencentrum Oost Gelderland € 9.500 duurder uitgevallen, is het budget Ondermijning opgehoogd met totaal € 30.000 en zijn er aantal andere kleinere negatieve bijstellingen welke een totaalstelling van € 112.000 maakt. 	112	V		
WMO - Beleid en toeleiding				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van begroting 2021 is er € 133.000 minder uitgegeven. Dit heeft een aantal oorzaken. Zo is er € 59.000 coronabudget beschikbaar gesteld maar door de beperkende maatregelen zijn deze gelden niet uitgegeven. Daarnaast is het clientervaringsonderzoek uitgevoerd maar heeft minder gekost dan gedacht. De brede aanpak dak en thuisloosheid had nog een budget van € 18.000 uit 2020 welke uiteindelijk niet benut is. Budget 2021 was toereikend. Daarnaast zijn er een tweetal subsidies ("Eerste hulp bij psychische kwetsbaarheden" en "vliegende brigade") ontvangen waarvan op voorhand niet uitgegaan was van totaal € 30.000. 			133	V
WMO - Voorziening mensen met een beperking				
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 heeft BVO Dran gezien de corona-maatregelen minder ritten verzorgt dan geraamd. De verrekening is volledig in het jaar 2021 terecht gekomen. Derhalve zien we daar een positief resultaat van ca. € 135.000. Als er gekeken wordt naar de rolstoelvoorziening alsmede de 	273	V		

<p>woonvoorziening zien we dat het gebruik van deze regeling van jaar tot jaar fluctueert. In 2020 zijn de rolstoelvoorzieningen beduidend meer gebruikt waardoor de kosten aanzienlijk hoger zijn dan in 2020. Totaal ca. € 54.000 meerkosten. De woonzorgvoorzieningen laten juist een omgekeerd beeld zien. Hier is beduidend minder gebruik van gemaakt, ca € 140.000 minder dan in 2020. De onderhoudscontracten van de diverse stoelliften laat een daling zien van ca € 31.000. Dit alles maakt dat er in totaal voor "WMO voorzieningen mensen met een beperking" € 273.000 minder uitgegeven is in 2021 dan in 2020.</p>				
WMO - nieuwe taken				
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is in totaal voor de Wmo voor niet geleverde zorg een bedrag van € 357.000 uitbetaald (afpraak vanuit het Rijk i.v.m. corona). Het voordeel ten opzichte van de jaarrekening 2020 wordt hiermee grotendeels verklaard. Daarnaast hebben we op de Wmo dagbesteding aanzienlijk hogere uitgaven ten opzichte van 2020 (€ 176.000 nadeel). Door Corona beperkingen zijn zorgtrajecten opgeschort. De trajecten zijn nu weer opgestart. De instroom van nieuwe zorgklanten is onverminderd cq versterkt door gegaan. Door opschorten van de zorgtrajecten is de uitstroom echter niet in evenwicht geweest met de instroom. Daardoor is er nu sprake van een groter bestand aan zorgklanten wat van meer zorg gebruik maakt. 	156	V		
WMO - Huishoudelijke verzorging				
<ul style="list-style-type: none"> Bij de 2e marap 2021 is een bedrag van € 206.000 afgeraamd. Het financieel effect op de wasvoorziening is zichtbaar en de ingeboekte bezuiniging is gehaald. Ten opzichte van 2020 zijn de kosten lager (€ 147.000 voordeel). 	147	V		
Sociaal cultureel werk				
<ul style="list-style-type: none"> In het jaar 2021 is totaal € 193.000 minder geld uitgegeven dan was begroot. Dit is grotendeels te wijten aan Corona. Zo was bij sociaal cultureel werk een budget gereserveerd van € 50.000 aangaande innovatie en preventie binnen het sociaal domein. Echter, door corona zijn deze initiatieven niet opgepakt. Daarnaast zien we dat subsidies (die al dan niet corona gerelateerd) die beschikbaar gesteld zijn niet of beperkt uitgegeven zijn. Hierdoor zien we een voordeel van € 193.000. De overgebleven corona-gelden zullen dan ook worden toegevoegd aan de reserve "Corona" en wordt in 2022 aangewend t.b.v. het corona herstelplan. Door de toevoeging aan de reserve corona verloopt het geheel budgettair neutraal voor deze jaarrekening. Ten opzicht van 2020 zijn de kosten toegenomen met € 93.000. De ophoging van de coronabudgetten geeft een vertekend beeld (meer kosten). Daarnaast is het nadeel ontstaand door het terugdraaien van de bezuinigingsmaatregel Welcom (van € 150.000) waardoor de totaalbijdrage hoger is dan 2020. 	-93	N	193	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	- 8	N	71	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren, etc. 	303	V		
Saldo van lasten en baten	890	V	443	V

08. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-17.560	-16.264	-17.082	-15.994	-16.094	-17.082
Baten	10.101	6.856	8.001	7.692	7.374	8.001
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.459	-9.408	-9.081	-8.302	-8.720	-9.081
Onttrekkingen	0	0	161	161	0	161
Stortingen	0	0	-64	-64	0	-64
Mutaties reserves	0	0	97	97	0	97
Gerealiseerd resultaat	-7.459	-9.408	-8.984	-8.205	-8.720	-8.984

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
<i>Bestaand beleid:</i>				
Inkomensregeling				
Betreft				
<ul style="list-style-type: none"> Decentralisatie-uitkering Heroriëntatie zelfstandigen. Ondersteuning voor zelfstandige ondernemers € 13.000 Derde Compensatiepakket Corona: Aanvullend pakket re-integratie € 44.000 en Impuls re-integratie € 23.000 I.v.m. de coronacrisis is er een Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO-regeling) in het leven geroepen om de ondernemers te ondersteunen tijdens deze crisis. Vanuit het Rijk is circa € 1,5 mln. ontvangen. Circa de helft is in 2021 uitgekeerd ter ondersteuning van ondernemers. Circa € 0,75 mln. zal als niet besteedde middelen moeten worden terugbetaald aan het Rijk. Ten opzichte van 2020 is ruim € 0,3 miljoen minder aan de Tozo uitgegeven. Daarnaast is er ruim € 160.000 meer aan armoede en schuldenbeleid uitgegeven t.o.v. 2020. In 2021 is circa € 45.000 aan Tonk gelden uitgegeven. Vanuit het Rijk is circa € 0,4 miljoen ontvangen. Verder is er meer gebruik gemaakt van de bijzondere bijstand en is er ook meer kwijtschelding verleend over 2021. <p>Het overschot van circa € 665.000 wordt aan de reserve corona toegevoegd. Ten opzichte van 2020 is er voor 2021 circa € 556.000 meer uitgegeven. Dit betreft de Tozo van circa € 310.000, armoede en schuldenbeleid van circa € 163.000, BBZ bedrijfskapitaal van circa € 43.000 en BBZ uitkering levensonderhoud van circa € 41.000. De vergoeding voor de uitvoeringskosten TOZO bedraagt € 113.000, dit is een voordeel voor het jaarrekeningresultaat 2021 omdat we de uitvoering met eigen personeel hebben gedaan.</p>	-556	N	665	V
Participatiewet				
<ul style="list-style-type: none"> Het voordeel op de BUIG bedraagt voor 2021 circa € 0,5 miljoen. Dit bedrag valt vrij in het resultaat van de jaarrekening 2021. In de begroting was hier reeds voor € 0,4 miljoen op geanticipeerd. Aan het re-integratiebudget ligt een uitvoeringsplan ten grondslag. In dit plan staat hoe de cliënten worden toegeleid naar werk. Door de coronacrisis is het uitvoeringsplan in 2021 maar ten dele uitgevoerd. Dat betekent dat minder kosten aan re-integratie is besteed. Bij de 2e marap is hiervoor reeds een voordeel ingeboekt van € 457.000 vanwege het niet doorgang vinden van diverse re-integratie projecten. Ten opzichte van 2020 leidt dit tot een voordeel van circa € 162.000. Ook op de IOAW is tov van 2020 minder aan uitkering uitgegeven van circa € 91.000. 	271	V	120	V
Diverse producten				

• Overige	-36	N	-5	N
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren etc.	- 641	N		
Saldo van lasten en baten	-962	N	780	V

40. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-2.662	-1.527	-2.424	-1.982	-2.358	-2.424
Baten	66.437	65.616	70.335	70.595	64.043	70.335
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	63.775	64.089	67.911	68.613	61.684	67.911
Onttrekkingen	0	2.534	3.787	4.480	83	3.787
Stortingen	-2.935	-42	-5.711	-7.691	-42	-5.711
Mutaties reserves	-2.935	2.492	-1.923	-3.211	41	-1.923
Gerealiseerd resultaat	60.840	66.581	65.988	65.402	61.725	65.988

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
<i>Bestaand beleid:</i>				
Gemeentefonds				
<ul style="list-style-type: none"> Het verschil ten opzichte van de begroting bedraagt € 357.000. Dit betreft het voordeel na de verwerking van de decembercirculaire. Voorgesteld wordt om van dit voordeel een bedrag van € 246.000 via de resultaatbestemming over te hevelen naar 2022. Dit betreft de volgende taakmutaties: versterking dienstverlening gemeenten (€ 170.000), kwaliteitsborging bouw -en woningtoezicht (€ 21.000), jeugdhulp (€ 35.000) en inburgering (€ 20.000). Het netto voordeel voor de jaarrekening bedraagt derhalve € 111.000. Dit voordeel betreft de afwikkelingen van de jaren 2019 en 2020 (voor een bedrag van € 81.000) en bijstellingen van de maatstaven op basis van de decembercirculaire voor een bedrag van € 30.000. Het voordeel ten opzichte van 2020 bedraagt bijna € 3,8 miljoen. Dit betreft voor ca. € 2,4 miljoen de incidentele compensatie voor de jeugdzorg die we in 2021 hebben ontvangen. Het restant van € 1,4 miljoen heeft betrekking op de ontvangen Corona steunpakketten, loon- en prijsbijstellingen, aanpassing maatstaven en diverse taakmutaties. 	3.791	V	357	V
OZB en WOZ				
<ul style="list-style-type: none"> Het nadeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 60.000. Dit bedrag heeft betrekking op de OZB compensatie in het kader van het Coronaherstelplan voor horeca en niet-essentiële winkels. Per saldo geen effect op het rekeningresultaat omdat de lagere baten worden verrekend met de reserve Corona. Ten opzichte van 2020 bedraagt het voordeel € 338.000. Dit is het gevolg van hogere tarieven en een toename van het aantal woningen en bedrijven. 	338	V	-60	N
Overige baten en lasten				

<ul style="list-style-type: none"> Voormalig personeel: Bij dit onderdeel komen de lasten tot uitdrukking van voormalig personeel (bijstelling WW-verplichtingen, premieafdrachten e.d.) voor zover deze verplichtingen niet zijn geraamd in de voorziening "Verplichtingen personeel". Het saldo wordt betrokken bij het totaal aan loonkosten van de ambtelijke organisatie. Zie hiervoor de toelichting bij programma 50, bedrijfsvoering. Per ultimo 2021 wordt de voorziening aanvullend gevoerd voor de geactualiseerde verplichtingen. Het nadeel/voordeel op dit onderdeel wordt verrekend met de reserve Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie, derhalve voor de jaarrekening budgettair neutraal. 	374	V		
<ul style="list-style-type: none"> Algemene baten lasten: in 2020 heeft er een nabetaaling aan de belastingdienst plaatsgevonden. Dit betrof een naheffing van te weinig afgedragen Werkhervattingskas (WHK). In 2021 is er echter weer € 61.000 retour ontvangen van de belastingdienst inzake de WHK premie. Daarnaast is in 2021 de voorziening dubieuze debiteuren bijgesteld. Dit had een nadelig effect € 19.000. Stelposten. Bij de tweede managementrapportage is een stelpost opgenomen van € 400.000 in verband met een lagere toerekening aan investeringen en grondexploitaties. De werkelijke lagere toerekening bedraagt € 381.000 (zie de toelichting bij programma 50). Per saldo dus een voordeel van € 19.000. 	157	V	-45	N
			400	V
Treasury				
<ul style="list-style-type: none"> Het voordeel ten opzichte van 2020 is het gevolg lagere rentelasten als gevolg van aflossingen leningen. 	197	V		
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	-25	N	50	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren etc. 	5	V	0	
Saldo van lasten en baten	4.837	V	702	V

50. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-13.345	-11.512	-11.605	-11.338	-11.263	-11.605
Baten	971	834	854	1.037	837	854
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-12.373	-10.678	-10.752	-10.301	-10.427	-10.752
Onttrekkingen	10.898	0	628	123	0	628
Stortingen	-10.989	0	-217	-681	0	-217
Mutaties reserves	-91	0	411	-558	0	411
Gerealiseerd resultaat	-12.464	-10.678	-10.341	-10.859	-10.427	-10.341

Verschillenanalyse

belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N
Informatie en automatisering				

<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van de jaarrekening 2020 bedraagt het voordeel € 228.000 omdat er in 2020 diverse incidentele lasten zijn opgenomen (nieuwe website € 51.000), de aanschaf van diverse applicaties (€ 29.000) en omdat er in 2020 fors is geïnvesteerd om het thuiswerken versneld te faciliteren in verband met Covid 19. Het voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 71.000. De geraamde incidentele lasten voor het ICT beveiligingsplan bedroegen € 55.000, de werkelijke lasten waren € 11.000, een voordeel van € 44.000. Het restant van de lasten wordt doorgeschoven naar 2022 als gevolg van Covid 19 omdat hiervoor fysieke werkzaamheden van derden noodzakelijk zijn. Het voordeel van € 44.000 heeft echter geen budgettair effect omdat de incidentele lasten worden onttrokken aan de Algemene Reserve. Daarnaast zijn de uitgaven voor data/telefonie € 36.000 lager dan begroot (€ 22.000 betreft een structureel voordeel dat in de Kadernota 2023 zal worden verwerkt, 	228	V	71	V
Personeel en organisatie				
<ul style="list-style-type: none"> Loonkosten (incl. inhuur): Ten opzichte van de jaarrekening 2020 waren de uitgaven € 812.000 hoger. Diverse ontwikkelingen, nadelen en voordelen, liggen hieraan ten grondslag. Een groot deel van deze stijging valt te verklaren door meer inhuur van extern personeel. Dit veroorzaakte een stijging van € 531.000 t.o.v. 2020. Verder zijn de gevolgen van nieuwe CAO berekend en toegerekend aan het jaar 2021, terwijl de uitkering in 2022 zal plaatsvinden. T.o.v. de begroting 2021 is er een voordeel van € 782.000 mede veroorzaakt door een lagere inschatting van de CAO verhoging dan begroot en vrijval van de voorziening WIA. Tevens wordt dit voordeel verhoogd met het voordeel wegens verplichtingen voor voormalig personeel (saldo van vrijval van verplichtingen versus nieuwe verplichtingen). Dit voordeel is opgenomen in programma 40. Bovenvermelde voor- en nadelen worden uiteindelijk verrekend met de reserve Kwaliteitsimpuls. In 2021 is er € 376.000 onttrokken uit de reserve. De reserve Kwaliteitsimpuls wordt door een voordelig resultaat uit de loonkosten weer aangevuld tot het maximum van € 800.000. Het voordeel voor de jaarrekening bedraagt per saldo € 128.000. 	-812	N	782	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	21	V	-23	N
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren etc. Ingaande 2017 vindt het grootste deel van de doorbelasting plaats op basis van voorcalculatie. Uitzonderingen daarop zijn de grondexploitatie en de investeringen. De cijfers ten opzichte van 2020 laten zich moeilijk vergelijken. Ten opzichte van de begroting 2021 hebben we voor een bedrag van € 381.000 minder toegerekend aan grondexploitaties en investeringen. Dit is met name veroorzaakt doordat de betreffende werkzaamheden zijn uitgevoerd middels externe inhuur en deze lasten zijn niet doorberekend naar de betreffende projecten. Hiervoor is een stelpost opgenomen van € 400.000 bij de tweede managementrapportage, derhalve per saldo op rekeningsbasis een voordeel van € 19.000. 	475	V	-380	N
Saldo van lasten en baten	-88	N	450	V

60. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2020	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)	Werkelijk 2021	Begroting 2021 primair	Begroting 2021 (na wijziging)
Lasten	-406	0	0	-422	0	0
Gerealiseerd resultaat	-406	0	0	-422	0	0

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2020	V/N	t.o.v. begroting 2021	V/N

Vennootschapsbelasting (Vpb)				
<ul style="list-style-type: none"> In 2021 is de voorlopige aanslag vennootschapsbelasting over 2019 betaald. Dit betreft een bedrag van € 354.000. Dit bedrag is onttrokken aan de reserve grondexploitatie, derhalve geen budgettair effect. Tevens is een bedrag van € 68.000 opgenomen als nog te betalen Vpb over 2021. Ook dit bedrag is verrekend met de reserve grondexploitatie. Ten opzichte van de jaarrekening 2020 betekent dit een nadeel van € 16.000. In 2020 is een bedrag opgenomen van € 406.000 als nog te betalen vennootschapsbelasting over Docks NLD. 	-16	N	-422	N
Saldo van baten en lasten	-16	N	-422	N

3.6 Overzicht incidentele baten en lasten

Onderstaande tabel geeft een specificatie van de incidentele baten en lasten. Dit overzicht is voorgeschreven in de BBV en geeft inzicht in hoeverre ons begrotingsbeeld wordt beïnvloed door incidentele ontwikkelingen.

(Bedragen x €1.000)

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
1. Bestuur			
<i>Lasten</i>			
Toevoeging aan reserve winstbestemming (lopend rekenkameronderzoek informatievoorziening in het sociaal domein)	0	-10	-10
Aframing budget rekenkameronderzoek in verband met overheveling naar 2022	0	10	10
Aanvullend budget verkiezingen in verband met Corona compensatie	0	-62	-62
<i>Baten</i>			
Onttrekking aan reserve winstbestemming (gereserveerd budget verkiezingen 2021)	0	62	62
2. Wonen			
<i>Lasten</i>			
Budget implementatie omgevingswet	0	-15	-15
Diverse toevoegingen aan de reserve winstbestemming	0	-92	-92
Aframing diverse budgetten in verband met overheveling naar 2022	0	92	92
<i>Toevoeging aan reserve grondexploitatie (bijdrage samenwerkingsovereenkomst de Berghse Poort)</i>	0	0	-136
Advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie en rentekosten ruilgronden	-24	-24	-115
Aanvullende lasten in verband met toegenomen woningbouw en ontwikkeling bedrijventerreinen	0	-64	-64
Toevoeging aan de reserve grondexploitatie in verband met winstnemingen grondexploitatie woningbouw	0	0	-94
Bijstelling verliesvoorzieningen grondexploitatie woningbouw	0	0	-179
<i>Baten</i>			
Onttrekking reserve grondexploitatie (budget implementatie omgevingswet)	0	15	15
Bijdrage samenwerkingsovereenkomst de Berghse Poort	0	0	136
Onttrekking reserve grondexploitatie (advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie)	24	24	115
Onttrekking reserve grondexploitatie in verband met toegenomen woningbouw en ontwikkeling bedrijventerreinen	0	64	64

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Winstnemingen grondexploitatie woningbouw	0	0	94
De bijstellingen verliesvoorzieningen worden onttrokken aan de reserve grondexploitatie	0	0	179
3. Beheer leefomgeving			
<i>Lasten</i>			
Bodemsanering speelterrein Rodingsveen	0	-467	-373
Ontwikkelkosten warmtenet	0	-80	-80
Toevoeging aan de reserve Openbaar Groen	0	0	-176
Voordeel op de kostenplaats Openbaar Groen	0	0	176
Toevoeging aan de reserve riolering	0	0	-151
Toevoeging aan reserve winstbestemming	0	-155	-155
Overhevelen budgetten bodemsanering Meursweg en IVVP	0	155	155
Overheveling budgetten voor duurzaamheid en bomenonderhoud uit 2020	0	-45	-45
<i>Baten</i>			
Verkoop groenstroken	15	15	97
Onttrekking Algemene Reserve (bodemsanering speelterrein Rodings)	0	467	373
Onttrekking reserve Klimaatmiddelen (ontwikkelkosten warmtenet)	0	80	80
Hogere rioolheffing	0	0	151
Onttrekking aan reserve winstbestemming	0	45	45
4 Economie en toerisme			
<i>Lasten</i>			
Aanvullende lasten voor kwaliteitsimpuls woningbouw	0	-300	-61
Toevoeging reserve grondexploitatie voor winstneming grondexploitatie (bedrijventerreinen)	0	0	-271
Toevoeging aan reserve grondexploitatie vrijval voorziening A18 Bedrijvenpark	0	0	-104
Toevoeging aan reserve winstbestemming van budgetten recreatie en toerisme	0	-95	-95
Voordeel op budgetten recreatie en toerisme dat wordt overgeheveld naar 2022	0	95	95
Aanvullend budget recreatie en toerisme (doorgeschoven vanuit 2020)	0	-75	-75
<i>Baten</i>			
Onttrekking reserve grondexploitatie voor kwaliteitsimpuls woningbouw	0	300	61
Winstnemingen grondexploitatie (bedrijventerreinen)	0	0	271
Vrijval voorziening A 18 Bedrijvenpark	0	0	104
Onttrekking aan reserve winstbestemming	0	75	75
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl			
<i>Lasten</i>			
Bijdrage voor aanpassing sportparken	0	-71	-46
<i>Baten</i>			
Onttrekking Algemene Reserve (bijdrage aanpassing sportparken)	0	71	46
6. Jeugd, Onderwijs & Cultuur			
<i>Lasten</i>			
Toevoeging aan reserve kunstgrasvelden	-50	-50	-50

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Voordeel speellocaties	0	0	65
Toevoeging aan reserve speellocaties	0	0	-65
Toevoeging aan reserve sociaal domein	0	-1.338	-1.338
Tekort sociaal domein	0	0	-684
Toevoeging reserve sociaal domein (saldo PGB 2021)	0	0	-11
Baten			
Onttrekking reserve sociaal domein	0	0	684
Voordeel saldo PGB 2021	0	0	11
7. Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid			
<i>Lasten</i>			
Toevoeging reserve sociaal domein	0	-982	-982
Overschotten sociaal domein	0	982	982
Nadelen sociaal domein	0	-13	-16
Toevoeging reserve onderwijshuisvesting	-327	-327	-405
Surplus onderwijshuisvesting	327	327	405
<i>Baten</i>			
Onttrekking reserve sociaal domein	0	13	16
8. Werk en inkomen			
<i>Lasten</i>			
Verlaging minimabeleid (pas ingaande 2023)	0	-71	-71
Afwikkeling reserve winstbestemming	0	26	26
Incidentele lasten budget statushouders	0	-26	-26
<i>Baten</i>			
Onttrekking reserve grondexploitatie (later ingaan verlaging minimabeleid)	0	71	71
40. Algemene dekkingsmiddelen			
<i>Lasten</i>			
ICT beveiligingsplan	-83	-55	-11
Tekort primitieve begroting 2021	-2.451	-735	-735
Toevoeging aan Algemene Reserve (positief saldo bestuursrapportage 2021)	0	-1.737	-1.737
Toevoeging aan Algemene Reserve (positief saldo 2e marap 2021)	0	-1.003	-1.003
Toevoeging resultaat 2020 aan Algemene Reserve	0	-2.936	-2.936
Vennootschapsbelasting 2019 en 2021	0	0	-422
Onderschrijding budgetten Corona	0	0	991
Toevoeging aan de reserve Corona	0	0	-991
Controle op de hondenbelasting niet uitgevoerd	0	6	6
Toevoeging aan reserve winstbestemming (controle hondenbelasting)	0	-6	-6
Aanvullende personeelslasten	0	-376	-376
<i>Baten</i>			
Onttrekking Algemene Reserve voor ICT beveiligingsplan	83	55	11
Onttrekking Algemene Reserve (tekort primitieve begroting 2021)	2.451	735	735
Positief saldo bestuursrapportage 2021	0	1.737	1.737

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Positief saldo 2e marap 2021		1.003	1.003
Sociaal domein (compensaties via gemeentefonds)	0	1.338	1.338
Onttrekking resultaat 2020 aan de reserve saldo van lasten en baten		2.936	2.936
Onttrekking aan reserve grondexploitatie (vennootschapsbelasting)	0	0	422
Onttrekking aan de reserve kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie	0	376	376
50 . Overhead en ondersteuning			
<i>Lasten</i>			
Aanvullende lasten impuls woningbouw	0	-100	-88
Toevoeging reserve winstbestemming	0	-217	-217
Lagere lasten bedrijfsvoering	0	217	217
Toevoeging reserve kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie	0	0	-436
Voordeel loonkosten naar reserve kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie	0	0	436
Hogere lasten sociaal domein	0	-8	-21
<i>Baten</i>			
Verkoop voertuigen	0	73	76
Onttrekking Algemene Reserve (ICT beveiligingsplan)	83	55	11
Onttrekking reserve grondexploitatie voor impuls woningbouw	0	100	88
Onttrekking reserve sociaal domein	0	8	21
Totaal	-50	38	123

Toelichting

Het BBV stelt dat reservemutaties in principe incidenteel van aard zijn. Als uitzondering worden bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten genoemd die structureel van aard kunnen zijn. Daarom zijn alle incidentele reservemutaties opgenomen in het overzicht van incidentele lasten van baten, ook wanneer reservemutaties per saldo geen effect hebben op het rekeningssaldo.

Programma 1 Bestuur

Het budget voor het lopend rekenkameronderzoek is voor een bedrag van € 10.000 overgeheveld naar 2022 (via de reserve winstbestemming).

Het budget voor de verkiezingen 2021 is voor een bedrag € 62.000 onttrokken aan de reserve winstbestemming. Dit betreft de Coronacompensatie van Rijk die we in 2020 al hebben ontvangen.

Programma 2 Wonen

Bij de bestuursrapportage en tweede managementrapportage is voor een bedrag van € 92.000 doorgeschoven naar 2022 via de reserve winstbestemming. Dit betreft de volgende onderdelen: flora- en faunaonderzoek (€ 25.000), werkbudget dorpsvisies (€ 7.000) en budget omgevingsvisie (€ 60.000).

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst De Bergse Poort hebben een bijdrage van de aannemer ontvangen van € 136.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie en rentekosten ruilgronden: deze kosten hebben respectievelijk € 83.000 en € 32.000 bedragen en worden onttrokken aan de reserve grondexploitatie.

De gemeenteraad heeft aanvullende budget beschikbaar gesteld in verband met toegenomen woningbouw en ontwikkeling bedrijventerreinen. De dekking van deze lasten is een onttrekking aan de reserve grondexploitatie.

Afwikkeling reserve winstbestemming: Bij de bestuursrapportage zijn twee budgetten doorgeschoven naar 2022, namelijk werkzaamheden in het kader van het IVVP voor een bedrag van € 70.000 en bodemsanering Meursweg voor een bedrag van € 85.000. Vanuit 2020 zijn vanuit deze reserve de volgende budgetten overgeheveld naar 2021: bomenonderhoud (€ 20.000) en duurzaamheid voor een bedrag van € 25.000.

Winsten grondexploitatie: deze winst is een incidentele bate en wordt conform bestendig gedragslijn toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.

De verhoging van de verliesvoorzieningen grondexploitatie is ook incidenteel van aard en wordt onttrokken aan de reserve grondexploitatie.

Programma 3 Beheer leefomgeving

Bodemsanering speelterrein Rodingsveen: De gemeenteraad heeft een budget beschikbaar gesteld van € 467.000 met als dekking een onttrekking aan de Algemene Reserve. De werkelijke uitgaven bedragen € 373.000, het restant volgt in 2022.

De eenmalige ontwikkelkosten van € 80.000 voor het warmtenet in de Bloemenbuurt in Didam worden gedekt middels een onttrekking aan de reserve Klimaatmiddelen.

Verkoop groenstroken: Een bezit kun je maar één keer verkopen, daarom valt deze post onder de incidentele baten. De werkelijke baten bedragen in 2021 € 97.000.

Openbaar Groen: Bij de vaststelling van de 2e marap is besloten om het incidentele voordeel op de kostenplaats openbaar groen in 2021 toe te voegen aan de nieuw gevormde reserve Openbaar Groen vooruitlopend op de vaststelling van het groenbeheerplan in 2022.

Riolering: Het voordeel op de rioolheffing in verband met een hoger waterverbruik dan geraamd wordt conform regelgeving toegevoegd aan de reserve riolering.

Programma 4 Economie en toerisme

Kwaliteitsimpuls woningbouw: de aanvullende (personeels)lasten zijn onttrokken aan de reserve grondexploitatie.

Winstnemingen grondexploitatie (bedrijventerreinen): de winstnemingen zijn incidentele baten, deze zijn conform bestendige gedragslijn toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.

Vrijval voorziening Bedrijvenpark A18 Doetinchem: Op basis van de actualisatie van deze grondexploitatie van de gemeente Doetinchem kan onze voorziening vrijvallen. De vrijval is toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Betreft een bedrag van € 104.000.

Afwikkeling reserve winstbestemming: Bij de bestuursrapportage 2021 zijn diverse budgetten voor recreatie en toerisme doorgeschoven naar 2022, namelijk voor realisatie MTB netwerk Achterhoek (€ 25.000), vrijetijdsagenda (€ 30.000) en overloop diverse andere projecten (€ 40.000).

Daarnaast is een budget vanuit 2020 doorgeschoven naar 2021 (€ 75.000 voor diverse projecten recreatie en toerisme).

Programma 5 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl

Aanpassing sportparken: de aanpassing van de sportparken in Beek en Nieuw-Dijk zijn onttrokken aan de Algemene Reserve voor een bedrag van € 46.000. De afronding van het sportpark in Kilder volgt in 2022 voor een bedrag van € 25.000.

Programma 6 Jeugd, onderwijs en cultuur

Toevoeging reserve kunstgrasvelden: Tot en met 2024 wordt jaarlijks een bedrag van € 50.000 aan deze reserve toegevoegd. Deze reserve dient ter dekking van de bijdrage van de gemeente aan twee voetbalverenigingen ter vervanging van kunstgrasvelden. Na deze periode zijn de verenigingen zelf verantwoordelijk voor onderhoud en vervanging. Derhalve voor de gemeente een incidentele last.

Reserve sociaal domein: De incidentele middelen voor de jeugdzorg (€ 812.00) en de uitkering voor Voogdij 18+ (€ 526.000) zijn toegevoegd aan de reserve sociaal domein. De bate staat verantwoord onder de algemene uitkering gemeentefonds (Programma 40).

Speellocaties: In 2015 is besloten om het incidentele voordeel op de kostenplaats speellocaties toe te voegen aan de bestemmingsreserve speellocaties. Hieruit kunnen de kansen die zich voordoen op dit terrein worden gedekt. In 2021 bedraagt het voordeel € 65.000.

Sociaal domein: Het nadeel op rekeningbasis van € 684.000 is onttrokken aan de egaliseringsreserve sociaal domein.

Sociaal domein: Het voordelige saldo op de PGB's is toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.

Programma 7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid

Toevoeging reserve sociaal domein: de volgende bedragen zijn toegevoegd aan de egaliseringsreserve: restant middelen wachttijden aanpak problematiek wachttijden (€ 96.000), restant budget WVGZ (€ 70.000), overschot geëscaleerde zorg (€ 816.000).

Onttrekking reserve sociaal domein: nadeel sociaal domein ad € 16.000 op rekeningbasis wordt onttrokken aan de egaliseringsreserve.

Onderwijshuisvesting: de fictieve baten onderwijshuisvesting en de lasten worden gesaldeerd via de egaliseringsreserve. Op rekeningbasis wordt een bedrag van € 405.000 aan deze reserve toegevoegd.

Programma 8 Werk en inkomen

Afwikkeling reserve winstbestemming: een bedrag van € 64.000 is overgeheveld naar 2022, dit betreft het budget voor statushouders i.v.m. de nieuwe inburgeringswet. Vanuit 2020 is een bedrag van € 90.000 doorgeschoven naar 2021 voor hetzelfde onderwerp.

Mutatie reserve grondexploitatie: In het kader van het maatregelenpakket overige taakvelden is een bedrag van € 71.000 onttrokken aan de reserve grondexploitatie aangezien de verlaging van het minimumbeleid pas ingaande 2023 ingaat.

Programma 40 Bedrijfsvoering

ICT beveiligingsplan: de eenmalige lasten voor ICT beveiligingsplan zijn onttrokken aan de Algemene Reserve.

Saldo begroting 2021: het saldo van de primitieve begroting 2021 bedroeg ruim € 2,4 miljoen. Na vaststelling van de bezuinigingsoperatie is dit terug gebracht tot ruim € 0,7 miljoen. Dit bedrag is onttrokken aan de Algemene Reserve om de begroting sluitend te maken.

Saldo bestuursrapportage 2021: het positieve saldo van de bestuursrapportage van ruim € 1,7 miljoen is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Saldo tweede managementrapportage: het positieve saldo van de tweede managementrapportage bedroeg ruim €1 miljoen, ook dit bedrag is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Saldo jaarrekening 2020: het saldo van de jaarrekening 2020 van € 2,9 miljoen is onttrokken aan het saldo van rekening van baten en lasten en toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Vennootschapsbelasting: de voorlopige aanslag vpb 2019 (van € 354.00) is onttrokken aan de reserve grondexploitatie, evenals de verwachte aanslag over 2021 van € 68.000.

Reserve Corona: het overschot tussen de ontvangen compensaties en de werkelijke uitgaven in 2021 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Corona, dit betreft een bedrag van € 991.000.

Afwikkeling reserve winstbestemming: Een bedrag van € 6.000 is bij de tweede marap doorgeschoven naar 2022, betreft controle hondenbelasting.

Reserve kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie: Een bedrag van € 376.000 is onttrokken aan deze reserve. Dit betreft de volgende posten: extern advies koersbepaling (€ 51.000), inhuur voor diverse projecten (€ 290.000) en acties verbeterlagen financieel systeem (€ 35.000).

Programma 50 Overhead en ondersteuning

Impuls woningbouw: de aanvullende lasten zijn onttrokken aan de reserve grondexploitatie.

Afwikkeling reserve winstbestemming: Bij de bestuursrapportage en de tweede managementrapportage zijn de volgende bedragen doorgeschoven naar 2022: aanvullende personeelslasten afdeling Vergunningverlening & Handhaving (€ 200.000), aanschaf dienstkleding medewerkers buitendienst (€ 10.000) en eenmalige audit in verband met migratie digitaal loket (€ 7.000).

Sociaal domein: het nadeel van het bijstellen van de ramingen is verrekend met egaliseringsreserve voor het sociaal domein.

Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie: Per saldo is een bedrag van € 436.000 toegevoegd aan deze reserve. Dit betreft het saldo loonkosten 2021 voor een bedrag van € 426.000 en een vrijval vanuit de voorziening knelpunten personeel van € 38.000. Een bedrag van € 27.000 is onttrokken aan deze reserve als aanvulling op de genoemde voorziening.

3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
-----------	--------------------	------------------------	---------------------------

2. Wonen			
<i>Baten</i>			
• Onttrekking reserve Centrumplan Didam (deel kapitaallasten centrumplan)	50	50	50
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl			
<i>Baten</i>			
• Onttrekking reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM (dekking kapitaallasten SCM)	127	127	127
Totaal (saldo toevoegingen en onttrekkingen)	177	177	177

Toelichting

Beide reserves betreffen bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten. De reserve Centrumplan Didam dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investeringen voor het centrumplan in Didam. De reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM is bestemd voor volledige dekking van de jaarlijkse kapitaallasten van het sportcomplex Montferland. Deze reserve is hiervoor toereikend.

3.8 Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens is van toepassing op de gemeente Montferland. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 (Algemeen Bezoldigingsmaximum)

De navolgende bedragen zijn in de jaarrekening 2021 opgenomen ten behoeve van topfunctionarissen in dienstbetrekking.

	T.M.J.M. Evers	M.J.J. Wagener	D. Berends	A.A. Meijer
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Griffier	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021		01/01 - 31/12		01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte		1,0		1,0
Dienstbetrekking		ja		ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 107.326		€87.605
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 20.433		€ 16.051
<i>Subtotaal</i>		€ 127.759		€ 103.656
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€ 209.000		€ 209.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag		n.v.t.		n.v.t.
Totale bezoldiging		€ 127.759		€103.656
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		n.v.t.		n.v.t.
Gegevens 2020				
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 1/5	01/01 - 31/12	01/01-15/3	15/10-31/12
Deeltijdfactor 2020 in fte	1,0	1,0	1,0	1,0

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 36.650	€ 103.468	€20.173	€17.838
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.795	€ 19.287	€ 3.202	€3.177
Totale bezoldiging 2020	€ 43.445	€ 122.755	€ 23.376	€ 21.015

In de jaarrekening van 2021 zijn geen topfunctionarissen zonder dienstbetrekking opgenomen.

Gegevens 2020	
bedragen x € 1	E. Boers
Functiegegevens	Raadsgriffier a.i.
Kalenderjaar	2020
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01- 10/7
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	7
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	672 uur
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 193
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 161.600
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 187.666
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja, namelijk € 100
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 67.200
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 98.200
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	€ 98.200
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

3.9 Specifieke uitkeringen Sisa

Specifieke uitkering Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2022								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving Gemeenten	Besteding (jaar T-1, 15-31 december 2020)	Besteding (jaar T, 1 januari-30 september 2021)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A7/01</i> € 310	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A7/02</i> € 28.386	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A7/03</i> Ja	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A7/04</i> Ja	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A7/05</i>	
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Veiligheidsregio's	Naam veiligheidsregio	Besteding (jaar T)	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A12B/01</i> VNOG	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A12B/02</i> € 1.758	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A12B/03</i> Ja	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A12B/04</i> € 1.758	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A12B/05</i> Ja	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3)	

Gemeenten		<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/05</i>
€ 0	43	43	€ 2.148	€ 2.148		
Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/08</i>				
Ja	Ja	Nee				
Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: B2/09</i>	Reeks 1 Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/10</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/11</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/12</i>			
Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/13</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/14</i>					
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2

			<p>Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i></p> <p><i>Indicator: B2/15</i></p> <p>€ 16.340</p>	<p>Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: B2/16</i></p> <p>€ 16.340</p>	<p>Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i></p> <p><i>Indicator: B2/17</i></p> <p>€ 0</p>	<p>Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: B2/18</i></p> <p>€ 0</p>	<p>Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i></p> <p><i>Indicator: B2/19</i></p> <p>€ 0</p>	<p>Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: B2/20</i></p> <p>€ 0</p>
			<p>Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle R</i></p> <p><i>Indicator: B2/21</i></p> <p>€ 0</p>	<p>Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T)</p> <p>Keuze normbedragen</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: B2/22</i></p> <p>€ 0</p>				
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	<p>Beschikingsnummer /naam</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: C32/01</i></p>	<p>Besteding (jaar T)</p> <p><i>Aard controle R</i></p> <p><i>Indicator: C32/02</i></p>	<p>Cumulatieve besteding (t/m jaar T)</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: C32/03</i></p>	<p>Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)</p> <p><i>Aard controle D2</i></p> <p><i>Indicator: C32/04</i></p>	<p>Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: C32/05</i></p>	<p>Eindverantwoording (Ja/Nee)</p> <p><i>Aard controle n.v.t.</i></p> <p><i>Indicator: C32/06</i></p>
		Gemeenten	1 SUVIS21-01349251	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			2 SUVIS21-2-02192755	€ 0	€ 0	Ja		Nee

			3					
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: C43/01</i>	<i>Indicator: C43/02</i>	<i>Indicator: C43/03</i>	<i>Indicator: C43/04</i>	<i>Indicator: C43/05</i>	<i>Indicator: C43/06</i>
			RREW2020-00450718	€ 282.500	€ 282.500	2.825	Nvt	Nee
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
			<i>Indicator: C62/01</i>	<i>Indicator: C62/02</i>	<i>Indicator: C62/03</i>	<i>Indicator: C62/04</i>		
			24	€ 3.600	€ 2.147	Nee		
OCW	D8	Onderwijsachterstandbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		

			<i>Indicator: D8/01</i>	<i>Indicator: D8/02</i>	<i>Indicator: D8/03</i>	<i>Indicator: D8/04</i>	
			€ 356.870	€ 102.477	€ 111.221	€ 900.756	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstande nbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstande nbeleid	
				Bedrag		Bedrag	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/08</i>	
		1					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/08</i>		
			1					
IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04</i>		
			€ 110.195	€ 110.195	€ 55.097	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08</i>		
			1	101 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden aantal in meters	Ja	62.840	Om de kantmarkering te kunnen aanbrengen was het noodzakelijk eerst de overgroei te verwijderen en af te voeren en daarna een wegdekreiniging uit te voeren.	
			2					
EZK	F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting	

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F9/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F9/02</i>	verantwoordingsinfor matie <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F9/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F9/04</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator: F9/05</i>		
			1 Warmtetransitie (Transitievise Warmte / wijkuitvoeringsplanne n)	€ 17.500	€ 17.500	Ja			
			2 Warmtetransitie (Transitievise Warmte / wijkuitvoeringsplanne n)	€ 5.316	€ 5.316	Ja			
			3						
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F9/06</i>						
			Ja						
EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde)	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingjaar SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinfor matie	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afpraak uit MKB- deal	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht	

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F11/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F11/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F11/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F11/04</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: F11/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F11/06</i>
			€ 219.474	€ 225.474	€ 219.474	Nee	Ja	Project eind 2020 opgestart. Loopt tm 2023.
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/06</i>
			€ 4.834.744	€ 100.513	€ 255.649	€ 2.086	€ 32.264	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/12</i>

			€ 87.734	€ 10.780	€ 0	€ 611.923	€ 14.497	
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente deel 2021 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 34.791	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB)	kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T)	uitvoering (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/01</i>	Besteding (jaar T) levensonderhoud <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/02</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/03</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/04</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/05</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 1.376	€ 0	€ 11.001	€ 0	€ 7
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 7.348	€ 0	€ 1.785	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 448.507	€ 50.493	€ 4.401	€ 0	€ 0

			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 217.036	€ 12.479	€ 150	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 121.826	€ 4.103	€ 419	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	88	20	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	79	5	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	37	2	Ja		
				Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T)	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo	Kapitaalverstrekking en - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in (jaar T)			
				<i>Aard controle R Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>			
				€ 0	€ 0	0			

			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/18</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		4		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)		
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of					

		alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	<i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>			
			€ 0	€ 0	0			
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: H4/01</i>	Totale werkelijke berekende subsidie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 147.956	€ 112.197				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>
			1 1.2 - Onroerende zaken - zonnepanelen warmtepomp Muizenberg	€ 19.076	€ 19.076		€ 0	
			2 1.3 - Onroerende zaken - 33425 Muizenberg	€ 19.703	€ 19.703		€ 0	
			3 1.3 - Onroerende zaken - onderhoudsvoorziening V6004023 Muizenberg	€ 778	€ 778		€ 0	

			4	1.3 - Onroerende zaken - 33430 Raland	€ 12.096	€ 12.096		€ 0	
			5	1.3 - Onroerende zaken - onderhoudsvoorziening V6004024 Raland	€ 0	€ 0		€ 0	
			6	1.3 - Onroerende zaken - 33445 Kilder	€ 980	€ 980		€ 0	
			7	1.3 - Onroerende zaken - onderhoudsvoorziening V6004022 gymlokaal Kilder	€ 0	€ 0		€ 0	
			8	1.3 - Onroerende zaken - 33450 Azewijn	€ 355	€ 355		€ 0	
			9	1.3 - Onroerende zaken - onderhoudsvoorziening V6004021 gymlokaal Azewijn	€ 0	€ 0		€ 0	
			10	1.3 - Onroerende zaken - 33810 buitensportacc	€ 44.546	€ 44.546		€ 0	
			11	2.2 - Roerende zaken - 33210 Combinatiefuncties	€ 14.663		€ 14.663	€ 0	
			12	2.2 - Roerende zaken - 33410 binnensport alg	€ 0		€ 0	€ 0	
			13						
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	
					Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: H8/01</i>	<i>Indicator: H8/02</i>	<i>Indicator: H8/03</i>	<i>Indicator: H8/04</i>	<i>Indicator: H8/05</i>	<i>Indicator: H8/06</i>	

			1	1036507	€ 85.142	€ 0	€ 85.142	€ 0	€ 120.142
			2						
				Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08</i>				
			1	1036507	Ja				
			2						
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken		Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
				<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>			
				€ 20.000	Ja	Ja			
VWS	H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden		Betreft jaar	Beschikkingsnummer / naam	Totale besteding			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H16/03</i>			
			1	2020	SPUKIJZ21152	€ 46.380			
			2	2021	SPUKIJZ21R2021	€ 76.881			
				Naam locatie	Totale toezegging per locatie	Besteding per locatie	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend)	Betreft jaar?	
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	

			<i>Indicator: H16/04</i>	<i>Indicator: H16/05</i>	<i>Indicator: H16/06</i>	<i>Indicator: H16/07</i>	<i>Indicator: H16/08</i>
1	Laco 's Heerenberg	€ 46.380	€ 46.380			€ 0	2020
2	Laco 's Heerenberg	€ 76.881	€ 76.881			€ 0	2021
3							

3.10 Taakvelden

Overzicht van baten en lasten per taakveld

(Bedragen x 1.000)

Hoofdtak	Taakveld naam	Baten	Lasten	Saldo
Bestuur en ondersteuning				
	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	60.638		60.638
	Beheer overige gebouwen en gronden	40	-165	-124
	Belastingen overig	335	-80	255
	Bestuur	338	-1.998	-1.660
	Burgerzaken	628	-1.315	-687
	Mutaties reserves	8.183	-13.011	-4.828
	Overhead	1.095	-12.228	-11.133
	Overige baten en lasten	38	-52	-14
	OZB niet-woningen	2.328	-134	2.193
	OZB woningen	5.130	-277	4.853
	Resultaat van de rekening van baten en lasten			
	Treasury	2.127	-1.439	687
	Vennootschapsbelasting (VpB)		-422	-422
Totaal Bestuur en ondersteuning		80.879	-31.121	49.758
Economie				
	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	24	-20	4
	Economische ontwikkeling	439	-656	-217
	Economische promotie	421	-383	38
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7.607	-7.232	375
Totaal Economie		8.491	-8.291	200

Onderwijs				
	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	771	-1.736	-966
	Onderwijshuisvesting	776	-2.167	-1.391
Totaal Onderwijs		1.547	-3.904	-2.357
Sociaal domein				
	Arbeidsparticipatie	135	-940	-804
	Begeleide participatie		-4.528	-4.528
	Geëscaleerde zorg 18-		-819	-819
	Geëscaleerde zorg 18+		-9	-9
	Inkomensregelingen	7.557	-10.342	-2.785
	Maatwerkdienstverlening 18-	33	-9.505	-9.472
	Maatwerkdienstverlening 18+	319	-8.106	-7.787
	Maatwerkvoorziening (WMO)	79	-1.313	-1.235
	Samenkracht en burgerparticipatie	435	-3.299	-2.864
	Wijkteams	846	-3.032	-2.186
Totaal Sociaal domein		9.403	-41.892	-32.488
Sport, cultuur en recreatie				
	Cultureel erfgoed	36	-172	-136
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	16	-737	-721
	Media	84	-834	-750
	Musea		-173	-173
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	240	-2.415	-2.175
	Sportaccommodaties	1.927	-3.891	-1.964
	Sportbeleid en activering	75	-865	-790
Totaal Sport, cultuur en recreatie		2.378	-9.087	-6.709

Veiligheid				
	Crisisbeheersing en brandweer		-1.974	-1.974
	Openbare orde en veiligheid	9	-517	-508
Totaal Veiligheid		9	-2.491	-2.482
Vervoer				
	Openbaar vervoer			
	Verkeer en vervoer	264	-3.612	-3.348
Totaal Vervoer		264	-3.612	-3.348
Volksgezondheid en milieu				
	Afval	4.001	-2.812	1.190
	Begraafplaatsen en crematoria	123	-136	-13
	Milieubeheer	347	-2.066	-1.719
	Riolering	4.663	-3.485	1.177
	Volksgezondheid	75	-1.819	-1.744
Totaal Volksgezondheid en milieu		9.210	-10.319	-1.109
Volkshuisv, RO en sted. vernieuwing				
	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.643	-2.888	-245
	Ruimtelijke ordening	125	-1.067	-942
	Wonen en bouwen	2.441	-1.699	742
Totaal Volkshuisv, RO en sted. vernieuwing		5.209	-5.655	-445
Totaal		117.390	-116.372	1.019

4. Overige bijlagen

4.1 Controleverklaring

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is separaat bijgevoegd.

4.2 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2021

					Krediet wordt afgesloten
					Realisatie verloopt volgens plan
					Overschrijding budget en/of planning
Omschrijving	L/B	Begroting	Werkelijk	Restant	Toelichting
Aankoop grond Drostlaan 2020	L	49	43	6	Grond is aangekocht en het krediet is afgerond.
Blijverslening SVn 2018	L	90	0	90	Regeling staat open. Animo beperkt.
Aanschaf computerapparatuur raad/college 2018	L	25	15	10	Er komt een nieuw krediet in 2022
Vervanging I-Phones 2020	L	145	124	21	Doorlopende vervanging tot en met 2023.
Vervanging I-pads 2020	L	48	17	31	Doorlopende vervanging tot en met 2023.
Netwerkserver 2021	L	200	0	200	De server wordt in de loop van 2022 aangeschaft.
Ultrabooks 2021	L	60	0	60	Uitgaaf afhankelijk van invoering hybride werken.
Invoering hybride werken 2021	L	25	16	9	Afwikkeling in de eerste helft van 2022.
Hybride werken 2021: ICT	L	25	0	25	Krediet is abusievelijk dubbel geraamd, kan vervallen.
Programmatuur Financiën	L	220	160	60	Afwikkeling krediet zit in de afrondende fase.
Programmatuur Omgevingsvergunning	L	90	14	76	Afronding in 2e helft 2022 ivm uitstel omgevingswet.
Programmatuur X-Works Soc. Zaken 2020	L	57	55	2	het krediet kan worden gesloten. Implementatiekosten zijn gemaakt, de software is live. Er worden geen extra kosten meer verwacht.
Programmatuur Ruimtelijke plannen	L	25	16	9	Afronding in 2e helft 2022 ivm uitstel omgevingswet.
Reconstructie Drieheuvelenweg	L	1.076	950	127	Afwaardering Drieheuvelenweg is in uitvoering (2021). De overige maatregelen uit het VCP 's-Heerenberg worden nu voorbereid (participatieproces) en in 2022 en 2023 uitgevoerd
Riolvervanging Meursweg	L	166	35	131	De uitvoering van de werkzaamheden start dit in 2022 in combinatie met een sanering van de wegfundering en de vervanging van het verouderde asfalt door een klinkerverharding.
Reconstructie Sint Jansgildestraat Beek	L	1.926	442	1.484	Reconstructie is in uitvoering

Verkeersmaatregelen Zuidermarkweg 2019	L	60	13	47	Na een participatieproces met de buurt worden de maatregelen in 2022 uitgevoerd.
Knelpunten wateroverlast 2021	L	50	94	-44	Krediet is overschreden door de aanpak van 2 locaties met wateroverlast: Kolkstedeweg Beek en Groeneweg Zeddam.
Aanleg blauwe ader Dr. Van Heeklaan 2019	L	200	208	-8	Er worden dit jaar nog enkele kleinere aanpassingen van de riolering uitgevoerd
Rioolvervanging Prins Bernhardstr. 2019	L	116	0	116	Uitvoering in 2023 ivm uitvoering Wilhelminastraat in 2022 binnen Centrumplan Didam.
Rioolverv. Korte Spruit/Julianastr. 2019	L	141	0	141	Uitvoering Julianastraat in 2023 ivm uitvoering Wilhelminastraat in 2022 binnen Centrumplan Didam.
Renovatie drukriolering 2019	L	315	309	6	Afgerond.
Renovatie drukriolering 2021	L	238	66	172	Wordt opgenomen in het nieuwe GRP 2022 - 2026, dat dit jaar wordt opgesteld
Vervanging pompunits drukriolering 2020	L	36	41	5	Afgerond.
Vervanging pompunits drukriolering en gemalen 2021	L	0	26	-26	Bedrag is abusievelijk afgeraamd bij de bestuursrapportage. Krediet is toch benodigd voor bestek renovatie minigemalen dat in 2022 wordt uitgevoerd.
Diverse vervangingen vrijverval riolering 2021	L	500	15	485	Krediet zal in 2022 en 2023 worden ingezet voor de geplande vervangingen.
Didam (kern) GRP 2021-2025 Bloemenbuurt 2021	L	70	1	69	Deze werkzaamheden worden uitgevoerd ter optimalisatie van het bestaande rioolstelsel en worden daarom uit het GRP bekostigd.
Maatregelen Hogenendseweg en Parallelweg 2021	L	76	0	76	Uitvoering in 2023.
Vervanging straatmateriaal 2018	L	530	400	130	Doorlopende uitvoering waarbij verouderd straatmateriaal en asfalt worden vervangen door een nieuwe klinkerverharding.
Vervanging straatmateriaal 2019	L	530	45	485	Doorlopende uitvoering waarbij verouderd straatmateriaal en asfalt worden vervangen door een nieuwe klinkerverharding.
Vervangingen straatmateriaal 2020	L	530	48	482	Doorlopende uitvoering waarbij verouderd straatmateriaal en asfalt worden vervangen door een nieuwe klinkerverharding.
Vervangingen straatmateriaal 2021	L	530	0	530	Doorlopende uitvoering waarbij verouderd straatmateriaal en asfalt worden vervangen door een nieuwe klinkerverharding.
Vervanging houten brug Elsepasweg 's-Heerenberg 2020	L	25	0	25	Brug is hersteld zodanig met reguliere onderhoudswerkzaamheden dat deze weer 20/25 jaar meekan. Krediet kan derhalve vervallen.
Bloemenbuurt Didam 2019	B	-525	-280	-345	Subsidie 'Groene Icoonprojecten'provincie wordt aanvullend in 2022 ontvangen. Is niet geraamd.
Bloemenbuurt Didam 2019	L	2.625	558	2.067	De uitvoering van de herinrichting van de openbare ruimte is gestart in mei 2021 en vindt gefaseerd plaats en is in 2023 afgerond. Werkzaamheden uit het GRP worden hierin meegenomen.
Strooier Stratos 2021	L	34	0	34	Aanschaf vindt in 2023 plaats.
Hoogwerker Haulotte 2021	L	71	72	1	Krediet is afgerond.
Kipwagen en hefinrichting 2021	L	27	0	27	Afronding in 2022.

Stabiliseren bovenlaag onverharde wegen 2020	L	1.250	15	1.235	Het project is in voorbereiding en de uitvoering start in 2022.
Graafmachine Wacker Neuson EW65 2021	L	166	153	13	Afgerond.
Schaftwagens Wedeo	L	88	83	5	Afgerond.
Regionaal energiefonds 2019	L	400	0	400	Energiefonds 1e kwartaal 2022 opgestart
Duurzaamheidsleningen 2019	L	500	300	200	in 2022 nog geen bijstort nodig i.v.m. revolverendheid
Stimuleringslening asbestverw. 2018	L	500	200	300	Lopend project.
Deelname warmtebedrijf Bloemenbuurt	L	350	50	300	Lopend project. De resterende uitgaven zullen plaatsvinden bij aansluiting van de particulier woningen.
Verduurzaming sportzaal 't Raland 2019	L	139	136	3	Afgesloten
Meubilair hybride werken 2021	L	94	22	72	Looptijd is 4 jaar (2024). Er komen aanvragen van medewerkers binnen.
Huisvesting brandweer Didam 2020	L	2.000	1.664	336	Restant wordt in 2022 afgewikkeld.
Zonnepanelen en warmtepomp Muizenberg 2021	L	300	145	155	Aanbesteding warmtepomp volgt op korte termijn.
Vervanging AED's 2020	L	20	10	10	Afronding krediet in tweede helft 2022.

Projectoverzicht jaarrekening 31-12-2021

					Project wordt afgesloten
					Realisatie verloopt volgens plan
					Overschrijding budget en/of planning
Omschrijving	L/B	Begroting	Realisatie	Restant	Toelichting
Centrumplan Didam	L	10.682	4.991	5.691	Lopend project. Hierover wordt u periodiek geïnformeerd.
Braamt: Inrichting openbare ruimte en Energiepark	L	1.770	70	1.700	Lopend project. Betreft herinrichting plein en inrichting trapveldje, aanleg zonnepark Braamt.
Braamt: Provinciale bijdrage	B	-573	-400	173	Een bedrag van € 100.000 provinciale bijdrage moet nog worden ontvangen. De overige € 73.000 betreft aansluitkosten die over een periode van 10 jaar worden terugontvangen.
IKC 's-Heerenberg	L	20.990	4.588	16.490	Totaalkrediet € 20,99 miljoen beschikbaar gesteld. € 4,5 miljoen gebruikt voor aankoop pand in 2021. In 2022 en 2023 € 2 miljoen voorbereidingskosten. € 14,49 miljoen in 2024 voor (ver)bouw van de school.

4.3 Monitor Bezuinigingen (2021)

Inleiding

In verschillende rondes is de afgelopen jaren bezuinigd. Eerst vooral in het sociaal domein (budgetneutraliteit sociaal domein). En vanaf de begroting 2021 ook nadrukkelijk in andere

taakvelden van de gemeente. In onderstaand overzicht wordt een weergave gegeven van de stand van zaken van al deze bezuinigingsopgaven tot en met het jaar 2020. Het blijkt andermaal lastig om het precieze effect van een maatregel te berekenen. Eén van de redenen daarvoor is dat een aantal maatregelen hetzelfde effect beogen en dus moeilijk te zeggen valt welk effect aan welke maatregel is toe te schrijven. Bovendien hebben we zeker in het sociaal domein te maken met een telkens veranderende omgeving; het vlak van wetgeving en inkoop is in beweging en ook de autonome ontwikkelingen van aantallen aanvragen hebben invloed op het effect "onder aan de streep".

Het pakket maatregelen uit 2017 is grotendeels gerealiseerd. De totale realisatiegraad ligt met 95% van de doelstelling zelfs boven het percentage dat op basis van ervaringen uit het verleden verwacht mag worden. Uiteraard moet deze ontwikkeling gevolgd worden, maar directe acties zijn hier niet nodig. Voor het pakket uit 2019 bereiken we momenteel nog niet de gewenste realisatiegraad, meerdere redenen liggen daar (mogelijk) aan ten grondslag. 2020 is het eerste jaar waarin de maatregelen uit dit pakket hun vruchten zouden moeten afwerpen, het is logisch dat er in het eerste jaar aanloopproblemen zijn en dat niet alles gerealiseerd wordt. In 2020 werd de realisatie van een deel van de maatregelen bemoeilijkt als gevolg van de coronabeperkingen. Daarnaast lijkt het erop dat we met het pakket van 2019 bij het "hoger hangende fruit" zijn aanbeland. Maatregelen die gewaagder zijn en meer moeite kosten om te realiseren, waarbij ook de meetbaarheid van het financiële effect van die maatregelen moeilijk is.

Monitor bezuinigingen 2017-2019

Monitor bezuinigingen	Prognose	Werkelijk	Werkelijk %	
	2021	2021	2021	Stand van zaken
Maatregelen raadsbesluit 26 oktober 2017				
Bezuinigingen, ombuigingen en vrijval				
Drangtraject	80.000	80.000	100,00%	Drangtraject – 100% gerealiseerd Het uitvoeren van drangtrajecten in het kader van de Jeugdhulp is in eigen beheer genomen. Aanvankelijk was beoogd om hier € 130.000 mee te besparen, echter bleek meer inzet van eigen personeel nodig om daadwerkelijk te kunnen stoppen met de externe inkoop. De kosten voor eigen personeel zijn begroot op € 50.000 per jaar, terwijl hiermee een inkoopcontract van € 130.000 mee kon worden opgezegd, waardoor per saldo € 80.000 is bespaard. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Extra toets op dyslexiezorg	100.000	0	0,00%	Extra toets op dyslexiezorg – 0% gerealiseerd Voor deze maatregel was een besparing van € 100.000 ingeboekt, deze is voor 2021 niet gerealiseerd (€ 146.000). Het product is op een andere wijze ingekocht. Door deze omslag wordt de bezuiniging voor 2021 niet gerealiseerd. Meerjarig wordt de besparing ruimschoots gehaald. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Reiskosten inburgeraars	24.000	24.000	100,00%	Reiskosten inburgeraars – 100% gerealiseerd De reiskostenvergoeding voor inburgeraars is versoerd, dit levert € 24.000 per jaar op. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Meedoen Montferland	200.000	188.000	94,00%	De budgetten voor deze regelingen zijn afgeroomd, omdat er jaarlijks geld over bleef. In totaliteit ter hoogte van een bedrag van € 300.000. In 2021 is €222.072 uitgegeven. De bezuiniging is hiermee grotendeels behaald.

Collectieve aanvullende verzekering	100.000	100.000	100,00%	Zie hierboven. In 2021 is € 158.313 uitgegeven
Innovatiebudget	102.000	102.000	100,00%	Innovatiebudget – 100% gerealiseerd Met ingang van het jaar 2019 is het volledige innovatiebudget voor het sociaal domein à € 102.000 geschrapt. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Taakstelling inkoop	0	0		Taakstelling inkoop sociaal domein- geschrapt Deze taakstelling bleek niet realiseerbaar en is geschrapt vanaf 2020.
Stelpost sociale zaken	17.000	17.000	100,00%	Stelpost Sociale Zaken – 100% gerealiseerd Een stelpost van € 17.000 binnen de afdeling Sociale Zaken is vanaf 2018 gerealiseerd. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Transformatie				
Praktijkondersteuner huisartsen	150.000	150.000	100,00%	Praktijk ondersteuner huisartsen –realisatie 100% Landelijk is inmiddels vastgesteld dat de POH-er bijdraagt aan het verminderen kosten jeugdhulp en ene betere kwaliteit. Met de extra middelen jeugdhulp 2022 worden gemeenten dan ook verplicht om POH-ers aan te stellen.
Maatjesproject	10.000	10.000	100,00%	Maatjesproject – realisatie 100% Door de inzet van maatjes voor jeugdigen via Welcom, wordt de inzet van duurdere jeugdhulptrajecten voorkomen en/of verminderd. Er worden ca. 450 dagdelen hulp ingezet door vrijwilligers, met als uitgangspunt dat 50% hiervan de inzet van geïndiceerde hulp voorkomt, levert dit de geplande besparing van € 10.000 per jaar op. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Uitbreiding ambulante jeugdzorg	130.000	130.000	100,00%	Uitbreiding ambulante jeugdzorg – realisatie 100% Deze maatregel wordt vanaf 2020 gerealiseerd. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Lean en mean				

Uitvoeren fraude onderzoeken en kosten administratieve schil	98.000	98.000	100,00%	Uitvoeren fraude-onderzoeken en administratieve schil Sociale Zaken – 100% gerealiseerd Met deze maatregelen zijn een aantal werkzaamheden in eigen beheer genomen van de afdeling Sociale Zaken. Vanaf 2018 wordt een besparing van € 98.000 gerealiseerd. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Vacatureruimte afdeling ontwikkeling	65.000	65.000	100,00%	Vacatureruimte afdeling ontwikkeling – 100% gerealiseerd Inleveren van vacatureruimte levert vanaf 2018, structureel € 65.000 op. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Beperken telefonische bereikbaarheid	50.000	50.000	100,00%	Beperken telefonische bereikbaarheid sociaal team – 100% gerealiseerd Het beperken van de telefonische bereikbaarheid van het sociaal team tot de ochtenduren, levert een structurele besparing van € 50.000 op. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Stroomlijnen werkprocessen	120.000	120.000	100,00%	Stroomlijnen werkprocessen sociaal team – 100% gerealiseerd Doelstelling van deze maatregelen was om structureel € 120.000 te besparen op personeelskosten, Vanaf 2021 is de besparing 100%.
Stelpost	114.000	114.000	100,00%	Stelpost ontwikkeling Een stelpost van € 114.000 bij de afdeling ontwikkeling is voor dit bedrag gerealiseerd. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Totaal	1.360.000	1.248.000	91,76%	
Maatregelen raadsbesluit 2019				
A. Hervormingen Sociaal Domein				
Algemeen				
Heronderzoek en handhaving (p.m.)				

Versterken eigen toegang (ambulant)	62.500	0	0,00%	Versterken eigen toegang ambulant De beleidsregels Jeugd zijn op het onderdeel "eigen kracht" aangescherpt, dit heeft geleid tot een herbeoordeling van PGBs, waardoor een aantal PGBs zijn beëindigd. Deze in 2020 gerealiseerde besparing loopt door. De andere mogelijkheden om de toegang te versterken, zijn mede door landelijke regelgeving beperkt. Over een verdere aanscherping is op landelijk nivo nog geen overeenstemming bereikt. Dat maakt het onzeker of in komende jaren de verwachte besparing gerealiseerd kan worden.
Versterken eigen toegang (dagbehandeling)	62.500	62.500	100,00%	Versterken eigen toegang (dag)behandeling – (nog) niet gerealiseerd Vooralsnog lijkt de besparing voor 2021 te worden gerealiseerd. Mogelijk is er als gevolg van corona sprake van een uitgestelde zorgvraag en komen de kosten later. We onderzoeken de mogelijkheden om te kijken of er in de komende jaren nog een slag is te maken.
Goede informatievoorziening (p.m.)				
Jeugdwet				
BSO uitbreiden voor kinderen met een zorgvraag	10.000	0	0,00%	BSO uitbreiden voor kinderen met een zorgvraag Door een te gering volume leidt dit niet tot een besparing. Gaan we dus niet in zijn geheel halen vanaf 2022. Door een andere manier van inkoop blijkt in 2021 en verder extra bespaard te kunnen worden op de dyslexiezorg. B&W heeft op 24-02-2021 besloten (21int00512) deze besparing hierbij te betrekken. - 2021 € 0 - 2022 circa € 11.000 - 2023 circa € 21.000 - vanaf 2024 circa € 24.000 Hiermee wordt de maatregel vanaf 2022 als gerealiseerd beschouwd.

Samenwerking versterken passend onderwijs en jeugdhulp	20.000	8.000	40,00%	<p>Samenwerking versterken Passend Onderwijs en Jeugdhulp Hierin zijn verschillende stappen gezet:</p> <p>A) afspraken met het onderwijs over maximum aantal uren inzet Begeleiding in Onderwijs (BIO) via jeugdwet. B) stopzetten financiering Kairo Project omdat dit geen jeugdhulp is . C) Geen financiering Combigroep tijdens schoolvakanties. Opbrengst hiervan is onbekend. D) Regionale afspraken over start nieuwe initiatieven tussen onderwijs en gemeenten om zo te men tot een evenwichtig aanbod. E) Overzicht op sociaaldomein achterhoek van waar wie waarvoor verantwoordelijk is (gemeente/onderwijs) om zo het grijze gebied inzichtelijker te maken en waar mogelijk te verkleinen.</p>
Taskforce inzet op jeugdbescherming (ambulant)	10.000	0	0,00%	<p>Taskforce inzet op jeugdbescherming (ambulant en dagbehandeling) Door een extra screening op en afstemming over jeugdbepalingen is in veel gevallen een passender en goedkoper aanbod van jeugdhulp tot stand gekomen. In 2020 is proefgedraaid (zonder extra formatie) en opgeteld heeft het in 2020 structureel 37.500 euro bespaard. Om deze inzet te blijven doen, is extra formatie vrijgemaakt per 1 jan 2021 (20int03531). Na aftrek van de kosten voor de extra inzet van medewerkers, blijft er een besparing over van 25.100 euro voor 2021. Geldt nog steeds!</p>
Taskforce inzet op jeugdbescherming (dagbehandeling)	10.000	10.000	100,00%	Idem (zie bovenstaande)
Afname 24-uurszorg	60.000	60.000	100,00%	Afname 24-uurs zorg – incidenteel gerealiseerd Maatregel is daarom door het college afgevoerd (21int00455).

Voorliggende voorzieningen vs. maatwerk	20.000	0	0,00%	Voorliggende voorzieningen vs. Maatwerk – niet gerealiseerd Deze maatregel beoogt door de inzet van sport- en cultuurverenigingen kinderen niet of minder gebruik te laten maken van geïndiceerde jeugdzorg. Samen met Welcom is en wordt gewerkt aan een methodische aanpak. Deze maatregel ondervindt behoorlijke hinder van de beperkingen als gevolg van het coronavirus. Het opzetten van nieuwe groepsactiviteiten en het aantrekken van een andere doelgroep is daardoor erg lastig. Dit gaat in 2021 niet lukken door Corona en het betreft jeugd
WMO				
Persoonsgebonden budget (PGB) WMO	50.000	41.000	82,00%	Persoonsgebonden WMO Door aanpassing van de beleidsregels voor een Persoonsgebonden Budget (PGB) is de groep mensen die hier gebruik van kan maken ingeperkt. Met name de mogelijkheden voor het verstrekken van PGB aan huisgenoten en familieleden zijn beperkt. Daarnaast is het PGB-uurtarief voor hulp uit het sociaal netwerk verlaagd en meer in lijn gebracht met het wettelijk minimumloon. De werkelijke besparing blijft enigszins achter op het begrote bedrag.
Persoonsgebonden budget (PGB) Jeugd	20.000	20.000	100,00%	Persoonsgebonden budget Jeugd – gerealiseerd Door aanpassing van de beleidsregels voor een Persoonsgebonden Budget (PGB) is de groep mensen die hier gebruik van kan maken ingeperkt. Met name de mogelijkheden voor het verstrekken van PGB aan huisgenoten en familieleden zijn beperkt. Daarnaast is het PGB-uurtarief voor hulp uit het sociaal netwerk verlaagd en meer in lijn gebracht met het wettelijk minimumloon. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.

Medisch advies (dagbesteding)	24.000	0	0,00%	Bij het vaststellen van de bezuinigingsopgave 2019 is van de veronderstelling uitgegaan dat met het op grote schaal inzetten van medische adviezen een bezuiniging gerealiseerd zou kunnen worden van 100.000. In 2020 zijn 11 medische adviezen uitgebracht en in 2021 5. Hieruit kan ten minste worden afgeleid dat er met betrekking tot de medische toestand van ons klantenbestand in tegenstelling tot wat er in 2019 verondersteld werd - geen onduidelijkheid bestaat. Was dit wel het geval geweest, dan zouden er meer medische adviezen aangevraagd zijn. De bezuinigingsopgave blijkt dus gebaseerd te zijn op wat achteraf een foute veronderstelling blijkt te zijn geweest over de aard van ons bestand.
Medisch advies (begeleiding)	24.000	0	0,00%	Idem (zie bovenstaande)
Medisch advies (ambulant)	24.000	0	0,00%	Idem (zie bovenstaande)
Medisch advies (dagbehandeling)	24.000	0	0,00%	Idem (zie bovenstaande)
Eigen inzet	110.000	0	0,00%	Eigen inzet vs. Maatwerkvoorziening Op basis van de cijfers over 2020 is zichtbaar dat het aantal trajecten eigen hulpverlening is gestegen met ca. 30%. Het aantal geïndiceerde aanvragen is echter (zij het minder sterk) ook toegenomen. De extra trajecten eigen hulpverlening vertegenwoordigen een waarde van ca. € 100.000, daarmee is de doelstelling van deze maatregel al bijna behaald, maar is het wel een kwestie van minder meer uitgaven. In 2021 zien we nog steeds een toename in het aantal aanvragen en ook een oplopende wachtlijst. De focus is daarmee verlegd van eigen hulpverlening naar het aanpakken van de wachtlijst.
Indicatieloze dagbesteding	35.000	35.000	100,00%	Dagbesteding maakt deel uit van de regionale aanbesteding Wmo, Jeugd en Wonen. Dit op basis van een openbare aanbesteding. Start is januari 2022. Toegang tot dagbesteding blijft gebaseerd op een individuele indicatie. Deze bezuiniging zal dus niet gerealiseerd worden.
Wasvoorziening	450.000	450.000	100,00%	De bezuiniging per december 2021 is circa € 800.00 Wel moet erop gewezen worden dat dit cijfer gebaseerd is op een voorlopig onderzoek. Pas wanneer de wasvoorziening lange tijd functioneert kan meer definitief het bezuinigingsbedrag vastgesteld worden. Maar voor 2021 is deze ruimschoots gehaald en vanaf 2022 gaan we hier ook vanuit.

Ondersteuning bij dagelijkse organisatie huishouden	234.000	0	0,00%	Het product ODOH wordt ingezet ten behoeve van mensen die (tijdelijk) over onvoldoende vermogens beschikken om zelfstandig een huishouden te kunnen voeren. Het inzetten van ODOH voorkomt dat er een beroep gedaan wordt op het duurdere product Wmo individuele begeleiding. In 2020 is ODOH 14 x ingezet en in 2021 2 X. Dat is een bescheiden resultaat. Dit houdt verband met de Corona-crisis. Hierdoor zijn de medewerkers van het sociaal team heel weinig op huisbezoek geweest; het contact met de klanten heeft vooral telefonisch plaatsgevonden. Juist met betrekking tot de inzet van ODOH is intensief en persoonlijk contact met de klant zeer gewenst. Dit betekent dat een finaal oordeel over deze maatregel uitgesteld moet worden tot na afloop van de Corona-crisis.
HbH c	-50.000	0	0,00%	Zie hierboven.
B. Hervormingen Overige taakvelden				
Pakket 1 Eigen kracht samenleving				
Topsport	100.000	100.000	100,00%	Deze post is geschrapt, dus de bezuiniging gerealiseerd.
Schoolzwemmen	97.000	97.000	100,00%	Het schoolzwemmen in De Hoevert is gestopt per 1 januari 2021 en de korting bij Laco is toegepast.
WKW Liemers ++ (2024 € 10.000)	0			
Pakket 2 De Montferlandse schaal				

Samenwerkende welzijnsorganisaties	0	0		Aan het college is een voorstel voorgelegd: €30.000 beide muziekscholen in 2022, €160.000 Welcom in 2022 en de bibliotheek in het schooljaar 2023/2024 €70.000. In dit voorstel wordt de bezuiniging op de bibliotheek niet in 2022 gerealiseerd, maar pas in 2023. Echter, de Brede School pas naar verwachting augustus 2023 open. Dit betekent dat er over 2023 maar vijf maanden bezuinigd kan worden: $5/12 \times €70.000,- = €30.000,-$. Naast het gat over 2022 komt dit uit op een tekort van €100.000.-
Gouden Handen (m.i.v. 2024 € 210.000)	0	0		Alternatieve locaties voor huisvesting van de Raadzaal worden onderzocht.
De Hoevert	245.000	245.000	100,00%	De Hoevert is gesloten op 1 januari 2021. Echter door de gemeenteraad is een bedrag van € 153.000,- per jaar, gedurende 10 jaar gereserveerd voor het realiseren van een sportvoorziening in Didam. Echter deze is middels een eenmalige onttrekking tlv onze algemene reserve verwerkt, waardoor de structurele bezuiniging is gerealiseerd.
Toegankelijkheid openbare ruimte	0	0		Aan de uitvoering van het project 'Toegankelijkheid Openbare ruimte' is m.i.v. 2021 geen uitvoering meer gegeven. Dit betekent dat de resterende routes en locaties volgens het beleidsplan toegankelijkheid openbare ruimte gepland voor 2021 e.v niet meer uitgevoerd gaan worden. Er komen geen op/afritjes voor rollators en rolstoel, geen blindegeleidetegels en de vlakheid op deze routes wordt niet aangepakt.
Pakket Bedrijfsvoering				
Bedrijfsvoering (vanaf 2024 € 500.000)	200.000	200.000	100,00%	Bedrijfsvoering – 100% gerealiseerd Dit betreft de besparing op de bedrijfsvoering oplopend tot € 500.000 in 2024, met als tussendoel voor 2021 € 200.000. Deze is volledig gerealiseerd.
Kleine correcties	15.000	5.000	33,33%	Extra legesinkomsten afwijking bestemmingsplan 5000,- gerealiseerd; verlaging uitgaven budget Bodem 5000,- op begrotingsbasis doorgevoerd maar in praktijk niet haalbaar; verhoging legesinkomsten evenementenvergunning 5000,- is niet realiseerbaar omdat college hiervoor niet heeft gekozen nav onderzoek kostendekkendheid leges

Totaal	1.857.000	1.333.500	71,81%	
Budgetneutraliteit - sociaal domein (besluitvorming april 2019)				
Afschaffen verstrekking LOKObonnen aan mantelzorgers (in het kader van Regeling mantelzorg compliment)	104.000	104.000	100,00%	Afschaffing Lokobonnen - 100% gerealiseerd (incl. wijziging door raad) Het uitreiken van Lokobonnen in het kader van het mantelzorgcompliment is afgeschaft, waarmee de begrote € 154.000 wordt bespaard. Echter is op verzoek van de gemeenteraad € 50.000 gereserveerd voor de waardering van mantelzorgers, wat maakt dat de opbrengst van deze maatregel per saldo € 104.000 bedraagt.
Korting budgetsubsidie Welcom	150.000	0	0,00%	Korting budgetsubsidie Welcom – niet gerealiseerd (collegebesluit) De begrote korting van € 150.000 op de budgetsubsidie van Welcom wordt niet gerealiseerd, omdat zij uiteindelijk niet verhuizen naar Meulenvelden. Met het afblazen van de verhuizing is de korting op de budgetsubsidie komen te vervallen en wordt gedekt uit de stelpost Hervormingen.
Invoering kilometerbudget Regiotaxi	80.000	80.000	100,00%	Invoering kilometerbudget regiotaxi – 100% gerealiseerd Deze maatregel, waarmee een maximum kilometrage voor gesubsidieerd gebruik van de regiotaxi is ingevoerd, is gerealiseerd en levert de verwachte besparing van € 80.000 per jaar op.
Uitbreiding praktijk ondersteuner huisartsen naar 's Heerenberg	100.000	100.000	100,00%	Uitbreiding Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd – 100% gerealiseerd De functie van POH Jeugd is uitgebreid naar 's-Heerenberg. Op basis van de aantallen cliënten die door de POH zijn geholpen kan worden gesteld dat de beoogde besparing van € 100.000 is gerealiseerd.
Hulp bij het huishouden. Onderzoek naar de mogelijkheden om de dienstverlening te versoepelen en het aantal uren per cliënt structureel te verminderen.	600.000	550.000	91,67%	Zie raadsbrief. De € 600.000 is inmiddels verwerkt in de begroting 2021 - 2024. Dit wordt grotendeels gedekt door het structureel doortrekken voor de extra Jeugdzorggelden vanuit het Rijk (€ 550.000).

Totaal	1.034.000	834.000	80,66%	
Totaal taakstellingen	4.251.000	3.415.500	80,35%	

Monitor bezuinigingen 2021

Monitor bezuinigingen 2021	Prognose	Werkelijk	Werkelijk %	
	2021	2021	2021	Stand van zaken
Maatregelen raadsbesluit 14 november 2021				
Begrotingswijziging overige taakveld				
Groenstructuurplan/groenbeleidsplan	50.000	50.000	100,00%	Voor 2021 is de doelstelling behaald, echter om de doelstellingen te behalen die in het Groenbeleidsplan staan is een structureel bedrag nodig van € 100.000, - voor Openbaar Groen. Zodoende is het van belang om de bezuiniging van € 50.000,- terug te draaien.
Aanjaagfonds	50.000	50.000	100,00%	Het budget is meerjarig taakstellend verlaagd; per jaar blijven monitoren. Met inzet klimaatreserve kan de bezuiniging in 2021 worden gerealiseerd.
Niet uitvoeren landbouwverkeer te ontsluiten. Krediet zit in de Staat C, dus deze stelpost tzt verrekenen met de lagere kapitaallasten.	63.000	63.000	100,00%	Door het niet uitvoeren van de maatregelen voor de ontsluiting van landbouwverkeer (investering van € 960.000,= en jaarlast € 63.000,=), is de besparing bereikt.
IVVP deels/gefaseerd uitvoeren	150.000	150.000	100,00%	De oorspronkelijke jaarlijkse investering bedroeg € 250.000,= voor het uitvoeringsprogramma van het IVVP. Door te temporiseren in de uitvoering is deze investering teruggebracht tot een bedrag van € 150.000,= waarmee de bezuiniging in 2021 is gerealiseerd.
Geen extra onderhoud van bepaalde (fiets)routes	50.000	50.000	100,00%	In het onderhoudsfonds wegen is een bedrag opgenomen van € 18.000 voor het onderhoud van fietspaden om deze op B-niveau te onderhouden (amendement vanuit de raad). Alle overige wegen worden op c-niveau onderhouden. De fietspaden zijn in 2021 op C niveau onderhouden.

Eikenprocessierups bestrijding	50.000	50.000	100,00%	Voor 2021 is de doelstelling behaald, daarbij moet gezegd worden dat de plaagdruk in 2021 minder is geweest dan de jaren daar voor.
Bijhouding Geo-informatie	20.000	20.000	100,00%	Is in 2021 gerealiseerd en wordt ook meerjarig gerealiseerd.
Werkbudget wijk- en kerngericht vervallen	15.000	0	0,00%	Komende tijd wordt duidelijk of het budget voor buurtbemiddeling (€ 10.000,=) kan worden afgehaald naar 0
Werkbudget wijk- en kerngericht vervallen	10.000	0	0,00%	Werkelijke besparing op het werkbudget wordt in de loop van dit jaar duidelijk
Extra verhoging met 4% van de OZB voor niet woningen (eigenaren)	100.000	100.000	100,00%	De tarieven zijn met 4% verhoogd en derhalve is de bezuiniging in 2021 gerealiseerd en dit zal ook meerjarig gebeuren.
Extra verhoging met 4% van de OZB voor niet woningen (gebruikers)	37.000	0	0,00%	De tarieven zijn met 4% verhoogd. Dit heeft voor 2021 derhalve niet geheel de ingeboekte bezuiniging in 2021 opgeleverd (circa € 89.000). Meerjarig wordt bezuiniging gerealiseerd.
Extra verhoging met 4% van de OZB voor woningen (eigenaren)	199.000	198.000	99,50%	De tarieven zijn met 4% verhoogd en derhalve is de bezuiniging nagenoeg in 2021 gerealiseerd circa € 1.200) en dit zal ook meerjarig gebeuren.
Toename aantal overnachtingen toeristenbelasting	12.500	0	0,00%	Afdeling Informatie is de innende partij, de invloed ligt bij de afdeling Publiekszaken. Voor 2021 moet nog bekend worden hoeveel er aan toeristenbelasting is binnengehaald.
Toegankelijkheid Openbare ruimte vervallen	102.000	102.000	100,00%	Aan de uitvoering van het project 'Toegankelijkheid Openbare ruimte' is m.i.v. 2021 geen uitvoering meer gegeven. Dit betekent dat de resterende routes en locaties volgens het beleidsplan toegankelijkheid openbare ruimte gepland voor 2021 e.v niet meer uitgevoerd gaan worden. Er komen geen op/afritjes voor rollators en rolstoel, geen blindegeleidetegels en de vlakheid op deze routes wordt niet aangepakt. Gerealiseerde besparing miv 2021 bedraagt € 100.000,=.
Vervallen subsidie IJselgroep Psychologische Dienstverlening	50.500	50.500	100,00%	
Thuis in Montferland niet meer subsidiëren	20.000	20.000	100,00%	Subsidie Thuis in Montferland is inmiddels gestaakt.
Montferland Run niet meer subsidiëren	0	0		

Gefaseerd verlagen van de grens van het minimabeleid van 120% naar 110%	0	0		Tot 2023 is de maatregel incidenteel gedekt uit de reserve grondexploitatie. Vanaf 2023 gaat deze maatregel in en moet deze nog nader worden uitgewerkt.
Totaal Overige taakvelden	979.000	903.500	92%	
Begrotingswijziging inkoop				
Taakstelling op de Inkoop	375.000	375.000	100,00%	Voor 2021 en 2022 is de taakstelling op de inkoop gerealiseerd met grotendeels alternatieve incidentele dekkingsmiddelen. Voor 2023 betreft de taakstelling een bedrag van ruim € 609.000 en vanaf 2024 een bedrag van ruim € 1.021.000. Inmiddels ligt er een extern rapport van supply value met de mogelijkheden en onmogelijkheden mbt onze inkoop. Hieruit volgt ook een financieel voorstel hoe om te gaan met deze openstaande taakstellingen.
Totaal Inkoop	375.000	375.000	100%	
Begrotingswijziging personeel				
Taakstelling op het personeel	175.000	175.000	100,00%	De bezuiniging voor 2021 zijn ruimschoots behaald. Zie hiervoor ook de personeelsrapportage. Overschot wordt toegevoegd aan de reserve kwaliteitsimpuls.
Totaal Personeel	175.000	175.000	100,00%	
Totaal taakstellingen	1.529.000	1.453.500	95,06%	

4.4 Programmagegevens

Programma 1

Kern	Aantal inwoners in de kern	Aantal inwoners buitengebied	Totaal aantal inwoners	Peildatum	Info komt uit
Didam	12.951	2.436	15.387	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Nieuw-Dijk	834	-	834	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Loil	975	-	975	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Beek/Loerbeek	2.067	737	2.804	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
's-Heerenberg	8.431	19	8.450	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Zeddam	2.514	186	2.700	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Braamt	711	362	1.073	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Kilder	1.013	514	1.527	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Azewijn	517	272	789	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Stokkum	739	426	1165	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Lengel	337	121	458	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Vethuizen/Wijnbergen	-	248	248	5-1-2022	BRP/Nedbrowser
Totaal	31.089	5.321	36.410	5-1-2022	

Gemeentelijke producten en diensten				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peildatum/peiljaar	Informatie komt uit
1. Alle inspanningen van de gemeente (waardering 1-10)	6,82	6,67	15-2-2022	WSJG
2. Directe dienstverlening inwoners (waardering 1-10)	6,80	6,79	16-2-2022	WSJG
3. Directe dienstverlening ondernemers (waardering 1-10)	6,3	6,6	23-4-2021	WSJG
4. Ontevreden over de dienstverlening (inwoners)	14%	14%	16-2-2022	WSJG
5. Ontevreden over de dienstverlening (ondernemers)	25%	20%	23-4-2021	WSJG
6. Percentage inwoners dat aanvragen of voorleggen gemakkelijk vindt	83%	74%	16-2-2022	WSJG
7. Percentage bedrijven dat aanvragen of voorleggen gemakkelijk vindt	56%	54%	23-4-2021	WSJG

8. Percentage inwoners dat afhandelingstijd acceptabel vindt	83%	69%	16-2-2022	WSJG
9. Percentage bedrijven dat afhandelingstijd acceptabel vindt	50%	43%	23-4-2021	WSJG
10. Percentage inwoners dat onze medewerkers voldoende deskundig vindt	82%	71%	16-2-2022	WSJG
11. Percentage `bedrijven dat onze medewerkers voldoende deskundig vindt	59%	56%	23-4-2021	WSJG
12. Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente hen aangenaam heeft verrast	58%	41%	16-2-2022	WSJG
13. Percentage bedrijven dat vindt dat de gemeente hen aangenaam heeft verrast	25%	30%	23-4-2021	WSJG
14. Percentage bedrijven dat vindt dat de gemeente zich flexibel opstelt	25%	31%	23-4-2021	WSJG
15. Waardering digitale dienstverlening inwoners (1-10)	7,11	6,93	16-2-2022	WSJG
16. Waardering digitale dienstverlening bedrijven (1-10)	6,2	6,4	23-4-2021	WSJG
17. Digitale volwassenheid producten voor inwoners	83%	77%	2019 (laatste meting vanuit BZK)	Ministerie BZK
18. Digitale volwassenheid producten voor bedrijven	78%	64%	2019 (laatste meting vanuit BZK)	Ministerie BZK

Communicatie en voorlichting				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peildatum/peiljaar	Informatie komt uit
1. Samenwerking met inwoners (waardering 1-10)	6,26	6,11	15-2-2022	WSJG
2. Communicatie en voorlichting inwoners (waardering 1-10)	6,92	6,64	16-2-2022	WSJG
3. Communicatie en voorlichting ondernemers (waardering 1-10)	5,9	6,0	23-4-2021	WSJG
4. Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende communicatie is over verloop afhandeling	77	62	16-2-2022	WSJG
5. Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente heldere taal gebruikt	73	64	16-2-2022	WSJG

Programma 2

Kern	Oppervlakte bebouwde kom (in ha)	Oppervlakte Buitengebied (in ha)	Totale oppervlakte (in ha)	Peildatum	Info komt uit
Didam	345	2803	3206	25-8-2018	GIS
Nieuw-Dijk	24	-	-	25-8-2018	GIS
Loil	34	-	-	25-8-2018	GIS
Beek/Loerbeek	160	1709	1869	25-8-2018	GIS
's-Heerenberg	319	65	584	25-8-2018	GIS
Zeddam	100	927	1027	25-8-2018	GIS
Braamt	32	373	405	25-8-2018	GIS
Azewijn	28	1121	1149	25-8-2018	GIS
Kilder	45	785	830	25-8-2018	GIS
Stokkum	28	572	600	25-8-2018	GIS
Lengel	25	205	230	25-8-2018	GIS
Vethuizen/Wijnbergen	-	762	762	25-8-2018	GIS

Totaal			10664		
---------------	--	--	-------	--	--

Kern	Aantal woningen bebouwde kom	Aantal woningen buitengebied	Totaal aantal woningen	Peildatum	Info komt uit
Didam	5876	917	7522	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Nieuw-Dijk	331	-	-	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Loil	398	-	-	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Beek/Loerbeek	867	277	1144	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
's-Heerenberg	4024	9	4033	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Zeddam	1176	66	1242	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Braamt	320	137	457	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Azewijn	208	108	316	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Kilder	434	194	628	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Stokkum	325	163	488	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Lengel	136	48	184	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Vethuizen/Wijnbergen	-	83	83	29-3-2022	BAG/Nedbrowser
Totaal	14095	2002	16097		

Volkshuisvesting				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal huishoudens	15.356		2018	CBS Huishoudens 2018
2. Verdeling woningen				
• koop	64,6%	56,5 %	2017	BAG-bewerking ABF research
• huur	35,4%	43,5 %	2017	BAG-bewerking ABF research
3. Verdeling woningen naar type				
• eengezinswoningen	82,1%	64,3 %	2019	BAG-bewerking ABF research
• meergezinswoningen	17,9%	35,7 %	2019	BAG-bewerking ABF research
4. Nieuwbouw per 1.000 woningen	6,9	7,2	2016	ABF
5. Gemiddelde WOZ-waarde woningen	€ 202.000		2019	Meerdere
6. Aantal personen per huishouden	2,32	2,19	2018	CBS Huishoudens
7. Huishoudsamenstelling				
• alleenstaand	28,7%	38,1%	2018	CBS Huishoudens
• samenwonend zonder kinderen	35,1%	28,8%	2018	CBS Huishoudens
• samenwonend met kinderen	36,1%	33,0 %	2018	CBS Huishoudens
8. Voorraad corporatiewoningen in verhouding tot doelgroep huurtoeslag	0,93	1,0	2016	WSJG
9. Voorraad corporatiewoningen in verhouding tot doelgroep sociale huurwoning	0,83	0,85	2016	WSJG
10. Passend gehuisveste huishoudens	73,4%	74,9%	2016	WSJG
11. Percentage scheefwoners				
• Goedkope scheefwoners	11,4%	12,0%	2017	WSJG
• Dure scheefwoners	12,9%	11,9%	2017	WSJG
12. Gemiddelde huurquote per huishoudtype				
• < 25 jaar	28,2%		2016	WSJG
• 1phh 25 jr tot AOW	29,5%		2016	WSJG

• 1phh AOW of ouder	28,6%		2016	WSJG
• paar zonder kinderen 25 jr-AOW	21,2%		2016	WSJG
• paar zonder kinderen AOW of ouder	20,6%		2016	WSJG
• paar met kind(eren)	18,2%		2016	WSJG
• eenoudergezin	19,2%		2016	WSJG
13. Gemiddelde woonquote	32,1%	31,5%	2016	WSJG
14. Samenstelling woningvoorraad				
• koop	64,6%	56,5%	2017	WSJG
• particuliere huur	10,59%	13,9%	2017	WSJG
• huurwoningen woningcorporatie	24,9%	29,6%	2017	WSJG
15. Verhouding kale huur/maximale huur	73%	73%	2015	WSJG
16. Huishoudens met betaalisico in corporatiewoningen	14,2%	12,2%	2016	WSJG
17. Gemiddeld aantal huurpunten woningwaardestelsel	159	149	2016	WSJG
18. Huurprijsklasse corporatiewoningen				
• tot kwaliteitskortingsgrens	6,9%	13,1 %	2016	WSJG
• kwaliteits-korting en aftoppingsgrens	58,5%	55,5%	2016	WSJG
• tussen aftopping en liberalisatiegrens	25%	22%	2016	WSJG
• boven liberalisatiegrens	4,3%	5,2%	2016	WSJG
• onbekend	5,2%	4,2%	2016	WSJG
19. WOZ-waarde koopwoningen in prijsklassen				
• < € 170.000	27,2%	26,0%	2016	WSJG
• € 170.000-215.000	23,9%	22,9%	2016	WSJG
• € 215.000-300.000	26,9%	26,3%	2016	WSJG
• > € 300.000	21,9%	24,0%	2016	WSJG
• onbekend		0,8%	2016	WSJG
20. Doelgroep huurtoeslag				
• in koopwoning	31,9%	16,1%	2016	WSJG
• in corporatiewoning	48,5%	53%	2016	WSJG
• in particuliere woning	12,3%	12,4%	2016	WSJG
21. Gemiddelde WOZ-waarde koopwoningen	€ 236.800	€ 254.000	2016	WSJG
22. Migratiesaldo per 1.000 inwoners	6,2	-	2016	CBS Bev. Ontwik.
23. Natuurlijke aanwas per 1.000 inwoners	-1,4	-	2016	CBS Bev. Ontwik.
24. Huur corporatiewoningen				
• Bruto huur	€ 556,00	€ 539,00	2016	WSJG/CBS/WSW Lokale monitor wonen
• Huurtoeslag	€ 118,00	€ 108,00	2016	WSJG/CBS/WSW Lokale monitor wonen
• Netto huur	€ 435,00	€ 415,00	2016	WSJG/CBS/WSW Lokale monitor wonen
25. Mutatiegraad corporatiewoningen	8,6%	6,2%	2016	WSJG/CBS/WSW Lokale monitor wonen

Natuur- en landschapontwikkeling

Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal verleende subsidies voor inrichting natuur en landschap	6		2021	gemeente

Monumenten				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal gemeentelijke monumenten	164		2021	gemeente
2. Aantal rijksmonumenten	49		2021	gemeente
3. Aantal verleende subsidies voor instandhouding monumenten	24		2021	gemeente
4. Omvang verleende subsidies voor instandhouding monumenten	71.000 (40.000 door gemeente / 31.000 door provincie)		2021	gemeente

Programma 3

01. Duurzaamheid	2018	2019	2020	2021
Aantal duurzaamheidsleningen (vanaf 2016)	169	173	85	78
Aantal projecten zonne-energie (postcoderoos vanaf 2017/2018)	1	1	1	1
02 Afval	2018	2019	2020	2021
Tonnage ingezameld huishoudelijk afval:				
Restafval	4.956	3.360	3.390	3.519
Groente-, Fruit- en Tuinafval	2.466	4.582	5.477	5.721
Papier/Karton	2.268	2.258	2.172	2.117
Glas	723	841	901	905
PMD (plastic, metaal en drankenkartons)	819	923	1.037	1.181
03 Openbare ruimte	2018	2019	2020	2021
Wegen, paden etc. buiten de bebouwde kom (in km.)				
• verharde wegen	183	183	192	195
• onverharde wegen	48	48	53	53
• fietspaden	37	37	37	39
Wegen, paden etc. binnen de bebouwde kom (in km.)				
• verharde wegen	168	169	185	186
• fietspaden	9,7	9,7	9,7	9,7
Bermen (in m2)	1.001.739	1.238.071	1.238.071	1.237.000
Sloten (in m1)	112.467	113.669	111.102	111.102
Te inspecteren en reinigingen riolering (5% van het totaal van 308 km)	15 km	15 km	15 km	15 km
Aantal ongevallen per 1.000 inwoners	5,1	6	Nog niet gepubliceerd	Nog niet gepubliceerd
• dodelijke slachtoffers	3	0	1	Nog niet gepubliceerd

Afval				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Huishoudelijk restafval, kg per inwoner	94	119	2020	RDL/gemeente/CBS

Milieu				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Duurzaamheidsscore (0-10)	5,6	5,5	2021	gemeentelijke duurzaamheid index
2. Score voor energie-ambities (0-5)	3	3	2016	VNG
3. Zonne-energie installaties kW per 1.000 inwoners	70,0	45,5	2018	CBS Zonnestroom
4. Woningen met zonnepanelen	26,2%	15,7%	2020	CBS Zonnestroom

5.	Hernieuwbare energie	7,2%	8,6%	2019	RWS Kmo
6.	Elektrische oplaadpunten per 1.000 inwoners	1,5	4,3	2e kw 2021	RWS
7.	Geregistreerde elektrische personenauto's	0,8%	2,0%	2020	RDW
8.	Gasverbruik koopwoningen m3	1.600	-	2019	CBS
9.	Elektriciteitsgebruik koopwoningen kWh	3.502	-	2020	CBS

Openbare ruimte				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Wegen en Paden buiten de bebouwde kom (in km)				
a. Verharde wegen	195	139.691 (peiljaar 2018)	2021	opendata.cbs.nl
b. Onverharde wegen	53	--	2021	
c. fietspaden	39	37.000	2021	fietsersbond.nl
2. Wegen en paden binnen de bebouwde kom				
a. Verharde wegen	186		2021	
b. Fietspaden	9,7		2021	
3. Lengte rioleringsstelsel	308			
• DWA (vuilwaterriolering) km	107		2021	Beheersysteem
• HWA (regenwaterriolering) km	71		2021	id.
• Gemengde riolering km	135		2021	id.
• Drukriolering km	153		2021	id.
4. Geregistreerde verkeersongevallen, per 1.000 inwoners	6,0	7,8	2019	WSJG

Programma 4

Economie				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar	107,6	129,6	2019	WSJG
2. Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar	677,9	792,1	2019	WSJG
3. Snelgroeiende bedrijven per 1.000 vestigingen	21,1	16,8	2019	WSJG
4. Aantal banen in de sector recreatie en toerisme per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar	45,4	47,1	2019	WSJG
5. Aandeel in % van exporterende vestigingen ten opzichte van het totale aantal vestigingen	7,4	6,2	2019	WSJG
6. De functiemengingsindex (verhouding banen en woningen)	49,6	53,2	2019	WSJG
7. Percentage ZZP-ers t.o.v. het totale aantal banen	11	11,5	2019	WSJG
8. Besteedbaar inkomen van ZZP-ers (dzt euro's)	35,8	38,8	2019	WSJG
9. Aantal ZZP-ers met een laag inkomen t.o.v. totaal aantal banen	4,7%	8,6%	2019	WSJG
10. Aantal failliet verklaarde bedrijven en instellingen inclusief eenmanszaken per 1000 vestigingen	2,2	1,8	2020	WSJG
11. Aantal oprichtingen per 1.000 vestigingen	76,2	107	2019	WSJG
12. Aantal opheffingen per 1.000 vestigingen	53,5	63	2019	WSJG
13. Percentage werklozen t.o.v. beroepsbevolking	2,8	3,4	2019	WSJG
14. Waardering ondernemersklimaat, uitgedrukt in cijfer van 0-10	6,47	6,75	2019	WSJG

15. Waardering van het vestigingsklimaat uitgedrukt in cijfer van 0-10	6,17	6,63	2019	WSJG
16. Juiste prioriteiten economisch beleid (0-10)	24%	21%	2019	WSJG
17. Aantal afgelegde (fysieke) bedrijfsbezoeken		0	2019	
18. Hoogte regeldruk	31,4%	42%	2019	WSJG

Programma 5

Sportbevordering				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Voldoet aan de beweegerichtlijnen				
a. Volwassenen (19 jaar en ouder)	49,1%	50,1%	2020	Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen GGD'en, CBS en RIVM
b. Volwassenen (19 jaar tot 65 jaar)	54,6%	53,5%	2020	Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen GGD'en, CBS en RIVM
c. Volwassenen (65 en ouder jaar)	34,6%	39,7%	2020	Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen GGD'en, CBS en RIVM
2. Wekelijkse sporters				
a. Volwassenen (19 jaar en ouder)	49,5%	49,7%	2020	Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen GGD'en, CBS en RIVM
b. Volwassenen (19 jaar tot 65 jaar)	55,9%	55,1%	2020	Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen GGD'en, CBS en RIVM
c. Volwassenen (65 en ouder jaar)	32,7%	34,8%	2020	Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen GGD'en, CBS en RIVM
3. Aantal verleende sportsubsidies				
a. Structureel	36	x	2021	Subsidieregister Montferland
b. Incidenteel	10	x	2021	Subsidieregister Montferland
4. Soort organisaties verleende sportsubsidies				
a. Buitensportverenigingen	18	x	2021	Subsidieregister Montferland
b. Binnensportverenigingen	21	x	2021	Subsidieregister Montferland
c. Overige organisaties (stichtingen, coöperaties, bedrijven)	10	x	2021	Subsidieregister Montferland

5. Percentage kinderen uit armoederegelingen Montferland dat een bijdrage ontvangt voor sport	2,1%	x	2021	Monitor Sport en Gemeenten
6. Lichamelijke activiteit van kinderen: percentage dat 7 uur of meer per week beweegt	81,0%	x	2017	Kindmonitor GGD
7. Lichamelijke activiteit van jongeren: percentage dat 5 of meer dagen per week minimaal één uur beweegt	52,0%	x	2019	Gezondheidsmonitor Jeugd en Jongvolwassenen GGD Noord- en Oost-Gelderland
8. Percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging/sportbond	26,9%	26,5%	2020	Kennis en Informatie Systeem Sport (KISS) - NOC*NSF
9. Aantal uitgevoerde projecten gericht op sportbevordering	8	x	2021	Montferland
10. Percentage verenigingen dat zichzelf als financieel (zeer) gezond beschouwd	55,0%	x	2020	Verenigingsmonitor Montferland & Achterhoek

Sportaccommodaties/ speellocaties				
Omschrijving	Montferland	Peiljaar	Informatie komt uit	
1. Aantal gym- en sportzalen	9	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
2. Aantal sporthallen	3	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
3. Bezettingsgraad binnensportaccommodaties (gemiddeld)				
a. Bezettingsgraad sporthallen (gemiddeld)	12%	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
b. Bezettingsgraad sportzalen (gemiddeld)	4%	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
5. Percentage verenigingen dat aangeeft over voldoende velden/binnensportruimte te beschikken	90%	2020	Verenigingsmonitor Montferland & Achterhoek	
6. Aantal tennisbanen	24	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
7. Aantal voetbalaccommodaties	8	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
8. Totaal aantal voetbalvelden	24	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
a. Gras	17	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
b. Kunstgras	7	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
9. Aantal formele sportvoorzieningen in de openbare ruimte	20	2021	Monitor Sport en Gemeenten	
10. Aantal speellocaties	64	2021	Montferland	
11. Tevredenheid over speelvoorzieningen kinderen tot en met 12 jaar	68%	2020	VNG Burgerpeiling Montferland	

Gezondheid				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Levensverwachting, gemiddelde leeftijd in jaren	81,6	81,5	2016	RIVM
2. Inwoners met één of meer langdurige ziekten of aandoeningen	37,0%	35,0%	2016	GGD
3. Gebruik huisartsenzorg	76,9%	74,6%	2020	Vektis
4. Gebruik GGZ	4,6%	4,6%	2019	Vektis

5.	Gebruik wijkverpleging	4,4%	3,3%	2020	Vektis
6.	Kinderen zonder periodieke controle bij tandarts	18,1%	18,2%	2019	Vektis
7.	Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van (gezondheids-)voorzieningen in de nabije omgeving	84,0%	81,0%	2020	VNG Burgerpeiling Montferland
8.	Blootstelling stikstofdioxide (NO2)	13,0 ug/m3	14,3 ug/m3	2020	RIVM
9.	Blootstelling fijnstof (PM10)	15,4 ug/m3	15,9 ug/m3	2020	RIVM

Programma 6

Jeugd				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal inwoners 0-18 jaar	6.017	x	1-1-2021	GBA
2. Aantal inwoners 18-25 jaar	2.888	x	1-1-2021	GBA
3. Jongeren met jeugdhulp	10%	9,4%	2020	CBS Jeugd
4. Jongeren met jeugdhulp naar soort				
• zonder verblijf	9,6%	9,4%	2020	CBS Jeugd
• met verblijf	1,2%	1,0%	2020	CBS Jeugd
• met jeugdbescherming	1,6%	1,2%	2020	CBS Jeugd

Onderwijs				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal leerlingen per 1.000 inwoners				
• basisonderwijs	53,13	80,8	2020	WSJG (DUO)
• voortgezet onderwijs	41,73	16,6	2020	WSJG (DUO)
• speciaal onderwijs	5,14	6,1	2020	WSJG (DUO)
2. Absoluut verzuim per 1.000 inw. 5-18 jr.	0	2,7	2020	WSJG (DUO/Ingrado)
3. Relatief verzuim per 1.000 inw. 5-18 jr.	31	26	2020	WSJG (DUO/Ingrado)
4. Voortijdige schoolverlaters totaal (VO+MBO)	1%	1,7%	2020	WSJG (DUO/Ingrado)
5. Afstand basisschool	0,8 km	0,7 km	2020	CBS Nabijheid voorz.
6. Afstand voortgezet onderwijs - vmbo	5,0 km	2,5 km	2020	CBS Nabijheid voorz.
7. Afstand voortgezet onderwijs - havo / vwo	5,5 km	3,3 km	2020	CBS Nabijheid voorz.
8. Basisschool voldoende nabij (% helemaal mee eens)	85%	91%	2020	WSJG
9. Basisschool voldoende nabij (% helemaal mee oneens)	9%	4%	2020	WSJG
11. Aantal leerlingen speciaal onderwijs				
a. SO	94	x	2021	DUO
b. VSO	135	x	2021	DUO
12. Aantal scholen voor gewoon Bao	13		2021	Gemeente
13. Aantal scholen voor Speciaal Onderwijs				
a. SO	1	x	2021	DUO
b. VSO	1	x	2021	DUO
c. SBO	0	x	2021	DUO
14. Aantal kindercentra				

a. BSO	9	x	2021	LRK
b. kinderdagopvang	12	x	2021	LRK
c. Voorschoolse en vroegschoolse educatie locaties	10	x	2021	LRK

Cultuur/ontmoeting				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Percentage inwoners dat actief is in het verenigingsleven	50%	53%	2021	'Waar staat je gemeente'
2. Aantal zangverenigingen en koren	8	x	2021	Montferland
3. Aantal dansverenigingen	6	x	2021	Montferland
4. Aantal muziekverenigingen	20	x	2021	Montferland
5. Aantal toneelverenigingen	8	x	2021	Montferland
6. Aantal theaters	2	x	2021	Montferland
7. Aantal filmhuizen	2	x	2021	Montferland
8. Aantal dorpshuizen	7	x	2021	Montferland
9. Aantal inwoners dat lid is van de bibliotheek	7025	x	2021	Montferland
10. Aantal verleende subsidies zang dans en toneel	22	x	2021	Montferland
11. Tevredenheid over welzijnsvoorzieningen	58%	57% ^x	2020	'Waar staat je gemeente'

Programma 7

Vrijwilligerswerk en mantelzorg				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Verbondenheid buurt (waardering 1-10)	7,45	7,33	2020	WSJG
2. Vrijwilligerswerk	50%	45%	2020	WSJG
3. het percentage inwoners dat zich inzet voor de burens	73%	67%	2020	WSJG
4. Het percentage inwoners dat actief is in het Verenigingsleven	60%	59%	2020	WSJG
5. Mantelzorg	15,4%	13,5%	2020	Gezondheidsmonitor

Maatschappelijke opvang en beschermd wonen				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. De mate waarin een inwoners naar alle waarschijnlijkheid voor hulp en zorg kan terugvallen op familie, vrienden of buurtgenoten	17%	15%	2020	WSJG
2. De mate waarin inwoners geen beperkingen ervaren om deel te nemen aan de samenleving	63%	61%	2020	WSJG

Algemene en maatwerkvoorzieningen WMO				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Inwoners met individuele Wmo-voorzieningen	102	95	1e helft 2021	CBS MSD WMO
2. Huishoudens met voorziening per wet per 1.000 inw.				
• Alleen jeugd	33	28	1e helft 2021	CBS MSD WMO
• Alleen P-wet	21	51	1e helft 2021	CBS MSD WMO
• Alleen Wmo	139	87	1e helft 2021	CBS MSD WMO
• Jeugd en P-wet	2	4	1e helft 2021	CBS MSD WMO
• Jeugd en Wmo	4	2	1e helft 2021	CBS MSD WMO
• P-wet en Wmo	10	13	1e helft 2021	CBS MSD WMO
• Jeugd, P-wet en Wmo	1	0	1e helft 2021	CBS MSD WMO
3. Huishoudens zonder voorzieningen	79,1%	79,6%	1e helft 2021	CBS MSD WMO

Veiligheid				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Criminaliteitsindex (2014=100)	41	72	2019	CBS
2. Misdrijven totaal per 10.000 inwoners	25,63	38,40	2020	CBS Gereg. Crimi.
3. Vernielingen per 10.000 inwoners	34,97	45,31	2020	CBS Gereg. Crimi.
4. Verkeersongevallen per 1.000 inwoners	6,0	7,8	2019	CBS Gereg. Crimi.
5. Diefstallen naar type per 10.000 inwoners:				

• Diefstal van motovoertuigen	0,28	0,46	2020	CBS Diefstallen
• Diefstal uit woning	1,30	1,62	2020	CBS Diefstallen
• Diefstal van brom-, snor-, fiets	6,56	3,62	2020	CBS Diefstallen
• Winkeldiefstal	5,55	19,89	2020	CBS Diefstallen

Programma 8

Participatie en activering				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal banen per 1.000 inw.	581,8	679,3	2020	LISA
2. Personen met bijstandsuitkering per 1.000 inw. (18 jaar en ouder)	16,5	34,9	2021	CBS Participatiewet
3. Banen naar sector				
• Industrie	22,2%		2020	LISA
• Landbouw	3,%		2020	LISA
• Handel	16,8%		2020	LISA
• Collectieve dienstverl	22,9%		2020	LISA
• Zakelijke dienstverl	33 %		2020	LISA
• Overige dienstverlening	2,2%		2020	LISA
4. Huishoudens met bijstandsuitkeringen (% van totaal)	2,4 %	5,2%	2020	CBS Participatiewet
5. Bijstand gerelateerde uitkering vanaf AOW-leeftijd (personen per 1.000 inw. 65 jr en ouder)	1,8	3,4	2021	CBS Participatiewet
6. Alleenstaanden met bijstandsuitkeringen (% tov huishoudens alleenstaand)	4,8%	9 %	2020	CBS Participatiewet
7. Lopende re-integratievoorzieningen (eind peilperiode) personen per 1.000 inw. 15-74 jr.	8,7	13,5	2021	CBS Participatiewet
8. Werkloze beroepsbevolking personen per 1.000 inwoners 15-64 jaar	0	25	2017	CBS Arb.deeelname
9. Beroepsbevolking opleiding laag per 1.000 inw. 15-65 jr.	184	146	2020	CBS Arb.deeelname
10. Personen met lopende re-integratievoorziening naar inkomstenbron (per 1.000 inw. 15-65 jr.)				
• Werkend zonder WWB	3,3	3	2021	CBS Participatiewet
• Werkend met WWB	0,4	1,1	2021	CBS Participatiewet
• WWB (zonder werk)	4,4	8,4	2021	CBS Participatiewet
• Niet werkend zonder bijstand	0,7	1	2021	CBS Participatiewet
11. Inkomen als zelfstandige zzp-ers (dvd euro)	37	40,5	2019	CBS Lokale economie
12. Aantal huishoudens met bijstandsuitkeringen (% t.o.v. totaal)	2,4	5,2	2020	CBS Participatiewet

Armoedebeleid en schuldhulpverlening				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Huishoudens met laag inkomen	7,0%		2019	CBS Rio
2. Huishoudens hoog inkomen	7,0 %		2019	CBS Rio
3. Kinderen opgroeiend in armoede	7,7%	10,3%	2020	WSJG

Uitvoering wet sociale werkvoorziening

Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
Aantal inwoners met een WSW-dienstverband	174	x	2021	Begr Laborijn